MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 159
11.01.2022

Veebikoosolek
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Jüri Kask, Peedu Kass, Pärtel Keskküla, Enn Oja, Ants Raud, Tauri Roosipuu, Yrjö Saarinen, Indrek Särg, Madli Vitismann.

Juhatas ja kirjutas: Malle Hunt

I. Jätkasime Sõnaveebiga

1. Emapuu – paadi või laeva põhja pikisuunas läbiv ~~puu~~tala, mille külge kinnitub paadi või laeva sõrestik. Kiilu panekuga alustatakse laeva ehitamist.

Sünonüümid: kiil, põhjapuu, andur (rannakalurite murdelaen soome keelest)

Enn Oja: Emapuu (ja ka põhjapuu) kui puu esines puulaevadel. Kas seda on vaja ka üldistatult teraslaevadele ja plastlaevadele üle kanda, kui uuema aja laevade jaoks kasutame üldistatud kiilu? Emapuu võib olla kiil, aga kiil mitte alati emapuu.

MN:
1) parandada selgitus: „puutala“ asemel „tala“
2) sünonüümiks lisada: põhjapuu (puulaevadel ja -paatidel)
3) andrule lisada õige käänamine: andru, andrut (rannakalurite murdelaen soome keelest)
4) lisada näitelaused:

- Uus laev – laev, mille kiil on pandud või mis on samasuguses ehitusjärgus 25. mail 1980 või hiljem.
- Teoreetiline pardakõrgus on vertikaalne vahekaugus kiilu ülaservast kuni vabaparda teki piimi ülaservani parda juures.
- Kuupäev, mil pandi kiil või laev oli samalaadses ehitusjärgus.
- Vt ringkirja MSC-MEPC.5/Circ.8 ehituslepingu kuupäeva, kiilupaneku kuupäeva ja tarnetähtpäevaga reguleeritud reeglite kohaldamise ühtse tõlgendamise kohta seoses SOLAS- ja MARPOL-konventsioonide nõuetega.

2. Haalama – 1. MERENDUS köit-, trossipidi vedama või tõmbama
Näide: Vintsiga haalatakse noot paati

MN: lisada teine tähendus: 2. laeva piki kaid ümber paigutama kinnitusotste abil

3. Halss –

- nöör, mis hoiab purje alumist, vastu taaki või masti olevat nurka
- purjelaeva asend, kurss tuule suhtes
  Näide: Suundusime vasakul halsil sadama poole
- ühe kursiga läbitav teekonnalõik
- Näide: Loovida tuli lühikeste halssidega
- Purjetamise terminibaas: Paat on halsil, paremal või vasakul, vastavalt ta pealtuule poolele

MN: nööri asemel köis
Lisada: Ketihalss – seadis ankruketi lõpuseekli otsa kinnitamiseks laeva külge.

4. Häda – Eesti-vene-eesti õigusterminoloogiabaas: seotud avarii uurimine , suurõnnetus , ~~üldavarii (mer)~~ , õnnetusjuhtum , ühiskondlik õnnetus , ~~eriavarii (mer)~~ , loodusõnnetus , avarii- , veeavarii , mereõnnetus , mereavarii

   MN: Kustutada üldavarii (mer) ja eriavarii (mer), sest neid mõisteid ei kasutata häda puhul.

5. Kaabeltau – MERENDUS ~~laevajuhtimisel~~ merenduses kasutatav pikkusühik: 185,2 m (~~umbes~~ 0,1 meremiili)

   MN: kustutada sõna „laevajuhtimisel“, sest kaabeltaud kasutatakse merenduses laiemalt.
   Kustutada sõna „umbes“, sest kaabeltau on täpselt 0,1 meremiili.
   Kaabeltau – MERENDUS merenduses kasutatav pikkusühik: 0,1 meremiili ehk 185,2 m

   Allikad: Eesti-inglise tehnikasõnaraamat
   algselt tähendas "kaabeltau" pukseerimisotsa pikkust, mis sõltus laevadest, nende lastist ning ilmast; 1 kaabeltau = 185,2 m

   MN: parandada selgitus: algselt tähendas "kaabeltau" pukseerimisotsa, mille pikkus sõltus laevadest, nende lastist ning ilmast; tänapäeval 1 kaabeltau = 185,2 m

   Enn Oja: Algselt veotross ehk puksiir laeva vedamiseks (holl *kabeltouw* - veoots) ja purjelaevade ankrukett. Kehtiv mõõtühik on eripikkusega kaabeltaudest kokkuleppeliselt ühtlustatud.

6. Kaardikamber – MERENDUS ~~laeva komandosillal olev ruum, kus paiknevad navigatsiooniriistad~~
   MN: parandada selgitus: MERENDUS kaarditööruum laeval.

7. Kahvel – MERENDUS purjelaeva masti küljes olev kaheharuline põikpuu, mille külge kinnitatakse nelinurkse pikipurje ülaäär.

   MN: parandada selgitus: kahvelpurje ülaäärt hoidev peel.
   Sõna „põikpuu“ pole õige, sest see on pigem kaldu.

8. Kai –
   1) MERENDUS rajatis sadamas laevade (või vesilennukite) randumiseks ja kinnitamiseks ning lastimiseks ja lossimiseks.

   MN: parandada selgitus: MERENDUS rajatis sadamas laevade (või vesilennukite) sildumiseks.

   Sünonüümid: sadamakai

❖ Eesti-vene-eesti õigusterminoloogiabaas
Seotud: randuma , sadam, sadamasild, kai, randumiskoht

- Limnoloogia sõnastik: sadama vesiehtis, kus laevad randuvad ning kus lastitakse ja lossitakse kaupa
- ✓ **randuma** – (veesõidukite kohta:) merelt vm suuremalt veekogult randa või ranna äärde ohutu sügavuseni jõudma
- ✓ **sadam** – laevade, paatide vm veesõiduvahendite randumiseks ja peatumiseks kohandatud veeala koos selle juurde kuuluva hoonete ja kaldaalaga
  koolisõnastikud 2005-2010: koht, kus laevad saavad randuda

- ✓ **sadamasild** – MERENDUS kerge konstruktsiooniga või ajutine rajatis paatide või väiksemate laevade sildumiseks
- ✓ **randumiskoht** – Sünonüümid randumispaik

MN: mitmes selgituses on kasutatud sõna „randuma“. Laevad või paadid sadamates küll ei randu, vaid saabuvad, väljuvad, silduvad, haalavad jne.
Randumine tähendab eelkõige randa (rannale) sõitmist ja on seotud peamiselt väiksemate ujuvvahenditega. Laevad randuvad siis, kui tegemist avariiga või tahtliku tegevusega (näiteks uppumise vältimiseks või lammutuspaika saabumiseks).

2) Sadamasild – MERENDUS kerge konstruktsiooniga või ajutine rajatis paatide või väiksemate laevade sildumiseks

MN: lisada kai kolmas tähendus
kai (ingl *guy*, holl *gei*) - erinevate poomide liigutamis- ja kinnitamistross.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 160
16.02.2022

Veebikoosolek
Algus kell 16.00, lõpp 18.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Peedu Kass, Pärtel Keskküla, Enn Oja, Maire Raadik, Ants Raud, Rein Raudsalu, Tauri Roosipuu, Yrjö Saarinen, Mairold Vaik, Peeter Veegen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Meili teel vastasime Euroopa Komisjoni tõlkija küsimustele parvlaevade püstuvusnõuete kohta.
1. ro-ro passenger ships – parvlaevad
2. Ship’s identification number (IMO number, Call sign) – laeva tuvastusnumber (IMO number, kutsung)
3. Main particulars – peamised andmed
4. General Arrangement plan – (laeva) üldjoonis (11.03.2014) lisasime e-sõnaraamatule
5. Number of persons on board – inimeste arv pardal
6. GT – kogumahutavus
7. Is the ship double ended – kas laev on kahekäilaline
8. Does the ship have long lower holds – kas laeval on pikad alumised lastiruumid
9. R – required index – R – nõutav vaheruumideks jaotamise indeks

II. Võrdlesime Merevikis ja EKI sõnastikes mõningaid merendust puudutavaid oskussõnu.

1) **Ujuvvahend.** Merevikis artiklit pole.
MN: Parandada ühendsõnastiku määratlust ja lisada Merevikisse artikkel.

EKI ühendsõnastik: Ujuvvahend – vahend vee pinnal püsimiseks ja/või liikumiseks (nt laev, paat, ~~kanuu~~, vesijalgratas, päästevest, parv, auto õhukumm).

2) Mereviki: Veesõiduk on ujuvvahend veekogul liiklemiseks, sealhulgas teisaldatav ujuvvahend. See on meresõiduohutuse seaduse määratlus, mille alla kuuluvad laev, väikelaev ja paat. Iga alus on ka ujuvvahend ja veesõiduk, kuid iga ujuvvahend ja veesõiduk pole tingimata alus.

EKI ühendsõnastik: sõiduk veel liikumiseks (nt laev, paat, parv, jett).

Purjetamise terminibaas: Igasugune paat või laev

3) Mereviki: Alus on meremeeste kõnepruugis laev, laiemas tähenduses iga veesõiduk, mis veab inimesi või kaupa.
MN: Alus on kõnekeeles laev, laiemas tähenduses iga veesõiduk. „Alus“ ei ole termin.

EKSS: Alus – laev

EKI ühendsõnastik: alus – ~~(mootoriga)~~ veesõiduk.
MN: kustutada sõna „mootoriga“
Seletuse osa. Näide: laev, väikelaev, paat
Veesõiduk (näiteks laev, väikelaev või paat)
Maire: EKI ühendsõnastikus on minu teada põhimõte, et seletuses ei kasutata sünonüüme. Seetõttu on laev nüüd aluse sünonüümina, mitte seletuses. Samas ei klapi asi ikka, sest veesõiduk oleks justkui ka sünonüüm, mitte korralik seletus. Mereviki oma näeb rohkem seletuse moodi välja. Kas alus on üldse termin?

4) **Laev** on veeliikluseks ehitatud suur sõiduk (võrreldes väiksema ehk paadiga). Laevu kasutatakse majanduslike, teaduslike või sõjaliste ülesannete täitmiseks, samuti spordiks või vaba aja veetmisel merel ja sisevetel.

Meresõiduohutuse seaduse kohaselt on laev veesõiduk, mida kasutatakse majandustegevuseks, riigihaldusülesannete täitmiseks või kutsekoolituseks. Selles tähenduses ei käsitata laevana väikelaeva, seevastu laevana käsitatakse ka üle 24 m pikkust veesõidukit, mida kasutatakse vaba aja veetmiseks (MSOS)

EKI ühendsõnastik: suur veesõiduk inimeste või kauba vedamiseks. Sünonüümid: alus, meresõiduk
Maire: Aga jõelaev? Mereviki järgi kasutatakse laevu ka sisevetel. Parandada: osasünonüümid

EKSS: suur veesõiduk (vedamiseks, transportimiseks) v. ujuk (näit. ujuvkraana).

5) Mereviki: Väikelaev on veesõiduk kogupikkusega 2,5–24 meetrit, mida kasutatakse vaba aja veetmiseks või sportimiseks. Väikelaevana käsitatakse ka 2,5–24-meetrise kogupikkusega veesõidukit, millega korraldatakse tasu eest vabaajareise või mida renditakse vabaajareisideks või sportimiseks või kasutatakse väikelaevajuhtide koolituseks või esitletakse müügi eesmärgil, kui see veesõiduk ei vea üle 12 reisija.

EKI ühendsõnastik: määratud kogupikkusega väiksemat sorti veesõiduk, mida kasutatakse vaba aja veetmiseks (nt paat, kaater, purjejaht)

EKSS: veesõiduk kogupikkusega 2,5–24 m

6) Mereviki: Paat (hollandi keeles *boot*) on väike veesõiduk. Paat on alla 15 m pikk tekita, osalise või täistekiga. Paati liigutatakse mõladega (kanuu), aerudega (sõudepaat), purjedega (purjepaat) või jõuseadmega (mootorpaat). Paadi ehitamiseks kasutatakse puitu, nahka, puukoort, kummi, plasti,

rauda, terast jm. Otstarbelt jaotatakse paadid spordi-, matka, kala-, (laevade) töö-, pääste- ja sõidupaatideks.

MN: Paat (hollandi keeles *boot*) on väike (Eestis kehtiva määratluse järgi alla 15m pikk), harilikult tekita, vahel osalise või täistekiga veesõiduk, mida liigutatakse mõladega (kanuu), aerudega (sõudepaat), purjedega (purjepaat) või jõuseadmega (mootorpaat). Otstarbelt jaotatakse paadid spordi-, matka, kala-, (laevade) töö-, pääste- jms paatideks.

EKI ühendsõnastik: väike, hrl pealt lahtine veesõiduk. ~~hrl rannalähedaseks sõiduks või võistlemiseks veespordis~~

EKSS: väike, hrl. pealt lahtine veesõiduk.

Vikipeedia: Paat on õõnsa ja pealt vähemalt osaliselt avatud kerega ning tavaliselt kajutita lihtsam väiksem veesõiduk.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 161
16.03.2022

Veebikoosolek
Algus kell 16.00, lõpp 18.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Jüri Kask, Pärtel Keskküla, Enn Oja, Maire Raadik, Ants Raud, Rein Raudsalu, Tauri Roosipuu, Yrjö Saarinen, Mairold Vaik, Peeter Veegen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Meili teel tulnud küsimused IALA kohta

1. Pealkirjana soovitame kasutada **Rahvusvahelise Navigatsioonimärkide Organisatsiooni asutamiskonventsioon.**
2. Member States, Associate Members ja Affiliate Members [of the Organisation) – "liikmesriigid", "assotsieerunud liikmed" ja "sidusliikmed".

3. "President" ja "Vice-President" [of the Organisation] – "eesistuja(riik)" ja "ase-eesistuja(riik)" (arvestades, et tegu pole mitte ühe isikuga, vaid liikmesriigiga).
4. subsidiary bodies [of the Organisation] – allüksus
5. outline budget [of the Organisation] – raameelarve
6. [Member State] contributions – liikmemaksud, osalusmaksud
7. [Associate Member and Affiliate Member] fees – liikmemaksud
8. depositary (artiklis 15, 18, 19) – hoiulevõtja
9. withdrawal [from the Organisation] – välja astumine, kuid artiklis 21 withdrawal [from the Convention] – konventsioonist väljumine, st eesti keeles kaks erinevat vastet vastavalt kontekstile.

II. MARPOLi konventsiooniga seotud suunised. Tõlkija palub abi eestikeelsete vastete leidmisel.

1) **propeller emergence** (lauses *The formulations are based both on theoretical research and surveys of actual practice on tankers of differing configuration reflecting varying degrees of concern with propeller emergence, vibration, slamming, speed loss, rolling, docking and other matters.)* – sõukruvi kerkimine, tõus, kõrgus, midagi muud?

   Jüri Kask: propeller emergence - pakuksin sõukruvi pinnaldumine. Praktikas väga ebameeldiv protsess – sõukruvi pinnaldub, pöörded suurenevad järsult, vibratsioon, siis reageerib pöörlemissagedusregulaator – tõmbab diiselmootori küttelati peaaegu nulli, pöörded langevad ja kui sõukruvi tagasi vette saab, on olnud juhuseid, et peamasin seiskub.

   MN: propeller emergence – **sõukruvi pinnaldumine**.

2) **Propulsion boiler** – pildi leiab siit: https://igiantech.com/review/5-types-of-marine-boilers/.

   Jüri Kask: Laeva aurukatlad liigitatakse pea- ja abikateldeks. Peakatelde otstarve on peaauruturbiinide või peaaurumasinate (st. kust tuleb see *propulsion* - tõukejõud) tööks vajaliku auru tootmine, seega *propulsion boiler* peaks olema peakatel või siis peaaurukatel. Mootorlaevadel on abikatlad, aurulaevas neid tavaliselt pole, peakatel varustab ka muud laeva auruseadmed.

   MN: Propulsion boiler – **peakatel või peaaurukatel**

3) **Compensating discharge** – leidsin järgmise seletuse: *The discharge consists of seawater used to replace, or compensate for, the space created in MOGAS tanks as the fuel is consumed. This seawater is discharged overboard as the MOGAS tank is refilled with gasoline.*

   MN: Compensating discharge – **taastepumbe? / mootorikütuse kompensatsioonivee tühjendus/heide**

4) **Floating dunnage** – ujuvrimud? Ujuvad rimud? Pontoonrimud?
   Rein Raudsalu: floating dunnage – ujuv pakke- ja separatsioonimaterjal (puit, plastik ja mis iganes)
   MN: Floating dunnage – **ujuvad rimud /ujuv täitematerjal**

5) **Commissary store-room** – laevapoe laoruum vms? (tekstis, kus antakse soovitusi prügipressi asukoha kohta, muid vihjeid ei ole).
   MN: Commissary store-room – **laevapoe laoruum, toiduladu?**

6) **baseline / base line** (veebist pärit sobiv ingliskeelne määratlus on järgmine: *Base Line is a horizontal line drawn at the top of the keel plate. All vertical moulded dimensions are measured relative to this line*.)

Rein Raudsalu: See on alustasand ehk **põhitasand**. Ei maksa pöörata tähelepanu sõnale line, ka pikitasand on neil fore and aft line. Ja seesama meie „arvutuslik veeliin“ on samuti mitte liin vaid tasapind.
Peeter Veegen: Olen nõus Reinuga. Tasand on täpsem kui liin või joon. Olgu siis alustasand, põhitasand või nulltasand (konstruktiivne **nulltasand**).

III. Võrdlesime Merevikis ja EKI sõnastikes mõningaid merendust puudutavaid oskussõnu.

1) **Purjepaat**

Mereviki: (ümber suunatud leheküljelt Purjekas). Purjepaat, ka purjekas on tuule jõul purjede abil liikuv paat. Purjepaati kasutati kalapüügil, nüüdisajal spordis ja huvilaevana. Eesti suurtel rannikupaatidel oli kuni 20. sajandi alguseni enamasti eemaldatav mast, mis võimaldas neid paate kasutada nii purje- kui ka sõudepaatidena. Purjepaatide osatähtsus kasvas 19. sajandi lõpul kalaretkede pikenedes, sest süvamerel hakati püüdma suurte kiluvõrkudega, suurenes kutseliste kalurite rändpüügiala, samuti täiendati taglast, mis võimaldas tihedamalt vastu tuult sõita. Mootorpaatide levikul 1930ndail purjepaatide osatähtsus hakkas vähenema.

EKI ühendsõnastik: purjede abil liikuv veesõiduk, eeskätt purjelaev või purjejaht. Sünonüümid: jaht.

EKSS: purjede abil liikuv veesõiduk, eeskätt purjelaev.

ÕS 2018: purjekas, purjelaev

Enn: Kuna purjekas pole eemalt vaadates täpsemalt määratletav, ja seda ei taotletagi, võiks see jääda kõnekeelseks või ilukirjanduslikuks üldmõisteks.

Purjekas - purjesid kasutav veesõiduk. Üldmõistena pole ta määratlusaluste puudumisel täpsemalt määratletav. Purjekas pole oskussõna.

2) **Purjelaev**

Mereviki: Purjelaev on purjedega laev, mille kogu purjepind on küllaldane tuules iseseisvalt edasiliikumiseks ja pööramiseks.

Purjestuse järgi jaotatakse purjelaevad (täis- ja osalise) raapurjestusega laevadeks (täislaev, parklaev, barkantiin, brigantiin, prikk, marsseilkuunar) ja pikipurjestusega laevadeks (kuunar, kutter, luup, lüüger). Osa purjelaevadest ei kuulu oma purjede paigutuse ja purjetüübi poolest põhitüüpide hulka.

Purjestusega väikelaeva nimetatakse vahel **purjekaks**.

ÕS 2018: purjekas, purjelaev

EKSS: purje(de) abil liikuv laev, purjekas.

EKI ühendsõnastik: purje(de) abil liikuv laev. Sünonüümid: jaht, purjejaht, purjepaat.

Enn: Purjelaeva määravad ära tema osised: puri+laev. Sama käib purjepaadi kohta.

3) **Jaht**

Mereviki: Jaht (holl *jacht*) oli varem kiire ühemastiline purjelaev, nüüdisajal kitsamas tähenduses sportlik purjelaev.

Otstarbe järgi eristatakse suhteliselt kergeid võistlusjahte, mida kasutatakse piiratud veealal kodusadama lähistel, ja avamerejahte. Taglase järgi eristatakse ühe-, kahe- ja enamamastilisi jahte; levinuimad taglasetüübid on ühemastilistest katt ja luup, kahemastilistest jaul, ketš ja kuunar.

Olenevalt peamasti purje tüübist on jahtidel madal- või kõrgpurjestus. Tavalistel tuulekiirustel loovimisel kasutatakse põhipurjeid, eriolukordades lisapurjeid. Purjetamisvõistluste korraldamisel jaotatakse jahid klassituteks ja klassijahtideks. Klassitutele jahtidele korraldatakse võistlusi enamvähem võrdse suuruse või võistlusväärtusega rühmades, samuti etteandevõistlusena. Klassijahtide mõõtmed ja muud omadused on klassimäärustega täpselt määratud.

Laiemas tähenduses kuuluvad jahtide hulka ka teised suhteliselt väikesed avamereretkedeks kasutatavad laevad - jahtlaevad või mootorjahid -, mida ei kasutata reisijate tasuliseks veoks. Suurimad mootorjahid on isegi üle 150 m pikad.

EKI ühendsõnastik: **Jaht 1** – varem kiire ühemastiline purjelaev, nüüd väike ja kerge alus sportimiseks ja lõbusõiduks või avamereretkedeks.
Sünonüümid: purjejaht, purjelaev, purjepaat, purjekas

Jaht 2 – jahtlaev, purjejaht

Enn: Mis oleks, kui jahti määratleks samuti nagu purjekat? Et on üldmõiste, mitte oskussõna. Oskussõnadeks oleks jahtlaev ja purjejaht.

4) **Jahtlaev**

Enn Oja: **Jahtlaev** on mitteoskussõnaline ehk kõnekeelne või ilukirjanduslik üldmõiste kaasajal levinud kalli ja silmale ilusa sise- ja välisviimistlusega valdavalt eravalduses oleva huvilaeva kohta, mis võib sooritada puhkus-, koosviibimis- või tellimusreise.
Liikumiseks võib kasutada kas purjeid (vastava taglase ja varustuse olemasolul) või masinat (taglase puudusel) või mõlemat.
Jahtlaevad võivad sõltuvalt omaniku jõukusest olla üle 100 m pikad ja ülimalt luksuslikud.
Üldmõistena on see jahi samasõna.

Merevikis suunata artiklile Jaht

EKI ühendsõnastik: Jaht – avamereretkedeks kasutatav suhteliselt väike (purje)laev

Enn: Jahtlaev – lõbusõidulaev (huvilaev), mis võib kasutada masinat ja/või purjeid. Kuna purje pole eraldi märgitud, ei tähenda, et see oleks keelatud. Samuti pole selles masina osist. Laev (siin) üldmõistena annab aga selge vihje, et tegu pole mänguasjaga. Jahtpaati pole vaja. Seda pole ja pole vaja ka vägisi juurde mõelda, segadused on ette aimatavad.

5) **Purjejaht**

Mereviki: (ümber suunatud leheküljelt jaht)

EKSS: purje(de) abil liikuv jaht. Ühe-, kahemastiline purjejaht.

EKI ühendsõnastik: purje(de) abil liikuv jaht; purjepaat.
Sünonüümid: jaht, purjepaat, purjelaev

Enn: Purjejaht - ainult purjedega liikuv sportlaev, sportpaat või lõbusõidulaev.
Selles määratluses on oluline ainult purjede kasutamine. Ainuüksi masina olemasolu liigitab ta jahtlaeva alla.

6) **Lodi**

Mereviki: artiklit pole, kuid sobib Mereleksikonis kirja pandu.

EKSS: 1. pukseeritav v. iseliikuv tekita (puit)praam kaupade veoks siseveekogudel
2. Peipsil ja Emajõel kasutatud lühikese laia kerega ning kinnise tekiga laev. *Peipsi lodjad. Lotjadega veeti Emajõge pidi Tartusse küttepuid, kruusa, liiva.*

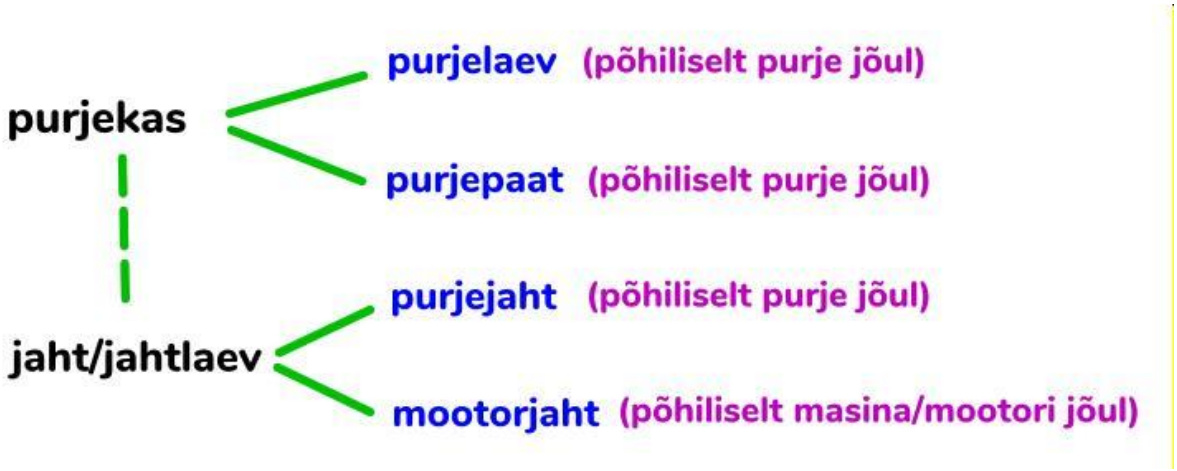
EKI ühendsõnastik: endisaegne kinnise tekiga (või tekita) puidust praam kaupade veoks siseveekogudel (pukseeritav või iseliikuv)

Enn: Lodja kohta uurisin:
Lodi olla puhas vanaslaavi sõna. Nende keeltes vanast ajast esinesid tüved LOD ja LAD ning samatüveline on ka ЛОДКА. Poolakatel on łódź [vudž], łódka [vutka], tšehhidel lod', sloveenidel ladja. Vanas ukraiina keeles tähendas лодья kohta vesiveski välisratta all, vesiveski oli лодяк.
Kuna meiegi elasime vene keele piirkonnas, eks võtnud me ka nimetuse üle. Samuti sobis Peipsile ja suurematele jõgedele väikse süvisega lai kaubaalus. Meie väiksus tingis ka väiksemad alused kui kasutati Venemaa suurtel jõgedel.

Enn:
Oskussõnad pole purjekas, alus, jaht. Nende täpsemaks määratlemiseks on teised alused.
Üldmõistetena võib neid aga vabalt kasutada. Oma kattuvus on neil nagunii.
Parem oleks kui nad järjestada suuremalt liigilt väiksema suunas (ujuvvahendi alla mahuvad kõik veesõidukid, veesõiduki alla kõik alused, aluste alla kõik laevad jne).

üldmõiste (mitteoskussõna)	alaliik	puri	masin/mootor	liik	kasutusvald
purjekas	purjelaev	+	–	laev	piiramatu
	purjepaat	+	–	paat	
jaht/jahtlaev	purjejaht	+	–	laev/paat	sport, puhkus, reisimine
	mootorjaht	–	+	laev/paat	puhkus, reisimine

Üldmõisted on mõeldud n-ö eemalt hindamiseks. Kui hindaja ise pole asjatundja või tal puuduvad liigitamiseks vajalikud andmed. Ega meiegi sageli kõike tea.
Purjekate puhul on määrav puri, jahtide puhul jaht.
Tabelis olen jahi ja jahtlaeva samasõnadena kokku pannud, neil on puri ja masin/mootor + ja +. Seal pole koostisosadena purje ega masinat/mootorit.
Jahi puhul pole laevaks või paadiks liigitamine esmatähtis, see jääb asjatundjate hooleks. Jahtlaev küll eeldab, et see on paadist suurem. Seda tehakse tundeliselt hinnates. Muidu peaks juurde mõtlema purjejahtlaeva, mis on küll täpne aga mitteolulise liigse mõistena koormav.
Mootorjahil võib muidugi olla ka masin, kuid nagu mootorlaeva, nii ka mootorjahi puhul kõlab see masinast paremini. Masina ja mootori eristamine pole siin oluline, maaka silmis podiseb ja suitseb ühtmoodi.
Võib ka ette kujutleda, et võistelda võivad ka mootorjahid, kuid see pole põhitegevus. Siis on tegu pigem mootorpaatide võistlusega.
Ei poolda mootorpurjelaeva, mootorpurjepaati, mootorpurjekat, sest siis oleks põhiolemus hägustatud/moonutatud ning kõlaks nagu valgemust/mustvalge.

IV. Yrjö: Kuidas suhtuda merendusvaldkonna uudissõnasse häkaton **MarineHäkk?**

Kristi Treffner: Ma usun, et korraldajad peavad selle sõnaühendi taga silmas arendusnädalavahetust (tulnud eesti keelde üle mugandusena ingliskeelsest sõnade kombinatsioonist *hackathon = hacking + marathon*), kus sõelutakse välja häid äriideid, neid lihvitakse ja kasvatatakse. Seal kohtuvad erineva taustaga inimesed, kes tahavad tegeleda mõne idee arendamisega ja kus saavad ka mentoritelt pidevalt tagasisidet. Mereakadeemia puhul on leitud, et temaatiline ürituse nimi võiks sisaldada rahvusvaheliselt arusaadavat terminit ja seega on võetud lisandsõnaks *marine*. Kirjapildis on kaks sõna eesti keele reeglitele mittevastavalt kokku sulatatud, kuid seda ei peetagi oluliseks. Loeb silmapaistev ja moodne kombinatsioon, mis ei püüagi jõuda ÕSi kaante vahele.

Paar aastat tagasi korraldatud Sõnausel otsiti häkatonile (häkile) arusaadavat eestikeelset vastet, kuid hoolimata mõnest leidlikumast pakkumisest ei ole neid siiani kasutusele võetud (taibutalgud, leidlus, tehnotalgud, nutitalgud, digimürgel, digisäru, koodiprõmm, koodium, koodik, koodimismaraton, progelus, raalinar, küberküpsetus, itikülv, mõttelahing, ideeloomeüritus, marumuuk, taibutrall, loomesäru, hoosviibimine, leiuton, leiulaat).

Enn: Kuna tegemist on ikkagi ajuragistamisega ja vaidlemistega, võiksid ka mõisted seda väljendada. Merel on tugevad tuuled liigitatud: torm, maru, raju. Nii võiks ka märinäkk olla ajuraju, ajumaru, ajutorm, ajumürgel, ajumöll.

MN: MarineHäkk asemel võiks olla **merehäkk**.

V. Sõnaveebis vaatasime üle sõna „kajalood“.
Kajalood – MERENDUS helilainete levimisel ja peegeldumisel põhinev veealune navigatsioonisüsteem või -seade (nt veealuste objektide leidmiseks, vee sügavuse mõõtmiseks)
Sünonüümid: hüdrolokaator, sonar

- Limnoloogia sõnastik: hüdroakustiline seade, millega mõõdetakse vertikaalsihis kaugust veekogu põhja ja seadme vahel

MN: mer hüdroakustiline seade sügavuse mõõtmiseks.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 162
13.04.2022

Transpordiamet, Valge 4

Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Peedu Kass, Pärtel Keskküla, Aado Luksepp, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen, Madli Vitismann.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Oja, Maire Raadik

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Rein Raudsalu pakkus aruteluks mõned tõlkimist vajavad terminid.
Lluyd's Register on määratlenud laevadele niisugused automatiseerituse astmed:
AL 3 **Active human in the loop** – Decisions and actions are performed with human supervision. Data may be provided by systems on or off-board.
AL 4 **Human in loop/supervisory** – Decisions and actions are performed autonomously with human supervision. High impact decisions are implemented in a way to give human operators the opportunity to intercede and over-ride.

Laeva juhtimises on kasutusel:
Stemming, tuleb sõnast *stem* – vöör. See on selline seisund, et laev liigub vastu hoovust hoovuse enda kiirusega vee suhte jäädes merepõhja suhtes liikumatuks. Nii seisab ka haug voolavas vees põhja suhtes paigal. Võte on sagedasti kasutusel laeva sildumisel kui laev seistes vastu hoovust nihutab end külg ees kai poole. Eestikeelne vaste nii laeva kui haugi jaoks puudub. Olen laeva sellise tegevuse kohta kasutanud „stemmima, stemmimine". Loodan tarkade peade abile leida asjadele ilusad eestikeelsed nimed.

Pärtel: Laeva autonoomsusest räägiti vanasti kui sellest, kui kaua laev varusid täiendamata merel saab olla.
Stemmingu puhul tunduks paigalhoidmine natuke paremini selgitav, vähemalt tulemust selgitav. Vastuhoidmine võib-olla kirjeldab tegevust paremini.
Samas mingid sõnastikud netis ütlesid, et stemmin on making headway in current, tide or gale. Mõni teine ütles, et see tähendab *to head the vessel's bow directly into the current or waves*.

Vöörimine oleks selles suhtes hea, et oleks sama ähmane ja ei ütleks, mis selle vööriga tehakse :)
Rein: Vöörimine mulle tõesti meeldib, sest omab sama alust mis ingliskeelnegi sõna. Tuuletriivi ega hoovusetriiviga ei ole siin mingit pistmist. Mõtleme haugi näidisele. Mis puudutab laeva hoidmist ühe koha peal (näiteks puuraugu kohal) täiendavate juhtimisseadmetega, siis see on dünaamiline positsioneerimine (DP) ja ootab samuti eestikeelset vastet.
Selle väljendi suhteline umbmäärasus ja samas spetsiifiliste võtete vajadus selle kasutamisel laseks selle terminiks muuta küll. *Paigalseis ja paigalhoid* ei sobi kasutamise praktikaga, nt *Berthing by stemming.* On ilmne, et paigalseisu abil silduda ei saa, küll aga saab seda teha spetsiaalse võttega, mis võiks olla „vöörimine". Pealegi ei tähenda s*temming* ainult paigaseisu, vaid teatud manööverdamist vastuhoovuses.
Ja veelkord, tehnilistes aruteludes erinevate klassiühingute poolt kehtestatud automatiseerimise astmete üle jääme me oma teadmistele alla. Jätame selle neile kes kavatsevad oma laeva lasta klassifitseerida ühel või teisel ühingul. Minu küsimus oli leida tõlge väljendile *human in loop.*

MN:
AL 1 Pardalt saadavate andmete alusel tehtavad otsused
1. Inimene raalita

AL 2 Pardalt või väljast saadavate andmete alusel tehtavad otsused
2. Inimene raaliga

AL 3 **Active human in the loop** – Decisions and actions are performed with human supervision. Data may be provided by systems on or off-board.
AL 3 Inimese aktiivne seotus (otsustega) otsused tehakse inimese järelevalve all
3. Raal inimesega

AL 4 **Human in loop/supervisory** – Decisions and actions are performed autonomously with human supervision. High impact decisions are implemented in a way to give human operators the opportunity to intercede and over-ride.
AL 4 Inimese järelvalve (otsuste üle)
4. Raal inimeseta Raal inimese järelevalve all või Raal iseseisvalt.

II. Sõnaveebi ülevaatus.

1) Kamber –
MN: mer rooli+kamber, kaardi+kamber. füüs, tehn, MER baro+kamber.
Enn: Kamber on tõlkes ruum. Olgu ta mõtteline või aineline, ruumiks jääb ta ikkagi.
Roolikamber - rooliruum, kaardikamber - kaardiruum, barokamber - surveruum/survestusruum.
Kusjuures suurel laeval võivad eraldi olla kaardiruum ja kaarditööruum.

2) Karavell – keskajal levinud (Hansa koget meenutav) kolme- või neljamastiline kõrge ahtriehitisega kiire, kaugsõiduks sobinud purjekas
MN: mer hiliskeskaegne purjelaev.
- Võrdle karakk
- Koolisõnastikud: ookeanisõiduks sobilik laevatüüp, mis võeti kasutusele 16. sajandil. Allikad: Ajaloo mõisted gümnaasiumile

3) Kiil – paadi või laeva põhja pikisuunas läbiv puutala, mille külge kinnitub paadi või laeva sõrestik
Sünonüümid: andur, emapuu
MN: mer laevapõhja peamine pikitala, andur (andru), emapuu. Kiil+ jaht.

4) Kliiver – kolmnurkne puri purjelaeva vööris (kliiverpoomil)
Näited: Kliivri soot pääses lahti
MN: mer kolmnurkne puri laeva kliiverpoomil. Kliiver+poom purjelaeva vöörist välja ulatuv peel.

5) Klüüs – laeva reelingus olev tugeva metalläärisega ümmargune ava, mida läbib ankrukett või tross
MN: mer ava laeva pardas, umbreelingus või tekis kinnitusotsa või ankruketi jaoks. Ankru+klüüs.

6) Kokpit – (laevas, jahis vm:) kajutist tagapool asuv pealt lahtine süvend tüürimehe või meeskonna jaoks
MN: mer süvend väikelaeva tekis roolimehe ja meeskonna jaoks

7) Konteiner – korduvalt kasutatav standardmõõtmetega mahuti kauba, radioaktiivsete ainete, jäätmete vm vedamiseks või hoidmiseks
MN: lisada MER konteineri+laev, konteineri+terminal, praam+konteiner *lihter*
Veel sarnaseid sõnu: konteinerilaev, konteineriterminal, prügikonteiner, kogumiskonteiner, konteinerterminal.
MN: kustutada konteinerterminal

8) Kouss – MERENDUS metallrõngas aasa moodustamiseks köie otsas või avause säilitamiseks purjes
Sünonüümid: ~~trossisilm~~
MN: Trossisilma ~~või purje avause~~ metallist siseraamitis. Trossisilm ei ole kousi sünonüüm.

9) Kruiis – huvireis või lõbusõit merel
Sünonüümid: ristlus ,matke HARV
ÕS soovitab: Sobivad sõnad on nii kruiis kui ka ristlus. *Kruiis* on kasutuses juurdunud termin, selle kõrvale on vastena soovitatud ristlust. *Kruiis* lähtub hollandi sõnast *kruisen*, mis on eesti keelde tulnud inglise *cruise* kaudu, *ristlus* pärineb soome keelest. Mõnevõrra on samas tähenduses kasutatud ka sõna matke. (03.12.2021)
MN: kas saab ristlust eelistada? Kruiis ei ole ristlus! Loobume merematkest. Kruiis, kruis on kindla programmiga huvireis merel.

10) Kruvi – (laeva sõukruvi kohta). Näide: Harilaiu madalikul kaotas laev tüüri ja vigastas kruvi.
Purjetamise terminibaas: sõukruvi, laevakruvi
MN: merenduses on viimasel ajal kasutuses enamasti **sõukruvi**.

11) Kubrik – laeva meeskonna ühiseluruum endisaegses laevas; alumine tekk madruste koide jaoks (suurematel purjesõjalaevadel)
Sünonüümid ruhv
MN: kubrik on russitsismihõnguline; eesti merekeeles on levinum ruhv (hollandi keeles *roef*, otsetõlge – tekimaja). Laevapere ühisruum, ruhv.
Soovitus, mitte sünonüüm

12) Kuiv – veest vaba, ilma veeta ala või pind
Näited: Mees tõmbas paadi kuivale. Kuivale jäänud kalad surid.
MN: pakume lisa: kuiv – pisisaare või aeg-ajalt paljastuva madala kohalik nimetus Eesti läänerannikuvetes.

13) Kutter –
1. ~~väike ühemastiline hrl nelja purjega purjekas.~~
MN: kiire ühemastiline purjekas.
Näide: Seltskond purjetas kutriga järgmise sadama poole.
2. väike auru- või mootorpaat rannalähedasteks sõitudeks, ka sõjalaeva veo- või sidepaat
Näide: Rannavalve kutter

14) Käik – (masinaga vm seoses:) liikumine
Näited: Rong aeglustas käiku
Naabersõnad: käiku minema laskma panema
MN: Lisada näide MER täis+käik, keskmine käik, oma käiguga (omal jõul).

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 163
11.05.2022

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Helje Heinoja, Peep Kaurla, Aado Luksepp, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Kreem, Enn Oja, Maire Raadik, Yrjö Saarinen, Mairold Vaik, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Vaatasime merendusterminid, mille kasutamisel sageli eksitakse.

1) **hüdrokopter** – oleme sellest rääkinud merekeele nõukojas kolmel koosolekul: 2015. a märtsis ja aprillis ning 2021. a septembris. Sobivaks vasteks oleme pakkunud **tiivikliugur**.

Vabatahtlike merepäästjate hüdrokopterit tutvustati avalikkusele Haapsalu uisumaratonil. Foto Kaire Reiljan

Enn Oja koostas ülevaate kahe sõna osistest:

a) Võõrsõnaline (vanakreeka) hüdrokopter
ὕδωρ [h'üdoor] - vesi, liitsõnades ὑδρο- [h'üdro] - vesi-/vee-.
-ko- - vigane ning liigne vahesilp, mille algeks on helikopteri (heliko+pter, mitte heli+kopter!)
esiosise ἕλιξ [h'eliks] omastava käände ἕλικος [h'elikos] lõputa vorm heliko, millel teiste sõnade tarbeks puudub vajadus ja mõte.
πτέρυξ [pt'erüks] - tiib, laenudes jäetakse tavaliselt ära lõpp, järele jääb -pter.
Seega puudub tehissõnal hüdrokopter/hüdropter (vesitiib/veetiib) asjakohane mõte.

b) Omakeelne oskussõna tiivikliugur:
Aluseks on väljendatava nähtavad osised:
tiivik - paneb vahendi liikuma.
liugur - kirjeldab vahendi liikumisviisi ehk liugumist veepinnal, maapinnal ja jääl, õhku see sõiduk ei tõuse. Samuti on liugur suupärane lühend liugurlaevast.

Uurisin sõnastikest ja veebist vasteid tiivikliuguri kohta muudes keeltes.
Nagu -kopter sõnadest näha, kordavad kõik tüüpviga, mille on tekitanud helikopter. Isegi uuskreeka keeles antakse inglispärane vaste, mitte oma.

eng aerosledge **õhukelk/õhusaan**, airboat **õhupaat**, glideboat **liugpaat**, hydroskimmer **veeliugur**
deu Hydrokopter, Aerosani **õhusaan** (rus laen), Propellerschlitten **propellersaan**, Luftschlitten **õhusaan** (valdavalt lumel liikumiseks), Gleitboot **liugpaat**
rus аэросани **õhusaan**
nor hydrokopter, hydroglider **veeliugur**, glidebåt **liugpaat**, sumpbåt **soopaat**
dan sumpbåd **soopaat**, glidebåd **liugpaat**, hydroglider **veeliugur**
sve träskbåt **soopaat**, stegbåt **astuvpaat/sammpaat**, glidbåt **liugpaat**
fra hydroglisseur **veeliugur**
ita idroscivolante **veeliugur**
pol ślizgowiec śmigłowy **vintliugur/propellerliugur**
esp hidrodeslizador **veeliugur**, aerolancha **õhupaat**, aerobote **õhupaat**
por aerobarco **õhupaat**
ned moerasboot **soopaat**, glijboot **liugpaat**

suo suokiituri **sootormaja/soosuru**, rämevene **soopaat/rabapaat**, hydrokopteri, jääkiitäjä **jäätormaja/jääsuru**
kiituri vasteks on eng hawk-moth, mis on surulane, s.o. liik ööliblikaid, mis õite kohal paigal lendavad
https://et.wikipedia.org/wiki/Surulased
rom hidroglisor **veeliugur**
ell υδροκόπτερο **veekopter**

Esimest sellist sõiduriista 1905. aastast Kanadas kutsuti **Inetu pardipoeg**.

2) **Randumine ja sildumine**.

Enn Oja Randumisest, sildumisest ja haalamisest. Veeteede Teataja nr 3, 2021

- Randumine Merevikis
- Sildumine Merevikis

3) Räägitakse tankerlaevast, õige on tanker, ka tanklaev.
Tanker (ingl *tank* - 'tsistern, paak'), ka tanklaev on **vedellastilaev**, milles laevakeresse ehitatud mahuteis ehk tankides veetakse vedelat lasti.

4) Räägitakse, et laev on (kuiv)dokis, tegelikult seisab kai ääres.

- Kuivdokk Merevikis
- Dokk Merevikis

II. Sõnaveebi ülevaatus.

1) Laev – suur veesõiduk inimeste või kauba vedamiseks
Sünonüümid: alus , meresõiduk
Näited: Laev sõidab Eesti lipu all.
Merearheoloogid otsivad Läänemerest uppunud laevu.
Lõbusõidulaev.

MN: Lisada: või muudeks tegevusteks merel
Laev – suur veesõiduk inimeste või kauba vedamiseks või muudeks tegevusteks merel
Lisada sünonüümid: puistlastilaev, tanker, tiibur, hõljuk, ujuklaev

2) Laevaehitus – laeva(de) ehitamine; laevade ehitamise ja remontimisega tegelev tööstusharu
MN: tegevus igat tüüpi aluse ehitamiseks: sh kavandamine ja koostamine/kokkupanek.

3) Laevakruvi – kruvipinnaliste labadega tiivik laeval või muul veesõidukil edasiliikumiseks vajaliku jõu tekitamiseks
Sünonüümid: sõukruvi , vint
MN: MER: sõukruvi.
Sünonüüm: laevakruvi

4) Laevalagi – laevakeret kogu ulatuses kattev ülemine tekk
Sünonüümid: peatekk ,ülatekk ,laevatekk ,tekk
Näited: Rootslane istub öösiti laevatekil ja vahib tähti
Visiir kukkus lahti, tõmbas rambi alla ja tuhanded tonnid vett täitsid laevateki paari minutiga.
Loomulikult tehakse laevatekid vettpidavast materjalist.
MN: Laevalagi – (laeva)tekk. Reisijad kogunesid laevalaele.

5) Laevandus – laevade kasutamine inimeste ja lasti veoks
MN: laevade kasutamine (käitamine)

6) Laevapoiss – õpipoiss laeval, nooruk, kelle ülesanne on täita meeskonnaliikmete korraldusi
Sünonüümid: junga ,tekipoiss

7) Laevatee – 1. (tähistatud) ohutu laevasõidutee saarte, karide vms vahel
Sünonüümid: faarvaater ~~,sõiduvesi~~
Näited: Saar asus laevateedest eemal
Heltermaa–Rohuküla laevatee süvendamine

1.1. jäässe purustatud vaba vee riba
MN: kustutada sõiduvesi

8) MN: Lisada Sõnaveebi **Laevatuli** – meresõidureeglitega ette nähtud tuli või tuled laeval

9) Laevnik – (väikese) laeva juht või omanik; laevamees, meresõitja

10) Lahingulaev – suur sõjalaev merelahingute pidamiseks ning tulelöökide andmiseks ~~rannikul asuvatele sihtmärkidele~~
MN: kustutada *rannikul asuvatele sihtmärkidele*

11) Liin – maa-, vee- või õhutee, mida mööda toimub korrapärane liiklus kahe koha vahel
Sünonüümid siht

Head suvepuhkust!

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 14. septembril.
Seni vastame päringutele meili teel malle.hunt@transpordiamet.ee

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 164
14.09.2022

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Helje Heinoja, Ants Raud, Maire Raadik, Rein Raudsalu, Yrjö Saarinen, Peeter Veegen, Madli Vitismann.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Kreem, Enn Oja, Tauri Roosipuu, Indrek Särg.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

Sügishooaega alustasime leinaseisakuga meie pikaaegse liikme ja esimehe kapten Peedu Kassi mälestuseks, kes lahkus meie hulgast 17. augustil 2022.

Vaatasime üle 6. septembril keskkonnaministeeriumist saadetud MARPOLi tõlke teksti kohta tehtud märkused.

Annika Naame:

1) Organisatsiooni väljatöötatud suunised > meie kirjutasime selguse ja lühiduse mõttes SOLASes IMO ("organisatsioon loob ekspertgrupi", joonealused viited organisatsiooni suunistele jne). Tasuks siingi sedasi kasutada, sest vahepeal on juttu ka muudest organisatsioonidest ja asi kisub segaseks.

2) väävlisisaldus ei tohi ületada 1,50 C% – siin on trükiviga – kustutada C.
Yrjö Saarinen: Kütuse väävlisisaldust mõõdetakse protsentides, vastavalt IMO direktiivile "IMO 2020", *the rule limits the sulphur in the fuel oil used on board ships operating outside designated emission control areas to 0.50% m/m (mass by mass).* Laevade atmosfäärireostust vääveloksiididega hinnati 2007. aastal 16,2 milj tonni; seega siin tegemist on massiühikuga; mingit temperatuuri ei mõõdeta.

3) Kütteõlide maht igas paagis – kas paak sobib?
Rein Raudsalu: Kütteõlide kogus igas mahutis

4) Ekspertgrupp > eksperdirühm (grupile võiks üldjuhul ikkagi rühma eelistada).

5) Reegel 14 p 10 – "käesoleva punktis" > käesolevas (ilmselt leidub tekstis näpuvigu veelgi, mis on ka arusaadav nii pika teksti puhul).

6) Lasti lastimise – kas me mitte ei kirjutanud lasti laadimise?

7) Kohaldama millegi suhtes – meie kirjutasime kohaldama millele, aga nt eurotekstides on väga jäigalt see "suhtes" sees; praeguses tõlkes on segamini, kord nii, kord naa.

8) Rookida võimalikult palju välja "poolt".

9) IATE järgi on *petroleum gas* naftagaas.

10) 400-tonnise ja suurema kogumahutavusega laev - minu teada tuleb öelda "400-se ja suurema kogumahutavusega" ja paar rida allpool ongi nii öeldud > kogumahutavuse väljendamine on ilmselt ka kord nii, kord naa, tuleks kontrollida kogu tekstis.

11) Ristluslaevad?

12) "Mille kohta ehitusleping on sõlmitud" - miks kohta?

13) Kiil on maha pandud > kiil on pandud.

14) Konteinerilaev, mitte konteinerlaev.

15) Kombineeritud laev – Vt SOLASest

16) Ro-ro reisiparvalev > parvlaev.

Keelelises mõttes saaks veelgi norida, aga need on sellised silmatorkavamad asjad, mida võiks tekstis läbivalt kontrollida.

Jüri Kask:

17) lk 45 - Ballastitorustikku ja ballastitanki muud torustikku, näiteks peili- ja ventilatsioonitorusid, ei tohi vedada läbi lastitankide. Lastitorustikku ja samasugust lastitankitorustikku ei tohi vedada läbi

ballastitankide. Käesoleva nõude täitmisest võib vabastada, kui torustik on lühike, tingimusel et see on täielikult keevitatud või samaväärselt töödeldud.

Arvan, et peaks olema: **need torustikud ei tohi läbida ...**
- täielikult keevitatud – siin peaks olema ... kui torustik on lühike ja kõik liited on keevisliited

18) lk 45 p = lastitanki surve-/vaakumklapi õhurõhku ületav maksimaalne reguleerimisrõhk (ülerõhk) paskalites (Pa)
Ilmselt peaks siin olema: **lastitanki kaitseklapi maksimaalne seatud rõhk üle atmosfäärirõhu paskalites (Pa)**

19) lk 46 Raske diisliõli – diisliõli, kütteõli – siin peaks tegu olema kütustega, mitte õlidega. Kõike, mis puutub tekstis naftat, naftasaadusi, kütuseid jne. vajaks põhjalikku analüüsi, sest erinevates dokumentides on erinevaid käsitlusi.

20) Lk 49 Pumbaruumides, mille põhjaplaat on vähemalt lõikes 2 ettenähtud miinimumkõrguse võrra põhitasandist kõrgemal (nt gondelahter), ei pea olema topeltpõhja.
Mis on **gondelahter?** Topeltpõhi peab olema pumbaruu**mil**, mitte pumbaruu**mis.**

21) Lk 288 Diiselelektrimootor – ei tea sellist mootorit, võibolla on siin mõeldud **diiselgeneraatorit**.

Mairold Vaik:

22) lk 199 Imelik pealkiri: Standardse kaldaühendusega torustik reovee väljalaskmiseks vastuvõtuseadmesse - Miks mitte lihtsalt: reovee juhtimiseks?

23) lk 199 Sõnastus: kehtivusaja lõppemise kuupäev - kehtivuse lõppkuupäev? Sama ka ülevaatuse lõpetamise kuupäev - ülevaatuse tähtpäev?
(Ülevaatuse) Lõpetamine kõlab pidulikult, lõppkuupäev peaks olema läbivalt.

24) lk 201 - Lastijäätmed või lastijäägid? Kas ingliskeelses versioonis on nende kohta üks või kaks erinevat terminit? Lastijäätmete definitsioonis on *jäätmed*, edasi samas selgitavas tekstis jäägid. Tegelikult on ju lastioperatsioonidest üle jääva materjaliga, mitte jäätmetega. Ka tegevusjäätmete definitsioon (lk 202) kirjeldab (lasti)jääke, mitte jäätmeid.
Samas tekib küsimus, et kas jäägid on vaid vedelad nagu Jäägi definitsioon lk 112 kirjeldab: *Jääk – kõrvaldamiseks alles jäänud kahjulik vedelaine.* Siis peaks rohkem tähelepanu pöörama sellele, millised on vedelad lastijäägid ja millised tahked lastijäätmed.
Huvitav on ka, et termin *jääk* on defineeritud, aga *jäätmed* mitte. Kas need on ka inglise keeles erinevad või on samad?
Vt ka LASTIJÄÄK (LK 210), naftajääk (-gid), naftalasti jäägid (lk 28, 38 ja +), tühjendusjääk (lk 18), ballasti jäägid (lk 62), otsedestillatsiooni jääk (lk 75), puhastusjäägid (lk 111), tankipesujääk (lk 23), pilsijäägid (lk 112), eelpesujäägid (lk133), veejäägid (lk 150), kanalisatsioonijäägid, heitgaaside puhastamise süsteemi jäägid (lk 256) ja tuhajääk (lk 275) *vs* olmejäätmed, toidujäätmed (lk 201), lastiosakesed (lk 229), prügi definitsioon (lk 201 ja edasi).
Vt ka Jääkõli ja õlijäätmed lk 238.

25) lk 202 (kaks korda) Kas Greneni paralleeli peaks nimetama ikka Greneni neeme paralleeliks?

26) lk 202 - **Wider** Caribbean Region Special Area - ***Laiem*** *Kariibi mere piirkond* - Kas nii tõlgitaksegi eripiirkonna nimetust? **Laiendatud** pigem (hiljem laiendatud)? Või peaks olema ääremeredega nagu Põhjamere kohta kirjutatakse: "*Põhjamere piirkond* – Põhjameri koos ääremeredega, mille piirid on järgmised:" - samas ääremered ei kõla ka hästi...

27) lk 205+ Kursil liikuv laev peaks olema käigus laev?

28) lk 206 Käitusnõuded - juriidiline termin, mis mulle harjumatu lugeda... ... kontrollivad selle konventsiooniosalise nõuetekohaselt volitatud ametiisikud käesolevas lisas sätestatud **käitusnõuete** täitmist laevas...
Samas kasutatakse terminit prügikäitlus. Laeva käitatakse (*operation*), aga prügi käitletakse (*management*). Huvitav eesti keele sõnade mäng :)

29) lk 206 - prügiraamat - *garbage management book* - Kas prügiraamat on ikka hea tõlge, kui sarnane termin on tõlgitud prügikäitluskavaks (*garbage management plan*)? See termin meil juba ammu juurdunud, aga ma ei leia, et Merekeele nõukoda oleks seda arutanud.

30) lk 207 - kontrollida, kas Konventsiooniosalise valitsuse pädev asutus on korrektne ja vastav SOLASes tõlgituga. Samuti terminit: konventsiooniosalised.

Huvitav, et MARPOL kirjeldab ka plasttoodete põletamist, mis peaks ju tavainimestel ja -töötajatel täiesti keelatud olema (lk 202 - plasti definistioon)...
Ma ei teadnud, et Botnia lahte ka Põhjalaheks nimetatakse :) Jälle tarkust juures.

Madli Vitismann:

31) Olles teadlikud > Teadlikuna

32) vähendada nende ainete juhuslikke heiteid > heitmeid

33) et vältida konventsiooniga vastuolus olevat merekeskkonna reostamist kahjulike ainete heidetega või selliseid aineid sisaldava heitveega > heitmetega

34) ~~eeskirjad~~ reeglid – konventsiooni lisades sisalduvad ~~eeskirjad~~ reeglid;

35) *kahjulik aine*

36) mille suhtes teostab rannikuriik oma suveräänseid õigusi loodusvarade uurimise ja kasutamise eesmärgil, on administratsiooniks asjaomase rannikuriigi valitsus;
... loodusvarade uurimiseks ja kasutamiseks, on administratsiooniks selle rannikuriigi valitsus;

37) *organisatsioon* – Valitsustevaheline Meresõidu Konsultatiivnõukogu ->
IMO – Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (alates 1982. aastast)
38) laevade suhtes, millel on õigus sõita ...
laevadele, millel on õigus sõita ...

39) Ühtki käesoleva artikli sätet ei tõlgendata kõrvalekaldena osalisriigi suveräänsest õigusest uurida ja kasutada rannikulähedase merepõhja ja aluspinnase loodusvarasid, mis tuleneb rahvusvahelisest õigusest, ega ka nimetatud õiguse laiendamisena.

… kui see õigus tuleneb rahvusvahelisest mereõigusest, ega ka nimetatud õiguse laiendamisest.

40) Konventsiooni ei kohaldata sõjalaevade, mereväe abilaevade ega muude riigile kuuluvate või riigi käitatavate laevade suhtes, mida kasutatakse ainult riiklikel mittekaubanduslikel eesmärkidel. Osalisriik tagab siiski asjakohaste meetmetega, mis ei kahjusta temale kuuluvate või tema käitatavate

selliste laevade kasutamist ega käitusomadusi, et nimetatud laevade puhul järgitakse mõistlikkuse ja teostatavuse piires käesolevat konventsiooni.

MN: Konventsiooni ei kohaldata sõjalaevadele, mereväe abilaevadele ega muudele riigile kuuluvaile või riigi käitatavaile laevadele, mida kasutatakse ainult riiklikel mittekaubanduslikel eesmärkidel.

Või: Konventsiooni ei kohaldata sõjalaevadele, mereväe abilaevadele ega muudele riigilaevadele, mida riik kasutab mitteärilisel eesmärgil. Osalisriik tagab siiski asjakohaste meetmetega, et neil laevadel järgitaks konventsiooni mõistlikult ja teostatavuse piires, kahjustamata nende laevade kasutamist ega käitusomadusi.

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 12. oktoobril

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 165
12.10.2022

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Helje Heinoja, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen, Mairold Vaik, Madli Vitismann.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Oja, Yrjö Saarinen.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Vaatasime üle teemad, millega 2022. a suvel tegelesime.
31.05.2022 Eelnõude infosüsteemis (EIS)on algatatud kooskõlastamine: MKM/22-0641 - "1978. aasta meremeeste väljaõppe, diplomeerimise ja vahiteenistuse aluste rahvusvahelise konventsiooni lisa ja koodeksi A osa 2021. aasta muudatuste heakskiitmine"
Vastuse saatsime 15. juunil.

Madli Vitismann: Neid tõlkeid on vaja toimetada.
Resolutsioonide alguses oleks parem kasutada sõnastust, mida me pärast piisavalt põhjalikku arutelu Annikaga kasutasime nendes resolutsioonides, mis olid meie töörühma SOLASe paketis. Siin joone all on üks näide muutustega, mis me tegime ja mida soovitan ka seekord teha (see on RESOLUTSIOON MSC.421(98)). Mõjub märgatavalt eestikeelsemana ja see *gross tonnage* sai kõigisse resolutsioonidesse tookord sellisel kujul (märkisin need muudatused paksus kirjas).

Tuletan meelde, et „meenutama“ tähendus erineb mõnevõrra „meelespidamise“ tähendusest, aga tõlkima peab mõtet, mitte sõnu. („Meenutama“ tähendab pigem „meelde tuletama“ või „mälestusi jutustama“).
„Olles kaalunud“ pole eesti keel.
Riik on „mis“, mitte „kes“ (riik pole elusolend).

„Maailma kaubalaevandus“ on tegevusvaldkond, mis hõlmab muuhulgas nii sadamaid kui ka laevu ja muud, mida merel lastiveoks tarvis. Resolutsioonis on mõeldud ikka laevade hulka, s.t laevastikku, mitte laevade vedu
(„…merchant shipping of ships of 100 gross register tons or more…“
Mis seos on „100 või enama brutoregistertonniste laevade kogumahtuvusel **(!)**“ kogumahutavusega, seda tuleb ilmselt IMO käest küsida. SOLASe tekstist kustutasime sinna teab mis ajast jäänud tonnid – mõnes kohas neid oli.
Praegusel juhul on ilmselt mõeldud väljendit: „…osalisriigid, mille kaubalaevastik kokku moodustab vähemalt 50% maailma kaubalaevade kogumahutavusega 100 või enam summaarsest kogumahutavusest…“

RESOLUTSIOON MSC.421(98)).

MEELES PIDADES Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni konventsiooni artikli 28 punkti b, mis käsitleb komitee ülesandeid,
SAMUTI **MEELES PIDADES** 1974. aasta rahvusvahelise konventsiooni inimelude ohutusest merel (edaspidi konventsioon) VIII artikli lõiget b, mis käsitleb konventsiooni lisas, välja arvatud I peatükis, muudatuste tegemise korda,
KAALUNUD oma üheksakümne kaheksandal istungil konventsiooni muudatusi, mis esitati ja edastati konventsiooni VIII artikli lõike b punkti i alusel,
1. VÕTAB konventsiooni VIII artikli lõike b punkti iv alusel vastu konventsiooni muudatused, mille tekst on toodud käesoleva resolutsiooni lisas;
2. OTSUSTAB konventsiooni VIII artikli lõike b punkti vi alapunkti 2 alalõigu bb alusel, et nimetatud muudatused loetakse heakskiidetuks 1. juulil 2019, kui enne nimetatud kuupäeva ei ole üle ühe kolmandiku konventsiooni osalisriikidest või osalisriigid, mille **kaubalaevastik kokku moodustab vähemalt 50% maailma kaubalaevastiku summaarsest kogumahutavusest**, teatanud peasekretärile, et nad muudatustega ei nõustu;

Jüri Kask: Minule tundub see Lisa 6 lk 2 tõlke sõnastus veidi imelik, oleks nagu tegu ka perioodiliselt mehitamata masinaruumi elektrimehaaniku ja raadioside operaatori tööga - sõna ***või*** tekitab sellise tunde. Minu arvates võiks lause olla nii: *„3.1. on seotud merelaeva vahitüürimehe, vahimehaaniku, (ka perioodiliselt mehitamata masinaruumi vahimehaaniku), elektrimehaaniku ja raadioside operaatori tööga, ja“*

Rein Raudsalu: Huvitav on täheldada, et registertonn (ega ka brutoregistertonn ega netoregistertonn) ei ole juba üle 20 aasta laevade mahutavuse mõõtühik, jätkab IMO oma dokumentide selle kasutamist.
Tekstis ja tõlkes on:
not less than 50% of the gross tonnage of the world's merchant shipping of ships of 100 gross register tons or more, vähemalt 50% maailma kaubalaevanduse 100 või enama brutoregistertonniste laevade kogumahtuvusest.
Kas me oleme kohustatud sõna-sõnalt tõlkima IMO dokumendi ilmselgelt ebaõiget teksti. Kui peame, siis on tõlgitud õigesti.
Pakun järgmist eestikeelset teksti: vähemalt 50% maailma kaubalaevanduse laevadest kogumahutavusega (GT) 100 või enam.

MKM: Kuigi Rein Raudsalu sõnastusettepanek *brutoregistertonnise* lause asendamiseks oli päris hea, võtan siiski arvesse ja viin muudatusena sisse Madli Vitismanni kirjalikud ettepanekud, mh ka „meeles pidades“ „kaalunud“ „kelle->mille“. Jüri Kase ettepanekut täielikult arvestada ei saa kuna muudatuse tekst lepiti kokku ja kiideti heaks IMO-s rohkem kui 100 liikmesriigi nõusolekul, Eesti seda üksinda muuta ei saa. Segaduse vähendamiseks aga eemaldan ühe „või“ mis tundub eestikeelse teksti loetelus ülearune olevat ja asendan selle komaga.

II. 1.06.2022. EL Meretransporti ja kütuseid käsitlev eelnõu.
Yrjö Saarinen: **transfer** - **üleandmine**
of a ship from one company to another kontekst: the transfer
Merenduses sõna TRANSFER kõlab peamiselt vaid mingi füüsilise objekti teisaldamises – näiteks lasti, punkri, ballastivee ümberlaadimise või -pumpamise jms puhul. Majandussektorist on tuttav pangaülekanne või mingisuguste õiguste ülekandmine (näiteks lasti müümisel). Laeva üleandmine prahtijale või tagastamine omanikule toimuks on **delivery and re-delivery.** Tõsi, **delivery** on väga mitme tähendusega, sealhulgas ka TARNE. Sõna TRANSFER laeva üleandmisel ei ole kohanud.

commercial operator- **kommertskäitaja**
kontekst: the possibility to conclude contractual agreements with the commercial operators of the ship, when the ultimate responsibility for the purchase of the fuel or the operation of the ship is assumed by that commercial operator
Siin on ilmselt mõeldud laeva tegelikku kasutajat ehk **DISPONENT OWNER.** Eesti keeles on ilus sõna **reeder,** mida võib kasutada nii laevaomaniku tähenduses kui ka tegeliku kasutaja tähenduses, kelleks võib olla suvaline prahtija või muu oma huvides õigustatud laeva kasutaja. Eesti keeles öeldakse vahel ka **disponentreeder**. Veelkord – commercial operator/reeder on õigustatud isik, kes kasutab laeva oma huvides ja esineb seejuures ka vedaja rollis, sõlmib prahilepinguid oma nimel, annab välja konossemente ja muid laevadokumente. Kommertskäitaja pole kena väljend, see ei lähe teps mitte.

Peeter Veegen: TRANSFERE – vastavalt kontekstile üleandmine, ülekandmine, ümberpaigutamine
TRANSFERER annab üle vara (nt laeva)/kannab üle(nt raha) TRANSFERE-le
Või paigutab vara kusagile ümber (füüsiliselt või juriidiliselt).

Enn Oja: Transfer võib olla ka laeva mahamüümisel selle kohalevedu. Nt ostavad hiinlased Eestist Kalevipoja ja meie vähendatud laevapere viib ta Hiinasse.
Kas transfer võib olla ka nt Silja Europa sõit Austraaliasse mõne aasta eest, kus ta teenis kai ääres ujuvmajutuskohana? Pärast tuli ta tagasi, ka see oli vist nn tühisõit.
Kui Sule ja Kolmpere Hiinasse müüdi, leiti siiski sinnakanti ka last. Kuid pärast Malaisiat sõitsime juba tühjalt Höngkongi, kus andsime laeva üle.
Olid hümnid, lipuvahetus, ja paberite allakirjutamine.
Kuid ma ei näinud ametlikke pabereid, kuidas seal oli see üleandmine vormistatud.

III. 5.06.2022
Yrjö Saarinen: Seoses lõputööde kaitsmisega hakkasin uurima mõnda terminit, mida ammu kasutan, kuid meie sõnaraamatus vist pole kõige paremini kajastatud.
Rahvusvahelises õigusruumis on käibel mitmeid soovituslikke normatiivseid akte, näiteks **IMO/ILO/UNECE Code of Practice for Packing of Cargo Transport Units (CTU Code)** – need on tungivad soovitused, kuidas merekindlalt (ka teiste transpordiliikide suhtes pädevad soovitused) paigutada kaupa konteineritesse ja teistesse transpordiühikutesse - veoautod, haagised, rulltreilerid, vagunid, kaubaalused jms.
Mis on CTU - Cargo Transport Unit?
Meie sõnaraamat ütleb:
cargo transport unit (CTU) kaubaühik, lastiühik
Variandid:

- Kauba transpordi ühik
- Kauba transpordiühik
- Kauba veo ühik
- Kauba veoühik
- **Kaubaveoühik** (pakub GLOSBE)
- Lastiveoühik

Mina eelistaks edaspidi GLOSBE pakutud kaubaveoühik, sest tegemist on mitte ainult meritsi veetava lastiga, vaid ka autodel ja vagunites veetava kaubaga.
Kas kokku või lahku?

Madli Vitismann: **Lastiveoüksus** või **kaubaveoüksus** (kokku kirjutada).

IV. 11.06.2022

Madli Vitismann: Avastasin Vikipeediast värske paranduse, mille on teinud keegi EKIst, vt artikli ajalugu:

„Järgmine ÕS on plaanitud ilmuma 2025. aastal. Veel ei ole teada ÕS 2025 avaldamisviis. See sõltub muuhulgas võimalikust üleminekust e-eksamitele. Veebis avaldamise korral ei ole välistatud ka avaldamistsükli lühendamine, st järgmise ÕSi ilmumine varem kui 2025."
https://et.wikipedia.org/wiki/Eesti_õigekeelsussõnaraamat

Kas poleks aeg meie tabel üle vaadata ja soovitada neid sõnu, millega meid küllalt hästi kuulda ei võetud? Ning soovitada näiteks „**tiivikliugurit**"?

V. 15.06.2022

Eelnõude infosüsteemis (EIS) on algatatud kooskõlastamine.
Eelnõu toimik: MKM/22-0720 - **1966. aasta rahvusvahelise laadungimärgi konventsiooni 1988. aasta protokolli 2021. aasta muudatuste heakskiitmine.**

Saatsin vastuse 5.07.2022

Rein Raudsalu: Asendaksin „väljalasketorud" täpsema väljendiga **„väljalaskeavad".**

Enn Oja: Ainus mis mõtlema ärgitas, oli uputus.
Kas ei tuleks siin tähte närida, et **uputus** on millegi soovimatu või ootamatu tulemus, siin aga peetakse silmas toimingupõhist **uputamist**. Ehk:
Veeliin pärast uputamist, ...
The final waterline after flooding, ...
Kuigi ka uputamine meenutab liigsetest kassilastest lahtisaamist. On veel üleujutamine ja veega täitmine.

Peeter Veegen: Kas mõeldakse laadungimärgi „uppumist" ülelaadimise tulemusel
või
Veeliini pärast mingi sektsiooni täitumist (flooding?) avarii või eksliku tegutsemise tulemusena.

Madli Vitismann: Soovitan jällegi ühtlustada alguse sõnastuse nende muudatustega, mis me tegime SOLASe resolutsioonide toimetamisel, panen toonase näidise siia joone alla. P 2 ja 5 minu soovitatud sõnastus on siin:

„2. OTSUSTAB 1988. aasta laadungimärgi protokolli VI artikli lõike 2 punkti f alapunkti ii alalõigu bb alusel, et nimetatud muudatused loetakse heakskiidetuks **1. juulil 2023**, kui enne nimetatud kuupäeva ei ole rohkem kui üks kolmandik 1988. aasta laadungimärgi protokolli osalisriikidest või osalisriigid, **mille** kaubalaevastik **kokku moodustab** vähemalt 50% kõigi osalisriikide kaubalaevastiku **summaarsest kogumahutavusest**, teatanud oma vastuväidetest muudatuste kohta;"

5. SAMUTI PALUB peasekretäril edastada **Rahvusvahelise Mere**organisatsiooni liikmetele, **mis** ei ole 1988. aasta laadungimärgi protokolli osalisriigid, käesoleva resolutsiooni ja lisa ärakirjad."

Ennu viidet sõnale „uputus“ tasuks kaaluda: „uputamine“ tähendab tahtlikku tegevust, s.t keegi viib kellegi (millegi) „uppumiseni“.

Mind häirivad „luugikaaned“ ja „lastiluugi katted“. Rääkisime sellest juba SOLASe toimetamise ajal, et eesti üldkeeles on luuk mitte ava, vaid selle ava kate, nt aknaluuk, mis pannakse akna ette. „Luuk“ on üldjuhul jäik, aga keele seisukohast võiks „luugikaas“ olla näiteks presendist kate, millega kaetakse laudadest luuk, mis suleb lastiruumi ava. Selline present on siinkohal vist „lastiluugi kate“, s.t jäik lastiruumi sulgev luuk on selle katte all.
Meenub, et kasutasime SOLASes sõnu „lastiluuk“ ja „pääsuluuk“.

RESOLUTSIOON MSC.421(98)).

MEELES PIDADES Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni konventsiooni artikli 28 punkti b, mis käsitleb komitee ülesandeid,
SAMUTI **MEELES PIDADES** 1974. aasta rahvusvahelise konventsiooni inimelude ohutusest merel (edaspidi konventsioon) VIII artikli lõiget b, mis käsitleb konventsiooni lisas, välja arvatud I peatükis, muudatuste tegemise korda,
/…/
2. OTSUSTAB konventsiooni VIII artikli lõike b punkti vi alapunkti 2 alalõigu bb alusel, et nimetatud muudatused loetakse heakskiidetuks 1. juulil 2019, kui enne nimetatud kuupäeva ei ole üle ühe kolmandiku konventsiooni osalisriikidest või osalisriigid, **mille kaubalaevastik kokku moodustab vähemalt 50% maailma kaubalaevastiku summaarsest kogumahutavusest**, teatanud peasekretärile, et nad muudatustega ei nõustu;
5. SAMUTI PALUB peasekretäril edastada **Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni** liikmetele, **mis** ei ole konventsiooni osalisriigid, käesoleva resolutsiooni ja lisa ärakirjad.

VI. 22.08.2022
Eelnõude infosüsteemis (EIS) on algatatud kooskõlastamine.
Eelnõu toimik: MKM/22-0956 - **Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni asutamiskonventsiooni 2021. a muudatuste heakskiitmise seadus**

Kooskõlastamise tähtaeg: 12.09.2022 23:59
Ei tulnud ühtki arvamust ja vastust ei saatnud.

VII. 24.08.2022
Madli kiri nõukojale. Eestikeelseid vasteid oleks vaja järgmistele lühenditele: jack-up, CT laev ja SO laev ja Walk-to-Work **vessels.**
Malle lisas meresõnaraamatu veebivarianti kaks terminit: **jack-up ship** ja **jack-up vessel** – tõstejalgadega vesiehituslaev

VIII. 1.09.2022
Annika: Määruse 2019/1239 lisa muudatustega, mis räägib „ühtsete kontaktpunktide keskkonna andmestust“ (European Maritime Single Window environment data set).

- Ship satellite service number - ***Laeva satelliitsideteenuse number***
  The unique recognized mobile satellite service call number assigned to the ship by the operator and recorded in the operator's ship directory where provided.
- A code representing the body / organization that issued the certificate (in case it is a RO/RSO/Class) - Tunnistuse välja andnud asutust/organisatsiooni tähistav kood (RO/RSO/Class)

- RO/RSO/Class - ***tunnustatud organisatsioon / volitatud turvalisusorganisatsioon / klassifikatsiooniühing***
- Number of the ship ISM Company - ***laeva meresõiduohutuse korraldamisega tegeleva ettevõtja number***
- IMO company number – ***Laevandusettevõtja IMOs registreeritud number***
  The unique company identification number shown in the Continuous Synopsis Record (CSR) - Ettevõtja kordumatu identifitseerimisnumber, mis on esitatud laevaandmete alalises registris (CSR)
  (NB! Eurotekstide tõlkimiseks on ranged ettekirjutused, mida peab järgima ja kui IATEs on mingi termin kirjas, siis tuleb seda kasutada. IATEs on „shipping company" vasteks „laevandusettevõtja", seega jäi läbivalt teksti seesama vaste.)
  (Kõik „IMO company see-ja-see" sama loogika järgi: laevandusettevõtja IMOs registreeritud nimi, laevandusettevõtja IMOs registreeritud tänav ja majanumber, jne)
- P&I Club name - ***P&I klubi nimi***
- Lessee name - ***Rentija nimi***
- Ship's commercial manager - ***Laevandusettevõtja ärijuht***
- Ship's technical manager – ***Laeva tehnilise halduse juht*** (vastavalt meie „lipuprojektile", vt tulumaksuseadus **§ 52[1])**
- NOx Fund company number - ***Laevandusettevõtja NOx-fondi number***
- The NOx Fund affiliation number of the ship company – ***NOx-fondi kuuluvusnumber***
- Ship company SMDG code - ***Laevandusettevõtja SMDG kood***
- SMDG Liner code list - ***SMDG liinilaevanduskoodide nimekiri***
- Parallel body distance forward to mid-point manifold fully loaded – ***Rööpne kerepikkus vöörist keskkollektorini, täislastis***
- A measure of the ship's length for which midship section is constant in area and shape, from stern to centre manifold, when the ship is fully loaded in meters. - ***Täislastis laeva selle osa pikkus meetrites, kus laeva keskosa on pindalalt ja kujult ahtrist keskkollektorini muutumatu.***
  NB! Siinkohal tundus, et ahter ja vöör on segamini läinud ja valmis tööga saatsime kaaskirja, milles märkisime: „DE-008-02 ilmselt ekslik sõnakasutus visuaalse sarnasuse tõttu: sõna *stern* („ahter") asemel peaks loogika järgi olema *stem* (vöörtääv), nagu on elemendis DE-008-04 (järgmises elemendis DE-008-03 on samuti *stern*, mis on loogiliselt õige). Tõlkes järgisime algteksti."
  Kuna meil ei ole õigust algteksti muuta, siis pidime jätma nii nagu originaalis.
- Parallel body distance aft to mid-point manifold fully loaded – ***Rööpne kerepikkus ahtrist keskkollektorini, täislastis***
- A measure of the Ship's length for which midship section is constant in area and shape, from stern to centre manifold, when the ship is fully loaded in meters – ***Täislastis laeva selle osa pikkus meetrites, kus laeva keskosa on pindalalt ja kujult ahtrist keskkollektorini muutumatu.***
- Parallel body distance forward to mid-point manifold in ballast – ***Rööpne kerepikkus vöörist keskkollektorini, ballastis***
- A measure of the ship's length for which midship section is constant in area and shape, from stem to centre manifold, when the ship is on ballast in meters – ***Ballastis laeva selle osa pikkus meetrites, kus laeva keskosa on pindalalt ja kujult vöörtäävist keskkollektorini muutumatu.***
- Parallel body distance aft to mid-point manifold in ballast – ***Rööpne kerepikkus ahtrist keskkollektorini, ballastis***
- A measure of the ship's length for which midship section is constant in area and shape, from stern to centre manifold, when the ship is on ballast in meters – ***Ballastis laeva selle osa pikkus meetrites, kus laeva keskosa on pindalalt ja kujult ahtrist keskkollektorini muutumatu.***
- Parallel body ship length – ***Laevakere rööpse osa pikkus***
- A measure of the ship's length for which midship section is constant in area and shape in meters – ***Laeva selle osa pikkus meetrites, kus laeva keskosa on pindalalt ja kujult muutumatu.***
- Summer draught – ***Suvine süvis***

- A measure of the loaded draught of the ship corrected for the worst-case seasonal conditions. – ***Täislastis laeva süvis, mida on korrigeeritud halvimate hooajatingimuste suhtes.***
- Rudder surface - (A measure of the rudder surface in square meters) – ***Roolilehe pindala***
- Mast height – ***Masti kõrgus***
- A measure of the longest breadth of the vessel in **meters** - Laeva suurim kõrgus meetrites (kas siin on midagi valesti või saan mina valesti aru: kuidas saab „mast height" olla „longest breadth of the vessel") – ***Laeva suurim laius meetrites.***
  NB! Jällegi – kuna me ei tohi algteksti muuta, siis jäi täpselt nii, kaaskirja lisasime: DE-008-17 selgitus tundub olevat ebatäpne. Masti kõrgus ei saa olla *longest breadth of the vessel* (pikim laius). Tõlkes järgisime algteksti.
- Extra width starboard - ***Paremparda lisalaius***
- A measure of the extra width on the starboard side, from the moulded body of the ship, in meters, e.g. from bridge wings, helideck - ***Lisalaius meetrites laeva arvutusliku kere paremparda küljel, näiteks mõõdetuna sillatiibadelt, kopteritekilt***

- A code representing the ICE class according to the Finnish-Swedish notation which applies to vessels intended for service in icy waters with everything from light ice conditions to ice breaking and ramming. - ***Kood, mis tähistab Soome ja Rootsi jääklassi, mida kohaldatakse laevade suhtes, mis on ette nähtud kasutamiseks jääkattega vetes nii kergetes jääoludes kui ka jää murdmiseks ja rammimiseks.***
- Winches can be categorised by their control type (automatic or manual tensioning), drive type (steam, hydraulic or electric), by the number of drums associated with each drive, by the type of drums (split, undivided) and by their brake type and brake application (band, disc, mechanical screw, spring applied). - ***Vintse võib liigitada vastavalt nende juhtimistüübile (automaatne või manuaalne tõmbejõu reguleerimine), ajami tüübile (auru-, hüdrauliline või elektriline ajam), ajamiga seotud trumlite arvule, trumlite tüübile (jaotatud, jagamata) ning pidurite tüübile (lint-, ketas-, kruvi-, vedrupidur) ja pidurdamise rakendumisele.***
- A measure of the how much weight the mooring winches can support in metric tons, as defined by the Safe Working Load rating. – ***Sildumisvintside töökoormus tonnides, nagu on kindlaks määratud ohutu töökoormuse piirnormiga.***
- vessel is self-propelled, and the main engine is in working condition – ***Näitaja, kas laev on iseliikuv ja peamasin on töökorras***
- stern thruster – ***ahtripõtkur***
- A code representing the type of drive type (both with regard to the fuel used and with focus on the fitted propulsion technology) - ***Ajamitüübi kood (nii kasutatava kütuse kui ka paigaldatud jõuseadmega seotud tehnoloogia suhtes).***
- Engine tier – ***Mootori heitetase***
- NOx emission standard according to MARPOL Convention (Annex VI), as found on the International Air Pollution Certificate. - ***NOx-heite norm vastavalt MARPOLi konventsioonile (VI lisa), mis on esitatud rahvusvahelises õhusaaste vältimise tunnistuses.***
- Ship defects - ***Rikked laevaseadmete töös***
- A yes/no indicator whether the ship has a malfunction of vital equipment or issues that limit its navigation or manoeuvring capabilities. - ***Laeval on / ei ole oluliste seadmete tõrkeid või piiratud navigeerimis- või manööverdamisvõimet.***
- Inerted tanks (Condition of the cargo and ballast tanks: full, empty, inerted.) - ***Lasti- ja ballastitankide seisukord: täis, tühi, inertne***
  Jüri Kask: Inertne tank on mahuti, mis väldib sisalduva aine igasuguse keemilise reaktsiooni, süttimise, plahvatuse. Näiteks kütusetankide vaba ruum täidetakse inertgaasiga, eemaldades õhu, et vältida süttimise või plahvatuse võimalust.
- Shipping line – ***laevaliin***

- A yes/no indicator whether a Health Board Commission is needed on arrival – ***Laeva saabumisel vajatakse / ei vajata terviseameti komisjoni.***
- Health Board Commission resolution – ***Terviseameti komisjoni otsus***
- Arrival Commissions (Health Board or agent chooses from the selection) – ***Laeva saabumisega seotud komisjonid (valiku teeb terviseamet või agent).***
- Agricultural Board Commission / Veterinary and Food Board Commission –***põllumajandusameti komisjon / veterinaar- ja toiduameti komisjon***
- A yes/no indicator whether the stay of the vessel at port is subject to the long term stay rates. – ***Laeva sadamasviibimise suhtes kohaldatakse / ei kohaldata pikaajalise kohalviibimise tasu määrasid.***
- Planning type for sailing request – ***Sõidutaotluses planeerimiseks vajaliku teabe tüüp***
- The code representing the type of planning information provided in the request for sailing in the port area – ***Sadamaalal sõitmise planeerimiseks taotluses esitatava teabe tüüpi tähistav kood.***

- A yes/no indicator whether the ship or a sister ship has already visited the GNB working area (Gemeenschappelijk Nautisch Beheer - Joint Nautical Management in the Scheldt area) - ***Laev või selle sõsarlaev on / ei ole varem Schelde piirkonda juba külastanud (Gemeenschappelijk Nautisch Beheer – Schelde piirkonna ühendatud laevaliiklushaldus)***
- Solid transverse metacentric height - ***tahkise põikmetatsentriline kõrgus***
- Correction for free liquid surface - ***Parand vedeliku vaba pinna suhtes***
- Roll period – ***Rullumisperiood***
- A measure of the vertical distance between the waterline and the bottom of the hull of the ship at her forward part (in meters) - ***Veeliini ja laevakere vööriosa põhja vaheline vertikaalkaugus (meetrites)***
- A measure of the vertical distance between the waterline and the bottom of the hull of the ship, at her aft part (in meters) - ***Veepiiri ja laevakere ahtriosa põhja vaheline vertikaalkaugus (meetrites)***

- Draft of vessel underway accounting for squat, heel etc, in meters - ***Laeva süvis sõidu ajal, võttes arvesse süvise suurenemist liikumise, kreeni jms tõttu, meetrites.***
- Dynamic draught – ***Sõidusüvis***
- Shifting – ***ümberhaalamine***
- the port facility of departure of a shifting from berth to berth – ***sadamarajatis, kust lahkutakse ümberhaalamiseks ühest kaikohast teise***
- Shifting departure/arrival port facility - ***Ümberhaalamise lähte-/sihtrajatis sadamas***
- Shifting departure location - ***Ümberhaalamise lähtekoht***
- Shifting arrival location - ***Ümberhaalamise sihtkoht***
- The berth of departure of a shifting from berth to berth - ***Kaikoht, kust laev haalatakse ümber teise kaikohta***
- The berth of destination of shifting from berth to berth - ***Kaikoht, kuhu sildub laev, mis teisest kaikohast ümber haalatakse***
- Mooring type – ***Sildumise tüüp***
- type of mooring vs. Type of mooring lines – ***Kinnitusotste tüüp***
- Gas free certificate – ***Gaasi eemaldamise tõend***
- Fumigation sleeves – ***„varrukad“***
- Bunker delivery – ***Punkri üleandmine***

- The description of activity that is expected to take place at or under a vessel The description of activity that is expected to take place at or under a vessel - ***Laeva pardal või veepinna all eeldatavalt toimuva tegevuse kirjeldus.***

IX. 6.09.2022
Keskkonnaministeerium, MARPOLi tõlke ülevaatamine.
Merekeele nõukoja esialgne arvamus 21. septembril.

Teatasite, et olete valmis saanud MARPOL 73/78 tervikteksti tõlke sooviga seda avaldada, ja küsisite, kas merekeele nõukoda soovib selle üle vaadata ja arvamust avaldada.
Merekeele nõukoda tunnustab tõlkijate suurt tööd ja püüdu teksti ühtlustada ning ingliskeelsetele mõistetele vasteid leida, kuid meie esialgsel hinnangul ei sobi MARPOLi tervikteksti sellisel kujul avaldada.
Merekeele nõukoda on nõus osalema selle välislepingu menetluse kooskõlastusetapis ning arvamust avaldama enne, kui saadate tõlketeksti Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks ja Riigi Teatajas avaldamiseks. Suudame tõenäoliselt selleks ajaks anda täpsemaid soovitusi, mis suunas võiksite tekstiga edasi töötada.
Pärast tõlke põgusat ülevaatamist ja leitu läbiarutamist merekeele nõukoja 14. septembri koosolekul juhiksime tähelepanu, et tõlkes on kogu tervikteksti läbivaid puudusi, millest toome mõne näite.
Näiteid:
- laevamõõdu termini **kogumahutavus** väärkasutus, vt:
https://mereviki.vta.ee/mediawiki/index.php/Kogumahutavus
(*400-tonnise ja suurema kogumahutavusega laevadele; kogumistanki kogumahutavus . . . m^3; 200-kuupmeetrise kogumahutavusega lastiruumid; laevad, mille naftakütuse kogumahutavus*) – kolmel viimasel juhul on juttu, kui suur on tankide mahutavus kokku
- sõna **heide** (heited) üle- ja väärkasutus (*reostamist kahjulike ainete heidetega*) – p.o heitmetega
- sõna **õli** on kasutatud nii tankeri vedellasti, laevakütuse kui ka masinate määrdeõli kohta
- art 2 p 7 puudub joonealune märkus, mis seostaks MARPOLi vastu võtnud ajaloolise organisatsiooni nime Rahvusvahelise Mereorganisatsiooniga **IMO**, millega Eesti Vabariik 1992. a liitus. Sõna „organisatsioon“ kasutusviis läbiva mõistena toob kaasa mõttetuid lauseid (*organisatsiooni kehtestatud IMO liikmesriikide auditeerimissüsteem* jms).

Neistki näidetest on näha, et konventsiooni terviktekst vajab läbitöötamist ja toimetamist rida rea haaval. Soovitame peale teiste tuntud merendusallikate kasutada neidki termineid, millele merekeele nõukoja töörühm leidis lahenduse SOLASe Lisa läbitöötamisel ja toimetamisel, vt Lisa faile Riigi Teatajas avaldatud konventsiooni lõpus:
https://www.riigiteataja.ee/akt/222122021007

X. 16.09.2022 soovitakse Luksemburgi tõlkekeskuse koosolekule 1. detsembril ettekannet.

XI. 30.09.2022 Euroopa Komisjoni tõlkija küsimused:
1. summer deadweight – suvine kandevõime
2. windage area – **puripind**
3. fresh water draught / fresh water draft – **süvis magevees**
4. vessel depth – **parda kõrgus.**

Madli Vitismann:
Siin peaksime tulema tagasi selle juurde, mis me SOLASe asjus läbi arutasime. See on ptk II-3, reegel 3, p 21 ja 28: meie toimetatud rahvusvahelise konventsiooni tõlge, mille tegemisel niisugused asjad läbi arutasime:
dedveit *(kandevõime)* – laeva määratud suvisele vabapardale vastava süvisega laeva veeväljasurve vees suhtelise tihedusega 1,025 ja tühja laeva massi vahe tonnides;

tühja laeva mass – laeva veeväljasurve tonnides ilma lasti, kütuse, määrdeõli, ballastvee, joogivee ja toiteveeta mahutites, tarbevarude ning reisijate ja laevapere ja nende isiklike asjadeta;

Enn Oja: Kandevõime on üldmõiste ja käib igasuguse lastituse kohta.
Kui kogukandevõime on nt 10 000 t, siis on see ehituslik ehk paberlik.
Alla selle lasti korral võib olla ka 5500 t või 3700 t.
See enam kogukandevõime pole. Kogukandevõime antakse võimaliku lasti hulga kohta.
Seda tuleb eristada jooksvast hetkekandevõimest ehk lasti hulgast.
MarineTraffic näitab samuti jooksvat/kõikuvat kandevõimet eri laevade kohta.
Seega **kandevõimet** ja **kogukandevõimet** tuleb kasutada/eristada sõltuvalt tekstist.

See-eest mahutavused (täis- ja puhas-) on muud asjad, mis on püsivad.

Rein Raudsalu: Eelistaksin, et teksti jääks dedveit, siis ei tuleks arutada kas see on kogu või osaline.
Dokument on ju merenduslik ja selle kasutajatel ei saa tekkida kahtlust selle suhtes, millest jutt on.
Kui väga tahetakse eestisemat vastet, siis oleks see **kandevõime.**

Dedveit on suvise laadungimärgini laaditud laeva massi ja tühja laeva massi vahe tonnides. Seesama on ka **suvine dedveit**. Need on üldiselt laeva iseloomustamiseks kasutatavad näitajad.
Tühi laev on töövalmis laev (õli mehhanismide karterites, ettenähtud varustus ja varuosad pardal) kuid ilma kütuse, vee ja muude kuluvate varudeta.
Puhas kandevõime on suvise laadungimärgini laaditud laeva ja lastita, kuid 100% kõigi varudega (kütus, vesi jm) laeva masside vahe.
Kui on suvine dedveit, siis on loogiliselt ka teisi dedveite: talvine, magevees, merevees troopikas, magevees troopikas ja talvel Põhja-Atlandil (viimane vaid laevadel pikkusega alla 100 m).
Kandevõime ja eriti **lastikandevõime** on laialivalguvad mõisted. Kandevõime oleneb hetkeoludes lubatud laadungimärgiga kehtestatud dedveidist (kõik eespool loetletud) ja lastikandevõime sellele lisaks lubatud kuluvarude hetkelisest hulgast (10, 30, 50 või 100%): vähem varusid – rohkem lasti.

Ametlikes ja erialastes dokumentides tuleks kasutada väljendit **dedveit**. Suvine dedeveit ehk lihtsalt dedveit on see, mille järgi laev läheb statistikasse. Üldkasutatavates tekstides võib kasutada ka kandevõimet. Lastikandevõime on aga liialt ebamäärane ja nagu näha ka meie vaidlustest – mitmeti tõlgendatav.

IATEsse kantakse järgmised määratlused:
dedveit > lastimärgini lastitud laeva lasti, kütuse, õlide, vee, toidu, reisijate, meeskonna ja selle pagasi kogumass tonnides (täislastis laeva ja tühja laeva veeväljasurvete vahe).

suvine dedveit > suvise lastimärgini lastitud laeva lasti, kütuse, õlide, vee, toidu, reisijate, meeskonna ja selle pagasi kogumass tonnides.

XII. 4.10.2022 Euroopa Komisjoni tõlkija saatis mõned küsimused määruse kohta, millega kehtestatakse kalandusalased kaitsemeetmed merekeskkonna kaitsmiseks Põhjameres.

1. Kas „alert zone“ võiks olla „hoiatustsoon“?
   MN: **Hoiatustsoon**, **hoiatusala**
2. Mis püügivahend on „bobbin ropes“?
   MN: Püük **poomtraalidega**, millel on rullidega raskusselis.

Ingliskeelne tekst: “in areas 1(1) to 1(13), except for the respective alert zones 1(10.az), 1(11.az), 1(12.az) and 1(13.az), the following gears shall be prohibited:
bottom trawl (TB), beam trawl (TBB), bottom otter trawl (OTB), otter twin trawl (OTT), bottom pair trawl (PTB), nephrops trawl (TBN), shrimp trawl (TBS), seine (SX), Danish anchor seine (SDN), Scottish seine (SSC), Scottish pair seine (SPR), boat or vessel seine (SV), except for fishing activities with beam trawls and bobbin ropes with mesh size between 16 and 31 mm (TBB_CRU_16-31) in the traditional fishery targeting brown shrimp (Crangon spp.) in area 1(10)(b);”

Tõlge: « põhjatraal (TB), piimtraal (TBB), traallaudadega põhjatraal (OTB), traallaudadega pelaagiline paarispüügi traal (OTT), paarispüügi põhjatraal (PTB), salehomaaritraal (TBN), krevetitraal (TBS), noot (SX), ankurdatud põhjanoot (SDN), ankurdamata põhjanoot (SSC), kolmnurkne paarishaardnoot (SPR), paadi- või laevanoot (SV), välja arvatud põhjamere garneeli (Crangon spp.) traditsiooniline püük alal 1(10)(b) **poomtraalidega, millel on rullidega raskusselis** ja mille võrgusilma suurus on 16–31 mm (TBB_CRU_16–31);

Enn Oja: Bobbin rope ise pole traal, seda on beam trawl. Bobbin rope on rullselis või rulltross - traalisuu alumisel trossil on ümber rullid.

bobbin rope - rullselis on poomtraali osa. Sest seda traali vedades lohiseb see merepõhja mööda ning võib takerguda igasuguste väljaulatuvate muhkude, kivide jm otsa. Väiksel käigul võib see laeva ka seisma jätta, muidu aga võib takisti võrgu katki rebida. Et traal ohutumalt mööda põhja liiguks, ongi ette traalisuu alla pandud tross, millel on seda pisut põhjast tõstvad rullid/rattad, mis meil mõistena on rullselis. Igast takistist ta küll üle ei lähe, kuid vähendab paljuski ohtu. Samuti on kaasaegsetel laevadel sellised kajaloed, mis juba näitavad ka merepõhja ehitust ning hoolikas tüürimees saab juba enne kas kurssi või kiirust muuta või traali tõsta, et takistist üle läheks.

Pakutud eestikeelne tõlge oleks parem siis, kui piim- vahetada **poom**- vastu välja. Nagu soomlastel ja sakslastel Baum- (puu, mitte Milch!).

Pärtel Keskküla: fishing activities with beam trawls and bobbin ropes with mesh size between 16 and 31 mm
püügitegevus piimtraalide ja garneelitraalidega (??), mille võrgusilma suurus on 16–31 mm
See tundub kahtlane, et bobbin rope'il võrgusilma suurus on. Äkki oleks parem "...püügitegevus ...ga võrgusilma suurusega 16-31..." vms, st võrgusilma jutt käib piimtraali või püügitegevuse kohta üldiselt, mitte bobbin rope'i kohta.

"There is much criticism of beam trawling due to the belief that it is doing a lot of damage to the seabed. Measures are being put in place and tested to improve on this image. modifications such as fitting the beam with large rubber wheels, fitting **rolling rubber bobbins to the footrope**, both **to help the gear over the seabed with minimum seabed damage**." https://www.seafish.org/responsible-sourcing/fishing-gear-database/gear/beam-trawl-chain-mat-gear/

Huvitav, miks on öeldud "beam trawls **and** bobbin ropes", mitte "beam trawls **with** bobbin ropes". See tekitab natuke segadust, aga loogilisim tundub ikkagi, et on mõeldud rullikutega alumise trossiga piimtraali.

Nagu ma aru saan, ei ole see traal inglise keeles poomtraal mitte selle pärast, et ta laevalt välja ulatuva poomi otsas on, vaid selle pärast, et poom hoiab traalisuud lahti. Me ei tohiks oma määratluste/tõlgendustega originaalist eemale kanduda. Aga selles osas, et poomtraal oleks parem kui piimtraal, olen täitsa nõus.

Mulle tunduks sisuliselt loogiline ja ladus selline variant - "...välja arvatud **püük** *(mille poolest püügitegevus täpsem/parem on kui püük?)* **16–31 mm võrgusilma**(suuruse)**ga ja rullikutega alaselisega poomtraalidega** tavapärasel Põhjamere garneeli sihtpüügialal".

Poom on küll selgelt parem kui "ingliskeelne" piim, samas, kui piimtraal on üldiselt tunnustatud (http://termin.eki.ee/esterm/concept.php?id=19685&term=piimtraal), siis võib ühes

eurodokumendis (parema) alternatiiviga välja tulemine problemaatiline olla. Samas on piim ja poom kõlaliselt suhteliselt lähedased ja igapäevaelus võib-olla suurt segadust ei tekiks.

"Hoiatustsoon" kõlab mu kõrvale ka natuke puiselt või otsetõlkeliselt. "Hoiatusala" oleks ladusam ja maakeelsem. (Keelutsoon kõlab ka rohkem mingi filmiteema moodi, ametlikult on meil pigem keelualad.)

12.10.2022

- **Slider** (ingliskeelne uudissõna) – laugur (endine lendlaev, vt LKVE-72).
- **Droon** – isamesilane, kes tööd ei tee, vaid hoolitseb emamesilase eest.
  Enn Oja pakub vasteks: linnuk (käändub: linnuka, linnukat).
- **Boxship** – konteinerilaev (*boxship* on kõnekeelne) 2018. a.

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 16. novembril.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 166
16.11.2022

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Helje Heinoja, Tarmo Ojamets, Maire Raadik, Ants Raud, Peeter Veegen, Mairold Vaik.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Jaanus Matso, Yrjö Saarinen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

1) 19. oktoobril käisid mõned merekeele nõukoja liikmed külas Tallinna Sadama B-terminalis Ülo Eerol, kes tegi meile väga huvitava ettekande tuuleparkidest ja neid teenindavatest laevadest.

Kuna see valdkond on üpris uus, siis pole paljudel tuuleparkidega seotud oskussõnadel eestikeelset vastet.

1. ***Jack-up Vessel*** – tõstejalgadega laev
2. ***Service Operation Vessel*** *(SOV)* – tuulepargi teeninduslaev
3. ***stand-by ERRV*** *(Emergency respond and Rescue Vessel)* – valvepäästelaev
4. ***Walk to Work*** *(W2W)* – kõikumisvastane käigusild
5. ***Crew Transport Vessel*** *(CTV)* – tööperelaev, personaliveolaev, meeskonnaveolaev, üleveolaev.
   See on laev, millega veetakse avamere tuulepargis inimesi, kes ei ole selle laeva laevapereliikmed. Töötajate transportimise laev.
6. ***Floating Storage and Regasification Unit*** *(FSRU)* – gaasistamistanker.

2) Merekeele nõukojaga liitusid Jaanus Matso ja Tarmo Ojamets, kes kohe ka terminiaruteludesse kaasati.

3) Oleme terminist *antifouling paint* rääkinud mitmeid kordi, kuid nüüd küsiti uuesti, mis oleks hea eestikeelne vaste.

Ka jäämurdja põhi vajab puhastamist ja kattumisvastase värviga katmist. Pildi tegi Mairold.

Mereleksikonis on artikkel „kattumisvastane värv“ - mürgine värv, millega värvitakse laeva allveeosa, et see ei kasvaks mererohtu ega -karpidesse, vaid säilitaks sileda pinna. Eriti oluline on see kiiruse säilitamiseks sõidul lõunameredes, kus laeva allveeosa kasvab mererohtu või -karpidesse (vt laevakere kattumine) väga kiiresti.“

2008. aastal välja antud „Inglise-eesti meresõnaraamatus“ on pakutud *antifouling paint*i vasteks aga hoopis **kasvumisvastane** värv. Meresõnaraamatust on see sõna võetud ka Euroopa Liidu mitmekeelsesse terminoloogiaandmebaasi IATE.

Otsustasime kustutada meresõnaraamatu e-variandist sõna „kasvumisvastane“ ja asendada see sõnaga „kattumisvastane“.

Antifouling paint – kattumisvastane värv.

4) Mõtted liiguvad ka nõukoja suure juubeli tähistamise radadel. Soovime korraldada konverentsi ja sõita merele …

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 14. detsembril.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 167
14.12.2022

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Kreem, Jaanus Matso, Enn Oja, Maire Raadik, Yrjö Saarinen.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

XIII. Merekeele nõukoja 2022. aasta viimasele koosolekule tuli meiega tutvuma ka Transpordiameti uus peadirektor Priit Sauk. Ta oli kodutööna läbi lugenud pooled nõukoja käesoleva aasta teokirjadest ja kuulas huviga meie arutlusi. Tal oli hea meel, et pärast ühendameti moodustamist on mereoskussõnade tööga jätkatud, nii et võime jaanuaris 2023 tähistada oma 50 aasta juubelit.

XIV. Nõukojalt palus abi vabakutseline tõlkija: „Kuidas tõlkida eesti keelde *circular monitor?* Kas see võiks olla ringikujuline monitor, ümmargune monitor või ketasmonitor?“

Selgus, et kõnealune laev on monitor-tüüpi ja nimi on Novgorod.
https://en.wikipedia.org/wiki/Russian_monitor_Novgorod

Selliseid ringikujulisi suurtükilaevu ehitati Tsaari-Venemaal vaid kaks tükki, esimene neist oli seesama Novgorod ja teine kandis viitseadmiral Aleksander Popovi nime ja neid laevu hüüti „popovkadeks“.

Enn Oja:
Vaatasin veebist selle laeva üle. Mainitakse, et see olnud üks ebaõnnestunumaid laevu üldse. Novgorod ehitati üle-eelmisel sajandil. Ringikujuline oli ta selletõttu, et nii ei istunud ta sügaval vees, süvis oli ainult kuni 4 m, läbimõõt kuni 31 m. Mudelilt on näha 2 suurtükki, Novgorodil 11 tolli, Kiievil 12 tolli. Olid nad rannakaitselaevad.
Rootslased kutsusid neid **suurtükilaevadeks** - *kanonbåt* ja **soomuslaevadeks** - *pansarbåt*.
Nimi monitor ise on aga eksitav, sest pole mingit pistmist nn monitoorimisega – jälgimisega/seiramisega, Monitor oli lihtsalt esimese laeva nimi. Aluseks olla olnud ladina *monere* – **hoiatama/ähvardama**.
Kuidas tõlkida? Tema ringikujulisust arvestades tuleks seda ka ära märkida. Pakun **ringsuurtükilaev** või **ringikujuline suurtükilaev**.

Pärtel Keskküla: liitsõnamoodustis (ringsuurtükilaev) jätab väära mulje, nagu oleks tegemist üldtunnustatud laevaliigi nimetusega, soovitaks selle asemel kirjeldavat selgitust: **ringikujuline suurtükilaev**.

XV. Sõnaveebist vaatasime üle järgmised sõnad:

15) Liinilaev – kindlate sadamate vahel korrapärast ühendust pidav laev.
Sünonüümid lainer
2: VANANENUD lahingulaev
MN: liini sõitev laev; sõj täispurjestusega sõjalaev 17.-19. sajandi paiku
Sõna „lainer“ ei ole täissünonüüm. Termin on **liinilaev**.

16) Liinituled – üksteise taga paiknevate kaldamärkide tuled, mis aitavad laeval kurssi hoida nt sadamasse sissesõidul.
MN: Liinituled asendada sõnaga sihituled.

17) Sihituled – Sõnaveebis ei ole
MN: Laev on sihil / sõidab mööda sihti, kui ülemine ja alumine sihimärk on laevalt vaadates ühel vertikaaljoonel.

Sihituli – kaht tuletorni või tulepaaki läbiv mõtteline joon, mis näitab laevatee suunda.
Pärtel: sihituli – sihti tähistav navigatsioonimärgi tuli

Siht – navigatsioonimärkidega tähistatav mõtteline sirgjoon, mis näitab laevatee telje vms suunda

Sihimärk - sihti moodustav tuletorn või tulepaak.
Pärtel: sihimärk – sihti tähistav navigatsioonimärk

18) Lodi – endisaegne kinnise tekiga (või tekita) puidust praam kaupade veoks siseveekogudel (pukseeritav või iseliikuv)
MN: lamedapõhjaline sisevete paat; aj mahukas sisevete kaubalaev. Lodja+mees

19) Logi – MERENDUS riist laeva kiiruse ja läbitud tee pikkuse mõõtmiseks
MN: MER riist laeva sõidukiiruse mõõtmiseks. Logi+liin, logiõiend

20) Madrus – lihtsaid laevatöid tegev ja vahis seisev laeva meeskonna liige
2. vanemmadrusele eelnev madalaim auaste Eesti jt riikide mereväes; selles auastmes inimene.

Hea teada
Maa- ja õhuväes vastab sellele auastmele reamees
MN: lihtsaid töid tegev ja vahis seisev laeva tekimeeskonna liige

21) Marss – võretatud platvorm purjelaeva masti alumise osa lõpus (vaatluskohana).
Sünonüümid mastikorv
MN: MER platvorm alamasti ja tengi ühenduskohas. Marsi+madrus. Marss+teng. Selgituseks: Kuna mast võib koosneda mitmest osast, millel on oma nimetused, siis täpsustasime, et marss ühendab alamasti (masti kõige alumist osa) ja tengi.
Sõna mastikorv ei ole täissünonüüm.

22) Merendus – meresõitu ja merelaevandust hõlmav tegevusala
Sünonüümid mereasjandus
MN: merega seotud tegevuste valdkond.

23) Merekindlus – 1. kaitserajatis mererannikul või -saarel, 2. laeva vastupidavus meresõiduks
MN: merekõlblikkus

24) Mereklaar – (meremeeste keelepruugis laeva kohta:) mereleminekuks valmis
Näited: Traaler sai mereklaariks
MN: MER mereleminekuvalmis. Laev on mereklaar

25) Mereselg – (avamere või horisondi merelagendiku kohta)
Näited
.. keset mereselga nägin meie laeva täiel purjel saarest eemale kihutavat. (Friedebert Tuglas)
MN: PILTL avameri

26) Mess – laeva juhtkonna söögi- ja puhkeruum, kus peetakse ka koosolekuid
Sünonüümid: ühiskajut , messiruum
MN: laevapere söögiruum

27) Mootor – masina või aparaadi käitamiseks vajalikku liikumisenergiat muust energialiigist muundav masin
Sünonüümid: jõumasin
MN: Mootor – masina või aparaadi käitamiseks vajalikku liikumisenergiat muust energialiigist muundav seade.

28) Mootorlaev – mootori(te) jõul liikuv laev
MN: masina(te) jõul liikuv laev

29) Mootorpaat - püsivalt mootori jõul liikuv paat
MN: mootori jõul liikuv paat

30) Motorist - mootorit hooldav, seda korras hoidev mehaanik (hrl endisaja elukutsena)
MN: mootoreid ja/või masinat hooldav masinameeskonna liige. Laeva-, vanem-, vahimotorist.

31) Munsterroll - laevapere liikmete ametlik nimekiri
MN: laevapere nimekiri. Kanti madrusena munsterrolli
1.1. (varasemal ajal:) sõjaväeüksuse vms liikmete ametlik nimestik.
Seotud munsterdama

32) Mutt – rõngas laeva purje äärel nööri läbitõmbamiseks

MN: aas purje äärel

33) Naagel – tugev metallist või puidust ühenduspulk palkide, trosside vm kinnitamiseks (nt ehitusel, purjelaeval)
Näited
Katus vajub läbi tavaliselt siis, kui müüripalgis olevad naaglid järgi annavad.
Kaared raiuti kõveratest männiokstest ja kinnitati plangutuse külge kadakast naaglitega.
Arhitektuuri oskussõnastikus avatäited: puitliidete ühendusvahendina kasutatav ümara või nelikantristlõikega puitpulk.
MN: *laeva jooksevtaglase otste kinnituspulk naagelpingis*; eh *ühenduspulk puittarindis*. Naagel+pink.
Selgitus Mereleksikonist: puit või teraspulk naagelpingis (rõhtne aukudega puit- või teraslatt umbreelingu ja vantide küljes, või masti läheduses, tekil; ka raami või võruna masti ümber) laeva jooksevtaglase trosside kinnitamiseks.

Enn: Näites on: **Kaared** raiuti kõveratest männiokstest ja **kinnitati plangutuse külge**.
Milline siis järjekord on, kas algul on plangutus (õhus?) ja selle külge kinnitatakse kaared või algul pannakse paika kaared ja siis kaarte külge kinnitatakse plangud?

34) Paak – kaldamärk laevasõidutee juhatamiseks, hrl silmapaistva kujuga ja ümbritseva looduse suhtes kontrastseks värvitud
2. tuletorni laadi, kuid sellest väiksema nähtavuskaugusega ehitis
Sünonüümid tulepaak
MN: tuletornist väiksem või kergema ehitusega (püsi)navigatsioonimärk. Tule+paak. Paagi+vaht <-vahi> AJ tuletornivaht.
Laevasõidutee siia ei kõlba, sest paagid asuvad tavaliselt maismaal. Laevasõiduteed tähistavad poid, toodrid, sihid. Laevasõidutee asemel on merenduses laevatee. Paak oli algul lihtsalt märgutuli rannikul (tulelont, tõrvik), hiljem muudetud meremärgiks. Meil tuletornist lihtsama ehitusega maamärk.

35) Pakk (bakk) – laeva vööri kõrgem osa, mis kaitseb vastulaine eest
Sünonüümid bakk VANANENUD

36) Parvlaev – kindlal liinil sõitev autotekiga reisilaev
Sünonüümid praam, reisipraam
MN: autotekiga reisilaev
Näited
Santorini kaide ääres seisavad ankrus nii moodsad parvlaevad kui kaluripaadid.
Türgist koduteel olev parvlaev Leiger jõudis reede õhtuks Eesti vetesse.
Naabersõnad
uus parvlaev suur väike
- Oskussõnastikud: autotekiga reisilaev, mida kasutatakse liinireisideks Mereviki – Parvlaev

Pärtel: Parvlaev – kindlal liinil sõitev autotekiga reisilaev
MN: autotekiga reisilaev
(Sõnaveebi variandis kajastus veel natuke ingl k *ferry* põhiolemust e edasi-tagasi sõitmine / ülevedu. Meie määratlus räägib ikka selgelt ainult konstruktsioonitüübist. St nt inglise keelde tagasi tõlkimine võib teoreetiliselt tulemuseks anda nt car-passenger ferry/ship.)
"Parvlaev on eeskätt Põhjamaade rahvusvahelistel liinidel levinud laevatüüp..." Nt Vahemerel esineb sellised ka täitsa palju - https://boats.drivemag.com/news/video-watch-some-extreme-ferry-boardings-in-greece/.

37) Pleiss – (laeval:) kahe köie- või trossiotsa ühendus, mis saadakse nende otste keermeid üksteisega punudes
Näited
Soote võib jätkata lühikese või pika pleisiga.
MN: Kahe köie- või trossiotsa põimühendus.

38) Pill – Arhitektuuri oskussõnastikus: metallist võll, mille kaudu saab reguleerida veskikivide vahet. Pilli ülemine ots asetub kuli alumise külje sees olevasse õnarusse ja alumine ots pillpaku (pukktuulikul) või tellipaku (hollandi tüüpi veskil) pannile.
Vene keeles шпиль ja брашпиль. Peli kõrvale või asemele see ei sobi.
Purjetaja sõnaraamatus: peli, ankrupeli, pill, kangpill.

Häid pühi ja õnnelikku uut aastat!

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 11. jaanuaril 2023.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 168
11.01.2023

Veebikoosolek
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Jüri Kask, Enn Kreem, Jaanus Matso, Enn Oja, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Maire Raadik, Yrjö Saarinen, Peeter Veegen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Otsustasime, et tähistame nõukoja juubelit sõiduga Soome uhiuuel laeval MyStar 18. jaanuaril.

II. Sõnaveebist vaatasime üle järgmised sõnad:

1) Pilss – koht laeva põhjas, kuhu koguneb laeva laadruumist immitsenud vesi ja kust see välja pumbatakse
Sünonüüm: pilsikaev
Näited
Lekkimise avastamiseks mõõdetakse veetaset ~~pilssides~~ pilsikaevudes
~~Kerelt on varasem värv eemaldatud, pilsis ja põhja all (kiilul) kasutanud tinamennikut.~~
MN: nõru, ruum laeva põhjas nõruvee kogumiseks. Pilsi+vesi

Purjetaja sõnaraamat: nõru, pilss

2) Piidevint – poolpõiki vastu puhuv tuul
Sünonüümid tihttuul, põntsatuul (poolpõiki tagant)
Näited

Purjekas sõidab piidevinti.

MN: tihttuul. Purjekas sõidab piidevinti (poolpõiki vastu tuult). Lisada KÕNEK

Piidevint on KÕNEK. Tihttuul, poolpõiki vastutuul
põntsatuul (poolpõiki tagant)

3) Piik – Merenduse definitsiooni ei ole, on vaid viide purjetaja sõnaraamatule

MN: mer *kahvli välimine ots purjelaeval*, mer laevaruumid (tankid): ahter+piik, vöör+piik. … piik+vall
MER (suurpurje ülestõmbamiseks koos klauvalliga)

Ahterpiik – laeva või paadi tagaosa viimane, veekindla vaheseinaga eraldatud siseruum
Vöörpiik – otsmine laevaruum vööris

4) Pollar – laeva tekil või kail asuv jäme lühike post, mille ümber pannakse laeva kinnitusotsad

MN: laeva tekil või kail asuv jäme lühike post või postipaar, mille ümber pannakse laeva sildumisotsad. Kail võivad suurte laevade kinnitamiseks olla **tornpollarid**.

Lisada eraldi märksõna **tornpollar** – tugev kõrge post kail suurte laevade sildumisotste kinnitamiseks.

5) Poom –
   1. rõhtne puu või tala vintsi trossi kandmiseks ~~kinnitamiseks~~, et asju vm materjali üles tõsta (nt keskaegses kindluses, hoone vintskapis)

   2. laeva masti tagaküljel paiknev rõhtpuu purje alumise serva väljasirutamiseks; purjelaual kahepoolne nõgus rõhttoru, millest kinni hoides saab purje kontrollida ja sõitu soovitud suunas juhtida

MN: Lisada kaks tähendust:
poom – masti külge kinnitatud tõsteseade laeval
poom – painduv või liigenditega ujuvtõkkeseade merereostuse piiramiseks

6) Pootsman - laeva tekimeeskonna ülem, kelle juhtimisel madrused hooldavad laeva keret, tekke, tekiseadmeid vms

MN: laeva tekimeeskonna juht, kes korraldab madruste tööd laeva kere, tekkide ja tekiseadmete hooldusel vms

7) Kustutada „praam“ reisilaeva tähenduses.
~~Praam - kindlal liinil sõitev autotekiga reisilaev.~~
~~Sünonüümid parvlaev, reisipraam, praamlaev KÕNEKEELNE~~
~~Näide: Kiirustasime perega õhtusele Saaremaa praamile.~~
~~Maanteeamet soovitab Virtsu-Kuivastu praamile sõitjatel teetööde tõttu varuda kuni 25 minutit lisaaega.~~

Praam - lai lameda põhjaga veetav-tõugatav kaubalaev, mida kasutatakse sisevetel ja sadamais
Näited: Puksiir vedas kahte täislastis praami. Puksiiri asemel pukser.
Jõepraam.

III. Merekeele nõukoja 50. aastapäeva tähistamine.

18. jaanuaril käisime uhiuuel reisilaeval MyStar. Kapten Vahur Ausmees tutvustas meile laeva ja tegime traditsioonilise ühispildi. Konverentsiruumis meenutas mereterminoloogia komisjoni algusaegu Reet Naber ja koostööst nõukojaga rääkis Euroopa Komisjoni Eesti esinduse keelenõunik Elis Paemurd. Päev lõppes piduliku õhtusöögiga laeva restoranis.

Juubelireisist pani Vallo Kelmsaar kokku saate „Meretund“, mis sel korral oli tervenisti merekeele nõukojale pühendatud.

19. jaanuaril oli merekeele nõukoda koos Kaptenite Klubiga kutsutud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumisse, kus merenduse asekantsler Kaupo Läänerand ja meremajandusosakonna juhataja Jaak Viilipus tutvustasid ministeeriumi plaane ning Transpordiameti peadirektor Priit Sauk rääkis otsusest ameti struktuur taas valdkonnapõhiseks muuta. Koosolekule tuli meid tervitama ka minister Riina Sikkut.

Merekeele nõukoja viiekümnest aastast tegi ettekande Malle Hunt ning päev lõppes tänukirjade, kingituste ja maitsva tordiga.

Aastapäeva puhul koostas komisjoni algataja meremuuseum oma kodulehele artikli „Merendusterminoloogia komisjonist merekeele nõukojaks“.

Transpordiamet tegi Facebooki postituse, milles jagas ka „Meretunni“ linki.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 169
15.02.2023

Valge 3
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Helje Heinoja, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Peep Kaurla, Kirill Anjutin. Teamsis: Jüri Kask, Jaanus Matso, Enn Oja, Maire Raadik, Yrjö Saarinen, Peeter Veegen, Madli Vitismann.

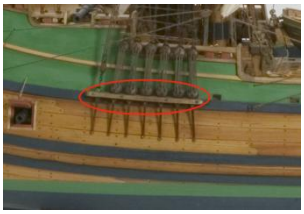
Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

Vaatasime üle kirja teel tulnud küsimused.

1) *Vessel configuration survey* (VCS) – **mõõdistusseadmete paigutuse ülevaatus**.

2) Sinimajanduse asemel soovitame kasutada mõistet „**meremajandus**“.

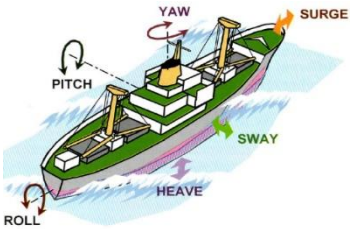
3) Kuidas nimetatakse pildil märgistatud elementi eesti keeles*?* Inglise keeles on see „*channel*“.
Jutt käib plaadist, mis on kerega risti ja millest üle jooksevad mastide vandid.
Channel – **vandiraua plank.**

Ants Raud: Eesti merekeeles on all vandiraud, mitte pütinguraud nagu võiks järeldada. Arvan, et kõlbab ka pütingulaud, sest otsitav detail on midagi riiuli taolist ja on rohkem sarnane paksema materjaliga kui laud.

4) *Admiralty drifter* – **mereväe patrull-laev.**
Peep Kaurla: seda tüüpi laevu nagu *drifter* võiks nimetada tema otstarbe järgi: MIINITÕRJE või MIINIHÄVITAJA ja PATRULL-LAEVANA. Drifter on laeva tüüp, mis ehitati Inglise Admiraliteedi tellimusel sõjalaevana. Drifterid olid merekindlad laevad, mis sobisid miinitõrjeks. Admiraliteedi poolt rekvireeriti (vara sundkorras riigistamine) paljud neist kasutamiseks miinijahtijatena ja patrull-laevadena.
Lisaks neile lasi Admiraliteet ehitada veel palju mereväe driftereid. Need ehitati Admiraliteedi spetsifikatsiooni (*admirality specification*) järgi, võttes aluseks ühe triivpüügiga tegeleva kalalaeva projekti, kohaldades selle sõjalaevaks. Neid mereväe driftereid ehitati üle 360 laeva mitmes laevaehitustehases ja need olid kui sõjalaevad (*naval*) mereväe koosseisus. Neid kutsuti sageli ka „Admiraliteedi triivideks“.

Enn Oja: Algselt olid nad kalatraalerid, kuid sõiduomaduste tõttu ehitati ümber sõjalaevadeks - miinitraaleriteks. Admiralty tähendab mereväge, seega võiks vaste olla Briti mereväetraaler. Selge et mereväes traalitakse miine, mitte kalu. Võib ka täpsustada: Briti mereväe triivmiinitraaler. Trawler oleks siis lihtsalt Briti miinitraaler.
Ainult et drifter erines trawlerist selletõttu, et järelveetava traali asemel kasutati järelveetavat triivvõrku ((curtain like) drift nets). Nad kuulusid mõlemad minesweeperite klassi (miinitraalerid). Vahe oli ka selles, et traalerid olid suuremad ookeanilaevad, triivlaevad väiksemad ja aeglased, mis tegutsesid ranniku lähedal. Mõlemad kasutasid kütuseks sütt. Ise nad miine õhku ei lasknud, vaid lõikasid suurte käärlõikuritega läbi trossi või keti ning miin uputati merepõhja.

5) Rein Raudsalu palvel vaatasime üle laeva lainetel liikumise kuus vabadusastet.

1. ***Roll, rolling*** – **rullumine**. Laeva kalde muutumine pikiteljel.
2. ***Yaw, yawing* – seegamine**. Laeva asendi muutumine püstteljel.
3. ***Pitch, pitching*** – **pikiõõtse**, **nookamine**.
4. ***Sway*** – *(horisontaalne) nihkumine.* **Külgnihe**, **külgõõtse**
5. ***Heave*** – *vertikaalne õõtsumine.* **Püstõõtse**, **kerge** (om: kerke).

Terve laev tõuseb ja vajub.

6. ***Surge*** *(horisontaalne) pikinihkumine.* **Pikinihe**. Lainesse vajumine, sukeldumine, rammimine.

6) MARPOLi VI lisa ülevaatamisel tegime hulga märkusi. Läbivalt on vaja parandada:

1. Eeskiri – reegel.
2. Kõigi laevade suhtes – kõigile laevadele.
3. Organisatsioon – IMO.
4. 1. märtsil 2016 või pärast seda – 1. märtsil 2016 või hiljem.
5. Heiteid – heitmeid.
6. Haloon – halon.
7. Laeva pardal – laeval.
8. Kiil on maha pandud – kiil on pandud.
9. Raske diisliõli – diisliõli, kütteõli – siin peaks tegu olema kütustega, mitte õlidega. Kõik, mis puutub tekstis naftat, naftasaadusi, kütuseid jne vajaks põhjalikku analüüsi, sest eri dokumentides on erinevaid käsitlusi.
10. *Shall be* – kas on või peab olema? Laeval on masin. See on kirjeldus. Laeval peab olema masin. Tõlkimisel peab vaatama konteksti ja lause mõtet.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 170
14.03.2023

Mereakadeemia
Algus kell 15.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Helje Heinoja, Malle Hunt, Jüri Kask, Enn Kreem, Jaanus Matso, Heino Punab, Maire Raadik, Ants Raud, Rein Raudsalu, Yrjö Saarinen, Indrek Särg, Mairold Vaik, Peeter Veegen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Vaatasime üle MARPOLi vana tõlke VI lisa ja tegime parandusettepanekuid.

1. Kaasaskantavad tulekustutid – **käsitulekustutid**
2. Lämmastikoksiidide koodeks – lisada: (NOx tehniline koodeks)
3. **Puistlastilaev** – laev, mis on ette nähtud eelkõige kuivlasti vedamiseks mahtlastina, sealhulgas sellised laevatüübid, nagu SOLAS 74 (muudetud redaktsioonis) XII peatükis reeglis 1 määratletud maagilaevad, kuid välja arvatud kombineeritud lasti laevad.

4. **Gaasitanker** – selle lisa IV peatüki kontekstis kaubalaev, mis ei ole selle reegli lõikes 38 defineeritud veeldatud maagaasi tanker ning mis on ehitatud või kohandatud ja mida kasutatakse mistahes veeldatud gaasi vedamiseks mahtlastina.
5. **Tanker** – selle lisa IV peatüki kontekstis mis tahes naftatanker vastavalt määratlusele konventsiooni I lisa reegli 1, või kemikaalitanker või NLS-tanker vastavalt määratlusele konventsiooni II lisa reeglis 1.
6. **Konteinerilaev** – laev, mis on ette nähtud ainult konteinerite vedamiseks lastiruumides ja tekil.
7. **Segalastilaev** – ühe või mitme tekiliga laev, mis on ette nähtud peamiselt tavalise lasti veoks. See mõiste ei hõlma eriotstarbelisi kuivlastilaevu, mida ei võeta arvesse tavaliste kaubalaevade kontrollridade arvutamisel ja milleks on laevad elusloomade vedamiseks, praamid, raskelastilaevad, jahiveopraamid, tuumkütuse veo laevad.
8. **Külmlastilaev** – laev, mis on ette nähtud ainult külmlasti vedamiseks lastiruumides.
9. **Kombineeritud lasti laev** – laev, mis on ette nähtud 100% kandevõimega nii vedel- kui ka kuivlasti vedamiseks mahtlastina.
10. **Reisilaev** – laev rohkem kui 12 reisijale.
11. **Autolastilaev** – mitme autotekiga kaubalaev tühjade sõidu- ja veoautode vedamiseks lastina.
12. **Veeremilaev** – ühe või mitme autotekiga kaubalaev kaubaga veokite vedamiseks.
13. **Parvlaev** – autotekkide või eritekkidega (parkimistekkidega) reisilaev.
14. **Saavutatud energiatõhususe näitaja** *(EEDI)* – üksiku laeva saavutatud energiatõhususe näitaja kooskõlas IV peatüki reegliga 20.
15. **Nõutav energiatõhususe näitaja** *(EEDI)* – saavutatud energiatõhususe näitaja maksimumväärtus, mis on selle laevatüübi ja suuruse jaoks lubatud vastavalt IV peatüki reeglile 21.
16. **Veeldatud maagaasi tanker** –lisa IV peatüki kontekstis kaubalaev, mis on ehitatud või kohandatud ja mida kasutatakse veeldatud maagaasi (LNG) vedamiseks mahtlastina.
17. **Ristluslaev (kruisilaev)** –lisa IV peatüki kontekstis lastitekita reisilaev majutusega huvireisideks.
18. **Jääklassiga kaubalaev** –lisa IV peatüki kontekstis kaubalaev, mis on projekteeritud silejää läbimiseks kiirusega vähemalt 2 sõlme, kui silejää paksus on 1,0 m või rohkem ja jää paindetugevus on vähemalt 500 kPa.
19. **Reeder** – laevaomanik või muu organisatsioon või isik, näiteks käitaja või laevapereta prahtija, kes on võtnud laevaomanikult vastutuse laeva käitamise eest ning kes seesuguse vastutuse võtmisega on soostunud üle võtma kõik muudetud rahvusvahelise ohutusjuhtimise koodeksiga ja reostuse vältimise korraldamise koodeksiga kehtestatud kohustused ja vastutuse.

20. Mõiste **„oil“** tõlkimine
    Jaak Arro: MARPOL I lisa tõlkes on „*oil*“ (mõiste on pärit Ameerikast) vaste eesti keeles „nafta“, mis on igati korrektne. ÕS 2018 selgub, et nafta on üldnimetus maavara kohta. Nafta üldmõistena juurdus meil teadus- ja tehnikakirjanduses nõukogude ajal (Tehnikaleksikon, Tallinn 1981). Algselt on „nafta“ pärit kreeka keelest, kus “*naphtha*“ tähendas maaõli. Mõiste maaõli oli kasutusel ka Eestis enne II maailmasõda. Tänapäevases ingliskeelses kirjanduses tähistab „*naphtha*“ toor- või raskbensiini, mida ekslikult tõlgitakse eesti keelde „nafta“ (Teaduse ja tehnika seletav sõnaraamat, TEA 1997). Toorbensiin võib olla saadud nii naftast (*oil*) kui ka kivisöetõrvast (vt selgitused). EL kasutab oma dokumentides „*oil*“ asemel „*petroleum*“. Seda peab silmas ka mõiste „*oil*“ inglisekeelne selgitus MARPOL I Lisas (vt selgitused).
    MARPOL I lisa (avaldatud 2012) tõlkimise ajal küsiti ka minu käest nõu.

    SELGITUSED
    MARPOL Annex I
    Oil means petroleum in any form including crude oil, fuel oil, sludge, oil refuse and refined products (other than those petrochemicals which are subject to the provisions of Annex II of the present Convention) and, without limiting the generality of the foregoing, includes the substances listed in appendix I to this Annex.

    MARPOL LISA 1. (RT II, 23.03.2012, 1)

Nafta – nafta igasugusel kujul, sealhulgas toornafta, kütteõli, naftasetted, naftajäägid ja rafineeritud naftasaadused (välja arvatud naftakeemiasaadused, mille suhtes kohaldatakse konventsiooni II lisa sätteid), ning ilma et see piiraks eespool esitatu üldist laadi, käesoleva lisa I liites loetletud ained.

INGLISE - EESTI OHTLIKU LASTI SELETAV SÕNASTIK Transpordiameti kodulehel

oil – nafta (üldnimetus); õli (kui esineb päritolule viitav laiend). MARPOL-i I lisas kasutatav üldnimetus nafta ja naftasaaduste kohta. Nafta kogutoodangust rääkides võetakse sageli kokku toornafta ja kondensaat. Laialt kasutatav, kuid sageli eksitav, üldnimetus mineraalsete (vt **mineral oil**), sünteetiliste, taimsete ja loomsete rasvade ja rasvataoliste ainete kohta, mis üldjuhul on libedad, põlevad, viskoosed vedelikud või muutuvad vedelikuks toatemperatuuril. Tuletatud ladinakeelsest sõnast "oleum". Keemilises mõttes on nafta süsivesinike segu, õli on vedel rasvhapete (orgaaniliste hapete) glütserool(glütseriin)estrite segu.

naphtha – toorbensiin. Nafta destilleerimisprotsessides, aga ka kivisöetõrva töötlemisel keemispiiridesse 50 kuni 205°C jäävate fraktsioonide üldnimetus. Ei sisalda mootoribensiini kasutusomadusi parandavaid manuseid (lisandeid). Tuleneb kreekakeelsest mõistest "naphtha", mille tähendus on maaõli ehk maavara nafta. Seda kreekakeelset sõna on hakatud inglise keeles kasutama algsest erinevas tähenduses (võrdle ***petroleum naphtha***).

petroleum <u>naphtha</u> – (naftast saadud) toorbensiin. Tavaliselt on tegemist nafta destilleerimisel saadud fraktsiooniga, mille keemistemperatuuride vahemik on 70 - 190°C. Keemistemperatuuride alusel eristatakse järgmisi alafraktsioone: *light naphtha* (70 – 100 °C), *medium naphtha* (100 – 150 °C) ja *heavy naphtha* (150 – 190 °C), mis on vastavalt kerge, keskmine ja raske toorbensiin.

petroleum – nafta, toornafta, naftasaadused, maaõli (maa seest ammutatav). Üldnimetus toornafta ja sellest vahetult saadud toodete kohta nagu *crude oil, lease condensate, unfinished oils, motor gasoline, distillate fuel oil (diesel), heavy oil, aviation gasoline, kerosene* ja *LPG*. Otsene tõlge ladina keelest on kaljuõli (võrdle **oil**).

2) Mõiste **„persistent floating products / persistent floaters"**
EL-is on toimitud korrektselt ja nende tõlkest tulebki lähtuda. Vaja on tõlkida mõlemad mõisted, sest tähelepanu juhitakse merekeskkonnakaitse seisukohast kolmele olulisele ainete käitumisviisile meres, need on: püsivus merevees, merepinnale ujuma jäämine ja/või hõljumine (pikka aega) merevees. Kuna „*products*" võib tõlkida "ained", siis antud juhul sobiv vaste on „püsivad ujuvad/hõljuvad ained".

21. **Haloon** või **halon**?
<u>Madli Vitismann:</u> SOLASes tuli sõna „haloon" ette vaid üks kord ja seal asendasime selle haloniga. See on lk 179, (ptk II-2, C osa, reegel 10, 4.1.3): **„4.1.3.** Keelatud on tulekustutussüsteemid, mis kasutavad halon-1211, halon-1301 ja halon-2402 ning perfluorosüsivesinikke."
Et töötasime SOLASe tõlke tekstiga väga põhjalikult – iga lehekülge luges ja parandas kokku viis inimest vähemalt kuuel korral, siis kasutan toona tehtut üsna julgesti ka siis, kui vahel ei mäletagi, miks me just niisuguse lahenduse valisime.

Sõna „halon" kirjutamine ühe o-ga on puhtkeeleline: „haloon" rõhuga järgsilbil on võõrsõna, kuid „halon" rõhuga esisilbil on laensõna ehk harilik eestikeelne sõna, kuigi pärit mingist teisest keelest. Oma mõju II silbi rõhul võis olla ka vene keelel. Mõnes valdkonnas, nt merenduses, oli nii õppe- kui ka töökeel vene keel ning venekeelne „Хладон" on just rõhuga järgsilbil.

Et SOLAS on meie esitatud kujul aktsepteeritud ja Riigi Teatajas avaldatud, siis ma ei näe põhjust, miks peaksime eeskujuks võtma MARPOLi 1999. aasta tõlke. Tähendab, praegu tuleks vastuväitena

kasutada mitte seda, et kahe o-ga „haloon“ **peab** olema, vaid seda, miks ühe o-ga „halon“ **ei tohi** olla. Minu ettepanek on selles lõigus keemiliste ühendite nimetused sulgudesse panna – see lõik on siin joone all. Sain nii aru, et ka numbritega C-d on tootenimetused.

Laevadel leiduvad osoonikihti kahandavad ained on muu hulgas:
halon 1211 (bromoklorodifluorometaan)
halon 1301 (bromotrifluorometaan)
halon 2402 (1,2-dibromo-1,1,2,2-tetrafluoroetaan), tuntud ka kui halon 114B2
CFC-11 (triklorofluorometaan)
CFC-12 (diklorodifluorometaan)
CFC-113 (1,1,2-trikloro-1,2,2-trifluoroetaan)
CFC-114 (1,2-dikloro-1,1,2,2-tetrafluoroetaan)
CFC-115 (kloropentafluoroetaan).

22. Koosolekul tuli jutuks ka ühe i-ga „kruisilaev“.
Madli Vitismann: Olen sõna „kruis“ kasutamist Meremehes korduvalt põhjendanud. 1998. aastal polnud kruiisi ega kruisi üheski sõnaraamatus ja nii tuli Meremehes lugeja kirjale vastates kirjeldada, kuidas tsitaatsõna *cruise* muutus suulises kasutuses mõne aastaga minu silme all esmalt võõrsõnaks *kruiis* (rõhuga järgsilbil) ja seejärel muganes ühesilbiliseks laensõnaks *kruis*. Kuni jõudsime uuesti algse tsitaatsõnani, kui Tallink hakkas 10-15 aastat tagasi kasutama pardamaalingut „Tallink Cruise“.

Viimati ilmus artikkel selle kohta Meremehes nr 4/2017:
https://issuu.com/ajakirimeremees/docs/meremees_2017_4-4._va_teataja_2017_/21
Lk 22 toodud näide raadiosaatest on samuti suulise kasutuse kohta. Artiklis on kirjas, et oleme ligi 10 aastat tagasi otsustanud, et merekeele nõukojale sobib ühe i-ga kruis.

Olen sellest sõnast kirjutanud 2016. aastal ka Sirbis: https://www.sirp.ee/s1-artiklid/varia/luksusristleja-laheb-merematkele/

P.S. Mu tollane kriitika „ristluse“ laia tähendusvälja kohta tänapäeval enam paika ei pea, nüüdses ÕSis on seda tublisti kitsendatud.

II. Terminibaasis IATE ajakohastati eestikeelseid vasteid, mida paluti arutada nii merekeele nõukojas kui ka lennundusterminoloogia komisjonis.

https://iate.europa.eu/entry/result/1411468/en
loudness level; noise level - müratase, müra tase (lisati sünonüüm)

https://iate.europa.eu/entry/result/160554/et
noise event, sound event - mürasündmus, mürajuhtum, mürajuht (lisati sünonüüm)

https://iate.europa.eu/entry/result/1348286
noise/acoustic/sound footprint - müra mõjuala, mürajälg (lisatud sünonüümid); müra tase (märgitud "väldi")

https://iate.europa.eu/entry/result/1348282/et
noise contour - mürakontuur, samamürajoon (lisati sünonüüm).

III. Mereakadeemias toimus Kapten Uno Lauri Merekultuuri Sihtasutuse ja kirjastuse Varrak koostöös ilmunud koguteose „Eesti merenduse ajalugu“ esimese osa esitlus. Selle raamatu 30 autorist olid pooled ka kohale tulla saanud. Avaettekande pidas Eesti Teaduste Akadeemia president Tarmo Soomere ning autoreid tänas sihtasutuse nõukogu esimees viitseadmiral Tarmo Kõuts.

IV. Merekeele nõukoja 50. aastapäeva puhul tänas ja premeeris Kapten Uno Lauri Merekultuuri Sihtasutus nõukoja pikaaegseid liikmeid eesti merekeele hoidmise ja arendamise eest.

Ants Raud

Rein Raudsalu

Yrjö Saarinen

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 171
11.04.2023

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Kirill Anjutin, Jaak Arro, Helje Heinoja, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu.

MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Pärtel Keskküla, Enn Oja, Maire Raadik, Tauri Roosipuu, Yrjö Saarinen, Indrek Särg, Mairold Vaik, Peeter Veegen, Madli Vitismann.

Juhatas ja kirjutas Malle Hunt

I. Jätkasime Sõnaveebi meresõnade ülevaatamist.

1) Praampuri - nelinurkne puri, mis on kinnitatud ülemise servaga praamraa külge
Sünonüüm: **praamseil**
Näited: Algul olin ma ainult purjemadruseks praampurjedel, siis sain kliivrile.

2) Praht - MAJANDUS laevaga veetav kaup, laevalast.
Hea teada: merenduses **last**

3) Prahtima - mereveolepingut sõlmima, kaubaveoks laeva rentima.
Näited: Laev prahiti ilma laevapereta.

MN: laeva rentima, mereveolepingut sõlmima. Prahtija (lastiomanik).
Yrjö vaatab üle järgmised terminid:
prahtimine (sünonüüm prahing),
ajaprahing,
reisiprahing,
mehitamine.

4) Prikk - kahemastiline purjelaev, mille mõlemas mastis on raapurjed ja tagumises mastis ka kahvelpuri (oli kasutusel peamiselt 18.-19. sajandil).
Näited: Varasemal ajal olid prikkidel piraatide vastu võitlemiseks suurtükid.

5) Prikkama – paati ahtrist ühe aeru abil edasi ajama.
MN: paati ahtrist ühe aeru abil edasi liigutama
Näited: Paadid olid paremaks randumiseks madalapõhjalised, neid prikati või sõuti.

6) Puksiir – eriseadmega laev teiste laevade ja ujuvate objektide pukseerimiseks.
Sünonüümid: pukser ,puksiirlaev
Näited: Puksiir tõmbas laeva madalikult lahti ja viis sadamasse.
Jõel lükkavad puksiirid täislastis praame

MN: Parandada artikkel:
1. **Puksiir** – veoots laevade ja teiste ujuvvahendite vedamiseks.
Sünonüüm: veoots
Pukser ja puksiir ei ole sünonüümid!
Näide: Pukser võttis praami puksiiri.

7) Pukser – ~~eriseadmega~~ laev teiste laevade ja ujuvate objektide pukseerimiseks.
Sünonüümid: ~~puksiir ,puksiirlaev~~
Näited: Madalikule sõitnud laeva päästmiseks kutsuti kohale pukserid.
Kohapeal käisid ka Pärnu sadama pukser Nico ja lootsikaater Ahto-20.

MN: Parandada artikkel:
Pukser – laev teiste laevade ja ujuvate objektide pukseerimiseks.
Sünonüümid: tõukur- või vedurlaev
Näited: Pukser tõmbas laeva madalalt lahti ja viis sadamasse.
Jõel lükkavad pukserid täislastis praame.

8) Pukspriit - purjelaeva ~~ninast~~ otse ettepoole ulatuv ~~latt~~, mis on mõeldud eespurjede kandmiseks või kliiverpoomi toetamiseks.
Näited: Laeva põhirelvaks oli pika pukspriidi otsas rippuv miin, mis väliselt meenutas väikest puittünni.

MN: Pukspriit – purjelaeva vöörist ettepoole ulatuv purjekinnituspuu, mis on mõeldud kliivrite kandmiseks ja kliiverpoomi toetamiseks.

Pikem variant: **pukspriit** – purjelaeva vöörist ettepoole ulatuv tugipuu kliiverpoomi toetamiseks, mille külge kinnitatakse eesmasti taagid, mis kannavad kliivreid.

9) Punker –
   1. rajatis inimeste ja relvade kaitseks vastase tule eest; salajane varjend (kasematt)
   2. kitseneva alaosaga mahuti peamiselt puistmaterjali lühiajaliseks säilitamiseks.
   3. tahke kütuse hoidmise ruum (nt laevas) või -mahuti (AJ). (Kustutada mahuti eest sidekriips).
   4. laeva kütusevaru
      Näide: Laev läks sadamasse punkrit võtma

10) Punkerdama – (laeva kohta:) kütust võtma või teist laeva kütusega varustama.
    Punkerdada saab ka avamerel, mitte ainult kai ääres.

11) MN: Lisada märksõna „**punkrilaev“** – abilaev teiste laevade varustamiseks kütusega.

12) Parandada „Inglise-eesti meresõnaraamatu“ veebivariandis sõna ro-pax laev – lisada üks sidekriips: ro-pax-laev.
    ro-pax vessel – ro-pax-laev; veeremi-reisilaev.

13) Püstuvus – laeva võime taastada oma tasakaaluasendit
    Sünonüümid püstivus
    Näited
    Püstuvust halvendab last, mis on tekil.

14) Püstivus – laeva võime taastada oma tasakaaluasendit
    Sünonüümid püstuvus
    Näited
    Traaler kaotas püstivuse.

    - Pikalt arutati, kas õige on püstivus või püstuvus?

Madli Vitismann: **Püstivus** i-ga on keeleliselt õige, samuti kui säilivus. Püstuvus läheb samasse ritta säiluvusega, mis on mõlemal juhul enesekohasuse liialdus. Oma viimase sõna ütles püstivuse ümber kujunenud vaidluses hiljuti lahkunud prof Tiit-Rein Viitso: need, kes soovitavad u-ga püstuvust, ei tunne piisavalt hästi keeleajalugu. See oli ajal, kui arutasime ÕSi sõnu ja olin meeldivalt üllatunud, kui pärast ÕS 2018 ilmumist nägin, et märksõnana on esikohal i-ga „püstivus“. Loodan, et see pikapeale ka meremeestele sisse harjub.

Enn Oja: Ma ei eita, et püstima ja püstuma võib paljudele tunduda samasõnadena, kuid alludes siiski võimalikule enesekohasusele eelistan püstuvust.

püstima – keegi ajab/paneb midagi püsti
püstuma – miski tõuseb ise püsti

Kui laev püstib, on see arusaadav. Kui laev püstub, on selgem, et lainetel kõikudes (ka 50°-ni) tõuseb ise püsti. Mere omapära seisab selles, et vees pole esemetel tugipunkti nagu maal, kui raskuskese vajub üle tugipunkti, läheb see kummuli. Merel on teised jõud ja inerts, on metatsenter jmt, mida sai kunagi isegi õpitud.
Aga eks ta ole samuti maitse küsimus. Ma ei eita püstimist aga ise pooldan sisuselgemat **püstumist**.

Madli Vitismann: Olen juba varem seletanud, et i-ga „püstivuse“ taga on puhtkeeleline loogika. Ja kinnitanud, et ma ei paranda u-ga „püstuvust“ nende autorite tekstides, kes sellega väga harjunud.

i taga on keelenähtus vokaalharmoonia – soome keeles on see peaaegu läbiv, aga seda esineb ka eesti keeles. Leidsin selle termini, kui otsisin põhjust, miks mu keelevaist ei luba u-ga „püstuvust“ välja hääldada. Vokaalharmoonia seisneb selles, et kui tüvesilbis on eesvokaal (ü), siis on ka järgsilbis eesvokaal (i), aga mitte tagavokaal (u). Nii tuleb sõna püstiv, millele liitub -us liide. i-ga sõna pidas sobivaks ka prof Tiit-Rein Viitso, kui temalt üle küsisin.

Vaatasin ka mõnd allikat. Vokaalharmoonia kui foneetikanähtus on selgelt välja toodud Valgma-Remmeli „Eesti keele grammatikas“, millest minu põlvkond ülikoolis õppis, ja Mati Hindi raamatus „Häälikutest sõnadeni“, kuid ma ei leidnud seda nüüdisaegsest Mati ja Tiiu Erelti „Eesti keele käsiraamatust“. Valgma-Remmeli raamatus on vokaalharmoonia olemasolu põhjendatud nii: „Vokaalharmoonia foneetiliseks põhjuseks on nõue, et sama sõna moodustamisel olgu artikulatsioonibaas kogu aeg samasugune – kas ees- või tagapoolsem.“ (Seletuseks: eesvokaalid on kõrged i ja ü, keskkõrged e ja ö ning madal ä – nii on mugavam ü järel i-d hääldada, mitte u-d.)
Mati Hindil on ka hea näide: „Näiteks igas häälikuümbruses ei ole vokaalharmooniata hääldus sugugi hõlpus, seetõttu ütleme vähegi kontrollimatumas kõnes ikka: *Paneb mütsi pähä ja lähäb vähäks ajaks välja*.“

Rein Raudsalu ja Jaanus Matso: Laev ajab end kreenist ise püsti – on püstuv.

Tarmo Ojamets: Meie laevajuhtide õppegrupp oli Tallinna Kalatööstusliku Merekooli eelviimane, mille õppekeeleks oli põhiliselt eesti keel. Lõpetasime kooli 1972. aastal. Kaks aastat hiljem lõpetas kooli viimane eestikeelne laevajuhtide grupp.

Laeva teooria aluseid õpetas meile (1969/70 õppeaastal) Helmut Olters, kes oli laevaehituse erialal lõpetanud Tallinna Polütehnilise Instituudi. Seda ainet õppisime eesti keeles.
Sellest ajast tean ma terminit „püstivus“ (seega juba 54 aastat).
Et „püstivus“ ka „püstuvus“ võib olla, seda sain teada alles MERLE toimetamise ajal.

Nagu MERLEs, eelistan ma „püstivust“.

Rein Raudsalu: Tarmol on õigus. Sel ajal õpetati nii. Raamatus „Laevade üldehitus“ Bussel, Kruus, Levald 1963 on kasutusel **püstivus.** K. Laigna „Laevateooria“ 1999 kasutab **püstuvust.** Ilmar Noor oma hiljutises õpikus kasutab **püstuvust.** *Estonia* lõpparuandes kasutatakse **püstuvust.** Kui lepime vastavalt kokku hakkame ka Mereakadeemias juurutama **püstivust.** Kuid uus õpik selle terminiga võib ilmuda alles paljude aastate pärast või üldse mitte ilmuda.
Pange tähele: arvuti tõmbab püstivuse alla punase siksaki – ebakorrektne väljend.

Madli: Üksnes keele poolt vaadates ja mõeldes, kuidas see nii juhtus, leidsin ÕS **1978**-st – seal on esitusviis teistsugune kui hilisemates õigekeelsussõnaraamatutes – märksõna „püsti“ alt hulga liitsõnu ja liitega sõnu, millest tähestiku lõpupoole on:
-„püsti“: püstitaja, püstitama, püstitamine, -tola, **püstituma**, püstitus, -tõus, -tõusmine (NB! siin on enesekohane „püstituma“), aga pole püstivust;
märksõna „püst“ on täiendsõna liitsõnades ja tähestiku lõpupoole on seal:
- „püst“: -tugi, -tõstuk, -uma (end püsti ajama), -umine, **-uvus**, -valts, -vitriin jne.

MerLe **1996** – püstivus

Rein Raudsalu: On ju veel üks võimalus: otsene tõlge inglise keelset – stabiilsus. Kuid ka see on võõrsõna ja eesti keeles oleks see **püsivus.** Kahjuks ei iseloomusta see kõnesolevat nähtust nii nagu püstivus või püstuvus.

Madli Vitismann: Rootsi keeles kasutataksegi võõrsõnatüve – püstivus on *stabilitet*. Stefan Torsselli palju vahtu üles keerutanud „Estonia“-raamatus, mis kõlbab ebapädeva tõlke õppematerjaliks, otsib autor eestikeelses tõlkes Meyer Werftist taga „Estonia“ „püsivusraamatut“ (rootsi keeles *stabilitetsbok*).

Mäletan, et olen millalgi 1990. aastate lõpupoole kirjutanud „püstivusarvutustest“, sest nii nimetasid mulle sedasama asja tollal meremehed. Seepärast ärritas mind Torsselli raamatus korduvalt esinenud „püsivusraamat“. Ei arva, et meil võõrsõna tarvis läheks.

Võiks jätta nii, nagu ÕSis on, ehk vahel keegi vaatab, enne kui raamatule pealkirja paneb. Aga võiks esitada täissünonüümidena Sõnaveebis, mis niikuinii igasugu keelekasutust üles korjab, u-ga „püstuvust“ sealhulgas. Siis loksub mugav häädlus ehk ajapikku iseenesest paika, Mati Hint nimetas seda nähtust häädlushõlpsuseks.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 172
9.05.2023

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad:, Jaak Arro, Helje Heinoja, Malle Hunt, Pärtel Keskküla, Tarmo Ojamets, Maire Raadik, Ants Raud, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Peeter Veegen, Madli Vitismann. Külas oli kommunikatsiooniosakonna juhataja Kai Simson.

MS Teamsi vahendusel: Kirill Anjutin, Jüri Kask, Enn Oja, Rein Raudsalu, Indrek Särg.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

Foto: Kai Simson

I. Merekeele nõukoda on korduvalt tähelepanu juhtinud termini „liinimeeter“ valele kasutamisele tekstis, kus on mõeldud „rajameetrit“. 5. mail saatsin kirja ühistranspordi korraldamise osakonna juhatajale, et on vaja parandada sõitjateveo avaliku teenindamise lepingus mõned merendusterminid, mis on ekslikult sinna sattunud.

1. Parandada termin „liinimeeter“ – õige on „rajameeter“. Ja koos sellega ka definitsioon, sest rajameeter ei ole maa-ala, vaid lastimahutavuse näitaja.
2. Selles dokumendis on ka 72 reisiparvlaeva https://www.riigiteataja.ee/akt/112122014007

   Kui juba lepingut korrastada, siis oleks õige ka „reisist“ loobuda ja piirduda „parvlaevaga“. Merekeele nõukoda on andnud 2015. aastal järgmise definitsiooni: parvlaev on autotekiga reisilaev. Ja lisanud selgituse:
   Vahel kasutatav sõna *reisiparvlaev* on tautoloogia, sest sõna 'parvlaev' tähendabki (autotekiga) reisilaeva. (Inglise keeles kasutatakse järjest sagedamini üksnes sõna *ferry*, aga ametlikesse dokumentidesse on jäänud *passenger ferry*, sest *ferry* võib tähendada ka „parve“. Eesti keeles pole sõnal „parvlaev“ tähendust „parv“.)

   Praegu kehtiv:
   Ministeerium tellib Vedajalt lisareisi juhul, kui sadamas on ootel rohkem kui 100 liinimeetrit sõidukeid ja järgmise sõidugraafiku-järgse reisi väljumiseni on aega rohkem kui kaks tundi ning Vedajal on sellise reisi teostamiseks sõidugraafikust vaba reisiparvlaev. Liinimeeter on maa-ala pikkusega üks (1) meeter ja laiusega kaks (2) meetrit. Samuti võib Ministeerium eelneva etteteatamisega tellida lisareise sõidugraafiku ajutise tihendamise eesmärgil. Ohtlike veoste reiside arv määratakse kooskõlastatult asjaomase maavalitsusega ja lülitatakse sõidugraafikusse.

   Õige variant võiks olla selline:
   Ministeerium tellib Vedajalt lisareisi juhul, kui sadamas on ootel rohkem kui 100 rajameetrit sõidukeid ja järgmise sõiduplaanijärgse reisi väljumiseni on aega rohkem kui kaks tundi ning Vedajal on sellise reisi teostamiseks sõiduplaanist vaba parvlaev. Rajameeter (ingl *lane meter*) on ro-pax- ja parvlaevade lastimahutavuse näitaja. Rajameeter on 1 meetri pikkune lõik normikohast laeva autotekil märgistatud sõidurada. Samuti võib Ministeerium eelneva etteteatamisega tellida lisareise sõiduplaani ajutiseks tihendamiseks. Ohtlike veoste reiside arv määratakse kooskõlastatult asjaomase maavalitsusega ja lülitatakse sõiduplaani.

   8. mail sain Andres Ruubaselt vastuse: Arvestame Teie sõnastusettepanekuid uues riigihankes. Koopia Martina Kommel ja Annela Kornel.

II. Vaatasime üle tuulepargilaevade ingliskeelsed lühendid ja otsisime neile eestikeelseid vasteid.

1) **MPSV** *(Multipurpose Supply Vessel*– **mitmeotstarbeline varustuslaev**

2) *Jack-up vessel* – **tõstejalgadega laev**

3) Purjepind – **puripind**

4) Jack-up-laeva suurim probleem on vähene stabiilsus – mõeldud on **püstivust**

   Lause: „... laev oli 138 m pikk ja 40 m lai. Seda tüüpi laevade suurim probleem on vähene *stabiilsus*? (püstivus), kui jalad on sõidu ajal 70 m kõrgusel, loob see väga suure purjepinna? (puripinna).

5) (jõuseadmest): Kaubalaeval on läbi käigukasti sõuvõlliga sõukruvile, diiselelektrilaeval aga asimuutidega.
   Tauri: Käigukasti asemel **reduktor** ja asimuutide asemel **asimuutkäitur**.

6) **DPO** – dünaamilise positsioneerimise asjatundja (spetsialist), operaator.
Lause*:* „tüürimehed on ka *DPO*d. Nad peavad laeva navigeerima *DP*-i peal“ –
Tauri: mõeldud on: tüürimehed on **dünaamilise positsioneerimise ohvitserid** ja nad peavad laeva juhtima **dünaamilise positsioneerimise režiimis.**

7) Vanemmehaanik on *jacking engineer* – vanemmehaanik on ühtlasi **tõstejalgade mehaanik.**
Jüri: *Jacking engineer* – võib-olla on siin mõeldud, et kogu selle tõstejalanduse tarbeks on laevas eraldi mehaanik, kelle töö on siis ka see *pre drive* – tõstejalgade katsetus pärast hooldust või remonti.
Madli: Tõenäoliselt on tõstejalgade käsitsemiseks eraldi kursus ja sellekohane tunnistus.

8) *Spudcan* – **tõstejala tald**
Lause: … kui palju ***spudcan*** võib läbi pinnase vajuda?
„Sellise olukorra jaoks on masinaruumis eraldi veepump ning iga jalaga ühendatakse veetorud ja siis survega purustame vaakumi ära *spudcani* all, et oleks lihtsam jalgu välja tõmmata vee seest.”
Jüri: *spud can* – ilmselt on siin mõeldud seda, kui tõstejalg toetub merepõhjale, kui sügavale siis selle allosa tugiplaat (*spud* – klots) pinnasesse võib vajuda.

9) *Pre drive* – **eelkoormamine**
Lause: Siis hakkavad mehaanikud tegema ***pre drive****'i* ehk survestama ükshaaval jalgu

10) *helicopter underwater escape training* – **kopterist vee all väljumise koolitus**

11) sõitsime 45 minutit laevast Lagosesse ***helipadi*** – meresõnaraamatus on **kopteriplatvorm.**
Tauri: sõitsime 45 minutit laevast Lagosesse helipadi – kuna asub maismaal, siis selles kontekstis pigem Lagosesse **kopteriplatsile.**

12) **DSV** *(diving support vessel)* – **tuukrilaev** või tuukritoetuslaev

13) ***saturation diving*** – **küllastussukeldumine**, saturatsioonisukeldumine
Tarmo: sukeldumine piisavalt pikkadeks perioodideks, et viia tasakaalu kõik koed kasutatava hingamisgaasi inertsete komponentide osarõhkudega.

14) **MPSV DP2** laev – DP2 klassi **mitmeotstarbeline varustuslaev**
Näiteks selline lõik: „**MPSV DP2** laeval: Oleme 14 päeva tuulepargis, siis tehnikud vahetuvad. Inglise keeles on selle nimi **W2W**. Meil on suur ***gangway*** peal ja selle kaudu lähevad inimesed tuuliku peale tööle ja mingi hetk läheme neile jälle järele. Ja nad elavad meie laeva peal. Kui on väga halb ilm, et me ei saa kasutada seda suurt laeva *gangway*, siis lähevad inimesed **CTVga (*crew transfer vessel*)** tuuliku juurde. Need on väga väikesed, kuskil 24 m suurused laevad“.

Merekeele nõukoda soovitab:
MPSV DP2 laev (*Multipurpose Supply Vessel*) – DP2 klassi mitmeotstarbeline varustuslaev
W2W (*Walk to Work*), *gangway* – kõikumisvastane käigusild; õõtsekompensaatoriga käigusild
CTW – (*Crew Transport Vessel*) tööperelaev

15) **ROV**-kaamera – **allveeroboti** kaamera

16) **FMEA** (*failure modes effects analysis*)
Lause: „Avamerelaev on ehitatud nii, et on kaks masinaruumi – paremas pardas ja vasakus pardas. Kummagi parda jõuseadmed varustavad sama parda jõuseadmeid. Kui juhtub, et üks masina pool läheb rivist välja, siis teine pool peab olema suuteline tagama, et laev püsiks omal kohal, siis kui laev

töötab DP-režiimil. Selleks, et kõik süsteemid toimiks, teeme igal aasta FMEA katseid (*failure mode effect analysis*)."
Mairold: FMEA – **veariskianalüüs**

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 12. septembril,
suvel vastame päringutele meili teel.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 173
12.09.2023

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad:, Jaak Arro, Helje Heinoja, Malle Hunt, Peep Kaurla, Jaanus Matso, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Peeter Veegen, Madli Vitismann.

MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Oja, Maire Raadik.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Vaatasime üle suve jooksul meili teel vastuse saanud küsimused.

1) Mairold küsis, kas *moonpool*i vasteks sobiks **kaev** paremini? Teokirjas nr 36 (09.09. 2008) on veeskamisšaht.

2) Meremuuseumi teadur: Keskaegsetel laevadel läbi parda välja ulatuvad piimid, mille otstes on voolujoonelised puust detailid. Kas võib olla piimi voolundi? Inglise keeles on *beam-guide*, kohati ka *fairing*.
MN: **Piimi voolundi** sobib.

3) Pärtel: car carrier. Tarnimine pole ikka päris see sõna autosid vedava laevatüübi nimetusse panemiseks.
Tauri: SOLASe tõlkesse sai autolastilaev. Seda seepärast, et säiliks loogika ka sama laevatüübi lastiruumidega ehk autolastitekkidega ning tuleks paremini esile see, et lastiks on tühjad autod. Parvlaeval (reisilaev) ja veeremilaeval (kaubalaev) on autotekid, kus on ka juhid/reisijad ning suurem kogus kütust maanteesõitudeks. SOLAS eristab neid laevu ja ruume nii.
MN: **autoveolaev**

4) Eurotõlk: Exhaust Gas Cleaning System residue
Kas eesti keeles võiks öelda „heitgaaside puhastusssüsteemi/de jääk/jäägid"?
MN: **Heitgaaside puhastamisjäägid**

5) Kliimaministeerium: Mis võiks olla tunnistuse „Certificate of No Liens" eestikeelne vaste?
MN: **Võlanõuete puudumise tõend**

6) Meremuuseumi teadur: Kirjutan seoses Lootsi tänava laevavraki ehituselemendiga, millele ei oska eestikeelset vastet leida. Ingliskeelses kirjanduses nimetatakse seda „*filler beam*" ja see

paikneb piimi ning knii vahel. Lisan ka selgitava skeemi, kus kõnealusele detailile on viidatud punase noolega.
Rein: piimitäide
Enn: täitetala, täitepoom
Pärtel: vahepiim, täitepiim
Meremuuseumi otsus: Kasutasin oma töös **täitepiimi** mõistet. Mulle tundub, et täitepiim ja vahepiim kirjeldavad kõige täpsemalt kõnealuse detaili funktsiooni ja neid võiks sünonüümidena kasutada.

7) Kliimaministeerium soovib meremajanduse kuu (septembris) raames koostada meremajanduse ettevõtteid ja organisatsioone tutvustava näituse ning paluksime teie poolt sisendit. Näituse mõte on tuua pilti erinevad ettevõtted/organisatsioonid ja nende põhilised tegevusalad, aga ka võimekused, et tavainimene, aga ka näiteks muu ettevõtja või erialaliit saaks aru, millega tegeletakse ja kuidas seostub ettevõte või organisatsioon meremajandusega.
MN: Saatsime merekeele nõukoda tutvustava teksti nii eesti kui ka inglise keeles (aitäh Annikale tõlkimise eest!)

8) Eurotõlk: ***rim-driven propulsion systems*** eestikeelne vaste.
„Propulsion systems“ on meil praegu „käitursüsteemid“.
MN: rõngaskäitur, rõngaspõtkur, velgkäitur, velgpõtkur

Tõlkija: läheb praegu ilmselt **velgkäitur**, sobib hästi jugakäituriga paari.
Pärtel: rõngaskäitur, kui tegemist on edasiliikumiseks mõeldud propelleriga; rõngaspõtkur, kui tegemist on väikestel kiirustel manööverdamiseks mõeldud vööri- või ahtripõtkuritega.
Kujulisel sarnasusel põhineva kujundliku väljendina võib velg ju kõne alla tulla, aga üldiselt on see ju mingi ratastel sõitva sõiduvahendi osa.
https://et.wikipedia.org/wiki/Velg
https://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=velg&F=M
Võib-olla tekitab velgkäitur kelleski kujutluse paljaste velgede peal sõitvast autost.
Tõlkija: Sobib ka “**rõngaskäitur**”, palun terminoloogil kogu arutelu ka kenaks andmebaasikandeks vormistada.

9) Kliimaministeerium: Seoses laevaregistrite teenusedisaini uuringuga tõusetus terminoloogiat puudutav küsimus, mis läbivalt laeva erinevates laevaregistritest läbi käib. Nimelt informatsioon laeva nime kohta tuleks anda andmeväljas „Carving/marking information“. Mis võiks olla selle eestikeelne vaste? Laeva nime asukoha informatsioon? Laeva markeeringu informatsioon? Uuringu koostaja ei oska ka konkreetset vastet pakkuda, mistõttu paluksime ka teie arvamust.
MN: SOLASES on püsiv märgistus, *Carving/marking information* registritabelisse soovitaksime: **püsimärgistuse teave**

10) Mis võiks olla üldistav sõna kõigi riigilaevastiku laevade kohta?
MN: „Alus“ on defineeritud kõnekeelsena, eks seda saaks vahel kasutada, aga sõna sobivus sõltub pigem kontekstist.
- „veesõiduk“ tundub suuremate laevade jaoks liiga pisendav.
- leidsime, et näiteks „Riigilaevastiku laevad“ võiks olla väljend, mis hõlmab kogu asutuse veesõidukite hulka. Meresõiduohutuse seaduses on küll „laeval“ kitsam tähendus, mis nõuaks „väikelaevade“ eraldi nimetamist, aga üldkeeles on „laev“ kõige vähem eksitav.

11) Üks tõlkebüroo soovis meie koostatud „Inglise-eesti meresõnaraamatu“ faili lisada oma tõlketarkvarasse. Eesti Keele Instituut lubas asja uurida ja loodetavasti saab kunagi meresõnaraamatut ka alla laadida (nt Sõnaveebi terminisõnastike osast).

12) Madli küsis, mis võiks olla sõna „Furlex“ eestikeelne vaste? Kas see on purjekerimistrummel, „purjepakkimisseade“ vms? https://www.bluemarinestore.com/selden-furlex-jib-furling-system-kit/

Pärtel: Lingi tagant paistab, et Furlex on "jib furling system". Me oleme midagi sarnast kunagi käsitlenud. Sisuliselt midagi a teemal eespurje/kliivri rullimise süsteem, seade vms.

Tõstatasin Facebooki Purjetajate grupis küsimuse "mis võiks olla rullstaak?" ja sain mõne tunniga kolm "õiget" vastust ja hulga "laike".. Aga millalgi tuli ka täpsustus, et tegelikult staak ise ei pöörle, vaid selle ümber pöörleb üleval ja all rullik. Samuti pakuti, et võiks leida eestikeelse vaste sõnale furlex. See vist võiks siis tähendada, et see on see inglise keeles selle asja iva, millest võiks lähtuda. Ja tuli üks pakkumine "**ruller**". Eks see arutelu seal vist kerib mõnda aega. Näis, mis hommikuks saanud on. Paar viimast kommentaari:
"Minu arusaamise kohaselt on vöörstaak seisevtagalse osa mis ühendab masti ülaosa vööriga. Seega staak ise ei saa kindlasti olla pöörlev, millele eelnevalt ilmselt viitas ka Alar. Pöörlev saab olla vöörstaagi külge kinnituv eespurje kokkurulliv seade. Need seadmed on erineva konstruktsiooniga nagu siin eespool kirjeldatud. Aga mis on kindel, staak ise ei pöörle. Ka vanematel süsteemidel on staagi ümber kogu pikkuses nn. foil, ehk seest õõnes alumiiniumprofiil, mille külge purje eesliik kogu pikkuses kinnitub. Uuematel süsteemidel ei ole isegi seda ümber staagi pöörlevat foili. Seega saame rääkida rullpurjest, olgu see siis eespuri või groot. Purje rulli keeravad mehhanismid aga võivad olla vägagi erinevad. Seega selle purje rulliva seadme nime osas ühineks Rene pakutud rulleriga."
Üks vastus lisaküsimusele "kas staak või taak?": *"...aga kui staak vs taak, siis ikka staak, sest taak on eesti keeles juba rõhuva koormana olemas"*
Mu kõrvale on ka staak justkui tuttavam sõna, samuti on see üheseltmõistetavam ja ei lähe taagaga segamini.

Mart Saarso: Siin on huvitavaid ettepanekuid. Mina olen siiani kasutanud terminit „rullrehv“. Mis puutub staakpirssi, siis seda sõna kasutatakse sellest ajast saadik, kui need meie jahtlaevadele ilmusid. Mäletan seda aega. Kes ei tea, siis selgitan, et staakpirss on see liigisoon(t)ega profiil, mis on n-ö ümber vöörstaagi ja mille liigisoontesse söödetakse foka eesliik. Rullrehvi süsteemide tavaline osa tänapäeval. Rullstaagist kuulen küll esmakordselt.

MN: Furlexi vasteks võiks Mart Saarso vihje ja Mereviki info põhjal sobiv olla „**rullrehv**“.

II. **Mairold Vaik** esindas merekeele nõukoda 15. juulil Rannapungerja pärandipäeval peetud seminaril „100 aastat Rannapungerjal tulepaagist tuletornini“. Mairoldi ettekande pealkiri oli „Merekeele nõukoja panusest ja vastutusest emakeele hoidmisel”. Ettekannetega esinesid veel Jaan Vali, Urmas Dresen, Maili Roio jt.

III. MARPOLI tõlkimisel oli vaja üle vaadata kaks terminit:
EEXI – Energy Efficiency Existing Ship Index – **olemasoleva laeva energiatõhususe indeks (EEXI)**
EEOI – Energy Efficiency Operational Indicator – **käitamise energiatõhususe näit** või energiatõhususe käitamisnäit.

IV. Kuna ühistranspordi osakond liikus 1. juulil Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi alluvusse, siis suhtlesime uue ministeeriumiga, kes koostas sõitjateveo avaliku teenindamise lepingut. Soovitasime järgmist:

1) Konsulteerida rahvusvahelist merendust tundva juristiga, sest sisulisi küsitavusi on palju.
2) Rajameeter ei ole maa-ala! Rajameetrites mõõdetakse autotekkide mahutavust. Maismaal saab seda kasutada selleks, et otsustada, kui palju sõidukeid või veokeid peab autotekile pääsemise järjekorras olema, et korraldada erireis. Mitme (nt 2) tekiga parvlaevadel tuleb otsustada sõiduautode ja busside-veokite puhul eraldi, kui need paigutatakse eraldi tekkidele.
Rajameeter on 1 meetri pikkune lõik normikohast laeva autotekil märgistatud sõidurada.
3) **Reis** – **lasti ja/või reisijate üleveo lõpetatud tsükkel määratud sadamate vahel.**
4) Tekstis läbivalt sõidugraafiku asemele **sõiduplaan**. Laevadel on sõiduplaan samuti kui bussidel, rongide ja laennukitel.
5) Sertifikaadi asemele **tunnistus**.
6) Tekstis läbivalt **veomahu** asemele **veovõime maht**. Veovõime on laeva lasti- ja reisijamahutavus, nt 100 autot ja 300 reisijakohta. Kui tegelikult veetakse mingil reisil 10 või 70 autot ja nt sadakond reisijat, siis tellitud on ikkagi veovõime, s.t võimekus mahutada 100 autot ja 300 reisijat.
7) Riik ostab **veovõimet**, s.t nt 100 auto vedamise võimalust, kuigi tegelikult on mõnel reisil 10 või 70 autot.
8) Renditasu asemele **juhuveo tasu**.
9) Reisiparvlaeva asemele **parvlaev**.

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 10. oktoobril.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 174
10.10.2023

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Pärtel Keskküla, Jaanus Matso, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Maire Raadik.

MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Oja, Tauri Roosipuu, Yrjö Saarinen, Mairold Vaik ja külalisena MARPOLi tõlkija Katrin Kask.

Juhatas ja kirjutas: Malle Hunt

I. Vaatasime üle tõlkija saadetud küsimused MARPOLi VI lisa kohta.

1) **Defeat device** – **katkestusseade**

2) **Propulsion (system, unit)** – meresõnaraamatus on selle sagedane vaste käitur, aga sõna „käitama“ on ülekasutatud ja see ei anna sisu ka täpselt edasi. Olemuselt on tegemist ju [laeva] liigutava / liikumapaneva jõuseadmega? Merekeele Nõukoja 12.09.2006 koosolekul pakuti **propulsion installation** vasteks **sõuseade** ja see on olemas ka meresõnaraamatus, kuid kaob muude vastete vahele ära. Kas **sõu**-tüve võiks ehk rohkem kasutada ja millised võiksid olla selle tuletised?

Pärtel: Sõudmisega on see häda, et see ei käi kõigi käiturite/käikurite kohta, vaid see paistab olevat ainult "sõuseadmete või sõuajamite" pärusmaa, st mingid sõudmisega tegelevad labad peavad olema asjasse segatud - aeru, sõukruvi või sõuratta vms omad. Propeller ja veepaiskur sõudmisega ei tegele. Vt https://mereviki.vta.ee/mediawiki/index.php/K%C3%A4itur

Ja konkreetsemalt tahaksin arutada veel uut reegli 2 lõike 1 punkti 14 (varasem reegli 2 lõige 9):

*Fuel oil means any fuel delivered to and **intended for combustion purposes for propulsion or** operation on board a ship, including gas, distillate and residual fuels*.

Nõukoja märtsikuiste parandustega lause:
*Laevakütus – kütus, mis on laeva punkerdatud ja **kavandatud laeval selle käikuvuse ja** muude funktsioonide tagamiseks, sealhulgas gaasi-, destillaat- ja raskekütused*.

Siin tekkis mul küsimus, kas sõna „käikuvus“ on ikka õige, arvestades selle määratlust Merevikis:
Käikuvus (inglise propulsion quality) on laeva mereomadus: võime saavutada käiturite abil vajalik kiirus jõuseadmete vähima võimsuskuluga. Käikuvus oleneb laevakere kujust, käiturite tüübist, veealuse osa siledusest ja muust.

Kas sobiks ehk hoopis selline tõlge:
*Laevakütus – kütus, mis on laeva punkerdatud ja **mõeldud laeva käigu või** muude funktsioonide tagamiseks, sealhulgas gaasi-, destillaat- ja raskekütused*.

Pärtel: Käitamine kipub meil juba väga tähendusrikkaks sõnaks saama. Opereerimise me juba tõlkisime käitamiseks, ekspluateerimine osutus vist inglise keeles siiski opereerimine olema, st sobis ka käitamiseks, nüüd tuleb propulsioon ka... Äkki peaks neil ikka vahet tegema ja kõlbaks propulsioni (kuigi see on tegevus) tõlkida ikkagi jõudseadmeks (kuigi see on seade)? Mittekonventsionaalne propulsioon või ebatavaline edasiviimine ei kõlaks niigi hästi.

Kas propulsioonkompleksile mõni eestikeelne vaste ka võiks olla? Kui laeva "käitab" operaator, äkki siis "käikab" "käiguseade" või "käigusüsteem"?
käik ‹käigu 21› liikumine, kulgemine. *Auto, rong, laev aeglustas, tasandas, kiirendas käiku.*
käitama *‹37› tehn tegevuses, käigus pidama*

Kui asi koosneb (peajõu)seadmest, käiturist (käikurist?) ning juhtimis- ja abisüsteemidest, kas ta siis saab ikka olla "seade" või kisub ta siis juba vägisi "süsteemiks"?

Jüri Kask: **Käitamine** on ekspluatatsioon, kasutus.
Käitus – käiku laskmine, käigus pidamine.
Käikuvus on laeva mereomadus: võime saavutada käituri(te) abil vajalik kiirus.
Tavapärane käitamine on meetod käikuvuse tagamiseks kolbsisepõlemismootori(te)ga, mis on otse või reduktori kaudu ühendatud sõuvõlliga. **Mittetavapärane käitamine** (*kasutamine, ekspluatatsioon*) – on meetod, mis ei ole tavapärane ja mille hulka kuulub käikuvuse tagamine sõuelektrimootoriga, turbiin- ja hübriidjõuseadmetega. **Propulsioon**i tähendus on teatavasti edasiliikumine, edasitungimine.

Laeva propulsiivseade on mehhanismide ja seadmete kogum peamasinast käiturini.
Laeva propulsiivkompleks on propulsiivseade koos laevakerega. Selline mõiste on vajalik propulsiivseadme efektiivsuse hindamiseks, kuna laevakere ja käitur töötavad käigu ajal vastastikuses hüdrodünaamilises koosmõjus.

Toimus pikk arutelu teemal, kuidas väljendada mine-vormis tegusõnaga laeva liikuma panemist *(propulsion)*. Praegu on erinevates konstruktsioonides kasutusel mitu eri vastet. Üks kasutatav sõna on *käitamine* (millest on muu hulgas tuletatud "käitur"), mis on inglise keelde tõlgitav hoopis sõnaga *operation*, mis on *propulsion*'i suhtes pigem ülemmõiste (laeva igasugune käitamine, mille alla kuulub ka liikuma panemine / liigutamine). Välja pakuti eri sõnaühendeid sõnaga "käik", mis on otseses seoses „käigu andmisega/tagamisega“ (käikamine, käigu andmine, käiguandmine, käigutamine), kui "tõukamisega", kuid ükski neist ei leidnud laialdast poolehoidu ning lõplikku lahendust, st kõigile sobinud ühesõnalist vastet laevale „käigu andmisele“ ei leitudki.

Konkreetse MARPOLi VI lisa kontekstis jäädi lõpuks hoopis „peajõuseadme“ juurde, mille selgitus Merevikis vastas üsna täpselt kõnealuses lisas olevale (*conventional*) „*propulsioni*“ kirjeldusele, hõlmates nii peamasinat (laevale käiku andvat jõuseadet) kui sõuvõlli kui sõukruvi. Kus oli juttu otseselt laeva liikumisest, seal jäädi „käigu“ sõna juurde.

- *Conventional **propulsion** means a method of propulsion where a main reciprocating internal combustion engine(s) is the prime mover and coupled to a propulsion shaft either directly or through a gear box.*

MN: Tavapärane peajõuseade – **peajõuseade**, kus peamise liikumapaneva jõu tagavad otse või reduktori kaudu sõuvõlliga ühendatud kolbsisepõlemismootorid.

- *Non-conventional **propulsion** means a method of propulsion, other than conventional propulsion, including **diesel-electric propulsion, turbine propulsion**, and **hybrid propulsion** systems.*

MN: Mittetavapärane peajõuseade – muu kui tavapärane **peajõuseade**, sealhulgas diiselelektriline peajõuseade, turbiinpeajõuseade ja hübriidpeajõuseade

diesel-electric propulsion system – diiselelektriline peajõuseade
turbine propulsion system – turbiinpeajõuseade
hybrid propulsion system – hübriidpeajõuseade

- *Cruise passenger ship having non-conventional **propulsion***

MN: Mittetavapärase **peajõuseadmega** ristluslaev

- *The requirements of paragraphs 10 and 11 above are not applicable to a fuel oil service system for a low-flashpoint fuel for combustion purposes for **propulsion** or operation on board the ship.*

MN: Lõigete 10 ja 11 nõudeid ei kohaldata laevakütuse ettevalmistamise süsteemile madala leekpunktiga kütuse puhul, mida kasutatakse laeva **käigu** või muude funktsioonide tagamiseks.

- *[shall not apply to] ships not propelled by mechanical means, and platforms including FPSOs and FSUs and drilling rigs, regardless of their **propulsion**.*

MN: [ei kohaldata] mehaanilise jõuajamita laevadele ja platvormidele, sealhulgas tootmise, ladustamise ja mahalaadimise ujuvrajatistele, ujuvmahutitele ja puurplatvormidele, olenemata nende **peajõuseadmest**.

- *a marine diesel engine installed on a ship with a combined nameplate diesel engine propulsion power of less than 750 kW*

MN: laeva diiselmootorile, mis on paigaldatud laevale, mille **diiselpeajõuseadme koguvõimsus** jääb alla 750 kW

3) **Residual fuel oil** – *The worldwide average sulphur content of residual fuel oil supplied for use on board ships shall be monitored taking into account the guidelines developed by the Organization.)*
Kas õige vaste on jääkkütteõli (nagu meresõnaraamatus)?
Jüri Kask: **raskekütus**.

4) laevakütuse kohta: kas **„supplier of fuel oil"** kohta võib öelda **„laevakütuse punkerdaja"** või ei ole see õiguslikult päris sama (st kas on olemas võimalus, et kütust müüb üks äriühing, aga punkerdab keegi teine, või mõeldakse punkerdaja all ikkagi alati seda, kes müüb)?
MN: **laevakütuse tarnija**

5) *"The SEEMP shall be subject to verification and **company audits** ... "* - kas *company audit*'il on väljakujunenud eestikeelne vaste või võib kasutada näiteks vastet laevaühingu audit?
MN: **reederi audit**

6) **operational carbon intensity indicator** – kuidas tõlkida "operational", kas operatiivne / käitamisega seotud / käituspõhine / tegevuspõhine / kasutuspõhine / ... CO2-mahukuse näitaja? (**carbon intensity indicator** 'i vaste CO_2-mahukuse näitaja tuleb IATEst: https://iate.europa.eu/search/result/1691663473885/1)
MN: tegeliku CO_2-mahukuse näitaja.

7) **Operational carbon intensity rating** – operatiivne / käitamisega seotud / käituspõhine /... CO_2-mahukuse tase? (mitte reiting?)
MN: tegeliku CO_2-mahukuse klass

8) **$C0_2$-mahukuse klassid A–E:** ***major superior, minor superior, moderate, minor inferior, or inferior.*** Kas seda skaalat sobib tõlkida suurepärane - hea - keskmine - kesine - halb? Ei leidnud, et seda skaalat oleks varem tõlgitud.
MN: ei ole vastuväiteid.

9) Tõlkija: avastasin just IATEst, et ***emission control area***, mis on MARPOLi tekstides juba ammu (enne mind) tõlgitud „heitmekontrolli piirkonnaks", on sel aastal saanud uue (ja sisult märksa loogilisema) ametliku vaste „**heite vähendamise piirkond**", nii et kooskõla säilitamiseks muudan selle termini läbivalt tõlkes samasuguseks.

Kevadel kirjutasime Madli Vitismanniga heit(m)e teemal pikalt. Ühel pool on **heide-heite** kui protsess ehk prügi keskkonda heitmine (ja see peaks olema üldjuhul ainsuses), teisel pool **heide-heitme** kui aine, mida keskkonda heidetakse (ja siin on mõistlikum kasutada mitmust). Ingliskeelsetel on väga mugav: nemad kasutavad mõlemas tähenduses sama sõna ja võivad vahel vabalt ka mitmemõttelisi lauseid koostada, meie siin peame pead murdma, kumb tähendus (st protsess või tulemus) konkreetses lauses paslikum tundub. (Ja ülemõtlemise oht on suur, tean omast käest.)
Annan üksiti IATE lingi ka: https://iate.europa.eu/entry/result/3623476/et

MN: Küsisime ka EKI keelenõust, kas on õige olla nii jäik heide-heite ja heide-heitme asjus ja saime toetust, et tasub küll järjekindlalt selget vahet teha, et heide on „heitmine“ ja heitmed on ained. Üks autoriteetne allikas on mitmekeelne keskkonnasõnaraamat „**Endict 2004**“, mis on tehtud koostöös soomlastega ja kättesaadav sellel lingil: https://mot.kielikone.fi/mot/endic/netmot.exe?UI=ened&height=164

Sõna „heitmed“ on mitmuses ja eestikeelne seletus on: „Keskkonda heidetu, nt prügi, heitgaas, heitvesi.“

II. Eesti Standardimis- ja Akrediteerimiskeskuses on käsil väikelaevu puudutavate standardite tõlkimine ning sooviti eestikeelset vastet kahele oskussõnale: *pipecot* ja *toe rail*.
Enn: *Pipecot* või *pipe cot* on otsetõlkes toruvoodi, üldiselt aga **koi** (kui pole vaja täpsustada tema liiki).
Pärtel: Internetis laevade kontekstis pilte vaadates tundub see *pipe* viitavat pigem voodi toruraamile, mitte võrele. **Koi** tundub merekeeles ja sealses kontekstis asjakohane vaste olevat. ***Pipecot*** on servapidi seina külge kinnitatud magamisase.

Enn: *Toe rail* kipub olema varbliist või tugiliist isegi pardaliist.
Pärtel: *„One important function of this rail is to prevent feet from sliding overboard when people work close to the edges of the deck.“*
„Kukkumise vältimiseks paigaldatud kaitsepiirdel peab olema vähemalt **jalapiire (varbalaud)**, 1 m kõrgusel paiknev käsipuu ja nende vahel 0,5 m kõrgusel asetsev vahepiire.“ Enamuses kohtadest varbalauda ei mainita, on ainult jalapiire. See tundub ka üldarusaadavam olevat.

MN:
pipecot – **koi, rippkoi**
Toe rail – **pardaserva jalapiire**

III. Yrjö Saarinen tegi ettepaneku uue termini loomiseks: ***laytime* – lastiaeg**. See on aeg (ajavahemik), mille laevaomanik annab prahtijale tasuta oma laeva lastimise-lossimise läbiviimiseks ja mille eest prahtija ei maksa omanikule midagi.

‘‘LAYTIME’’ shall mean the period of time agreed between the parties during which the owner will make and keep the vessel available for loading or discharging without payment additional to the freight. Laytime is probably a shortened version of lying alongside time (John Schofield, LAYTIME AND DEMURRAGE)

Eesti keeles oleme siiani kasutanud Ain Eidasti terminit „kaipäevad“. See vast pole enam küllalt täpne, kuna juriidiliselt on tegemist lepingulise ajaga laeva kohta (mitte kai kohta) ja see ilmselt eksitab kaldasuunitlusega prahtijaid.

Soome keeles on erinevaid lähenemisi, olen kohanud terminit „makuuaika“.
Vene keeles on asja nimi „staliinoje vremja“.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 175
14.11.2023

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Helje Heinoja, Ants Raud, Rein Raudsalu, Maire Raadik, Kadi Saks, Peeter Veegen.

MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Oja, Yrjö Saarinen, Mairold Vaik, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Vaatasime üle tuulepargilaevade terminid.

1) **Heavy Lift installation Vessel (HLV)** – **ujuvkraana** või **raskelasti ujuvkraana**. Ujuvkraana ei ole laevakujulise kerega, pigem platvorm, mis on praami/pargase/kastikujuline. Peamine eesmärk on tõstete tegemine, mitte vedu.

2) **Moonpool** – **veeskamiskaev**

3) **Moonbay** – **veeskamissopp**

4) **Monopile** – **vundamendivai**
Enn Oja: alusevai, põhjavai

5) **Anchor handling (AHT)** – **ankrukäitluslaev**

6) **Survey screen** – järelevalvemonitor, **mõõdistusekraan**

Pärtel: Mulle tundub, et ekraan oleks monitorist suu- või tavapärasem. Monitor on kogu pildinäitamisseade koos jala ja raamiga, nii inglise kui eesti keeles, vaadatakse pigem selle küljes olevat ekraani (*screen*).
Tauri: Selles kontekstis *survey* ja *surveyor* ei tähenda mitte SOLAS-e mõistes laeva ülevaatust ja laeva ülevaatajat, vaid laevalt tehtavat merepõhja või vesiehitise **uuringut** (nt merepõhjamõõdistust, vaatlust allveerobotiga vms) ja selle **uuringu tegijat** (nt mõõdistajat, geoloogi, hüdrograafi, inseneri vms). Artikli kontekstis pakuks **mõõdistusekraani.**

7) Puusa peale võtma – **pardasse võtma**
Pärtel: Torstenil on tekiehitis ühel küljel ja lage tekk teisel pool, kuhu saab toru "puusale võtta". Selline kunstiline väljend tundub olevat. "Õlale võtmist" võiks ka selles kohas kasutada.
https://www.hans-schramm.com/article/the-navtug-flattop-torsten-e9052863.html
Tauri: kuna vundamendivaiad on multicatidest kordades suuremad ja ujuvad, siis võetakse need minu arusaamise järgi **pardasse**.

Mairold: Artikli autor pidas "puusale võtmisel" silmas just pardasse võtmist. Mõned pukserid teevad sama, peale lükkamise ja tõukamise ka veavad poordis, aga tõsi, tavakerega pukseril poordis vedamine on keerulisem, (kraanaga) platvorm-pukseril (multicat'il) on see lihtsam.

8) **Multicat** on tootenimi, mida on hakatud kasutama selletüübiliste (multicat type") laevade tüübinimetusena. Sisuliselt on tegu mitmeotstarbelise töölaevaga, millel on kastikujuline (hea püstuvuse ja maksimaalse tekipinna tagamiseks) väikse süvisega (ka väikestes sügavustes töötamiseks) ja venderdusega kere (tõukamiseks ja pardas pukseerimiseks), lahtine ruumikas tekk, hea manööverdusvõime (sageli ka DP võime), tavaliselt vähemalt üks hüdrauliline kraana ja üks või kaks vintsi pukseerimiseks/ankrute paigaldamiseks, mistõttu kasutatakse neid paljudeks erinevateks töödeks ja nende toetamiseks vesiehituses (süvendamisel, kaablipaigaldusel, ankrupaigaldusel, pukseerimisel, tuuleparkide rajamisel jne). Lühidalt võiks ehk olla **lahtise tekiga mitmeotstarbeline töölaev.**

Tauri: **kraana(de)ga raskelastilaev** on selline:

Laeva põhieesmärk on lasti vedamine, kraanad on lasti laadimiseks/lossimiseks sadamas (sekundaarne roll).

Kraanalaev on laevakujulise kerega laev, mille põhiülesanne on kanda kraanat ja teha lõplikke tõsteid avamerel (suudab muidugi ka sadamas objekti laevale tõsta)

II. Heitmete teemat oleme nõukojas arutanud ennegi, kuid üha sagedamini kohtame tekstides räägitavat heitest.
Kui võtta nii, et **heide-heite on protsess** ja **heide-heitme-heitmed on ained**, siis saab vähendada üksnes heitmeid, aga mitte heidet.
Kui aga **heide-heite** väljendab **nii protsessi kui ka hulka**, on tegemist (tarbetu ja segadusse ajava?) homonüümiaga.

MN: **Heitmekogus**, mitte heitkogus
Nullheide, nullheitmed
Süsinikuheitmed, mitte süsinikuheide
Koguheide, parem **heitmekogus**

III. Yrjö Saarineni palvel mõtlesime eestikeelsed vasted järgmistele oskussõnadele:
Demurrage – üleseisuaeg, üleseisutasu
Detention – (täiendav) üleseisutrahv, mida määrab kohtunik või vahekohtunik
Dispatch – (lastioperatsiooni) kiirustasu

Mitmed neist on saanud uued tähendused nii tramplaevanduses kui ka liinilaevanduses (konteinerid).

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 176
12.12.2023

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Mairold Vaik.

MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Oja, Maire Raadik, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Peeter Veegen, Madli Vitismann.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt

I. Kliimaministeerium algatas IMO konventsioonidest tulenevate kohustuslike koodeksite tõlkimise eesti keelde ja soovib parima tulemuse saavutamiseks merekeele nõukoda sellesse töösse kaasata. Nõukoda otsustas, et vastame tõlkebüroo konkreetsetele küsimustele ja saame pakkuda ka allikaid, kust termineid kontrollida.

1) **Assisted craft** –
   KLIM: abistatud veesõiduk
   MN: Tagatud abiga veesõiduk? Abiga tagatud veesõiduk? Toetatud, **abistatud**… Toetusega veesõidukid?

2) **Unassisted craft** –
   KLIM: abita veesõiduk
   MN: Abiga tagamata? Abistamata, toetamata…? Toetuseta veesõidukid? Mitteabistatud?

3) **Critical design conditions** –
   KLIM: Kriitilised laevaehitustingimused
   MN: kriitilised/piir-projekttingimused, piiratud ehitusnõuded?

4) **Datum** –
   KLIM: jätakski datum?
   MN: lähtepind, nullpind; veekindel/veetihe tekk?

5) **Maximum operational weight** –
   KLIM: suurim töömass/täielik kandevõime
   MN*:* Kaal? Suurim käitamiskaal, töökaal? Suurim käitlusmass?

6) **Surface-effect ship** (SES) –
   KLIM: Hõljuklaev
   MN: hõljuk, seinhõljuk, hõljukkatamaraan või katamaraanhõljuk?

7) **chine tripping** –
   MN: kimmi(ga) takerdumine?

International Code for the Safe Carriage of Grain Goods (Grain Code)

8) **Saucers -** *For the purpose of reducing the heeling moment a saucer may be used in place of a longitudinal division in way of a hatch opening only in a "filled, trimmed" compartment as defined in A 2.2, except in the case of linseed and other seeds having similar properties, where a saucer may not be substituted for a longitudinal division.*

KLIM: mõeldud on puistlastile kausikujulise süvise moodustamist lastiruumis ja selle täitmist (muu lasti vms), et vältida puistlasti nihkumist. Kas *sausser* oleks mõeldav või lasti täiteava?
MN: Lasti täiteava

9) **Void geometry**- *the Administration issuing the document of authorization may, under B 6, grant dispensation from trimming in those cases where the* ***underdeck void geometry*** *resulting from free flowing grain into a compartment, which may be provided with feeder ducts, perforated decks or other similar means, is taken into account when calculating the void depths.*

KLIM: Tühimik?
MN: Tühimik sobib.

10) **Void depth** - Where there is a raised deck clear of the hatchway the average **void depth** measured from the underside of the raised deck shall be calculated using the standard void depth in association with a girder depth of the hatch end beam plus the height of the raised deck.

KLIM: Tühimiku sügavus?
MN: Tühimiku sügavus sobib.

11) **trapezoidal distribution with height-** The total load per unit length of divisions shown in tables A 13-1 to A 13-4 inc lusive may. if considered ne cessary, be assumed to have a trapezoidal distribu tion with height. In such cases, the rea c tion loads at the upper and lower ends of a vertical member or upright are not equal. The reaction loads at the upper end expressed as percentages of the total load s upported by the vertical membe r or upright may be taken to be those shown in tables A 13-5 and A 13-6.

KLIM: Trapetsjaotusega kõrgus?
MN: Trapetsikujuline lasti mahujaotus olenevalt kõrgusest.

II. Merekeele nõukoda sai 28. novembril Kliimaministeeriumilt dokumendihaldussüsteemi kaudu dokumendi pealkirjaga "Vabariigi Valitsuse korraldus "1974. aasta rahvusvahelise konventsiooni inimelude ohutusest merel, mida on muudetud 1978. ja 1988. aasta protokolliga ja 1974. aasta rahvusvahelise konventsiooni inimelude ohutusest merel 1988. aasta protokolli muudatuste heakskiitmine"". Arvamuse avaldamiseks vaatasime üle seletuskirja ja kaks resolutsiooni: MSC 496(105) ja MSC 497(105).

Merekeele nõukoja ja Eesti Meremeeste Liidu seisukoht arvamuse avaldamiseks esitatud SOLASe muudatusi käsitlevate resolutsioonide eestikeelsete tõlgete heakskiitmise eelnõu kohta

18. detsember 2023

Merekeele nõukoda tunnustab eelnõu koostajate tööd, kuid ei saa anda soovitust eelnõu vastuvõtmiseks ja avaldamiseks praegusel kujul.

Üldmulje on, et resolutsioone tõlkides pole üks tõlkebüroo juhindunud Riigi Teatajas olevast SOLASe Lisa terviktekstist, mille hoolikale erialasele ja keeletoimetamisele on merekeele nõukoja töörühm palju aega kulutanud. Selles on kasutatud täpsustatud termineid, mis arutati eelnevalt töörühmas läbi, ja lahendatud on ka merendustekstide sõnastamisprobleeme. Seetõttu tuleks seda kasutada eeskujuna ja allikana järgmiste resolutsioonide tõlkimisel.

Merekeele nõukojal ei ole etteheiteid järgmiste resolutsioonide tõlgetele:
- resolutsioon MSC 456(101)
- resolutsioon MSC 474(102)
- resolutsioon MSC 482(103).

Kuid merekeele nõukoda ei pea eelnõusse sobivaks järgmiste resolutsioonide tõlkeid:
- resolutsioon MSC 496(105)
- resolutsioon MSC 497(105).

Eeltoodust tulenevalt näeb nõukoda vajadust teha ümber ka eelnõu seletuskiri.

1. Soovitame nüüdsest eelnõust välja jätta IMO resolutsiooni MSC 474 (102) ja selle eestikeelse tõlke, millega asendatakse terve SOLASe Lisa IV ptk. Ei saa pidada õigustatuks 2021. aastal põhjalikult läbitöötatud ja läbitoimetatud teksti asendamist praeguse toimetamata tõlkega, milles pole arvestatud merekeele nõukoja täpsustusi ja on vaid osaliselt arvestatud merekeele nõukoja keeleparandusi lõpptekstis. See peatükk langeks välja SOLASe Lisa teksti täpsusest ja terviklikkusest. Lisaks on tõlkebüroo omaalgatuslikult loonud uusi termineid, kuigi need on SOLASe Lisa Riigi Teatajas avaldatud IV ptk eestikeelses tekstis olemas.

Resolutsiooni väljajätmise tõttu on vaja selles osas ümber teha ka seletuskiri.

2. Soovitame tõlkijale tagastada resolutsiooni MSC.497(105), et ta lähtuks tunnistuste vorme parandades Riigi Teatajas avaldatud SOLASe Lisa Liite eestikeelsetest tekstidest.

3. Veanäiteid nende resolutsioonide tõlgetes on esitatud käesoleva kirja Lisas.

4. Hinnang tõlkebüroole on läbi arutatud merekeele nõukoja 12. detsembri koosolekul. Juhime tähelepanu, et tõlkebüroo on esitanud 2023. aastal samasuguse kvaliteediga tõlke, kui oli samas büroos tõlgitud ja merekeele nõukojale 2019. aastal esitatud terviktekst. Sellest saab teha järelduse, et selles tõlkebüroos pole piisavalt eesti keele ning olemasolevate allikate kasutamisoskust, kui sellise kvaliteediga teksti on tõlkebüroo pidanud väljastamiskõlblikuks.

Seetõttu saab merekeele nõukoda soovitada:
- mitte tagastada resolutsiooni MSC.496(105) tõlget tõlkebüroole parandamiseks, sest on ilmnenud, et seal puudub selleks suutlikkus;
- tellida ja tasustada resolutsiooni MSC.496(105) tõlke põhjalik erialane ja keeleline toimetamine enne, kui sellest saab korralduse eelnõu, mis kiidetaks Vabariigi Valitsuse poolt heaks ja mis asendaks praeguse korrektse IV peatüki SOLASes.

Näiteid ja märkusi SOLASe resolutsioonide MSC.496(105) ja MSC.497(105) tõlgete kohta

Näidetes on kasutatud järgmist märgistust:
- sinisega on lause olemasolevast SOLASe tekstist, lk 278-279:
https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/2221/2202/1007/SOLAS_kons_lisa_01012017.pdf#
- mustaga on tõlkebüroo esitatud tekst
- värviliselt on märgitud vead tõlkebüroo tekstis
- seejärel on esitatud selgitused vigade kohta.

1. Resolutsioon MSC.496(105)

ptk IV reegel 1, esimesed 3 punkti:

Reegel 1

Kohaldamine

1 Kui sõnaselgelt ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesolevat peatükki kõigile laevadele, mille kohta kehtivad käesolevad reeglid, ning kaubalaevadele kogumahutavusega 300 või rohkem.

1 ... *kohaldatakse käesolevat peatükki kõikide laevade suhtes, mille suhtes kohaldatakse käesolevat reeglit, ning kaubalaevade suhtes, mille kogumahutavus on 300 ja rohkem.*

- kohaldatakse millele (mitte „suhtes“)
- kõigi (mitte „kõikide“)
- kui kogumahutavus on 300, siis ei ole see samal ajal „ja rohkem“, nt 301 – p.o 300 või rohkem.

2 Käesolevat peatükki ei kohaldata laevadele, mille kohta muidu kehtiksid käesolevad reeglid, kui need laevad sõidavad Põhja-Ameerika Suurel järvistul ja neid ühendavatel vetel ning nende lisajõgedel kuni idas St. Lamberti lüüsi madalama väljapääsuni Montrealis Quebeci provintsis Kanadas.[1]

2 *Käesolevat peatükki ei kohaldata nende laevade suhtes, mille suhtes käesolevaid reegleid muul juhul kohaldataks, kui sellised laevad sõidavad Põhja-Ameerika Suure järvistu ja nende ühendus- ja lisavete piires kuni Kanadas Québeci provintsis asuva St Lamberti lüüsi alumise väljapääsuni Montreali juures.*

- „sellised“ laevad – p.o need laevad (mõeldud pole laevatüüpi)
- ülejäänud lauseosa moodustamiseks tuleb seda piirkonda vaadata kaardilt ja kirjeldada eesti keeles (tõlkides tuleb edasi anda mõtteid, mitte sõnu)
- tekstist ei selgu, mis on „ühendusveed“ ja „lisaveed“.

3 Mitte ükski käesoleva peatüki säte ei takista hädasolevat laeva, päästepaati ja -parve või inimest kasutamast nende käsutuses olevaid vahendeid tähelepanu äratamiseks, oma asukohast teatamiseks ja abi kutsumiseks.

3 *Ükski käesoleva peatüki säte ei takista laeva, päästevahendi või merehätta sattunud isiku poolt nende käsutuses olevate vahendite kasutamist tähelepanu äratamiseks, oma asukoha teatavaks tegemiseks ja abi saamiseks.*

- ainult isik on „merehätta sattunud“, see konstruktsioon ei käi hädasoleva laeva ega päästevahendi kohta; kogu lause tuleb eestikeelseks ümber sõnastada ja vältida liigseid sõnu, et lause oleks kergemini arusaadav.

Viide 1
- kehtivad laevadele (mitte „suhtes“)

Reegel 2

Mõisted ja määratlused

1 Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisted allpool määratletud tähenduses:

Reegel 2. Mõisted

1 Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid allpool kindlaksmääratud tähenduses.

.1 *sillast silda side* – ohutusside laevade vahel kohast, kust laevu tavaliselt juhitakse;

.2 *„Sildadevahelised sideteated“* – laevade vaheline ohutusraadioside asukohast, kust laevu tavaliselt juhitakse.

---

[1] Sellistel laevadel kehtivad ohutuse eesmärgil raadio kohta erinõuded, mis sisalduvad Kanada ja Ameerika Ühendriikide vahelises asjakohases kokkuleppes.

Selliste laevade suhtes kehtivad ohutusega seotud erinõuded, mis on sätestatud Kanada ja Ameerika Ühendriikide vahelises asjakohases lepingus.

- „Sildadevahelised sideteated“ on põhjendamatu ja konsulteerimata terminiloome.

.2 *ööpäevane vaht* – raadiovaht, mida ei katkestata, välja arvatud lühikesteks ajavahemikeks, kui laeva vastuvõtuvõime on raskendatud või on side takistatud oma laeva seadmete plaanilise hoolduse või kontrolli tõttu;
.3 *„Pidev raadiokuuldel olemine“* – asjaomane raadiokuuldel olemine ja kuulamisvalve säilitamine ei tohi katkeda, välja arvatud lühikesteks ajavahemikseks, kui laeva vastuvõtuvõime on häiritud või blokeeritud tema enda side tõttu või kui seadmed on perioodilisel hooldusel või kontrollimisel.
- põhjendamatu terminiloome

.3 *digitaalne valikkutsung (DSC)* – digitaalkoode kasutav tehnika, mis võimaldab raadiojaamal võtta ühendust teise jaama või jaamade rühmaga ja neile teavet edastada ning mis vastab rahvusvahelise raadioside nõustamiskomisjoni (*International Radio Consultative Committee*, CCIR) asjakohastele soovitustele;[2]
4 *„Digitaalne selektiivkutsung (DSC)“* – digitaalkoode kasutav tehnika, mis võimaldab raadiojaamal luua kontakti teise jaamaga või jaamarühmaga ja edastada sellele teavet ning mis vastab Rahvusvahelise Telekommunikatsiooniliidu raadiosidesektori (ITU-R) asjakohastele soovitustele.
- pole arvestatud olemasolevat terminit

.5 *tavaraadioside* – raadioside teel toimuv tööotstarbeline ja avalik teabeliiklus, välja arvatud häda-, kiir- ja ohutussõnumid;
.6 *„Üldine raadioside“* – muud teated kui häda-, kiir- ja ohutusteated.
- põhjendamatu terminiloome

.8 *asukoha määramine* – hädasolevate laevade, lennukite, üksuste või inimeste leidmine;
.9 *„Asukoha määramine“* – laevade, õhusõidukite, päästevahendite või hädas olevate isikute leidmine.
- vigane tõlge (the finding of ships, aircraft, survival craft or persons in distress) – „in distress“ käib selles lauses ka laevade jm kohta.

Reegel 1 esimese 3 lõigu kohta (1/3 lk) ja mõnede mõistete kohta toodud näidetest piisab, et selgitada, kui palju ja mis laadi tööd on vaja selle 44-leheküljelise dokumendiga teha, enne kui seda saab Eestis riigikeeles kasutama hakata. Praegusel kujul on tõlge korralduse eelnõuks kõlbmatu, see vajab asjatundlikku toimetamist ja võrdlemist Riigi Teatajas ilmunud SOLASe Lisa IV peatüki eestikeelse tõlkega.

2. Resolutsioon MSC.497(105)
Reisilaeva ohutuse tunnistus
Lisa Liide, lk 1-2
https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/2221/2202/1007/SOLAS_kons_lisa_liide.pdf#

Kodusadam
Registreerimissadam

Viide 3 IMO numbrile:
Vastavalt IMO laeva tuvastusnumbri kavale, mille IMO on vastu võtnud resolutsiooniga A.600(15)

[2] 1922. aasta Genfi Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu põhikirja artikli 1 alusel sai komitee endale uueks nimeks Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu raadioside sektor (ITU-R).

Kooskõlas *Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) laeva identifitseerimisnumbri kavaga*, mille organisatsioon võttis vastu resolutsiooniga A.1117(30).
- SOLASe tekstis on IMO tuvastusnumber
- kogu SOLASe eestikeelses tekstis nimetatakse ingliskeelset „the Organization“ IMOks, nagu see on selgitatud I ptk reeglis 4b, sest eesti keeles pole määravat artiklit, mis seda organisatsiooni teistest organisatsioonidest eristaks ja võimaldaks tõlkes arusaadavaid lauseid.

Kuupäev, mil pandi kiil või laev oli samalaadses ehitusjärgus
Kuupäev, mil kiil pandi maha või mil laev oli samalaadses ehitusjärgus
- kiilu ei panda „maha“, väiksem laev võib kiilupanekul olla ka põhi ülespidi

2.1. laev vastab konventsiooni nõuetele järgmise osas:
laev vastab konventsiooni nõuetele järgmise suhtes:

2.1.1. konstruktsioon, pea- ja abimasinad, katlad ja muud survemahutid;
2.1.1. konstruktsioon, pea- ja abimehhanismid, katlad ja muud survemahutid;
- laeval on pea- ja abimasinad

2.1.2. veetihedateks vaheruumideks jaotamise lahendus ja detailid;
2.1.2. veekindlad vaheruumid, nende seadmed ja detailid
- „the watertight subdivision arrangements“, p.o veetihedad ja need pole „vaheruumide seadmed“

2.1.3. järgmised vaheruumideks jaotamise vabapardamärgid:
2.1.3. järgmised vaheruumideks jaotamise laadungimärgid.
- „load line“ ei ole lastiliin, see on vabapardamärk.

Esitatud 1 lk pikkusest tekstist leitud näidetest selgub, et selle resolutsiooni 21 lk pikkune tõlge ei ole korralduse eelnõuks veel valmis. Selle tõlke suudaks tõlkebüroo arvatavasti viia vastavusse Riigi Teatajas avaldatud SOLASe Lisa Liite terminite ja väljenditega.

Mairold:

1) "Samuti täiendati naftatankerite roolimisseadmete nõudeid" - rooliseadmete nõudeid?
2) Töökatsetused? Kas lihtsalt testimised ei sobi? Seadmete, süsteemide, paigaldiste, kraanade, rennide, parvede, kollete jm kasutamiseks korrasolekut (ja vahel koormusi) **regulaarselt ikka testitakse**. Laevadel *töökatsetus* kuidagi võõras termin.
   Parem: Käitamise kontroll.
3) Kas veetaseme andur (trümmides) on midagi muud, kui pilsiandur/pilsivee taseme andur?
   Õige on **pilsivee** taseme andur.
4) (Kahesuunaline) VHF raadiotelefon? Kas meil on tegelikult VHF-raadiosaatja? Ilmselt tõlgitud Two-Way VHF Radiotelephone.
   SOLASesse sai **raadiojaam.**

III. Tegime kokkuvõtte 2023. aasta tegemistest.
Merekeele nõukoda pidas 2023. aastal 9 koosolekut, mille protokollid (teokirjad) on leitavad Transpordiameti kodulehelt. Keelenõu antakse pidevalt meili teel, teokirjadest leiab otsused ja pikemad selgitused.

- **Sõnaveebis** vaatasime üle 20 oskussõna

- **Inglise-eesti meresõnaraamatu** veebivariandis parandasime 2 sõna tähendust.
- Kliimaministeeriumi palvel vaatasime üle MARPOLI 6. osa teksti, millesse tegime üle 40 märkuse, mida on vaja uues tõlkes parandada.
- Euroopa Komisjoni tõlkijatelt saime 5 kirja, milles vajati nõu 14 oskussõna kasutamise kohta.
- Eesti-siseseid päringuid oli 37, milles vajati abi 56 oskussõnale eestikeelse vaste leidmisel.
- KLIMi merendusosakonnalt tuli 3 küsimust
- meremuuseumi teaduritelt kaks küsimust
- Riigilaevastikult üks küsimus
- Tehti **kolm ettekannet**:
  - ✓ Mairold Vaik esindas merekeele nõukoda Rannapungerja pärandipäeval peetud seminaril „100 aastat Rannapungerjal tulepaagist tuletornini“. Mairoldi ettekande pealkiri oli „Merekeele nõukoja panusest ja vastutusest emakeele hoidmisel“.
  - ✓ Mairoldi teine ettekanne "Kuidas leida ja kasutada Merekeele nõukoja materjale?" oli TalTehi Mereakadeemia õppejõududele.
  - ✓ MKMi merendusosakonnas peetud juubelipeol tegi Malle Hunt ettekande merekeele nõukoja 50 aastast.
- Kliimaministeeriumis peetud meremajanduskuu näituse jaoks koostasid Malle, Annika ja Madli lühikokkuvõtte nõukoja tööst, millest kujundati **stend**.
- SOLASe muudatuste tõlgete kohta arvamuse avaldamine ja saatmine eelnõude infosüsteemi EIS https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/f8edd07f-5f18-4fde-b25a-80b79fd70fed

Rahulikke jõulupühi ja rõõmsat aastavahetust!

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 177
9.01.2024

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Helje Heinoja, Malle Hunt, Peep Kaurla, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Mairold Vaik, Peeter Veegen, Madli Vitismann.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Fred Kuiv, Jaanus Matso, Enn Oja, Maire Raadik, Tauri Roosipuu, Argo Tamp.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Merekeele nõukoja töösse soovisid oma panuse anda kolm meremeest: Andres Iilane, Fred Kuiv ja Argo Tamp.

II. Kliimaministeeriumi merendusosakond soovis eestikeelset vastet Eesti roheliste meretehnoloogiate ja laevade ümberehitusega tegelevale keskusele, inglise keeles: *Estonian Marine Greentech and Retrofit Hub*.
MN: **Laevade moderniseerimise ja kliimasäästlike meretehnoloogiate keskus**.
Sõnad roheline ja rohe- on ülekasutatud, seetõttu neid ei soovita.

III. Jätkasime Kliimaministeerium saadetud koodeksite terminitega.

1. **Mill scale** - wire mesh having mill scale may be used but mesh having loose, flaking rust may not be used.
   MN: **oksiidikiht**

2. **Boundary plank** - The lashing shall be led from this point over the top of the boundary plank described in A 18.1.4, which has the function of distributing the downward pressure exerted by the lashing . Two layers of 150 mm x 25 mm planks shall be laid athwsrtships centred beneath each lashing and extending the full breadth of the compartment.
   MN: **piirdeplangud, rimud**

3. **Winch tightener** - A winch tightener, used in conjunction with a locking srm, msy be substituted for the 32 mm turnbuckle when steel strapping is used , provided suitable wrenches are available for setting up as necessary. When steel strapping is used, not less than three crimp seals shall be used for securing the ends. When wire is used, not less than four c lips shall be used for forming eyes in the lashings.
   MN: **vintspinguti**

4. **Face bar** - In calculating the maximum void area that can be formed against a longitudinal structural member, the effects of any horizontal surfaces, e.g. flanges or face bars, shall be ignored.
   MN: **servatugevdusraam**

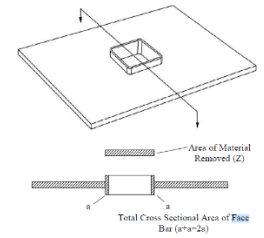

Figure 2: Percentage of reinforcement determination

5. **Discontinous longitudinal division** - Lon gi tudina l structural members which are grain-tight may be considered effective over the ir full depth except where the y are provided as 8 device to reduce t he adve r se effect of gr ain shift, in which case the provisi ons of A 10.9 shall apply. A discontinuous longitudinal division may be considered effec tive over i ts full length.
   MN: **osaline pikivahesein viljaveoks**

6. **Shedder / shedder plate** - Close-up survey of transverse bulkheads shall be carried out at four levels: Level (a) Immediately above the inner bottom and immediately above the line of gussets (if fitted) and shedders for ships without lower stool.
   MN: **nurgaplaat**

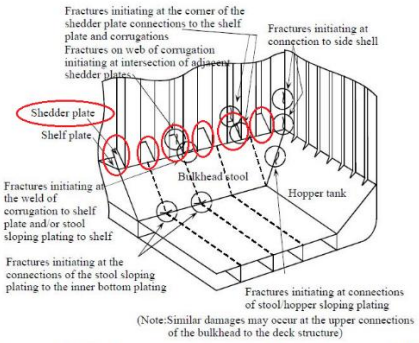
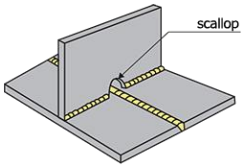

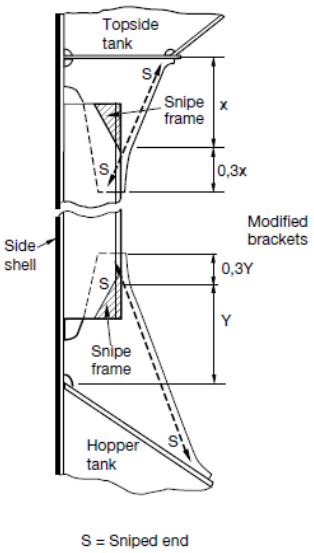
Figure 2 Typical fracturing at the connection of transverse bulkhead structure

7. **Scallop** - Large openings, i.e. openings exceeding 2.5 m in length or 1.2 m in breadth, and scallops, where scallop welding is applied, shall always be deducted from the sectional areas used in the section modulus calculation.
   MN: **keevisõmbluse ava**

8. **Sniped Frame** –

Margus Liigsoo (laevaehitaja): Eesti keeles võiks „snipe“ kõlada näiteks kui **sälk**. Ehk nt. jäigasta otsa tehakse sälk. Sel juhul „snipe frame“ võiks olla… ma kasutaks „sniped frame“ ja tõlgiks selle näiteks „**otsasälguga kaar/jäigastaja/profiil**“.

9. **Multisystem shipborne radionavigation reciever -**
   MN: **Mitmesüsteemne raadionavigatsioonivastuvõtja**

10. **Standing deck** - 7.8.1 Structural protection
    Boundaries of special category spaces should be insulated in accordance with tables 7.4-1 and 7.4-2. The standing deck of a special category space need only be insulated on the underside if required.
    MN: **püsitekk**

11. **Stabilization control system** - is a system intended to stabilize the main parameters of the craft's attitude: heel, trim, course and height and control the craft's motions: roll, pitch, yaw and heave. This term excludes devices not associated with the safe operation of the craft, e.g. motion-reduction or ride-control systems.
    MN: **õõtsesummuti**

12. **Self-stabilization** - of the craft is stabilization ensured solely by the craft's inherent characteristics.
    MN: **isepüstivus**

13. **Forced stabilization** - of the craft is stabilization achieved by:
    1. an automatic control system; or .
    2. a manually assisted control system; or
    3.a combined system incorporating elements of both automatic and manually assisted control systems.
    MN: **kontrollitud püstimine (stabiliseerimine)**

14. **Augmented stabilization** - is a combination of self-stabilization and forced stabilization
    MN: **kombineeritud stabiliseerimine**

15. **Duplicate sample extraction fans** - shall be provided. The fans shall be of sufficient capacity to operate under normal ventilation conditions in the protected area and shall give an overall response time to the satisfaction of the Administration.
    MN: **dubleeritud proovivõtuventilaatorid**

16. In paragraph 1.4.54, the text after "the average" is replaced by the following: "**crest-to-trough height of the highest one third of the zero-upcrossing waves in a specified period."**

17. Peeter Väling (TRAMi hüdrograafiaosakonna juhataja): Kõige lihtsam oleks "**oluline lainekõrgus",** definitsiooni järgi sellest enam-vähem jutt ongi. Sobib ka nii: kolmandiku kõrgeimate nulltasemest ülespoole ulatuvate lainete kõrgus harjast põhjani teataval ajavahemikul.

18. **antialiasing filters** - The recording instruments used should be such that acceleration accuracy is value and frequency response should be minimum 20 Hz. Antialiasing filters attenuation 100 + 5% should be used. better than 5% of the real with maximum passband.
    MN: **summutusfiltrid?**

19. **Buoyant space.** „Where a buoyant space may be subjected to increased fluid pressure in the equilibrium position after damage, the boundaries and associated openings and penetrations of that space shall be designed and constructed to prevent the passage of fluid under that pressure."
    MN: **Ujuvust tagav ruum (õhukast)**

20. **single plate skeg** - provided that structures such as single plate skegs or solid metal appendages shall be considered to be non-buoyant and thus excluded.
MN: **üheplaadiline kiilukand (vertikaalne stabilisaator).**

IV. Siseministeeriumi palvel vaatasime üle merepääste terminid

1) Varjumispaik *vs* tormivari. Kas tormivarju mineku luba küsiva laeva puhul (kui ei ole veel tekkinud otsest ohtu inimelule ja laev ole ka mingit intsidenti üle elanud) on tegemist merehätta sattumist vältida püüdva laevaga? Inglise keeles on mõlemal juhul kasutatud väljendit *place of refuge*.

MN: Ei ole. Tormivarju võib igaüks minna
Fred: varjumispaik sobib igas kontekstis, olenemata olukorrast, mida laev vältida üritab (tormivari ei sobiks juba *salvage* kontekstis nt).

2) Kas tormivarju küsimist kapteni poolt võib pidada laevaõnnetuse ärahoidmise eesmärki kandvaks?
MN: Ei või.

3) Avariipukseerimine (MSOS § 69´ lg 2 p 3), inglise keeles *emergency towing*. Kas avariipukseerimine ja laevaõnnetusega seotud pukseerimine (MKM määrus nr 23, § 2.) on üks ja sama? Määruses on selgitatud, et laevaõnnetusega seotud pukseerimine on laevaõnnetuse tagajärjel meresõiduomadusi kaotanud laeva või muu ujuvvahendi kiireloomulist pukseerimist varjusadamasse, ankrupaigale või muusse ohutusse kohta.

MN: Sisuliselt võib olla sama. See on juriidiline teema.
Fred: Pigem vaadata suuremas pildis, kuidas defineerida, kasutatakse puksereid just sildumiste ja teatud tööde läbiviimiseks/positsioneerimiseks või avariipukseerimise jaoks.

Tauri: Ma arvan, et seda, kas need tähendavad sama ehk kuidas seadusandja ja õigusakti looja on neid erinevate õigusaktide mõisteid sisustanud, ei saa öelda merekeele nõukoda. See on õigusliku hinnangu küsimine.

4) Mis on mereabi (*maritime assistance*)? Vajalik lahti kirjutada. Praegu kasutusel:
   a) „mereabi teenus“ (VV määrus nr. 65) - isiku vara päästmine ja veesõiduki pukseerimine, kui inimesed ei ole ohus (selgitus seletuskirjast).
   b) „**mereabiteenus**“, MAS (MSOS) – hädasolevale laevale abi osutamine laevaga, seejuures abi osutab lähim võimekust omav laev (selgitus seletuskirjast).
   c) „TROSSI mereabi“- lihtsam tehniline abi kohapeal; aluse tasuta pukseerimine lähimasse sadamasse; nõustamine vajaliku tehnilise abi ja aluse hoiustamise kohta; hea tunne vabatahtliku merepääste toetamisest (teenuse kodulehelt, sihtgrupp väikelaevad).

Kadi: Seadus on kõrgemalseisev akt. Seadusandja kirjutab seletuskirjas lahti vastavalt mõiste eesmärgile.

Fred: 4a) on ka vara päästmine, võib ka laeva varustamine olla merel, 4b) hädaabi osutamine ka hätta sattunud inimesele, ka teiste vahenditega (kopter) 4c) organisatsiooni liikmelisusega tagatav mereabi (pukseerimine, nõustamine, lihtsamate tehniliste vigade puhul toetamine).

Tauri: See on selline õigusliku revisjoni teema. Arvan, et esmalt peaks paika panema definitsioonid, mida on tarvilik õigusaktides kasutada, seejärel saab otsida nendele definitsioonidele sobivaid vasteid (terviklikult).

MN: Mereabiteenus punktis b. on pigem merepääste

5) Seotud eelmise kahe küsimusega – kas avariipukseerimine ja/või laevaõnnetusega seotud pukseerimine on mereabi?

MN: Oleneb olukorrast

6) *Maritime Assistance Service* eestikeelne nimetus. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 23. aprilli 2009 direktiivis 2009/17EÜ, millega muudetakse direktiivi 2002/59/EÜ, millega luuakse ühenduse laevaliikluse seire- ja teabesüsteem, on IMO resolutsiooni A.950(23) pealkirja ametlik tõlge eesti keelde - Mereabiteenistus. Kas võime selle nimega jätkata? Juhul, kui mereabi osutamine seostada pigem SAR tegevuste ja/või nende ennetamisega, siis tekib väike vastuolu, kuna MAS on peamiselt varapäästet (SALVAGE) vahendav funktsioon. Samas, piir SAR ja SALVAGE vahel võib olla väga õhuke. Kui MAS funktsioon siduda JRCC´ga, siis on üleminek ühelt teenuselt teisele sujuv.

MN: Selle nimega (**mereabiteenus**) võib jätkata.

7) IAMSAR käsiraamatus peatükk „emergency assistance ohter than SAR“. Kas eesti keeles ongi see mereabi või peaks siiski väljenduma teisiti (kiireloomuline abi, mis ei ole otsingu- ja päästetööd)?

Lisaks võiksime üle vaadata ka laevade ja paatidega seonduva. Mõnel juhul näib mulle, et oleks vaja täpsustamist. Esmalt on silma jäänud MSOS kasutatud „Päästetööde paat“ – veekogul otsingu- ja päästetöödeks kohandatud veesõiduk. MSOS inglisekeelses tõlkes on see „salvage boat“, mis aga seostub hoopis varapäästeks kasutatava veesõidukiga.

MN: Võib olla sama, kui mereabiteenuse mõiste on sisustatud kiireloomulise abiga, mis ei ole otsingu- ja päästetööd.
Salvage boat on päästelaev.
Enn: „Emergency assistance other than SAR“ võib olla lihtsalt hädaabi. Kas siin mingit lisateavet vaja anda ongi? SAR on ulatuslikum tegevus kindla sisuga.

Tauri: Ma arvan, et oleks lihtsam arvamust avaldada, kui ta koguks kokku definitsioonid rahvusvahelistest õigusaktidest (ja Eesti omadest kui on), teeks nende sisulise võrdluse ära (millised kattuvad, millised mitte), siis oleks selge, mitut eritähenduslikku mõistet on vaja ja seejärel saab leida nendele definitsioonidele parimad vasted.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 178
13.02.2024

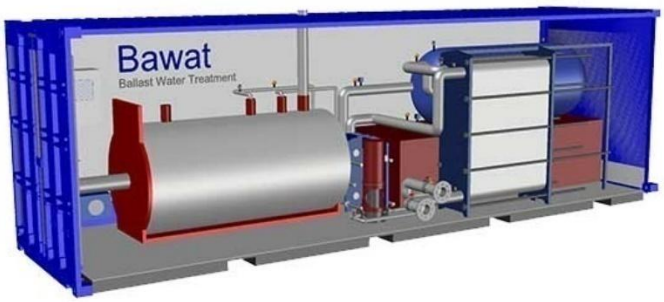
Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.30

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Andres Iilane, Pärtel Keskküla, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Enn Oja, Jüri Kask, Enn Kreem, Fred Kuiv, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Kliimaministeeriumi 26. jaanuari pressiteatest lugesime, et Kliimaministeerium soovib Eestisse luua kliimasõbralike meretehnoloogiate ja laevade ümberehituse keskuse.
Merekeele nõukoda soovitab selle nimetuse ümber sõnastada, sest häirib sõna „kliimasõbralik“ ja sõnade järjekord. Tuleks alustada laevade moderniseerimisest, siis on üheselt selge, mis on roheline ja mida ehitatakse ümber.
MN: Laevade moderniseerimise ja keskkonnahoidlike meretehnoloogiate keskus.
Meie sõbralikku nõu on kuulda võetud ja pressiteade parandatud https://kliimaministeerium.ee/uudised/kliimasaastlike-meretehnoloogiate-keskuse-kontseptsiooni-hakkab-looma-workboats-consulting.

II. Resolutsiooni MEPC.369(80) (ballastvee käitlemise konventsiooni muudatused) kohta saadetud küsimused:
   a) **internal circulation** – **laevasisene ümberpumpamine**
   b) **port-based facility** –
      Pärtel: Port based facility võiks ikka olla mingi sadamas paiknev ballastvee töötlemise või vastuvõtmise seade (vt konteineripilti), mitte „veevärk“, mis üldjuhul tähendab pigem joogiveevärki.
      MN: **ballastveekäitlusseade**

   c) **Sequential method** – **järjestikmeetod, Flow-through method - läbivoolumeetod, Dilution method** – **lahjendusmeetod**
   d) **uptake** – **võtt/võtmine**
   e) **discharge** – **äraandmine**
      Pärtel: Äraandmine oleks sadamas asjakohane, merel oleks discharge pigem väljalase vms. Heide kõlab tänapäeval pigem liiga otsese reostamisena (vt heitmekaubandus jms).

III. Keskkonnaameti küsimused kauplemise registri tõlgete kontrollimiseks.
   1) **IMO unique company and registered owner identification number** – Reederi ja registreeritud omaniku IMO tuvastusnumber

   2) **Maritime Operator Name** – Kui muid maritime operatoreid ei ole (st ETS käib ainult laevade, mitte nt sadamate kohta), siis võiks sisuliselt sobida „reederi nimi“. Kui tahta laiemaks jääda, nagu originaalis, võiks Maritime Operatori tõlkida ka „merendusettevõtteks“ („käesoleva direktiivi mõistes“ vms). „Käitamise“ jaoks jääb vist liiga ähmaseks, kes mida seal merel käitab.

   3) **Maritime Operator ID** – Reederi / merendusettevõtte tunnuskood
   4) **Shipping Company Type** – Reederi liik

IV. Jätkasime Kliimaministeerium saadetud koodeksite terminitega.

2000 HSC Code

1) **Sundry boom** – the projected lateral area of discontinuous surfaces of rail, **sundry booms**, spars (except masts) and rigging and the projected lateral area of other small objects shall be computed by increasing the total projected area of continuous surfaces by 5% and the static moments of this area by 10%;
MN: **Sundry boom** – **mitmesugused poomid**

2) **discontinuous surfaces of rail** – the projected lateral area of **discontinuous surfaces of rail**, sundry booms, spars (except masts) and rigging and the projected lateral area of other small objects shall be computed by increasing the total projected area of continuous surfaces by 5% and the static moments of this area by 10%;

   MN: reelingute, mitmesuguste poomide, varraste (v.a mastid) ja taglase katkendlike pindade ning muude väikeste objektide külgpindala arvutatakse, suurendades pidevate pindade projektsiooni pindala 5% ja selle pinna staatilisi momente 10% võrra.

3) **the junction between the duct and the galley range hood** – paragraph 7.6.3.2, the words "(the junction between the duct and the galley range hood)" are inserted after the words "lower end of the duct".
MN: **kambüüsi pliidikubu ja ventilatsiooniava vaheline liitmik**

ESP Code

4) **Frame station** – The exact frame station of measurement should be stated.
MN: **kaare mõõtepunkt**

5) **trough test** – Notwithstanding the above, fertilizers within these composition limits are not subject to the provisions of this schedule, if they are assigned class 9 due to the hazard of self-sustaining decomposition based on the results of the **trough test** (referred to in the UN Manual of Tests and Criteria, part III, section 39).
MN: **künatest**

SOLAS chapter XV (safety measures for ships carrying industrial personnel)

6) **Industrial personnel** – Industrial personnel (IP) means all persons transported or accommodated on board for the purpose of offshore industrial activities performed on board other ships and/or offshore facilities.
MN: **tööpere, tööstuspersonal**

7) **Special personnel** – Wherever in this chapter, or in the IP Code, the number of industrial personnel appears as a parameter, it shall be the aggregate number of industrial personnel, special personnel* and passengers carried on board, where the number of passengers shall not exceed 12.
MN: **eritöötajad, eripersonal**

8) **Offshore industrial activities** – Industrial personnel (IP) means all persons transported or accommodated on board for the purpose of offshore industrial activities performed on board other ships and/or offshore facilities.
MN: **Avameretööstuse tööd**

9) **Ocean mining** – offshore industrial activities mean the construction, maintenance, decommissioning, operation or servicing of offshore facilities related, but not limited to, exploration and exploitation of resources by the renewable or hydrocarbon energy sectors, aquaculture, ocean mining or similar activities.
MN: **kaevandamine merepõhjas**

FSS Code

10) **Hose reel foam station** – Hose reel foam station is a hose reel fitted with a foam-making branch pipe and non-collapsible hose, together with fixed foam proportioner and fixed foam concentrate tank, mounted on a common frame.
MN: **voolikurulliga vahtkustutussüsteem**

11) **Monitor foam station** – Monitor foam station is a foam monitor, either self-inducing or together with separate fixed foam proportioner, and fixed foam concentrate tank, mounted on a common frame.
MN: **vahukahur**

12) **three-way valves** – if the system is interconnected to a fixed-gas fire-extinguishing system, three-way valves are used to normally align the sampling pipes to the control panel and, if a fire is detected, the three-way valves are re-aligned to connect the sampling pipes to the fire-extinguishing system discharge manifold and isolate the control panel.
MN: **kolmikventiil**

13) **in the 1/3 octave band about the fundamental frequency** – The sound pressure level should be in the 1/3 octave band about the fundamental frequency.
MN: Ei oska pakutule midagi lisada: helirõhu tase peab olema 1/3 oktaavisagedust üle pidevmüra sagedustest.

14) **cleaning regime for areas where heads may be prone to contamination**- Ships with self-diagnostic systems that have in place a cleaning regime for areas where heads may be prone to contamination may carry out testing in accordance with the requirements of the Administration."
MN: **Kus sprinklerite pead võivad määrduda**

15) **Non-collapsible hose** – Hose reel foam station is a hose reel fitted with a foam-making branch pipe and non-collapsible hose, together with fixed foam proportioner and fixed foam concentrate tank, mounted on a common frame.
MN: **mittekokkuvajuv voolik, toruvoolik**

16) **Gas-safe space** – Gas-safe space is a space in which the entry of gases would produce hazards with regard to flammability or toxicity.
MN: **gaasivaba ruum**
Jaak Arro: Tankeritel kasutatav mõiste „gas free space“, mis eesti keelde tõlgitakse „gaasivaba ruum“ ja selle sisu on see, et gaasivabas ruumis on puhas õhk (20,9 % hapnikku), milles mürgiste gaaside või aurude sisaldus ei ületa lubatud piire ja tuleohtlike gaaside või aurude sisaldus ei ületa 1% plahvatuspiirist (LEL).

17) **Air-aspirating nozzle** – If a foam monitor with flow rate up to 1,000 l/min is installed, it shall be equipped with an air-aspirating nozzle.
MN: **(vahukahuri) pihustusõhuga otsak**

18) **Non-air-aspirating foam nozzles** – Use of non-air-aspirating foam nozzles (on both monitors and the additional hose reel) is permitted only where foam monitors with a flow rate above 1,000 l/min are installed.
MN: **pihustusõhuta (vahukahuri) otsak**

19) **Air-aspirating handline nozzle** – If a deck integrated nozzle system is installed, then the additionally installed hose reel shall be equipped with an air-aspirating handline nozzle (foam branch pipes).
MN: **pihustusõhuga käsivooliku otsak**

20) **deck seal, deck water seal** –The first non-return device shall be a deck seal of the wet, semi-wet, or dry type or a double block and bleed arrangement.
MN: **teki vesilukk**

21) **Non-return device** – vt eelmist
MN: **tagasivooluklapp**

22) **Hanging bar** – For carbon dioxide systems, hanging bars for a weighing device above each bottle row, or other means shall be provided.
MN: **latt kaalu riputamiseks**

23) **Intermediate landings** – With the exception of intermediate landings, landings at each deck level shall be not less than 2 m2 in area and shall increase by 1 m2 for every 10 persons provided for in excess of 20 persons, but need not exceed 16 m2 , except for those landings servicing public spaces having direct access onto the stairway enclosure. Intermediate landings shall be sized in accordance with paragraph 2.3.1."
MN: **tekkidevahelised trepimademed**

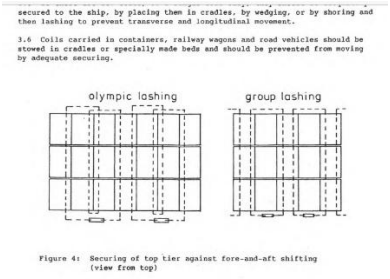
24) **Self-inducing** – Monitor foam station is a foam monitor, either self-inducing or together with separate fixed foam proportioner, and fixed foam concentrate tank, mounted on a common frame.
MN: **vahugeneraatoriga**

CSS code

25) **rolling hoops** –The frames are equipped with securing and handling devices of sufficient strength (e.g cylindrical receptacles are equipped with rolling hoops and receptacles are secured on skids).
MN: **tünnivitsad**

26) **Group-lashing** – To prevent fore-and-aft shifting in the top tier of bare-wound coils group-lashing should not be applied due to their fragile nature, the end row of a top tier should be secured by dunnage and wires, which are to be tightened from side to side and by additional wires to the bulkhead.
MN: **kobarsoring**

27) **Olympic lashing** –

MN: **põimsoring**

28) **Bilge suction screens** – the bilge suction screens should be examined to ensure they are clean, effective and properly maintained to prevent the admission of debris into the bilge piping system.
MN**: pilsi imitoru sõelad**

2010 FTP Code

29) **Reverberatory wires** – Reverberatory wires is a wire mesh located in front of, but close to, the radiating surface of the panel heat source.
MN**: kiirgusvõrk**

IMSBC Code

30) **Penetration test procedure** – tegu on alapealkirjaga
MN: **sissevajumiskatse**
Jaak Arro: Katse käigus selgitatakse välja, kui sügavale katsetatavasse materjali vajub katseseadme varras. Selle katsega on võimalik teada saada, kas mereveol trümmis olev puistmaterjal võib muutuda vedelaks ja laeva püstivusele ohtlikuks.

31) **Victor lance** – Injection to the seat of decomposition is the first control measure (e.g. using Victor lance) because it uses less water and can be more effective in early decomposition stages.
MN**: Victori (tüüpi) joatoru, nõeljoatoru, kaevuv joatoru.**
Jaak Arro: *Victor lance* – Vana Silveti sõnaraamat annab *lance* vasteks ka läbi torkama ja siin ongi mõte selles, et viia (jahutus)vesi võimalikult sügavale väetise kuhja. Seda on vaja, kui väetis ei ole künakatsel (täpsemini test) saanud ausalt negatiivset tulemust.
Vaste võiks olla „Viktori tüüpi vahend“, sest võib kasutada ka kõrgsurvelist veejuga, ei pea olema metallist toru.

V. Madli Vitismann küsis, mis võiks olla sobiv eestikeelne vaste sõnale „transporter“?

Tauri Roosipuu: Inglise keeles on selle asja nimi self-propelled modular transporter (SPMT), kirjeldatud nt siin: https://en.wikipedia.org/wiki/Self-propelled_modular_transporter
self-propelled - iseliikuv/liikur (seda ei vea veduk, seepärast ei ole seda sobiv ka haagiseks nimetada, sest seda ei võeta haakesse).
modular - modulaarne (saab mitu tükki kokku panna, et vajalik kandepind tekitada)
transporter - haagis see ei ole (vt esimene punkt), seega lameveduk? platvormveduk?

lisada võib veel seletava raskeveo täiendi: iseliikuv modulaarne raskeveo lameveduk. Iseliikuv on veduki puhul tarbetu, seega **modulaarne (raskeveo) lameveduk**?
Mafi (tootjanimi) treilerit nimetatakse nt rulltreileriks. Rulltreilerid on haagised, neil puudub enda ajam. SPMT-l on enda ajam ja telgesid saab pöörata ehk väikesel alal väga hästi manööverdada.

Peeter Veegen: Transporter – pakuksin siin:
raskeveoplatvorm
MN: **Raskelastiveok, liitlameveok**.

VI. Rein Raudsalu palus sobivat tõlget IMO dokumendi pealkirjale MSC-MEPC.2/Circ.12/Rev.2 9 April 2018 REVISED GUIDELINES FOR **FORMAL** SAFETY ASSESSMENT (FSA) FOR USE IN THE IMO RULE-MAKING PROCESS.
Ilmselt ei sobi **formaalne**, sest see tähendab nagu „vormitäiteks tehtud“. Tegu on aga juhisega.
Kas sobiks **vormikohane** või veelgi parem **ametlik?**

Yrjö Saarinen: suur sõnaraamat GLOSBE.COM pakub sellist tõlget:
FORMAL *SAFETY ASSESSMENT* – **ametlik** ohutushinnang.

Pärtel Keskküla: Asja idee on ohuhindamise süstemaatilisus ja struktureeritus, mille kohta see juhend juhiseid annab. Ametlikkus ei puutu siin nii otseselt asjasse.

"1.1.1 **Formal** Safety Assessment (FSA) is a **structured and systematic** methodology, aimed at enhancing maritime safety..."

"1.2 Scope of the Guidelines
These guidelines are intended to **outline the FSA methodology** as a tool, which may be used in the IMO rule-making process. In order that FSA can be consistently applied by different parties, it is important that the process is clearly documented and formally recorded in a uniform and systematic manner. This will ensure that the FSA process is transparent and can be understood by all parties irrespective of their experience in the application of risk analysis and cost-benefit assessment and related techniques."

Tehisaru pakub, et struktureeritut ja süstemaatilist võiks ühiselt väljendada sõna „süstematiseeritud“. Kõlab tegelikult täitsa usutavalt. Seda natuke siludes saaks „süsteemse“.

Kokkuvõttes pakuks välja "**Uuendatud süsteemse ohutushindamise juhend kasutamiseks IMO reegliloomeprotsessis".**

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 179
12.03.2024

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.30

Osavõtjad: Jaak Arro, Helje Heinoja, Malle Hunt, Peep Kaurla, Jaanus Matso, Tarmo Ojamets, Ants Raud.
MS Teamsi vahendusel: Enn Oja, Jüri Kask, Enn Kreem, Fred Kuiv, Rein Raudsalu, Tauri Roosipuu, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Peeter Veegen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Madli Vitismann: Merendusvaldkonnas on viimasel 30 aastal kuulda olnud ainult konventsiooni pealkirja „Safety of Life at Sea“ nimetamist tähtlühendiga SOLAS, mille omastav kääne kõnes (ja ka kirjas) on tavapäraselt olnud SOLASe. Nüüd on juhtunud, et selle konventsiooni lisas, mis on meresõiduohutuse alane alustekst ja mille tõlke on toimetanud merekeele nõukoja töörühm, on saanud Riigi Teatajas omastavas käändes vormi SOLASi nagu tähthaaval loetava lühendi korral.

Maire Raadik: Suurtähtlühendite käänamine oleneb sellest, kuidas neid loetakse: kas tähthaaval veerides (EL : ee-ell) või sõnana (KOV : kovv). Lühendit SOLAS on tavaks lugeda sõnana [solas], seega tuleks ka käänamisel lähtuda vastavakujulise sõna käänamisest. Sobivad eeskujud on 9. tüübi sõnad, nt jalas : jalase või jalus : jaluse (omastavas kolmesilbilised, esmavältelised, lõpus lühike s), mida käänatakse e-liselt. Seega sobib käänata SOLAS : **SOLAS-e, SOLAS-es**. Siin-seal näha olev käänamine SOLAS-i eeldab, et lühendit loetaks tähthaaval veerides : ess-oo-ell-aa-ess – kuid selline lugemine ei ole selle lühendi puhul tavaks.

II. Kogume eksitavate terminite ja fraaside kohta näiteid, et tõlkijatel ja toimetajatel oleks hõlpsam merendustekstidega tegeleda.
LAEVAÕNNETUSTE JA OHTLIKE JUHTUMITE OHUTUSJUURDLUSE RAHVUSVAHELISTE ALUSTE JA SOOVITUSLIKE TAVADE KOODEKSI (OHUTUSJUURDLUSE KOODEKS) VASTUVÕTMINE. RESOLUTSIOON MSC.255(84).

1. Ühe sama asja/tegevuse kohta kasutatakse ebaühtlaselt erinevaid väljendeid (jääb mulje nagu iga lauset/lõiku tõlgitakse nullist, ilma varem tõlgitut arvestamata, viitab tõlkeprogrammi kasutamisele)
2. Esineb sisulisi ja valdkonnakaugusest tulenevaid vigu.
3. Esineb mõistetamatut lauseehitust (käänded jms sassis), sõna-sõnalt tõlkimist jne.
4. Meenutades – **meeles pidades**.
   MN: "Meenutama" tähendab "meelde tuletama" või "mälestusi elustama", mistõttu "*recalling*" on pigem "meeles pidama", nagu tegime SOLASes
5. Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (edaspidi IMO)
   MN: Selgitav lühend on lisatud samal põhimõttel, nagu seda on tehtud SOLAS konventsiooni tõlkes, muutmaks järgnevas tekstis arusaadavaks, millist organisatsiooni on silmas peetud (org kui IMO või org üldiselt). Koodeksi tekstis on tõlkija selle lühendi ka sama põhimõtet järgides kasutusele võtnud (Organizationi) asemel, kuid seda ei ole nii läbivalt kasutatud.
6. Organisatsioon – **IMO**
7. Parandama – **parendama** –
8. EKI: Sõna parendama läheb vaja siis, kui on tarvis rõhutada, et midagi just parendatakse ehk tehakse hea paremaks, mitte ei parandata ehk ei tehta halba heaks.
   Parendamine on ka juhtimissüsteemide standardites kasutatav mõiste.
9. NENTIDES LISAKS 10. detsembril 1982. aastal. – 10. detsembril 1982.
   MN: Kui kuupäev on järgarvuna ja kuu käändes, siis aastaarvu järgarvuna pole tarvis kirjutada: kümnendal detsembril tuhat üheksasada kaheksakümmend kaks.
10. tavapärane rahvusvaheline mereõigus – **tavamereõigus.**
    MN: Rahvusvaheline tavaõigus + rahvusvaheline mereõigus.
11. uuritakse – **juureldakse**.

MN: Kuna pealkirjas ja Eesti õigusaktides on *'safety investigation'* vasteks ohutusjuurdlus, siis mõistete ühtluse huvides peaks ka kõik 'investigation'id olema tõlgitud valdavalt 'juurdlusteks'.
*Enn Oja: Kui midagi **uuritakse**, pole tulemusi teada. Kui **juureldakse**, on midagi juba teada, millegi üle vaieldakse/arutletakse. Juurdlemise kohta on examine ja inquire kõrval ka investigate, kuid eristab neid keeleline sisu. Investigation on laialivalguvam mõiste*.

12. Koolitus – **väljaõpe**.
MN: Üldisem ja laiem sõna, mis hõlmab nii taseme- kui ka täiendusõpet. Nagu ka STCW konventsiooni pealkirjas *'training'* vaste on 'väljaõpe'.
13. Ennetama – **vältima**.
MN: *'Prevent'* läbivaks vasteks tekstis on 'vältima'
14. OLLES ARVESTANUD –
MN: eesti keeles pole seesugust kestvat tegusõnavormi. Õige on **ARVESTANUD**
15. mis on seotud tema territooriumiga.
MN: "tema" on elusolend. mis on seotud riigi territooriumiga.
16. suurendanud riikide arvu, kes –
MN: "Kes" käib elusolendi kohta. riikide arvu, mis
17. ohutusjuurdlust teostav riik – ohutusjuurdlust läbiviiv riik
18. Esindaja – **agent**.
MN: Erialakeeles kasutatakse 'agent'i vastena agenti
19. *Rannikuriik* – riik, kelle territooriumil, sealhulgas territoriaalmerel, toimub laevaõnnetus või ohtlik juhtum.
MN: Rannikuriik – riik, mille territooriumil, sealhulgas territoriaalmeres, toimub laevaõnnetus või ohtlik juhtum.
20. ***Lipuriik*** – riik, mille lipu all laeval on õigus sõita. – Lipuriik – riik, mille lipu all on laeval õigus sõita.
MN: Sõnade järjekord lauses.
21. ***Laevaõnnetus*** – sündmus või sündmuste jada, mille tulemuseks on mis tahes järgmine sündmus, mis on toimunud vahetult seoses laeva käitamisega.
MN: **Laevaõnnetus** – sündmus või sündmuste jada, mille tulemuseks on mis tahes järgmine sündmus, mis on toimunud otseselt seoses laeva käitamisega. *Directly*, ka MSOSis otseselt
22. inimese surm või tõsine vigastus – inimese surm või raske vigastus.
MN: Läbivalt *serious* = raske
23. ***Ohtlik juhtum*** – sündmus või sündmuste jada, mis ei ole laevaõnnetus ja mis on toimunud vahetult seoses laeva käitamisega, mis ohustas või, kui seda ei kõrvaldatud, ohustaks laeva, selle sõitjate või mis tahes muu isiku või keskkonna ohutust.
MN: ***Ohtlik juhtum*** – sündmus või sündmuste jada, mis ei ole laevaõnnetus ja mis on aset leidnud otseselt seoses laeva käitamisega, mis ohustas või, kui seda ei oleks kõrvaldatud, ohustaks laeva, selle sõitjate või mis tahes muu isiku või keskkonna ohutust.
24. Ohutusjuurdluse tulemused
MN: ohutusjuurdluse leiud
25. Tõsine vigastus – vigastus, mille tulemuseks on töövõimetus, mille korral isik ei ole võimeline normaalselt toimima rohkem kui 72 tundi, alates seitsme päeva jooksul vigastuse tekkimise kuupäevast.
MN: Raske vigastus – inimesele tekitatud tervisekahjustus, mis väljendub isiku töövõimetuses kauem kui 72 tundi seitsme ööpäeva jooksul vigastuse saamisest alates. Kasutatud MSOSi olemasolevat sõnastust
26. … mis on laevaõnnetuses või ohtlikus juhtumis osalenud laeva rannikuriik –

MN: … mis on laevaõnnetuse või ohtliku juhtumiga seotud rannikuriik. Laeval ei ole rannikuriiki, õnnetusel on.

27. Iga riigi valitsus edastab IMO-le üksikasjalikud kontaktandmed oma riigis ohutusjuurdlusi teostava(te) ohutusjuurdluse keskus(t)e kohta.
MN: Iga riigi valitsus peab edastama IMO-le üksikasjalikud kontaktandmed oma riigis ohutusjuurdlusi läbiviiva(te) ohutusjuurdlusasutus(t)e kohta. Tekstis läbivalt *'shall'* kirjeldab kohustust, mitte lihtsalt tegevust. Tekstis *'should'* kirjeldab läbivalt soovitust ehk tingiv kõneviis.

28. Kui avamerel või majandusvööndis toimub laevaõnnetus, teavitab asjaomase laeva või laevade lipuriik teisi oluliselt huvitatud riike nii kiiresti, kui see on praktiliselt võimalik.
MN: Kui laevaõnnetus toimub avamerel või majandusvööndis, peavad asjaomase laeva või laevade lipuriigid teavitama teisi oluliselt huvitatud riike nii kiiresti, kui see on praktiliselt võimalik.

29. Kui laevaõnnetus toimub rannikuriigi territooriumil, sealhulgas territoriaalmerel, teavitavad lipuriik ja rannikuriik teineteist ja omavahel teisi oluliselt huvitatud riike nii kiiresti, kui see on praktiliselt võimalik.
MN: Kui laevaõnnetus toimub rannikuriigi territooriumil, sealhulgas territoriaalmeres, peavad lipuriik ja rannikuriik teavitama teineteist ja omavahel teisi oluliselt huvitatud riike nii kiiresti, kui see on praktiliselt võimalik.

30. riigi poolt läbiviidavas ohutusjuurdluses
MN: riigi läbiviidavas ohutusjuurdluses

31. Kõik riigid tagavad, et nende riigisisesed õigusaktid annavad ohutusjuurdlust teostava(te)le uurija(te)le võimaluse minna laeva pardale, küsitleda kaptenit ja laevaperet ning kõiki teisi asjassepuutuvaid isikuid ning hankida ohutusjuurdluse eesmärgil tõendusmaterjali.
Täidetakse küsitluslehed
MN: Kõik riigid peavad tagama, et nende riigisisesed õigusaktid annavad ohutusjuurdlust läbiviiva(te)le uurija(te)le võimaluse minna laevale, intervjueerida kaptenit ja laevaperet ning kõiki teisi asjassepuutuvaid isikuid ning koguda ohutusjuurdluse eesmärgil tõendusmaterjali.
Ohutusjuurdluse põhimõtete kohaselt sobib 'küsitlemise' asemel otsetõlge 'intervjueerima', sest eesmärk ei ole ärakuulatavat ristküsitlusega ennast sisse rääkima panna, vaid anda võimalus kõik ausalt ära rääkida. Uurija on valdavalt kuulaja rollis.

32. Kõik oluliselt huvitatud riigid teevad ohutusjuurdlust teostava(te) riigi(-kide)ga koostööd, niivõrd kui see on võimalik. Ohutusjuurdlust teostav(ad) riik(-gid) tagab(-vad) võimaluse korral oluliselt huvitatud riikide osalemise.

MN: Kõik oluliselt huvitatud riigid peavad tegema ohutusjuurdlust läbiviiva(te) riigi(-kide)ga koostööd, niivõrd kui see on võimalik. Ohutusjuurdlust läbiviiv(ad) riik(-gid) peab(-vad) tagama võimaluse korral oluliselt huvitatud riikide osalemise.
Shall

33. Ohutusjuurdluse lõpparuanne tehakse avalikkusele ja laevandussektorile kättesaadavaks ohutusjuurdlust teostava(te) riigi(-kide) poolt või ohutusjuurdlust teostav(ad) riik(-gid) kohustub (-tuvad) abistama avalikkust ja laevandussektorit aruande kättesaamiseks vajalike üksikasjadega, kui selle on avaldanud mõni teine riik või IMO.

MN: Ohutusjuurdluse lõpparuanne tuleb teha avalikkusele ja laevandussektorile kättesaadavaks ohutusjuurdlust läbiviiva(te) riigi(-kide) poolt või ohutusjuurdlust läbiviiv(ad) riik(-gid) kohustub (-tuvad) abistama avalikkust ja laevandussektorit aruande

kättesaamiseks vajalike üksikasjadega, kui selle on avaldanud mõni teine riik või IMO.

34. Ohutusjuurdlus peab olema erapooletu, et tagada teabe vaba liikumine.
Enn Oja: Kas teave vajab juurdepääsu?
~~Ohutusjuurdlus peaks olema erapooletu, et tagada teabe vaba juurdepääs juurdlusele.~~
MN: Ohutusjuurdlus peaks olema erapooletu, et tagada juurdluse vaba juurdepääs teabele.
35. „Laeval on tule kustutamiseks raudkang, kirves ja pootshaak.“
MN: Raudkangi, kirve ja pootshaagiga tuld kustutada ei saa, küll võivad need olla kustutamise abivahenditeks. Lause kindla kõneviisi olevikus on kirjeldus: ei ole selge, kas raudkang jm „on“ laeval või peavad olema laeval – siis saaks kontrollida, kas ikka on.
36. Eelnõu – **kavand**
37. järeldused – **leiud** (*findings*)
*Enn Oja: Järeldus on loogilise **mõtlemise/arutelu** ainuvõimalik **tulemus**. Leid võib aga olla erinev ning loogikavaba. Ka on leid **otsimise tulemus**.*
38. IMO laeva tuvastusnumber – laeva IMO tuvastusnumber.
39. Huvitatud pool – organisatsioon või üksikisik, kellel on ohutusjuurdlust teostava(te) riigi(-kide) hinnangul olulised huvid, õigused või õiguspärased ootused seoses ohutusjuurdluse tulemustega.
MN: Huvipool – organisatsioon või üksikisik, kellel on ohutusjuurdlust läbiviiva(te) riigi(-kide) hinnangul olulised huvid, õigused või õiguspärased ootused seoses ohutusjuurdluse tulemustega.
Huvipool on ka juhtimissüsteemide standardite eestikeelne mõiste.
40. laeva madalikule sõit või vigastamine või laeva osalemine kokkupõrkes;
MN: laeva madalalesõit või juhitavuse ja/või käikuvuse kaotus või laeva osalemine kokkupõrkes. Madalikud on maismaal, meres on madalad.
41. SOLASi – SOLASe.
MN: SOLASt käänatakse nagu eestikeelset sõna ja omastavas tuleb e lõppu.

Näiteid ja märkusi määruse nr 233 „Laevade ohutusnõuded“ ja selle muutmise eelnõu kohta

42. kohaldatakse **millele** (mitte „suhtes“).
43. **kõigile** (mitte „kõikidele“).
MN: Sõna "kõik" on ainsuses.
44. **trimm** (mitte „diferent“). Trimm (hollandi *trim*), varasemalt ka diferent (ladina *differens* 'erinev'), on laeva pikikalle, vööri ja ahtri süviste vahe.
45. **laevakere**, paadikere (mitte „korpus“),
46. **sõukruvi** (mitte „propeller“),
47. **püstivus** (mitte „püstuvus“),
48. vurrkompass (gürokompass) ja selle kursinäitur (repiiter)
*Enn Oja: gürokompass on rumalus. Kreeka sõna asemel on meil oma **vurr**. Kui ollakse harjunud, tuleb teha pööre ning harjuda hoopis omakeelsega.*
MN: Kui määrusesse valitakse läbivaks terminiks vurrkompass, siis peaks olema vurrkompassi kursinäitur või vurrkompassi repiiter.) Seejuures on repiiter mitmekülgsem, sest seda kasutatakse ka muude seadmete puhul. „Kordajast“ peaks tekstis loobuma.
*Enn Oja: Repiiter kordab, kuid meie juhul **näiturina**.*
49. **tanker** – kaubalaev, mis on ehitatud või kohandatud vedela mahtlasti, sealhulgas kergesti süttiva mahtlasti veoks.
50. VHF raadioseadmed“ – VHF raadiojaamad

51. „radarpeegeldaja“ asemel on õige radaripeegeldi.
52. Tekstis oli krenomeeter – õige on klinomeeter (inglise *clinometer* 'kaldemõõtur', vene *креномер* 'kreenimõõtur'), see on riist laeva kreeni mõõtmiseks nurgakraadides.
53. „ja ellujäämismeetodite kohta ...“ asendada: ja ellujäämisviiside kohta ...
Võõrsõnade leksikon: Meetod <meetod -i 2e *s*; m`eetod -i 2e *s*> (kr *methodos* uurimistee)
• sihikindlalt teostatav uurimisviis, plaanipärane töötamisviis v menetlus teaduslikuks tunnetamiseks; otstarbekohane ning kavakindel toimimisviis mingi eesmärgi saavutamiseks
54. Määruses § 2 p 5„on pandud paika laeva kiil“.
MN: Kiilu ei panda „paika“ ega „maha“, laevale „pannakse kiil“, „on pandud kiil“.
55. *ehitamise kuupäev* – kui ei ole märgitud teisiti, on kuupäev, millal on pandud paika laeva kiil või algab antud laevale eriomaste konstruktsioonide kokkupanek või laev on sellises ehitusjärgus, millal laeva mass on vähemalt 50 tonni või 1% laeva ehitusjärgsest massist (vastavalt milline arv on väiksem)
MN: Soovitame asendada korrektsema sõnastusega:
ehitamise kuupäev – kuupäev, mil on laevale pandud kiil või mil laev on samasuguses ehitusjärgus. See tähendab, et on alanud konkreetse laeva ehitusena käsitletav tegevus või on alanud laeva kokkupanek, mis hõlmab vähemalt 50 tonni või 1% kõigi konstruktsioonimaterjalide arvestuslikust massist, olenevalt sellest, kumb on väiksem.
56. MN: Soovitame eeskuju võtta SOLASe Lisa tõlkest, milles kordub selgitus „ehitusjärgu“ kohta:
1.1. *Kui sõnaselgelt ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesolevat peatükki laevadele, mille kiil on pandud või mis on samasuguses ehitusjärgus 1. jaanuaril 2009 või hiljem.*
1.2. *Käesolevas peatükis tähendab termin* samasugune ehitusjärk *ehitusjärku, milles:*
1.2.1. *algab konkreetse laeva ehitusena käsitletav tegevus; ja*
1.2.2. *on alanud laeva kokkupanek, mis hõlmab vähemalt 50 t või 1% kõigi konstruktsioonimaterjalide arvestuslikust massist, olenevalt sellest, kumb on väiksem.*
57. Määruses § 2 p 10 ja p 11:
side «sild–sild» – meresõiduohutuse raadioside laevade vahel kohast, kust tavaliselt toimub laeva juhtimine.
pidev vaht – raadiovaht, mis ei tohi katkeda, välja arvatud lühikesed intervallid, kui raadiovastuvõtt on häiritud või blokeeritud oma side või perioodilise tehnilise hoolduse või kontrolli tõttu;
MN: **SOLASe Lisa** reeglis IV/2 on samad mõisted määratletud paremini:
sillast silda side – ohutusside laevade vahel kohast, kust laevu tavaliselt juhitakse;
ööpäevane vaht – raadiovaht, mida ei katkestata, välja arvatud lühikesteks ajavahemikeks, kui laeva vastuvõtuvõime on raskendatud või on side takistatud oma laeva seadmete plaanilise hoolduse või kontrolli tõttu
58. §20 (3) Küsimus: millest tuleneb nõue, et laeval peab olema kaks laevakella?
Mereleksikonis ja Merevikis on selgitatud, mis on laevakell, seda läbi märksõna „klaasikell“. „Klaasikell“ on pronksist või vasest valatud kell, mille löömisega teatati vahivahetusest .... tulekahju puhkemisest.
19. saj lisandus sellele mõõtmetelt suurem laevakell, mida nüüdisaja tsiviillaevadel kasutatakse tuletõrjehäire ja udusignaalide andmiseks, õppelaeval ka „klaasi löömiseks“.

Kui soovitakse lisada nõue kahe ajanäitaja olemasolu kohustusest, siis ei tohiks kasutada terminit „laevakell“. Kehtivas määruse teksti § 18 tabeli 1 reas 22 on nimetus: laeva kell. Nii peaks olema ka eelnõu nimetatud punktis.

„laevakell“ ja „laeva kell“ tähendavad erinevaid kelli, esimene neist sihverplaadita.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 180
9.04.2024

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.20

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Maire Raadik, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Peep Kaurla, Jaanus Matso, Fred Kuiv, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Mairold Vaik, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

Jätkasime Kliimaministeerium saadetud koodeksite terminitega.

2000 HSC Code

1) **Paging system** - „the control panel may be used to activate one or more of the following: .1 paging system; .2 fan stops; .3 closure of fire doors;“

MN: **reageerimissüsteem** – kontrollpaneel, mis võimaldab aktiveerida üht või mitut järgnevat:
1. kutsuda välja, 2. kaugpeatada ventilatsiooni, 3. sulgeda tulekindlad uksed

HSC code 1994/ HSC code 2000

2) **Worst design condition(s)** – The amplitude of rolling 9z is determined by means of model and full-scale tests in irregular seas as a maximum amplitude of rolling of 50 oscillations of a craft travelling at 90° to the wave direction in sea state for the worst design condition. If such data are lacking the amplitude is assumed to be equal to 15° .

MN: halvim projekttingimus

IMBSC code

3) **Spent potliner** – esineb tabelites. Kuidas siin erinevatel juhtudel tõlkida spent? (Vt. ka allpool küsitavaid „spent“ variante)

MATERIAL	Group	REFERENCES
SILVER LEAD CONCENTRATE	A	*see* Mineral Concentrates schedule
Silver lead ore concentrate	A	*see* SILVER LEAD CONCENTRATE
Sinter	A	*see* ZINC AND LEAD CALCINES (mixed)
Slag, granulated	C	*see* GRANULATED SLAG
SLIG (iron ore)	A	*see* Mineral Concentrates schedule
SODA ASH	C	
Soda feldspar sand	C	*see* SAND
SODIUM NITRATE UN 1498	B	
SODIUM NITRATE AND POTASSIUM NITRATE MIXTURE UN 1499	B	
SOLIDIFIED FUELS RECYCLED FROM PAPER AND PLASTICS	B	
Soyabean, expelled	B or C	*see* SEED CAKE or SEED CAKES AND OTHER RESIDUES OF PROCESSED OILY VEGETABLES
Soyabean, extracted	B or C	*see* SEED CAKE or SEED CAKES AND OTHER RESIDUES OF PROCESSED OILY VEGETABLES
Spent cathodes	B	*see* ALUMINIUM SMELTING BY-PRODUCTS or ALUMINIUM REMELTING BY-PRODUCTS UN 3170
Spent potliner	B	*see* ALUMINIUM SMELTING BY-PRODUCTS or ALUMINIUM REMELTING BY-PRODUCTS UN 3170
Spodumene	C	*see* SAND
SPODUMENE (UPGRADED)	A	
STAINLESS STEEL GRINDING DUST	C	

Jaak Arro: *spent potliner* – **kasutatud tiiglivooderdis**. Sulatustiigli vooderdis võib osaleda ka aktiivselt protsessis, kuid kulub igal juhul ja seetõttu tuleb see aeg-ajalt välja vahetada.

4) **Air-passivation technique** – Prior to shipment, the cargo shall be aged for at least 3 days, or treated with an air-passivation technique, or another equivalent method, that reduces the reactivity to the same level as the aged product.

Jaak Arro: **Õhkpassiveerimine**. Tegemist on äsja kaevandatud või tootmisprotsessist väljunud materjali (esmakordselt puutub kokku õhuga) passiveerimisega ehk vanandamisega. Hapnik reageerib aktiivsete tsentritega, ka materjali poorides. Õhulämmastikul võib olla passiveerimise juures ka oma osa, see tungib materjali pooridesse, kuhu hapniku molekul ei mahu.

5) **Ageing procedures** – The reactivity of this cargo depends upon the origin of the ore, the process and temperature of reduction, and the subsequent ageing procedures.

Jaak Arro: **vanandamine**

6) **Parent and volunteer grain material** – Depending upon their quality, screenings vary in level of parent and volunteer grain material, broken or shrunken kernels, hulls, weed seeds, chaff, dust and other plant material.

MN: Põhivili ja muud taimsed jäägid

Iron ore (concentrate, pellet feed, sinter feed)	pour pellets, pour agglomérés)	(concentrado, aglomerados o pellets)
IRON ORE FINES	FINES DE MINERAI DE FER	FINOS DE MINERAL DE HIERRO
IRON ORE PELLETS	MINERAI DE FER EN PELLETS	HIERRO, PELLETS DE MINERAL DE
IRON OXIDE, SPENT UN 1376	OXYDE DE FER RÉSIDUAIRE UN 1376	ÓXIDO DE HIERRO AGOTADO, UN 1376
IRON OXIDE TECHNICAL	OXYDE DE FER DE QUALITÉ TECHNIQUE	ÓXIDO DE HIERRO (GRADO TÉCNICO)
Iron pan edges	Fer en forme de poêles dit «iron pan edges»	Bordes de bandejas de hierro
Iron silicate granulated	Silicate de fer en grains	Silicato de hierro granulado
IRON SINTER	AGGLOMÉRÉS DE FER	HIERRO SINTERIZADO
Iron skulls	Fer en forme de crânes dit «iron skulls»	Hierro en forma de cráneos conocido como «iron skulls»
IRON SMELTING BY-PRODUCTS	SOUS-PRODUITS DE LA FUSION DU FER	PRODUCTOS DERIVADOS DE LA FUNDICIÓN DEL HIERRO
Iron swarf	Copeaux de fer	Hierro, virutas de
IRON SPONGE, SPENT UN 1376	TOURNURE DE FER RÉSIDUAIRE UN 1376	ESPONJA DE HIERRO AGOTADA, UN 1376
IRONSTONE	ROCHE FERRUGINEUSE	ROCA FERRUGINOSA
K1-K3 bears	Pièces en forme d'ours des groupes K1-K3 dites "bears"	Cuescos K1 – K3
LABRADORITE	LABRADOR	LABRADORITA

IRON OXIDE, SPENT-
IRON SPONGE, SPENT-
Iron pan edges-
K1-K3 bears-

IRON SMELTING BY-PRODUCTS

Description
This cargo is a by-product from the smelting of iron ore, ilmenite and titanomagnetite. Grey or black, small to large size lumps (up to 45 tonnes), granulated iron included. Depending on the dominant size, Iron by-products from smelting of iron ore, ilmenite and titanomagnetite is called variously:

Iron pan edges
Separation of iron
Granulated iron
Plate iron
Pool iron
Flat iron
K1-K3 bears
Steel bears
Pig iron by-product
Beach iron
Iron skulls

Characteristics

Physical properties			
Size	**Angle of repose**	**Bulk density (kg/m³)**	**Stowage factor (m³/t)**
Various	Not applicable	Various	Various
Hazard classification			
Class	**Subsidiary hazard(s)**	**MHB**	**Group**
Not applicable	Not applicable	Not applicable	C

Hazard
No special hazards.
This cargo is non-combustible or has a low fire risk.

Stowage and segregation
No special requirements.

Hold cleanliness
No special requirements.

Jaak Arro: Täielik kirje koodeksis on IRON OXIDE, SPENT or IRON SPONGE, SPENT UN 1376 obtained from coal gas purification.
Vaste võiks olla **(gaasi puhastamiseks) kasutatud raudoksiid.**

7) Lime-soda rock from of felspar –

LABRADORITE

Description
A lime-soda rock form of felspar. May give off dust.

Characteristics

Physical properties			
Size	**Angle of repose**	**Bulk density (kg/m³)**	**Stowage factor (m³/t)**
Lumps: 50 mm to 300 mm	Not applicable	1,667	0.60
Hazard classification			
Class	**Subsidiary hazard(s)**	**MHB**	**Group**
Not applicable	Not applicable	Not applicable	C

Hazard
No special hazards.
This cargo is non-combustible or has a low fire risk.

Stowage and segregation
No special requirements.

Hold cleanliness

Jaak Arro: **päevakivi lubjaseebikivi vorm.** See kivim ei sisalda karbonaate, seega ka soodat.

8) **pyritic PYRITIC CINDERS** – esineb loetelus

Mineral concentrates
(see Bulk Cargo Shipping Names below)

CEMENT COPPER	LEAD ORE RESIDUE	PYRITIC CINDERS
COPPER CONCENTRATE	LEAD SILVER CONCENTRATE	SILVER LEAD CONCENTRATE
IRON CONCENTRATE	MANGANESE CONCENTRATE	SLIG (iron ore)
IRON CONCENTRATE (pellet feed)	NEFELENE SYENITE (mineral)	ZINC AND LEAD CALCINES (mixed)
IRON CONCENTRATE (sinter feed)	NICKEL CONCENTRATE	ZINC AND LEAD MIDDLINGS
LEAD AND ZINC CALCINES (mixed)	PENTAHYDRATE CRUDE	ZINC CONCENTRATE
LEAD AND ZINC MIDDLINGS	PYRITES	ZINC SINTER
LEAD CONCENTRATE	PYRITIC ASHES (iron)	ZINC SLUDGE

Jaak Arro: **püriitsed lapillid**. Lapillid on geoloogias kasutusel.

9) **OLIVINE GRANULAR AND GRAVEL AGGREGATE PRODUCTS** – kirjeldus spetsiifilistele kaubagruppidele.

MN: oliivikujulistest graanulitest ja kruusast tooted

IGF Code

10) **bilobe tank -** All longitudinal and circumferential joints shall be of butt welded, full penetration, double vee or single vee type. Full penetration butt welds shall be obtained by double welding or by the use of backing rings. If used, backing rings shall be removed except from very small process pressure vessels. Other edge preparations may be permitted, depending on the results of the tests carried out at the approval of the welding procedure. For connections of tank shell to a longitudinal bulkhead of type **C bilobe tanks**, tee welds of the full penetration type may be accepted.

MN: kaksiktank

11) **ultimate limit state -** which correspond to the maximum load-carrying capacity or, in some cases, to the maximum applicable strain or deformation; under intact (undamaged) conditions.

MN: deformatsioonipinge piirväärtus

12) **fatigue limit state -** which correspond to degradation due to the effect of time varying (cyclic) loading.

MN: väsimuse piirväärtus

13) **accident limit state** – which concern the ability of the structure to resist accidental situations.

MN: õnnetust vältiv piirseisund

14) **ultimate design condition** – The liquefied gas fuel containment system structure and its structural components shall withstand loads liable to occur during its construction, testing and anticipated use in service, without loss of structural integrity. The design shall take into account proper combinations of the following loads:
1 internal pressure;
2 external pressure;
3 dynamic loads due to the motion of the ship in all loading conditions;
4 thermal loads;
5 sloshing loads;
6 loads corresponding to ship deflections;
7 tank and liquefied gas fuel weight with the corresponding reaction in way of supports;

MN: projekteerimistingimuste piirmäärad

15) **fatigue design condition** – The liquefied gas fuel containment system structure and its structural components shall not fail under accumulated cyclic loading.

MN: väsimuse projekteeritud piirmäär

16) **accidental design condition** – The liquefied gas fuel containment system shall meet each of the following accident design conditions (accidental or abnormal events), addressed in this Code:
1 Collision – The liquefied gas fuel containment system shall withstand the collision loads specified in 6.4.9.5.1 without deformation of the supports or the tank structure in way of the supports likely to endanger the tank and its supporting structure.
2 Fire – The liquefied gas fuel containment systems shall sustain without rupture the rise in internal pressure specified in 6.7.3.1 under the fire scenarios envisaged therein.
3 Flooded compartment causing buoyancy on tank – the anti-flotation arrangements shall sustain the upward force, specified in 6.4.9.5.2 and there shall be no endangering plastic deformation to the hull. Plastic deformation may occur in the fuel containment system provided it does not endanger the safe evacuation of the ship.

MN: avarii-projekttingimused

17) **accidental loads** – are defined as loads that are imposed on a liquefied gas fuel containment system and it's supporting arrangements under abnormal and unplanned conditions.

MN: avariikoormused

18) **ultimate design event** – Ultimate design events:
1 tensile failure of membranes;
2 compressive collapse of thermal insulation;
3 thermal ageing;
4 loss of attachment between thermal insulation and hull structure;

5 loss of attachment of membranes to thermal insulation system;
6 structural integrity of internal structures and their associated supporting structures; and
7 failure of the supporting hull structure.

fatigue design event – Fatigue design events:
1 fatigue of membranes including joints and attachments to hull structure;
2 fatigue cracking of thermal insulation;
3 fatigue of internal structures and their associated supporting structures; and
4 fatigue cracking of inner hull leading to ballast water ingress.

accident design event – Accident design events:
1 accidental mechanical damage (such as dropped objects inside the tank while in service);
2 accidental over pressurization of thermal insulation spaces;
3 accidental vacuum in the tank; and
4 water ingress through the inner hull structure.

KLIM: kuidas eelneva kolme puhul oleks mõistlik tõlkida „event“?
MN: Arvutuslikud äärmusjuhtumid

IBC Code

19) **Saturated Vapour Concentration (SVC)** – If the vapour pressure and the molecular weight of a substance are known, an estimate of the maximum vapour concentration in a closed compartment (e.g. a tank) can be calculated. This is called the **Saturated Vapour Concentration** (SVC).

Jaak Arro: **Küllastatud auru kontsentratsioon**. Tegemist on arvutustes kasutatava suurusega, mille abil leitakse auruna oleva lasti kogust eeldusel, et kogu vedeliku kohal olev tanki maht on täidetud küllastatud auruga.

20) Water Reactive Index (WRI) –

DANGEROUS CHEMICALS IN BULK (IBC CODE)
- 129 -

21.7.6 Water reactive substances

21.7.6.1 These are classified as follows:

Water Reactive Index (WRI)	Definition
3	Any chemical which is extremely reactive with water and produces large quantities of flammable, toxic or corrosive gas or aerosol
2	Any chemical which, in contact with water, may produce a toxic, flammable or corrosive gas or aerosol
1	Any chemical which, in contact with water, may generate heat or produce a non-toxic, non-flammable or non-corrosive gas
0	Any chemical which, in contact with water, would not undergo a reaction to justify a value of 1, 2 or 3

Jaak Arro: **veetoime indeks**.

21) Minimum Igniting Current (MIC)
Maximum Experimental Safe Gap (MESG)

21.7.9 Electrical apparatus – Apparatus group
(for products with a flashpoint of ≤ 60°C)

21.7.9.1 This refers to intrinsically safe and associated electrical apparatus for explosive gas atmospheres which the IEC divide into the following groups:

Group I: for mines susceptible to firedamp (not used by IMO); and

Group II: for applications in other industries – further sub-divided according to its Maximum Experimental Safe Gap (MESG) and/or the Minimum Igniting Current (MIC) of the gas/vapour into groups IIA, IIB and IIC.

21.7.9.2 This property cannot be determined from other data associated with the product; it has to be either measured or assigned by assimilation with related products in a homologous series.

1) MIC – Minimum Igniting Current
MN: Vähim süütevool

2) MESG – Maximum Experimental Safe Gap
MN: suurim katseline ohutuspilu

Jaak Arro: **suurim katseline ohutuspilu.** Jutt on tankeri plahvatuskindlates elektriseadmetes nõutud ohutuspilu laiusest. See peab olema seadistatud vastavalt veetavale lastile. Tankeriga on lubatud vedada tuleohtlikke vedellaste, mille suurim lubatud ohutuspilu laius on eelnevalt kindlaks määratud.

FSS Code

22) „Monitor foam stations“ VS „monitors“ – All manual release stations, monitor foam stations, hose reel foam stations, hose reels and monitors shall be provided with a means of access that does not require travel across the helideck or helicopter landing area.

KLIM: kuidas siin eristada monitor *foam stations* või *monitors*? Erinevad allikad annavad erinevaid vasteid. Vahukahurid *vs.* vahumonitorid?
MN: vahtkustutusjaam *vs.* vahukahur

Järgmine koosolek toimub 14. mail.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 181
14.05.2024

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Helje Heinoja, Pärtel Keskküla, Jaanus Matso, Ants Raud, Rein Raudsalu, Kadi Saks, Peeter Veegen. Kliimaministeeriumist Anton Merits ning tõlkebüroost Dussan Maris Järve, Nele Koduvere ja Hille Laido.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Fred Kuiv, Maire Raadik, Yrjö Saarinen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

Võõrustasime tõlkebüroo Dussan tõlkijaid, et koos arutada, kuidas merekeele nõukoda saaks parimal moel IMO dokumentide tõlkimisel abiks olla.

I. Vaatasime üle näidise tõlgitud koodeksist MSC.98(73) „Rahvusvahelise tuleohutussüsteemi koodeksi vastuvõtmine“, kuhu olid oma parandused ja kommentaarid lisanud Madli Vitismann, Maire Raadik, Jaak Arro ja Malle Hunt.

Madli Vitismann soovitas, et seal, kus oleks võimalik kasutada käändelõppu või tagasõna, tuleks igal juhul eelistada käändelõppu. Niigi pikad ja keerulised ingliskeelsed laused tuleb eesti keeles võimalikult kompaktseks ja arusaadavaks muuta. Seda saab saavutada, kui püüda võimalikult vältida liigseid abisõnu ja liigseid kõrvallauseid, eriti kiillauseid. Eesti keel on väga ökonoomne ja konkreetne ja neid keele võimalusi tuleb just eriti tõlgetes kasutada.

Terminite kasutuse saab kokku leppida, kuid korrektsed eestikeelseid laused moodustakse ikka mõtet edasi andes, mitte sõnu tõlkides. Ja tõlked tuleb terviktekstina üle lugeda, et aru saada, kas moodustatud lausetel ka mingi mõte ja tähendus on.

1) Parandasime lõigud, milles on juttu kogumahutavusest, mis on laeva mahutavust iseloomustav ühikuta suurus. Tõlkes oli *gross tonnage* vasteks kirjutatud tonnid.

This chapter is not applicable to passenger ships of l,000 gross tonnage and upwards.
Peatükki ei kohaldata reisilaevadele kogumahutavusega 1000 või enam.

2) *… for passenger ships less than 1,000 gross tonnage and for cargo 25 m3/h ships of 2,000 gross tonnage and upwards; and*
for cargo ships less than 2,000 gross tonnage 15 m3/h.

… reisilaevadel kogumahutavusega alla 1000 ja kaubalaevadel kogumahutavusega 2000 või enam ja kaubalaevadel kogumahutavusega alla 2000.

3) Sõnastasime selgemini mõned laused, nt: EEBD-le tuleb trükkida selgelt selle kasutamist illustreerivad lühijuhendid või skeemid. Kasutamine peab olema kiire ja lihtne, et võimaldada vähese ajaga ohtlikust atmosfäärist ohutusse õhukeskkonda minna.

4) Süsteemi varuosi hoitakse laeva pardal, need peavad vastama administratsiooni nõuetele.
MN: Süsteemi varuosi hoitakse laeval, need peavad vastama administratsiooni nõuetele.

On-board ship ei ole tarvis sõna-sõnalt tõlkida: laeva pardal (muudab teksti kohmakaks ja kahetähenduslikuks). Korrektne on **laeval** (*on-board*) või **pardas** (*on ship side*).

5) Apply to ei ole tarvis alati tõlkida kui millegi või kellegi SUHTES. Kehtib tankerite suhtes vs. kehtib **tankeritele.**

6) *By* ei ole tarvis alati tõlkida kui millegi või kellegi POOLT. Laev allub sadamariigi ametnike poolsele kontrollile *vs.* Laev allub **kontrollile**, mida teevad sadamariigi ametnikud.
Kui püüda võimalikult vältida liigseid kõrvallauseid, siis võib ka nii „Laev allub sadamariigi ametnike kontrollile".

7) Jaak Arro märkas, et SOLASe mõiste *„sample extraction smoke detection systems"* on vääralt tõlgitud kui õhus leiduvate suitsukomponentide avastamise süsteemid, täpsem on nii: **proovi võtmisega suitsu avastamise süsteemid**.

8) *„Smoke accumulators"* on ekslikult tõlgitud „suitsudetektorid", peab olema **suitsukogujad**.

9) *Gaseous products*
Gas shall be a gaseous product of fuel combustion in which the oxygen content, the carbon monoxide content, the corrosive elements and any solid combustible elements in a gaseous product shall have been reduced to a permissible minimum.

Gaasilised saadused*
Gaasiline saadus on kütuse põlemisel tekkiv gaas**, mille hapnikusisaldus, süsinikmonooksiidi sisaldus, söövitavad ained ja tahked põlemisjäägid gaasilises saaduses on vähendatud lubatud miinimumini.

Jaak Arro: *Ma olen mitukümmend aastat kasutanud mõistet inertgaas, sest see koosneb põhiliselt lämmastikust ja seda kasutatakse tankeri mahutite inertiseerimiseks.
** Siin on gaas üldnimetus. Gaasilist ainet ei ole olemas, kuid aine võib olla gaasilises olekus.

II. Tõlkebüroo terminite tabeli jaoks vaatasime üle järgmised eestikeelsed vasted:
1) *significant wave height* – **oluline lainekõrgus** – konkreetsel ajavahemikul täheldatud lainekõrguste kõrgeima kolmandiku keskmine kõrgus.
Meresõnaraamatus on määrav lainekõrgus.

2) *Scrubber* – **skraber** – keemiatööstuses gaaside pesemise seade, laevadel suitsu- või heitgaaside pesemiseks.

3) *collision design acceleration* – **projekt-kokkupõrkekiirendus e projekteeritud kokkupõrkekiirendus**
Tõlkija: arvutuslik kokkupõrkekiirendus
Pärtel: http://eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=projekteerima Projekteeritud võimsus e projektvõimsus -> projekteeritud kokkupõrkekiirendus e projekt-kokkupõrkekiirendus.

4) trough test – **künatest**.
Notwithstanding the above, fertilizers within these composition limits are not subject to the provisions of this schedule, if they are assigned class 9 due to the hazard of self-sustaining

*decomposition based on the results of the **trough test** (referred to in the UN Manual of Tests and Criteria, part III, section 39).*

Jaak Arro: Test ja katse on veidi erineva sisuga. Katse puhul vaadatakse, mis välja tuleb, testi vastus on ei või ja, näiteks koroonatest .

5) cleaning regime for areas where heads may be prone to contamination – **Kus sprinklerite pead võivad kergesti määrduda.**
Ships with self-diagnostic systems that have in place a cleaning regime for areas where heads may be prone to contamination may carry out testing in accordance with the requirements of the Administration."
Tõlkija: sprinklerite pead võivad olla altid määrdumisele
MN: Kus sprinklerite pead võivad määrduda
Pärtel: „*prone*“ nüansi säilitamiseks võib täiendada „võivad **kergesti** määrduda“.

6) Nominal foam expansion ratio – **nimipaisumistegur**

Nominal foam expansion ratio is the ratio of the volume of foam to the volume of foam solution from which it was made, under non-fire conditions, and at an ambient temperature of e.g. around 20°C.

Tõlkija: vahu paiseväärtus
Meresõnaraamat: expansion ratio – paisumismäär
Pärtel: nimipaisumistegur. Väärtus on midagi muud kui ratio/tegur/suhtarv. Nominal on ka oluline element, mis viitab "nominaaltingimustele" - ilma tuleta 20 kraadi juures.

7) non-return device – **tagasilöögiklapp**
Tõlkija: tagasilöögiseade? Tagasivooluklapp

8) pre-action system – **eelrakendusega** [sprinkleri]**süsteem**
Pärtel: **eelrakendusega** [sprinkleri]**süsteem**
(https://www.evs.ee/StandardDownload/DownloadPreview?productId=131261&language=42, https://cmsimple.e-ope.ee/tuleohutuspaigaldised/index.html@Vesikustutus%25C3%25BCsteemi_osad_ja_t%25C3%25B6%25C3%25B6p%25C3%25B5him%25C3%25B5te%253ASprinklers%25C3%25BCsteemid.html)

9) Iron pan edges – **tiigliäärед, tiigliserva(jäägi)d**
Pärtel: ChatGPT hüpoteesi (*"Iron pan edges" are essentially residual iron fragments formed at the edges of pans or containers during the iron smelting process*) põhjal pakuks nt **tiigliäärед, tiigliservad**.
Muudest allikatest selgub täpsemalt, et eri nimetused käivad metallisulatuse kõrvalsaaduste erineva suurusega fraktsioonide kohta. Arvestades Eesti nappe traditsioone maagist metalli sulatamise vallas on mõningane oht, et neile kõigile vasteid olemas ei olegi, aga ikkagi soovitaksin erialaspetsialistilt (https://www.etis.ee/CV/Jakob_K%C3%BCbarsepp/est) üle küsida, mitte merespetsialistide guugeldamise peale lootma jääda.
Depending on the dominant size, Iron by-products from smelting of iron ore, ilmenite and titanomagnetite is called variously:
Iron pan edges
Separation of iron
Granulated iron
Plate iron

Pool iron
Flat iron
K1-K3 bears
Steel bears
Pig iron by-product
Beach iron
Iron skulls

10) *OLIVINE GRANULAR AND GRAVEL AGGREGATE PRODUCTS* – **oliviingraanulid ja -kruus**
Tõlkija: OLIVIIN GRAANULITEST JA KRUUSAST TOOTED. Kas tegelikkuses on see siiski 'OLIVIIN' ? Ei ole mõeldud kuju vaid tüüpi, kus seda toodet kaevandatakse.
MN: OLIIVIKUJULISTEST graanulitest ja kruusast tooted.
Pärtel: oliviingraanul- ja -kruustooted. Neist ei ole tehtud tooteid, nad on ju ise tooteks. Inimkeelsem oleks muidugi öelda "oliviingraanulid ja -kruus".

11) slop tanks – **lastijääkide tank naftatankeritel**
Tõlkija: jääkide tank
SOLAS: ülevoolutank ja ka jääkide tank
Jaak Arro: lastijääkide tank naftatankeritel
Kommentaar: Masinaruumis ja teistes kohtades tekkivate jääkide tanki nimetatakse „*sludge tank*". Asi on selles, et naftatankeri lastijäägid saab kaubana maha müüa, kuid masinaruumi jäägid on jäätmed, mille käitlemise eest tuleb maksta.

12) cargo transport unit – **kaubaveoüksus**
Cargo, cargo units and cargo transport units carried on or under deck shall be so loaded,stowed and secured as to prevent as far as is practicable, throughout the voyage, damage or hazard to the ship and the persons on board, and loss of cargo overboard.

SOLAS: cargo transport unit = 'kauba transpordiühik' ja 'kaubaveoühik' läbisegi tõlgitud;
Meresõnaraamat: cargo transport unit (CTU) = 'kaubaühik' ja ka 'lastiühik', mõlemad kasutuses
Pärtel: Arvestades, et cargo unit ja cargo transport unit on mõlemad olemas, kaubaühik igal juhul ei sobi.
Enn: Sellest valikust näib selgitusega sobivat kaubaveo**üksus**. Ühik on pigem millegi mõõtmiseks.
Jaak Arro: **kaubaveoüksus**, mitte ühik, mis eeldab, et kõik CTU-d on ühesugused ja ühesuurused.
Yrjö: CTU on kauba või lasti veo**üksus**. EKSS: üksus: 1. mingi terviku iseseisev osa. Nt konteiner või veoauto või haagis on laadungi kui terviku iseseisev osa. Ühik on rohkem mõõtühik – rajameeter, tonn, kuupmeeter, TEU jne.

13) *vehicle packing declaration; container packing certificate* – **konteineri/veoki pakkimistõend.**
Pärtel: Ma pakuks "konteineri/sõiduki pakkimise tõend". Jutt on konteineri pakkimise kohta antavast tõendist, mitte ühest paljudest konteinerile antavatest tõenditest (konteineri pakkimistõend, lahtipakkimistõend, deratisatsioonitõend jms).
Jaak Arro: **konteineri/veoki pakkimistõend.**
Enn Oja: Veoki pakkimistõend. Kui see on kahes sõnas, siis nagu pakitaks veokit ennast. Konteineri asemel võib olla mahuti, see võib olla erineva kujuga, kast toob meile piiratud pildi.

14) *systemized cargo* – **süsteemitud last**

Roll-trailers carrying systemized cargo should be provided with arrangements for the safe stowage and securing of the vehicle and its cargo.

Tõlkija: süsteemne last. Süstematiseeritud last?

Enn*: liigitatud last.*
Yrjö*: süsteemne last, sarnane last?*
Pärtel: Allolevat arvestades on see sisuliselt „teatud käitlemissüsteemi jaoks kohandatud/vormistatud last“. Kuidas seda selgelt öelda? Kas teatud käitlus-/transpordi**süsteemiga käideldav** on **süsteemne**? Süsteemsel jääks nagu midagi puudu või viltu. Pikema ChatGPTlt nuiamise peale tulid süsteemipõhine last, süsteemitud last. Viimane tundub mulle juba päris hea ja ka ingliskeelse vormile ja mõttele päris sarnane.

ChatGPT: *in the context of the Code of Safe Practice for Cargo Stowage and Securing (CSS Code), "**systemized** cargo" primarily **refers to using a specific system for handling the cargo**, not merely packing it systematically. This involves utilizing specialized equipment and methodologies to ensure efficient, safe, and secure handling, stowage, and transportation of the cargo.*

***Handling systems for systemized cargo** refer to the various methods and equipment used to facilitate the efficient, safe, and secure movement of cargo. Here are some examples: Roll-Trailers, Containerization, Palletization, Automated Guided Vehicles (AGVs), Lift-on/Lift-off (Lo-Lo) Systems, Modular Cargo Systems, Conveyor Systems, Securing and Lashing Systems.*
These examples illustrate how systemized cargo handling relies on standardized equipment and methods to optimize the logistics process, ensuring efficiency, safety, and reliability.

15) *tank container* – **paakkonteiner**

Meresõnaraamat: vedellastikonteiner
Ohtliku lasti seletav sõnastik: paakkonteiner

Jaak Arro: paakkonteiner, on olemas paakauto, tankeril on lastitankid.
Pärtel: ma valiks paagi.

16) *coiled sheet steel* – **rullis lehtteras**
Tõlkija: terasrull / rullis lehtteras/ rullitud lehtteras / rullides lehtteras
Pärtel: lehtteras rullis / rullis lehtteras

17) bare-wound coils – **kaitsekatteta keritud rullid**
Tõlkija: kaitsekatteta kokku keritud / rull (teras)
Pärtel: kaitsekatteta keritud rullid

18) *Excessive accelerations; lower accelerations; higher accelerations* – **ülemäärased, suuremad ja väiksemad kiirendused.**

One way of reducing excessive accelerations is for the master, as far as possible and practicable, to plan the voyage of the ship carefully so as to avoid areas with severe weather and sea conditions.

Tõlkija: Liigsed kiirendused; Ülekiirendus? / madalad või väiksemad kiirendused? / suuremad või kõrgemad kiirendused?

Enn: Jääb selgusetuks, kas kiirendused on siin soovitud või mitte. Lower ja higher vastanduvad, excessive on juba midagi iseseisvat. Madal ja väike ei sobi, sest kiirust ei mõõdeta püstmõõturiga. Jääb suurem ja väiksem. Suur ja väike näivad välja jäävat. Excessive tähendab ülemäärast, seega soovimatut. Excessive oleks siis liigkiirendus, lower accelerations väiksemad kiirendused, higher accelerations suuremad kiirendused.
Pärtel: Liiga suured? Kiirendus on minu arust pigem väike/suur, mitte madal/kõrge.
Yrjö: Pakun: ülemäärased, suuremad ja väiksemad kiirendused.

19) *over the ship's side* – **mis ulatuvad üle laeva parda**

Heavy cargo items projecting over the ship's side
Tõlkija: üle laeva parda/ääre/külje?
Enn: Raske last, mis kõõlub/ulatub üle parda? Ülepardaulatuv oleks kena vaste. Üks sõna väljendab omaette tervikmõistet.
Pärtel: parda?
Yrjö: ulatusega üle laeva parda

20) Bottom-tier containers – **alumise kihi konteinerid**
Yrjö: sobib

21) *UTM processes* – **Ühtsed ohujuhtimisprotsessid**
A VCA is carried out at a location or a site (Survey Station/Approval Office/Site) to verify the correct application of relevant requirements in service realization for the specific work in that contract/order, and their interactions (relevant sub-processes include e.g. previous part surveys or UTM processes connected to the survey).

Pärtel*: Quality* ja *risk management* on kvaliteedi ja riski juhtimine. Ühtsed ohujuhtimisprotsessid?
Enn: ühtse ohuhalduse toimingud

22) *skids or cradles* – **Jalased või kandurid?**
The external stabilizing members of a portable tank may consist of skids or cradles and, in addition, the tank may be secured to a platform-based container.
Tõlkija: kelgud või pesad
23) Pärtel: Jalased või… alused? *Cradle* näikse olevat kaarjas "jalg" tsisterni kummagi otsa all. Jalad oleks pigem nelja nurga, mitte kummagi otsa all? Või võiks paagil ka kaks jalga olla? Mitmesuguste asjade **kandurid** näevad natuke selliste moodi välja.

Enn: *Cradle* on ka jalas või renn, *skid* libik või kelk.

24) *platform-based container* – **aluskonteiner**
The external stabilizing members of a portable tank may consist of skids or cradles and, in addition, the tank may be secured to a platform-based container.

Tõlkija*:* platvormipõhine konteiner
Pärtel: platvormkonteiner - https://arthanugraha.com/mengenal-peti-kemas-kontainer/platform-based-container/.
Enn: püsikast.
Yrjö: aluskonteiner

25) portable tank – **teisaldatav paak**
means a tank which is not permanently secured on board a ship, and has a capacity of more than 450 litres and a shell fitted with external stabilizing members and items of service equipment and structural equipment necessary for the transport of gases, liquids or solids.

Jaak Arro: teisaldatav paak.
Pärtel: paak on OK.
Enn: Küsimus on, kas see 450 l kõlbab tanki ja paagi eristamiseks? Siin on üle 450 l. seega võik see olla tank. Rinnale seda ei võta.
Yrjö: teisaldatav mahuti

26) flexible bulk container – **pehme puistematerjalikonteiner.**
Pärtel: see on põhimõtteliselt nn Big-Bag e tonnine puistematerjali veoks kasutatav plastkott. „Painduv“ ei tundu selle kohta päris kohane väljend. „Pehme“ tunduks asjakohasem. Konteineriks nimetamine tundub ka natuke kahtlane, aga võib-olla kannatab ära. Ja ma kahtlustan, et pigem on selle juures mõeldud „mahtlasti“ konteinerit. „Mahtkonteiner“ ei tähenda justkui suurt midagi. Kokkuvõttes ma tuleks mõne enda alloleva pakkumise juurde tagasi, nt **pehme puistematerjalikonteiner**.

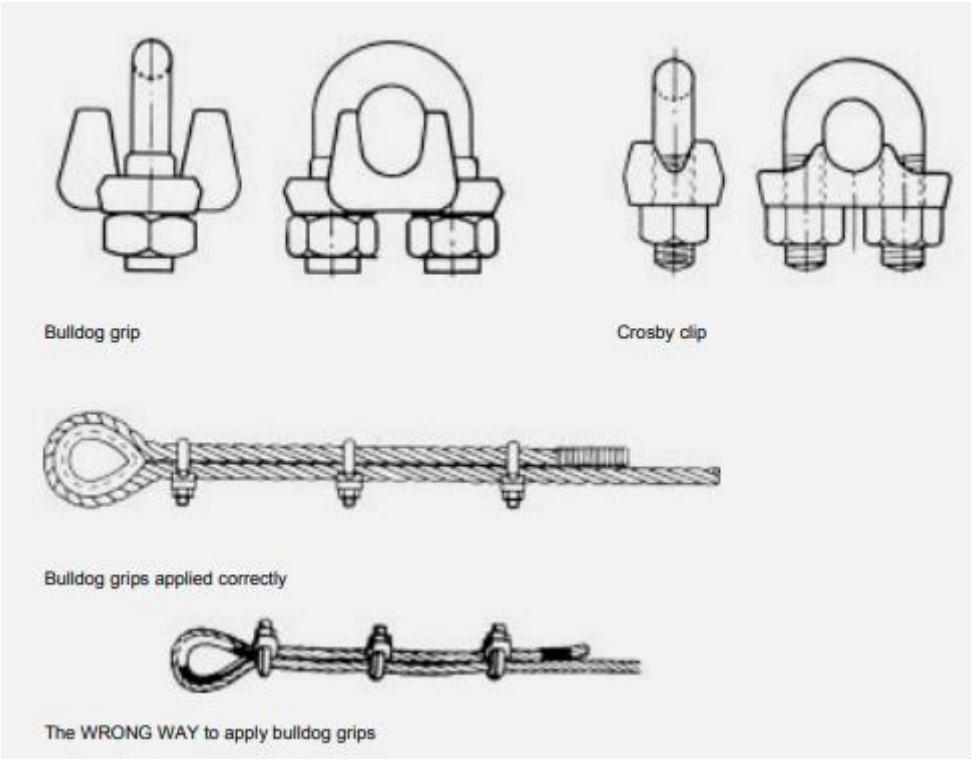
This symbol shall not be used for any purpose other than certifying that a packaging, a flexible bulk container, a portable tank or a MEGC complies with the relevant requirements in chapters 6.1, 6.2, 6.3, 6.5, 6.6, 6.7 or 6.9;

Jaak Arro: painduv mahtkonteiner, elastne ei sobi. Elastne on materjal, mis pärast teatud piirini toimunud venitust või kokkusurumist võtab oma esialgse kuju.
Pärtel: kottkonteiner, pehme puistematerjalimahuti, pehme puistematerjalikonteiner.
Yrjö: elastne mahtkonteiner

27) wire, grips and clips – **tross, trossiklamber**
Particular attention should be paid to the correct use of wire, grips and clips.

Tõlkija: vaieri, klambrite ja klampide / trossi, haaratsite ja klambrite ?

Pärtel: Ma pakuks pigem tross kui vaier. Allolevalt temaatiliselt pildilt paistab, et (*Bulldog) grip* ja (*Crosby) clip* on sisuliselt üks ja sama asi - mõnes poes **trossilukk**, mõnes kohas **trossiklamber** – küsimus on ainult erinevas disainis ja tootenimes, ühte otsustas looja nimetada *clip*iks ja teist *grip*iks. Ühe neist selle pärast haaratsiks nimetamine pigem eksitaks. Haarats e haaramise vahend on ikka täitsa teine asi kui siinne kinniklammerdamise vahend.

https://maritimesafetyinnovationlab.org/wp-content/uploads/2013/01/uk-p-and-i-securing-cargo.pdf
Yrjö: tross, haarats, klamber

28) *saddle portion of the clip; U-bolt to the dead or shortened end segment* – **trossiklambri sadulaosa tuleks paigaldada trossi koormuse all oleva osa poole ja U-polt vaba otsa poole**
The saddle portion of the clip should be applied to the live load segment and the U-bolt to the dead or shortened end segment.

Tõlkija*:* klambri/klambi? sadulaosa; U-polti segmendi tupikotsale või lühendatud otsale.
Pärtel: Veebipoest "U-polt koos valatud vastusega". Minu poolt "trossiklambri sadulaosa tuleks paigaldada trossi koormuse all oleva osa poole ja U-polt vaba otsa poole".
Enn: klambri nõguosa.

29) Timber cradles, beddings and shorings – **puidust kandurid, alusmaterjal ja toestus.**
Tõlkija: puidust pesad/tugiraamid, vundamendid ja toestus
Enn: Kas puidust või puidu jaoks? Bedding võib olla ka lihtsalt alus. *Shoring* on tugi.
Pärtel: puidust kandurid, alusmaterjal ja toestus
ChatGPT:
Timber Cradles: Used to support and secure cylindrical or irregularly shaped items.
Timber Beddings: Flat supports placed under cargo to distribute weight and provide stability.
Timber Shorings: Bracing supports that prevent cargo from moving horizontally or vertically.

30) *thread of clips and turnbuckles* – **klambrite ja kruvitalrepite keermete määrimine**
Greasing the thread of clips and turnbuckles increase their holding capacity and prevent corrosion.

Tõlkija: Klambrite ja kruvitarlepite ahel
Pärtel: (kokku ühendatud?) klambrite ja (kruvi?)talrepite määrimine? See *thread* ei lisa sisuliselt eriti midagi. Peale kruvitalrepite muid vist tänapäeval eriti ei kasutata, äkki pole kruvi vaja?
Enn: *turnbuckle* on kruvipinguti/pöördpinguti.
Yrjö: klambrite ja kruvitalrepite keermete määrimine.

31) *strip coils* – **lindirullid**
In general, strip coils in three end rows in the top tier should be lashed.
Pärtel: tavaliselt räägitakse materjalist (nt plekk) ja selle juures lihtsalt "rullidest"… Aga kui peab nii üldiselt… ega paremat ei oska pakkuda. Lindirullid oleks tegelikult vist loogilisem. Rullid ei ole lint vaid rullides on lint.
Yrjö: lintrullid.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 182
10.09.2024

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Helje Heinoja, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen ja Kliimaministeeriumist Anton Merits.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Jaanus Matso, Enn Oja, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Madli Vitismann ning tõlkebüroo Dussan tõlkijad.

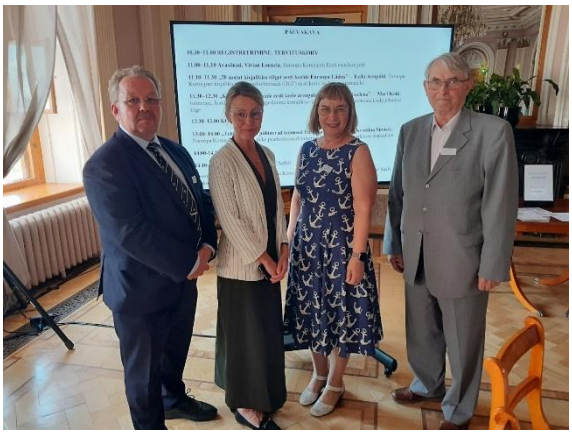
Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

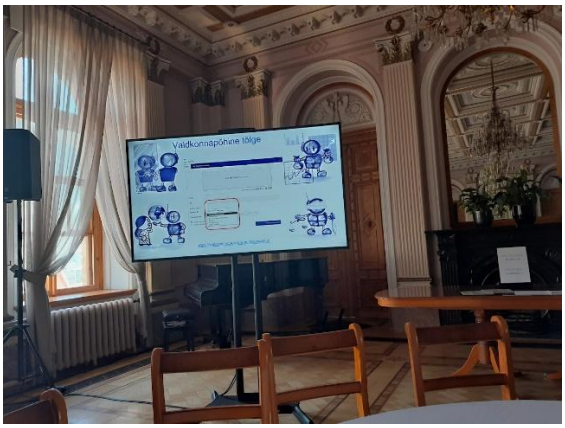
I. Tänavu möödub 20 aastat Eesti ühinemisest Euroopa Liiduga. Euroopa Komisjoni kirjaliku tõlke peadirektoraadi (DGT) eesti keele osakond koostöös Euroopa Komisjoni Eesti esindusega korraldas sel puhul **24. mail** Tallinnas Teaduste Akadeemia saalis piduliku seminari „20 aastat eesti keelt Euroopa Liidus".

Tänavune seminar oli järjekorras juba seitsmes ning tõi kokku ELi institutsioonide tõlkijad ja Eesti koostööpartnerid. Selle aasta teemaks oli eesti keel Euroopa Liidus. Seminaril tutvustati muu hulgas komisjoni masintõlkeprogrammi, mis on omataoliste hulgas üks paremaid ning mida saavad tasuta kasutada ka Eesti avalik-õiguslike asutuste töötajad ja väikeettevõtjad suhtluses Euroopa ja välismaiste partneritega. Peale selle on komisjoni tehisintellektiteenuste hulgas muudki kasulikku ja põnevat, nagu kokkuvõttekirjutaja, koosolekute protokollija jm.

Huvitava ettekande tegi Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja ja Eesti Keeletoimetajate Liidu juhatuse liige Mari Koik, kes andis keeletoimetaja vaate eesti keele arengule Euroopa Liidu keelena.

Seminarile olid kutsutud ka merekeele nõukoja ja lennundusterminoloogiakomisjoni liikmed. Euroopa Komisjonis tõlkijad rõhutasid institutsioonide otsekontaktide vajalikkust, et jõuda võimalikult kiiresti ja ilma vaheetappideta õige eksperdini. Terminoloogiatöö on iga riigiasutuse ametlik kohustus, et oleks tagatud kvalifitseeritud erialane ja keelealane nõustamine.

Pildil on Lauri Kreen ja Anastasia Levin lennundusterminoloogiakomisjonist ning Malle Hunt ja Jaak Arro merekeele nõukojast.

II. Jätkasime tõlkebüroo Dussan saadetud terminite ülevaatamist.

1) **tightening wires** – pingutusvaierid

2) **short roll periood** – lühike rullumisperiood
overstressing of the ship's structure as a result of a short roll period caused by excessive metacentric height; and

3) **billets** – toorikud
Pipes, rails, rolled sections, billets, etc., should be stowed in the fore-and-aft direction to avoid damage to the sides of the ship if the cargo shifts.

4) **bundles or in continuous lengths** – kimpudena või ühtlaselt täispikkuses
Anchor chains for ships and offshore structures are usually carried in bundles or in continuous lengths.

5) **lifting wires** – tõstetross/ tõstevaier

6) **lower battens of the spar ceiling** – rigilattide alumised kärnerid
Before loading, the lower battens of the spar ceiling should be protected by substantial dunnage to reduce damage and to prevent heavy and sharp pieces of scrap coming in contact with the ship's side plating.

7) **one-way type or multi-purpose design** – ühe- või mitmekordseks kasutamiseks
A flexible intermediate bulk container (FIBC), in the context of these guidelines, means a flexible portable packaging to be used for the transport of solids with a capacity of not more than 3 m3 (3,000 litres) designed for mechanical handling and tested for its satisfactory resistance to transport and transport stresses in a one-way type or multi-purpose design.

8) **wire lashings from side to side** – vaiersoringud pardast pardani
These measures should include sufficient gratings or plywood sheets placed against the FIBCs and the use of wire lashings from side to side to secure the FIBC cargo.

9) **high ballast dump valves** – ballasti pardatankide põhjaklapid
the master should ensure that the opening and closing of any high ballast dump valves are properly recorded in the ship's log.

10) **screw-down valve fitted in gravity overboard drain lines** – parda taha viivatele isevoolsetele kuivendustorudele paigaldatud …
Given that such high ballast tanks are necessary to facilitate loading and bearing in mind regulation 22(1) of the International Convention on Load Lines, 1966, which requires a screw-down valve fitted in gravity overboard drain lines, the master should ensure that the dump valves are properly monitored to preclude the accidental readmission of water into these tanks.

11) **unit load** (UL) – lastiüksus; **cargo transport unit** (CTU) = kaubaveoüksus
Unit load: means that a number of packages are either: placed or stacked, and secured by strapping, shrink-wrapping or other suitable means, on to a load board such as a pallet; or placed in a protective outer packaging such as a pallet box; or permanently secured together in a sling.

12) **racking** – viltu vajumine
The unit loads should be stowed without any void space between the loads and the ship's sides to prevent the unit loads from racking.

13) **free at two sides** – kahest küljest vaba
Stowage in a wing of a cargo space and free at two sides.

14) **zinc containing inhibitor free zinc silicate based** – tsinki sisaldav tsinksilikaadivaba inhibiitor.
Zinc containing inhibitor free zinc silicate based or equivalent.

15) **pre-qualification test** – kvalifitseerimiseelne test
Coating pre-qualification test.

16) **pre-qualification** – eelkvalifitseerimine
Sa 2 removing at least 70% of intact shop primer, which has not passed a pre-qualification certified by test procedures in 1.3.

17) **undercutting from scribe** – sisselõiked märgistuselt? See võiks olla katte sisse kraabitud joone (scribe line) servast kahjustuse tungimine katte serva alla või katte serva lahti tulemine.

The undercutting along both sides of the scribe is measured and the maximum undercutting determined on each panel. The average of the three maximum records is used for the acceptance.

18) **sweep blasting** – survepuhastus
The retained shop primer shall be cleaned by sweep blasting, high-pressure water washing or equivalent method.

19) **without wave movement** – võnkumiseta? Ilma lainetuseta (jutt on testimiseks kasutatavast lainetankist).
If a zinc silicate shop primer has passed the pre-qualification test of 1.3 as part of an epoxy coating system, it may be used in combination with other epoxy coatings certified under 1,3. provided that the compatibility has been confirmed by the manufacturer by the test in accordance with 1.7 of appendix 1 to annex 1 without wave movement.

20) **feathered** – kattekihi ülekattega osad peavad sujuvalt õhenema.
Coating in overlap shall be feathered.

21) **daily log** – Igapäevane sissekanne / päevakirje
Results from the inspection shall be recorded by the inspector and shall be included in the CTF (refer to annex 2 (Example of daily log and non-conformity report)).

22) **coating log** – katmise/värvimise päevik
coating log issued by the coating inspector, stating that the coating was applied in accordance with the specifications to the satisfaction of the coating supplier representative and specifying deviations from the specifications (example of daily log and non-conformity report see annex 2);

23) **blast sweep** – survepuhastus
Blast sweep, high pressure washing or other primer removal methods are not to be used.

24) **scribe line** – märgistusjoon
The panel has a scribe line down to bare steel across the width.

25) **sacrificial zinc anode** – tsinkprotektor
This panel has a fixed sacrificial zinc anode in order to evaluate the effect of the cathodic protection.

26) **artificial holiday** – mingi koht jääb värvimata
A circular 8 mm artificial holiday down to bare steel is introduced on the test panel 100 mm from the anode in order to evaluate the effect of the cathodic protection.

27) **wave tank** – lainetustank
Wave tank for testing of ballast tank coatings

28) **cylindrical mandrel** – katsekeha?
flexibility modified according to panel thickness (3 mm steel, 300 µm coating, 150 mm cylindrical mandrel gives 2% elongation) for information only;

29) **disbondment** – protektori kulum
cathodic protection weight loss/current demand/disbondment from artificial holiday; and…

30) **adhesive failure** – liimi rike
Adhesive failure between substrate and coating or between coats for 60% or more of the areas.

31) **cohesive failure** – sidususe vähenemine/kadumine

32) **tripping bracket** – järeleandvad toendid.
* bracket – koormust hajutav toend
* tripping – murdumine, paindumine
In way of the foremost hold, side frames of asymmetrical section shall be fitted with tripping brackets at every two frames, as shown in figure 4.

33) **flight of an inclined ladder** – kaldtrepi käik (ulatus)
Flight of an inclined ladder means the actual stringer length of an inclined ladder.

34) **wing ballast tanks** – parda ballastitankid või ballasti pardatankid
For oil tankers and wing ballast tanks of ore carriers, approved alternative methods may be used in combination with the fitted permanent means of access, provided that the structure allows for its safe and effective use.

35) **suction bellmouth** – imilehtri suue

36) **friction lid** – pealesurutav kaas
the inner packagings have the same or smaller openings and the closure is of similar design (such as screw cap, friction lid, etc.);

37) **compressed gas accumulator** – surugaasisalvesti
Other dangerous goods (e.g. batteries, fire extinguishers, compressed gas accumulators or safety devices) required for the functioning or safe operation of the engine or machinery shall be securely mounted in the engine or machine.

38) **propelling charges** – heitelaeng
When such articles have propelling charges or are self-propelled, their ignition systems shall be protected against stimuli encountered during normal conditions of transport.

39) **stimuli** – käivitavad tegurid
When such articles have propelling charges or are self-propelled, their ignition systems shall be protected against stimuli encountered during normal conditions of transport.

40) **jetting effect** – efekt, mis võtab joatekke mõju vähemaks
When the shaped charges are packed in pairs, the conical cavities shall face inwards to minimize the jetting effect in the event of accidental initiation.

41) **sealed** – plommitud (ligipääsematu)
For UN 0105, no inner packagings are required if the ends are sealed.

42) **set-to-discharge pressure** – tühjenemisrõhk
The type of pressure relief device, the set-to-discharge pressure and relief capacity of pressure relief devices, if required, shall be specified by the competent authority of the country of use.

43) **relief capacity** – rõhulangetusvõime
The type of pressure relief device, the set-to-discharge pressure and relief capacity of pressure relief devices, if required, shall be specified by the competent authority of the country of use.

44) **gimbal** – kardaanliigend
The receptacle shall be designed to remain in an upright position during transport, e.g. have a base whose smaller horizontal dimension is greater than the height of the centre of gravity when filled to capacity or be mounted on gimbals.

45) **wand assembly** – voolikpihusti
Cylinders and pressure drums shall not be offered for transport when connected with spray application equipment such as a hose and wand assembly.

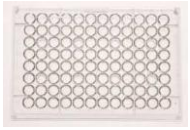
46) **aluminium bladder** – alumiiniumballoon
Primary containment of the fuel within this receptacle shall consist of a welded aluminium bladder having a maximum internal volume of 46 L.

47) **Primary containment of the fuel within this receptacle** – kütusejääk vastuvõtupaagis
Primary containment of the fuel within this receptacle shall consist of a welded aluminium bladder having a maximum internal volume of 46 L.

48) **fused** – sulatatakse
When fused, drums (1A2, 1B2 or 1N2) with a maximum net mass of 400 kg; or…

Jaak Arro: tegemist ei ole fosforiga, sest sulgudes viidatud vaadid (üks ots on eemaldatav) ei ole kasutatavad sulatatud fosfori transportimiseks. Kahjuks puudub „When fused, …“ eelnev inglisekeelne tekst, mis aitaks asjast aru saada. Võib oletada, et eelnev tekst puudutab tahket kraami sisaldavaid vaate, mille tühjendamiseks võib soojendamisega üles sulatada, voolavaks muuta. [IMDG koodeksist ma vastavat viidet leidnud] Siis sobib „fused“ tõlkida „sulatatakse“. Lause tõlge on: Kui [pakendi sisu tühjendamiseks] sulatatakse, vaate [markeeringuga] (1A2, 1B2 või 1N2) maksimaalse netomassiga 400 kg [on lubatud kasutada].

49) **multi-titer plates** – mitmeküvetiline plaat, (parem) küvetiplaat
the samples are carried in microtiter plates or multi-titer plates made of plastics, glass, porcelain or stoneware as inner packaging;

Jaak Arro: Pildil olevat eset võib nimetada küvetiplaadiks või mitmeküvetiliseks plaadiks. Kui *titer* või *titre* tähendab tiitrimise tulemust ehk mingi aine kontsentratsiooni mõõtmist tuntud kontsentratsiooniga lahuse kulu kaudu. Tänapäevane analüüsiaparatuur võimaldab seda protsessi automatiseerida ja seade ise võtab küvetist (katseklaasist) analüüsimiseks vajaliku proovi. Küvetiplaadil saab seadmele palju erinevaid proove ette anda.

50) **foam carrier** – vahtplastpakend
within the foam carrier, inner packagings are segregated from each other by a minimum distance of 40 mm and from the wall of the outer packaging by a minimum distance of 70 mm.

51) **packless type, packed type** – tihendita/tihendiga; vabapakendlik, pakendlik
Each valve shall be of the packless type with non-perforated diaphragm, except that, for corrosive materials, a valve may be of the packed type with an assembly made gas-tight by means of a seal cap with gasket joint attached to the valve body or the pressure receptacle to prevent loss of material through or past the packing;

52) **seal cap with gasket joint** – tihendiga kork

Each valve shall be of the packless type with non-perforated diaphragm, except that, for corrosive materials, a valve may be of the packed type with an assembly made gas-tight by means of a seal cap with gasket joint attached to the valve body or the pressure receptacle to prevent loss of material through or past the packing;

53) **fissile-excepted material** – mittelõhustuv materjal
In the case of fissile-excepted material, limits specified in 2.7.2.3.5 shall be met.

54) **heat seal** – katte peale kuumutamine

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 183
8.10.2024

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Liivo Laanetu, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Tarmo Ojamets, Maire Raadik.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Merekeele nõukojaga liitus mereväeohvitser Liivo Laanetu, kes kohe ka töösse kaasati.

II. Euroopa Komisjoni tõlkijad palusid üle vaadata järgmised avamerelaevade eestikeelsed nimetused.

1) *floating production storage and offloading* (FPSO) – ujuv toornafta tehasladu
2) *floating storage and offloading* (FSO) – ujuvladu
3) *accommodation ship* – majutuslaev
4) *diving support vessel* – allveetööde toetuslaev
5) *offshore support vessel* – avameretööde toetuslaev
6) *pipe burying vessel* – torukatmislaev
7) *pipe layer ja pipe layer crane vessel* – toruveeskaja ja kraanaga toruveeskaja
8) *cable repair ship* – kaabliparanduslaev
9) *production testing vessel* – tootmise katselaev
10) *standby safety vessel* – valve-päästelaev
11) *trenching support vessel* – kaevetööde toetuslaev
12) *well stimulation vessel* – puuraugu (tootmiskaevu) stimuleerimise laev
13) *wind turbine installation vessel* – tuulikupaigalduslaev
14) *dredger* – süvendaja
15) *hopper dredger* – trümm-süvendaja
16) *commissioning service operation vessel* – mereenergiarajatiste käitus- ja hoolduslaev
17) *service operation vessel* – mereenergiarajatiste hoolduslaev
18) *research survey vessel* – uurimislaev
19) *pipe carrier / pipe supply vessel* – toruveolaev / toruveo-toetuslaev
20) *class notation* – klassi tähis

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 184
12.11.2024

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Malle Hunt, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Oja, Tarmo Ojamets, Maire Raadik, Jaanus Rohulaid, Yrjö Saarinen, Kadi Saks.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Merekeele nõukojaga liitus laeva vanemmehaanik Jaanus Rohulaid.
II. Alustasime kirjete koostamist Ekilexis, mille väljundiks on Sõnaveebis nähtav **merenduse terminikogu**. Selleks vaatame üle „Inglise-eesti meresõnaraamatu“ märksõnad, otsime või sõnastame definitsioonid ja esinemisnäited nii eesti kui ka inglise keeles.

1. Hõljuk
1) Definitsioon ja allikas: õhkpadjal libisev sõiduk sõitmiseks veel, jääl ja siledal maapinnal [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin ja allikas: ***hovercraft*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *A vehicle or craft that travels over land or water on a cushion of air provided by a downward blast. [Bing / Oxford Languages]*
4) Mõiste valdkond: TR7 – merendus ja mertransport

2. Tanker
1) Definitsioon ja allikas: laev, mille keresse ehitatud mahuteis ehk tankides veetakse vedelat lasti [Merekeele nõukoda]

2) Sünonüüm: vedellastilaev, tanklaev[Mereviki]
3) Eelistatud: tanker
4) Ingliskeelne termin ja allikas: ***liquid cargo vessel*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
5) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Most tankers carry either crude oil from oil fields to refineries or petroleum products such as gasoline, diesel fuel, fuel oil, or petrochemical feedstock from refineries to distribution centres.* [Termium Plus]
6) Ingliskeelne sünonüüm: *tanker* [Inglise-eesti meresõnaraamat]

3. Tiibur

1) Definitsioon ja allikas: veealustel tiibadel liikuv veesõiduk [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin ja allikas: ***hydrofoil*** [Wikipedia]
3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *During the same period the Soviet Union experimented extensively with hydrofoils, constructing hydrofoil river boats and ferries with streamlined designs during the cold war period and into the 1980s*. [Wikipedia]

4. Pukser

1) Definitsioon ja allikas: laev teiste laevade ja muude ujuvvahendite ning esemete pukseerimiseks [Merekeele nõukoda]
2) Sünonüüm: vedurlaev, tõukurlaev [Mereviki]
3) Eelistatud: pukser
4) Ingliskeelne termin ja allikas: ***tug*** [Termium Plus]
5) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Tugboats are needed to pull or push large ships in confined waters such as in a harbor area and docks, and they are also needed to tow large ships on long ocean voyages. ...* [Termium Plus]

5. Puksiirtross

1) Definitsioon ja allikas: tross laevade ja muude ujuvvahendite pukseerimiseks [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin ja allikas: ***towline*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *The owner, master, or operator of each vessel towing astern must ensure that the strength of each towline is adequate for its intended service* [United States Coast Guard]

6. Pukseerimine

1) Definitsioon ja allikas: laeva vm ujuvvahendi teisaldamine vedamise või tõukamise teel [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin ja allikas: ***towing*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *An operation in which a vessel pulls or pushes another vessel or a floating object.* [Termium Plus]

7. Kokpit

1) Definitsioon ja allikas: süvend purjejahi tekis või ruum väikelaevas, kust laeva juhitakse [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***cockpit*** [Merriam Webster]
3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *a space or compartment in a usually small vehicle (such as a boat, airplane, or automobile) from which it is steered, piloted, or driven* [Merriam Webster]
4) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *For fishermen, the cockpit is the most important part of the boat, because that's where the action takes place.* [Release Boatworks]

8. Klüüs

1) Definitsioon ja allikas: ava laeva pardas, reelingus või tekis sildumisotsa või ankruketi jaoks [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***hawse pipe*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]

3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *A hole in the side of a ship through which a cable or anchor-rope passes.* [Termium Plus]

9. Kliiver

1) Definitsioon ja allikas: purjelaeva kliiverpoomi ja eesmasti vahelise taagi alaosale kinnituv ülestõstetav kolmnurkne puri [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***jib*** [Merriam Webster]
3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *A triangular sail set on a stay extending usually from the head of the foremast to the bowsprit or the jibboom. Also : the small triangular headsail on a sloop* [Merriam Webster]

10. Kiil

1) Definitsioon ja allikas: laeva pikitasandis paiknev laevapõhja põhitala [Merekeele nõukoda]
2) Sünonüüm: emapuu
3) Ingliskeelne termin: ***keel***
4) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *When a ship is on an even keel, it means that the draft of the vessel is equal fore and aft. In simpler terms, the ship's keel is parallel to the waterline, which allows the vessel to float or proceed in a smooth and level manner.*[Termium Plus]

11. Karavell

1) Definitsioon ja allikas: hiliskeskaegne, alguses ladinapurjestusega, hiljem raapurjedega purjelaev [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***caravel*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Light sailing ship of the 15th, 16th, and 17th centuries in Europe, much-used by the Spanish and Portuguese for long voyages.* [Britannica]

12. Roolikamber

1) Definitsioon ja allikas: laevasillal paiknev ruum, kust laeva juhitakse [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***wheelhouse*** [Wärtsilä]
3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *An enclosed space in which the main steering wheel, controls, engine room telegraph, etc., are located.* [WÄRTSILÄ]
4) Ingliskeelne sünonüüm: *pilothouse* [Merriam Webster]

13. Kajalood

1) Definitsioon ja allikas: seade vee sügavuse mõõtmiseks helilainete abil [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***echosounder*** [Merriam Webster]
3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Echo sounder. noun. : an instrument used to find out the depth of a body of water or of an object below the surface by means of sound waves.* [Merriam-Webster]
4) Ingliskeelne sünonüüm: *depth finder* [Britannica]
5) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Depth finder, device used on ships to determine the depth of water by measuring the time it takes a sound (sonic pulse) produced just below the water surface to return, or echo, from the bottom of the body of water. Sonic depth finders are in operation on practically every important class of ship, naval and merchant, and are also used on small craft.* [Britannica]

14. hüdrolokaator [Võõrsõnade leksikon]

1) Definitsioon ja allikas: seade veealuste objektide tuvastamiseks helilainete abil [Merekeele nõukoda]
2) Sünonüüm ja allikas: sonar [Võõrsõnade leksikon]
3) Eelistatud: sonar
4) Ingliskeelne termin: *sonar* [Wikipedia]

5) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *technique, that uses sound propagation (usually underwater, as in submarine navigation) to navigate, measure distances (ranging), communicate with or detect objects on or under the surface of the water, such as other vessels* [Wikipedia]
6) Ingliskeelne sünonüüm: *asdic*
7) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Asdic, later known as sonar, was a secret device for locating submerged submarines by using sound waves. It was named after the Anti-Submarine Detection Investigation Committee. It consisted of an electronic sound transmitter and receiver.* [National Museums Liverpool]

15. Kai
1) Definitsioon ja allikas: rajatis laevade sildumiseks [Merekeele nõukoda]
2) Sünonüüm: sadamasild
3) Ingliskeelne termin: ***quay*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
4) Ingliskeelne sünonüüm: *berth; pier; wharf*
5) Eelistatud: *berth*
6) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *mooring structure* [Termium Plus]

16. Kahvel
1) Definitsioon ja allikas: nelinurkse pikipurje ülaserva hoidev peel [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***gaff*** [TERMIUM Plus]
3) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Gaff rig is a sailing rig (configuration of sails, mast and stays) in which the sail is four-cornered, fore-and-aft rigged, controlled at its peak and, usually, its entire head by a spar (pole) called the gaff.* [Wikipedia]

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 185
10.12.2024

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Helje Heinoja, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Jaanus Matso, Enn Oja, Maire Raadik, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Jätkasime kirjete koostamist Ekilexis, mille väljundiks on Sõnaveebis nähtav **merenduse terminikogu**. Selleks vaatame üle „Inglise-eesti meresõnaraamatu“ märksõnad, otsime või sõnastame definitsioonid ja esinemisnäited nii eesti kui ka inglise keeles.

1. Praam [Mereviki]
1) Definitsioon ja allikas: pukseeritav, harvemini iseliikuv lai lamedapõhjaline väikese süvisega ja lihtsa ehitusega kaubalaev, millega veetakse laste peamiselt siseveekogudel, aga ka merel [Merekeele nõukoda]
2) Sünonüüm: pargas [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Eelistatud: pargas
4) Ingliskeelne termin ja allikas: ***barge*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]

5) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *flat-bottomed craft of full body, applied for the transportation of bulky freight such as coal or lumber, sand, stone, and so on, usually without engines or crew accommodation* [WÄRTSILÄ]
6) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Carrying goods by train costs nearly three times more than carrying them by barge.* [Collins]
7) Mõiste valdkond: TR7 – merendus ja mertransport

2. Parvlaev [Mereviki]
1) Definitsioon ja allikas: autotekiga reisilaev [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***ferry*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *boat that transports passengers and vehicles and cargo across a body of water.* [Wikipedia]
4) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Ferries to both islands depart daily* [Merriam-Webster]

3. Haalama [Eesti keele seletav sõnaraamat]
1) Definitsioon ja allikas: laeva kinnitusotste abil ümber paigutama [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***haul*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *to move a vessel by hauling on a line or cable that is fastened to an anchor or pier* [Wiktionary]

4. Diafoon [Mereviki]
1) Definitsioon ja allikas: suruõhuga töötav seade laevadele udusignaalide andmiseks [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***diaphone*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *A compressed-air sound-signal apparatus used by coastal stations in foggy weather and emitting a low powerful note, each blast terminating with a sharp descending note termed "grunt"* [Termium Plus]
4) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *The first diaphone employed as a foghorn in the United States was at the Buffalo Breakwater North End Light Station in August 1914.* [DeTour Reef Light Preservation Society]

5. Laevamaakler [Mereviki]
1) Definitsioon ja allikas: sõltumatu ja tunnustatud vahendaja laevandusvaldkonna lepingute sõlmimisel (prahtimine, laevade ost-müük, laevaehitus ja -lammutus jms) [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***ship broker*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: middlemen who make shipping happen [City University of London]
4) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: In the open charter market (including bulk business, tramp operations and vessel charters of the liner market) the shipowner and the charterer will often come in contact through shipbrokers (chartering brokers), although in today's electronic. A shipbroker either specialises in chartering matters, then called "chartering broker", or in ship sale and purchase transactions, then called "s&p broker". [Lloyd's Practical Shipping Guides. Shipbroking and Chartering Practice. 8th Edition, 2018]

6. Randumine [Mereviki]
1) Definitsioon ja allikas: Laeva randasõit või randa kandumine [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***beaching*** [Wikipedia]
3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *the action of intentionally and safely laying a vessel aground* [Termium Plus]
4) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *Beaching is typically the easy part; avoiding damage and unbeaching when it's time to head back to the dock is another matter.* [Soundings]

7. Randuma [Inglise-eesti meresõnaraamat]
   1) Definitsioon ja allikas: randa sõitma või randa kanduma
   2) Ingliskeelne termin: ***beach*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
   3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *The action of intentionally and safely laying a vessel aground [*Termium Plus]

8. Sildumine [Mereviki]
   1) Definitsioon ja allikas: laeva lähenemine kaile ja laeva kinnitamine selle külge [Merekeele nõukoda]
   2) Eestikeelne sünonüüm: ankrusse panemine
   3) Eelistatud: sildumine
   4) Ingliskeelne termin: ***berthing*** [Forceget]
   5) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *act of bringing a ship or boat to a dock or wharf and securing it in place so that it can load or unload passengers and cargo.* [Forceget]
   6) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *When berthing with a bow thruster, a large ship may need a tug to control the ship's stern.[*Standard Club]

9. Silduma [Inglise-eesti meresõnaraamat]
1) Definitsioon ja allikas: laeva vahetu lähenemine kaile või teise laeva parda äärde ja laeva kinnitamine sinna [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***mooring*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *To moor or place a ship in a suitable position.* [Termium Plus]

10. Avraaltöö [Mereviki]
   1) Definitsioon ja allikas: Kogu laevaperega tehtav erakorraline kiireloomuline töö laeval
   2) Eestikeelne sünonüüm: erakorraline kogumeeskonnatöö
   3) Ingliskeelne termin: ***all-hands-on*** [Merekeele nõukoda]
   4) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: a critical operation on a ship that requires the coordinated participation of the entire crew [ChatGPT]
   5) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: A boatswain's call denoting the completion of an all hands evolution, and that you can go below. [CrewSeekers]

11. Laevapere [Mereviki]
   1) Definitsioon ja allikas: kapteni juhtimisel laeval töötavad ning munsterrolli kantud inimesed [Merekeele nõukoda]
   2) Eestikeelne sünonüüm: meeskond
   3) Eelistatud: laevapere
   4) Ingliskeelne termin: ***crew*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
   5) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *munstered people who work on and operate a ship* [Merekeele nõukoda]

Hea teada: Kaubandusliku meresõidu koodeksi § 52 järgi koosneb laevapere kaptenist, teistest laeva juhtkonda kuuluvatest isikutest ja laeva meeskonnast.
Laevameeskond koosneb tekimeeskonnast, masinameeskonnast ja teistest laevapere liikmetest, kes ei kuulu laeva juhtkonda.

12. Laevapere liige [Mereviki]
   1) Definitsioon ja allikas: laeval töötav isik, kelle tööks on laeva käigus hoidmine või reisijate teenindamine [Merekeele nõukoda]
   2) Ingliskeelne termin: ***crew member*** [Inglise-eesti meresõnaraamat]

3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *any person who is employed or engaged or works in any capacity on board a ship to which the Maritime Labour Convention applies* [IATE]
4) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: Whether it's a fire, flooding, or a medical emergency, crew members are trained to respond with speed, care, and precision.[Marine Agency Services]

13. Ramp [Mereviki]
1) Definitsioon ja allikas: kail või laeval paiknev (enamasti reguleeritava kõrgusega) pealesõidutee laevale [Mereviki]
2) Ingliskeelne termin: ***ramp***
3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: *large steel construction consisting of longitudinal beams plated over to provide a vehicle roadway* [VÄRTSILÄ]
4) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *The vehicles in the ship are loaded and unloaded by means of built-in ramps. Normally, these ramps are made towards the stern (backside) of the ship. In some ships, they are also found on the bow side (front) and the sides.* [Marineinsight]

14. Gaasitanker
1) Definitsioon ja allikas: tankides veeldatud gaasi vedav laev [Merekeele nõukoda]
2) Ingliskeelne termin: ***gas carrier*** [SOLAS]
3) Ingliskeelne definitsioon ja allikas: cargo ship constructed or adapted and used for the carriage in bulk of any liquefied gas or other products [SOLAS]
4) Ingliskeelne kasutusnäide ja allikas: *A ship, irrespective of the date of construction, which is converted to a gas carrier shall be treated as a gas carrier constructed on the date on which such conversion commenced.* [SOLAS]

Rahulikke jõulupühi ja head uut aastat!

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 14. jaanuaril.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 186
14.01.2025

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Liivo Laanetu, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Maire Raadik, Kadi Saks, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Jaanus Matso, Enn Oja, Yrjö Saarinen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

III. Merekeele nõukoda saab 23. jaanuaril juba 52-aastaseks. Sünnipäeva puhul tegi pilti hea kolleeg Transpordiameti kommunikatsiooniosakonnast Agneta Kardaš.

IV. Jätkasime kirjete koostamist Ekilexis, mille väljundiks on Sõnaveebis nähtav **merenduse terminikogu**. Selleks vaatame üle „Inglise-eesti meresõnaraamatu“ märksõnad, otsime või sõnastame definitsioonid ja esinemisnäited nii eesti kui ka inglise keeles ning lisame valdkonnaks merendus ja meretransport – TR7

Kuna paljude sõnade kohta on Sõnaveebis korralikud definitsioonid ja vasted olemas, siis ei hakka merenduse terminibaasi neid lisama. Nt *abaca*, *aback*, *abaft*.

1) *Abandon* –
   - maha jätma
   - loovutama

   Näide: Loovutama õigust kindlustatud varale
   Definitsioon: laadungi- või laevaomaniku loobumine oma õigustest kindlustatud varale kindlustuseandja kasuks tingimusel, et viimane tasub kindlustusevõtjale täie kindlustussumma [Võõrsõnade leksikon]
   Meresõnaraamatus: maha jätma, loovutama (õigust kindlustatud varale), hülgama

2) *Abandonee* – loovutuse saaja
   Definitsioon: uus omanik või kindlustusandja, kelle käsutusse jääb kindlustatud vara [Merekeele nõukoda]

3) *Abandonment* –
   - loovutamine

   Näide: Kindlustatud vara loovutamine kindlustusandjale.
   - mahajätmine

   Meresõnaraamatus: loovutamine, abandoon, (kindlustatud vara) loovutamine (kindlustusandjale)

4) *Abase* –
   - langetama (lippu)
   - alla laskma (purje)

- alandama (auastmes)

5) *Abasement* –
   - langetamine
   - alandamine

6) *Abate* –
   - vaibuma

   Märkus: tuule ja tormi kohta [Merekeele nõukoda]
   - vähenema

7) *Abatement* – vähenemine [Inglise-eesti meresõnaraamat]
   Meresõnaraamatus: vähendamine, vähendus, tõrje, hinnavähend
   Näited: The sea has abated and the water is quite calm here. The storm started to abate but the swell continued. [Wikdionary]

8) *Abbreviation* – lühend
   Meresõnaraamatus: lühend, lühendamine

~~9) *Abdafleet* –~~
   ~~Meresõnaraamat: USA, Suurbritannia, Hollandi ja Austraalia ühendlaevastik Vaikses ookeanis 1942-44~~ Kustutada ka e-meresõnaraamatust!

10) *Abeam* –
   - traaversis

- traaversilähedastel kursinurkadel

11) *Aberration* –
   - kõrvalekalle
   - hälve

   Meresõnaraamatus: kõrvalekalle, hälve, aberratsioon (astr)

12) *Ability* –
   - võime

     Näide: Laeva manööverdusvõime [Merekeele nõukoda]
   - võimekus
   - suutlikkus

     Näide: Laeva suutlikkus läbida jäämurdja abita kuni 30 cm paksust jääd.

   Meresõnaraamat: võime, võimekus

13) *Ablation* –
   - ablatsioon
   - jääliustiku taandumine
   - pinnase ärauhtumine

14) *Aboard* –
- laeval(e)

  Näide: Reisija astus laevale [Merekeele nõukoda]
- pardal(e)

  Näide: Reisilaeva pardale tehti pardamaaling [Merekeele nõukoda]
- 'parda äärde tulla! '

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 186
11.02.2025

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Jaanus Matso, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Reet Laos, Enn Oja, Yrjö Saarinen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Õnnitlesime Rein Raudsalu Vabariigi Presidendilt teenetemärgi saamise puhul.

II. Merekeele nõukojaga liitus Reet Laos.
III. Jätkasime „Inglise-eesti meresõnaraamatu“ ülevaatamist, et koostada kirjed Ekilexis, mille väljundiks on Sõnaveebis nähtav **merenduse terminikogu**.

1) *Abordage* – abordaaž
Def: sõude- ja purjelaevade ajastul kasutusel olnud lähivõitluse taktika merelahingus.
Märkus: pardumine ja abordaaž ei ole sünonüümid.
Def: *archaic: boarding a ship in an attack [Merriam Webster]*

Liivo Laanetu selgitab terminit „pardumine“: Inglise keeles eristatakse kahte terminit – ***boarding*** ja ***naval boarding***. Esimene neist tähendab laevapardale minekut kõige laiemas tähenduses. Teine seevastu aga mereväe või merepiirivalve poolt läbiviidavat tegevust, mis võib sõltuvalt asjaoludest olla kas rahumeelne või siis kasutatakse seejuures sunnivahendeid, sealhulgas vajadusel sõjalist jõudu. Näiteks Vt ka:

- Allied Maritime Command - Anatomy of a Naval Ship Boarding
- Restructuring Navy Boarding Teams | Proceedings - August 2007 Vol. 133/8/1,254
- Collinsi inglise sõnaraamatu järgi on *boarding: the act of embarking on an aircraft, train, ship, etc.*
- Inglise-eesti meresõnaraamatu kohaselt on *boarding* eesti keeles plangutus; pardaleminek.

Minule teadaolevalt on pardumine neologism ehk uudissõna, mis tuli eesti keeles käibele eelmise kümnendi esimesel poolel, kui merevägi hakkas osalema India ookeanil piraaditõrjeoperatsioonil

ATALANTA. Tookord toimus mereväes arutelu, milline võiks olla *naval boardingu* eestikeelne vaste, ning laual oli nii abordaaž kui ka pardumine. Abordaaži kõrvale jätmise põhiargumendiks oligi asjaolu, et tegemist on ajaloolise terminiga.

Niisiis mereväes on pardumine kasutusel ingliskeelse *naval boarding* tähenduses.

Kuna eestikeelses ruumis on merevägi selle termini ainus reaalne kasutaja, siis on ka põhjendatud, et terminoloogia kujundamisel sellega arvestatakse ehk siis abordaaži ja pardumist ei tohi käsitleda sünonüümide, vaid iseseisvate terminitena.

Definitsioonide ettepanek:

a) **Abordaaž** (*abordage*) – sõude- ja purjelaevade ajastul kasutusel olnud lähivõitluse taktika merelahingus.
b) **Pardaleminek** (*boarding*) – laevale minek (kõige üldisemas tähenduses).
c) **Pardumine** (*naval boarding*) – mereoperatsioon, mille käigus mereväe või teiste riiklike ametkondade üksused lähevad kahtlusalusele laevale, kasutades selleks vajadusel jõudu.

2) *Boarding* – pardaleminek
Def: laevale minek (kõige üldisemas tähenduses)
Ingliskeelne def ja allikas: boarding: the act of embarking on an aircraft, train, ship, etc [Collins Online Dictionary]

3) *Naval boarding* – pardumine
Definitsioon: mereoperatsioon, mille käigus mereväe või teiste riiklike ametkondade üksused lähevad kahtlusalusele laevale, kasutades selleks vajadusel jõudu.
Naval boarding – Anatomy of a Naval Ship Boarding [Allied Maritime Command]

4) *About* – pautima, kurssi muutma
Enn Oja: *About* esineb küll paljudes allikates, aga täpsem vaste vähestes. Jääb mulje ebamäärasest tähendusest, seda tähendab ka halsivahetus (*tacking*).
Näib et see on vana sõna ja kasutusel olnud purjelaevade ajastul. Nt *take about* – vaheta halssi / mine teisele halsile.
Kindlasti ei mõelda halsi all kraadilise täpsusega kurssi, kõik tundub sõltuvalt tuulest ja oludest.

5) *About-ship* – pautima
Def: vastu tuult halssi vahetama
Def: *to cause to turn into the wind and through the other side ending with a full 180 degree turn* [https://en.wiktionary.org/wiki/about_ship]

6) *Above-board* – teki-, tekipealne

7) *Above-deck* – tekil
Def: *referring to the location of anything higher than the uppermost main deck of a ship, but not aloft* [Sea Talk Nautical Dictionary]

8) *Abreast* – pardati, kõrvuti, traaversis

9) *Abroad* – välismaal(e)

10) *Absorb* – imama, absorbeerima

11) *Absorbent* – absorbent, (reostust) imav vahend [aine]

12) *Absorber* – neeldur, absorber, löögisummuti, amortisaator

13) *Absorption* – neeldumine, imavus

14) *Absorptivity* – neeldumistegur, neelduvus

15) *Aburton* – põikilaeva (lasti paigutus)
Def: *A small tackle formed by two blocks or pullies* [Naval History and Heritage Command]
Näide: *Of an object, having its length directed across a ship from side to side.* [The Free Dictionary]

16) *Abutment* – toend, (silla) otstugi

17) *Abyss* – kuristik, süvik, süvameri, abüssaal

18) *Academy* – akadeemia, kõrgkool

19) *Accelerate* – kiirendama

IV. Madli soovis eestikeelset vastet sõnale *retrofit*.
Retro tähendab tagasi ja *fit* – sobitama.
Retrofit *– A modification of equipment to incorporate changes made in later production of similar equipment; it may be done in the factory or field. Derived from retroactive refit.* [The Free Dictionary]

MN: ümber ehitama?

Pärtel: Mul on ka mõnikord peast läbi lipsanud küsimus, mis seal retrofitis täpsemalt see "retro" on.

ChatGPT pakkus järgmist:
"See on hea küsimus! Kuigi "retro" seostub tavaliselt millegi vanapärasega, on *retrofit* moodustatud sõnadest **"retro-"** (ladina *retro* – tagasi, minevikku) ja **"fit"** (sobitama, kohandama).
Siin *retro-* ei tähenda otseselt vanastiili, vaid pigem tagasiulatuvat tegevust ehk millegi olemasoleva uuendamist, mitte täiesti uue loomist. *Retrofit* tähendab seega *tagantjärele sobitamist* või *hilisemat täiustamist*, kusjuures muudatus tehakse juba olemasolevale süsteemile, mitte uuele.
Seega ei viita *retro-* siin ajaloolisele stiilile, vaid pigem sellele, et uuendus tehakse varasemale süsteemile, mitte päris uuele ehitisele või seadmele."

St siis võiks/peaks seda tõlgendama äkki kui "retrolaevade" uuesti "vormi" (*fit*) ajamist.
St uuendamist tähendab hoopis "fit", mitte "retro".

ChatGPT: Võib küll, kui võtta sõna otseses mõttes! Aga tegelikult ei tähenda *retrofit* mitte tingimata *retrolaevade* uuendamist, vaid pigem olemasolevate (kas või täiesti kaasaegsete) laevade või muude süsteemide ajakohastamist ja täiustamist.
Kui aga mõelda nii, et "retro" viitab laeva vanemale seisundile enne uuendamist ja "fit" tähendab selle "vormi ajamist" ehk kaasajastamist, siis võib see tõlgendus olla üsna tabav!"

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 11. märtsil.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 188
11.03.2025

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Helje Heinoja, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Kadi Saks, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Oja, Yrjö Saarinen, Indrek Särg, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Jätkasime „Inglise-eesti meresõnaraamatu“ ülevaatamist, et koostada kirjed Ekilexis, mille väljundiks on Sõnaveebis nähtav **merenduse terminikogu**.

1) **abandon ship alarm** – laeva mahajätmishäire
Tarmo Ojamets: Laeva maha jätmise ettevalmistust alustatakse häirega *„General alarm* – üldhäire“. Selle signaal on „seitse lühikest ja üks pikk“ häiresignalisatsioonisüsteemi heli. Samasugune helisignaal on ka laeva mahajätmiseks, aga siis peab sellele kindlasti lisanduma kapteni või vanemtüürimehe suuline korraldus: „Laev maha jätta!“. Meie laevadel on häirenimistus üheks häire liigiks märgitud ka „Laeva maha jätmine“.

2) **abandon ship drill** – laeva mahajätmise õppus
SOLAS konventsioon III/reegel 19
3.2 Iga laevapere liige peab osalema igal kuul vähemalt ühes laeva mahajätmise õppuses ja ühes tuletõrjeõppuses.
3.2 *Every crew member shall participate in at least one abandon ship drill and one fire drill every month.*

3) **abase the colo(u)rs** – lippu langetama
Pärtel: Google ei paista sellist väljendit eriti teadvat. Äkki see on kusagil kunagi üksikult kasutatud kunstiline väljend.

4) **keep abeam** – traaversis hoidma
Pärtel: *„The vessels of a sweeping pair must be mutually helpful in alterations of course and regulate their respective speeds to keep abeam of each other on the turn.“*
https://www.history.navy.mil/research/library/online-reading-room/title-list-alphabetically/m/mine-sweeping-manual-1917.html

5) **line abeam** – rindrivi
Liivo: Põhiformatsioone (lahingurivistusi) on kolm:
1) column ehk kiilveerivi;
2) line abreast ehk rindrivi;
3) line of bearing ehk peilrivi.
Nüüdisaegsetes ingliskeelsetes materjalides "line abeam" nimetust formatsioonide puhul ei kasutata. Tundub, et selle all on silmas peetud ikkagi rindrivi, kuid nagu mainitud, ei ole see korrektne nimetus.

Pärtel: EKSS järgi tundub, et line abeam on peilrivi variant, kus laevad sõidavad ühise kursi suhtes 90-kraadise nurga all olevas rivis e üksteise kõrval.

peilrivi <+ rivi r`ivvi 17 s> (< peil) • sõj lahingurivi, teatava nurga all üksteise taga sama kursiga sõitvate sõjalaevade v lennukite rivi, nihkrivi https://arhiiv.eki.ee/dict/vsl/index.cgi?Q=peilrivi
~külgsuunas tõmmatud joon - *One boat is clear astern of another when her hull and equipment in normal position are **behind a line abeam** from the aftermost point of the other boat's hull and equipment in normal position.* https://www.ussailing.org/wp-content/uploads/2020/12/Clear-ahead-and-Clear-Astern-1.pdf

~külgsuunas tõmmatud joon - *For instance, during a naval exercise, ships might be instructed to **form a line "abeam"** of a designated point, ensuring they are positioned parallel to that point's side.* https://www.seabaycargo.com/glossary/Abeam_12.html

teatud lahingurivi… - *The diekplous was a battle manoeuvre involving single **ships in line abeam**, the standard battle formation, in which each helmsman would steer for a gap in the enemy line.* https://warhistory.org/@msw/article/navy-of-carthage

6) **course keeping ability** – kursilpüsivus
Def: Laeva võime kursil püsida.

Pärtel: *The course-keeping quality is a measure of the ability of the steered ship to maintain a straight path in a predetermined course direction without excessive oscillations of rudder or heading. In most cases, reasonable course control is still possible where there exists an inherent dynamic instability of limited magnitude*. https://www.wartsila.com/encyclopedia/term/manoeuvring-characteristics
Uim on kohtkindel kere lisand, mida kasutatakse esmajoones triivi või kursilpüsivuse mõjutamiseks. https://www.sailing.org/tools/documents/ERS20132016EST-%5B15153%5D.pdf

7) **icebreaking ability** – (laeva) jääläbivusvõime, jäämurdevõime
Pärtel: To determine the optimal icebreaker bow type, we must investigate the effect of different bow shapes on the icebreaking ability.
https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0029801823000963

Paljud ettevõtted projekteerivad jäämurdevõimega laevu, aga neile tähendab see nõudeid, mida klassiühingud on ette näinud. https://issuu.com/ajakirimeremees/docs/meremees_2022_3-4

8) manoeuv(e)r**ability** – manööverdusvõime Sõneveebi lisame vaid ingliskeelse termini **manoeuvrability.**

9) **restricted in [her] ability to manoeuvre (RIATM)** – piiratud manööverdusvõimega [laev]
COLREG Reegel 3 g

10) **shiphandling ability** – laevajuhtimisvõime
Näitelause: The art of ship handling is based on the ability of an individual to "feel" the vessel and to execute a maneuver in harmony with the internal and external forces. [SIMWAVE]
https://simwave.nl/ship-handling-science-and-art/

11) stopping **ability** – peatumisvõime, pidurdusvõime

12) turning **ability** – pööratavus MSC. 137(76)

13) **aboard** a ship – laeval
Pärtel: Äkki piisaks märksõnast „aboard – (laeva, lennuki) pardal"? Kombinatsioone võivad sõnastiku kasutajad ise luua.

14) **all aboard**! – 'kõik pardale!' Näitelause: Laev väljub, kõik kutsutakse pardale.
Pärtel: Tegemist on käsklusega, siis sobiks rohkem „…kapten hõikab – „kõik pardale!“ vms.

15) **climb aboard** – pardale minema, pardale ronima
Pärtel: Kas climb sobib lihtsalt „minemise“ vasteks?
Äkki see ei pea meresõnastikus olema? climb, get, go, come aboard – need ei ole mingid raskesti adutavad idiomaatilised väljendid ja nende puhul võiks piisata teadmisest mida tähendab termin *aboard* ja mida need jpt üldkeele sõnad. Edasi võib igaüks ise kombineerida, aga kõiki kombinatsioone ei pea sõnastikku panema.
Selle pilguga võiks kogu sõnastikku vaadata, et me ei punnitaks liigset tööd teha igaühele jõukohaste lõputult kombineeritavate väljendite tõlkimisega, kui võiks piisata ainult termini tõlkimisest.

Enn: Climb tähendab ronimist, nt nöörredelil. Või "jänesed" mööda sildumisotsa.
Get, go, come sõltuvad sageli vaatekohast. Laeval tähendab see tulemist, kail minemist, get laevale jõudmist.

16) **close aboard** – parda ääres, poordis

17) **come aboard** – pardale tulema; laevale tulema

18) **fall aboard** – (teisele laevale) otsa sõitma; (teist laeva) abordaažiga vallutama
Näitelause: The two vessels, pitched and tossed as they were by the storm, fell aboard of one another and sank into the cold Atlantic Ocean. [The Free Dictionary]

Pärtel: ChatGPT: Jah, "to fall aboard of..." viitab pigem juhitamatult teise laeva vastu triivimisele, mitte otsesele ja aktiivsele otsasõidule.
Olulised nüansid:

- See ei tähenda otsest kokkupõrget täie hooga, nagu tänapäevane "to ram" või "to collide with".
- Tavaliselt seostub tuule, hoovuse või juhitavuse kaotamisega – näiteks purjelaev võis tuule tõttu kontrolli kaotada ja kogemata teise laeva vastu triivida.
- Võis esineda sadamas, kitsastes vetes või avamerel tormise ilmaga.
- Kui laev oli rasketes ilmastikutingimustes ja ei saanud manööverdada, võis ta "fall aboard" teise laeva, sattudes selle vastu külje või vööriga.

Ajalooline kasutus
Fraas oli rohkem levinud purjelaevanduse ajastul, kui laevade liikumine sõltus suuresti tuulest ning juhtimise kaotamine oli tormistes oludes või kitsastes sadamates suhteliselt sage probleem.
Seega, "to fall aboard of another ship" tähendab pigem kontrolli kaotanud laeva juhuslikku sattumist teise laeva vastu, sageli ilmastikutingimuste või mehhaanilise rikke tõttu.

Ei, fraas **"to fall aboard of..."** ei viita tavaliselt **teise laeva pardale tungimisele** (abordaažile), vaid pigem **kontrolli kaotanud laeva sattumisele teise laeva vastu**, sageli ilmastiku või juhitavuse kaotuse tõttu.

10 august 1996 - Mootorlaev "Kloogarand" kandus pärast Linnahalli kai äärest lahkumist Vare saare juures kividele. https://www.ohtuleht.ee/22666/onnetused-eesti-tiibur-ja-reisilaevadega

Äkki pigem (juhitavuse kaotamise tõttu teise laeva) **otsa kanduma** või triivima ja „AJ“?

19) **get aboard** – laevale asuma

Pärtel: Kas get ja go siin enamvähem sünonüümid ei ole? Või on tuvastav mingi täpselt selline tähendusnüansi vahe? Asuma kõlab mu kõrvale umbes nagu „end sisse seadma“ vms. Praktikas seda väljendit eriti ei kohta. Siit https://idioms.thefreedictionary.com/aboard tundub, nagu see oleks üsna samasugune „minek“, nagu „go“.

20) **go aboard** – pardale minema, laevale minema

21) **hard aboard** – parda ääres, pardas

Enn: **Hard aboard** annab varjundi, et kohe/otse vastu poordi. Kuigi on ka close aboard.
Collins annab **lay aboard** kohta: to come alongside in order to board.
Shakespeare kasutas oma teostes samuti lay aboard - lay alongside; to attack at close quarters.

1913. a Merriam annab (lay aboard): to place ome's own ship close alongside of (a ship) for fihting
Seega vanaaja sõdimismõiste. Nüüd tõesti pole kohanud.

Pärtel: Close aboard oli „poordis“, mitte pardas. Kumb siis?
Lihtsalt „parda ääres, pardas“ ei peegelda hästi seda „draamat“, mis originaalis on.
väga külje all, lähedal, ääres, (laevade kohta) parras pardas,
Ka „väga külje all, päris ääres“. „AJ“
ChatGPT: Väljend **"hard aboard"** on merenduses harva kasutatav termin, mis võib kontekstist sõltuvalt tähendada:

1. **Laevade väga lähedast paiknemist**: kui kaks laeva asuvad teineteise kõrval nii lähedal, et nende küljed peaaegu puudutavad.
2. **Järsku manöövrit pardale**: näiteks kiiret pööramist või liikumist laeva pardale.
   Tuleb märkida, et see väljend ei ole laialdaselt kasutusel ning selle täpne tähendus võib varieeruda sõltuvalt konkreetsest kontekstist.
   So confined, however, was the space that an interval of less than twenty yards was all that could be allowed between the two fleets, and with this exception the ships all lay hard aboard one another.
   https://ia800908.us.archive.org/16/items/drakeandtudornav01corbrich/drakeandtudornav01corbrich.pdf
   Thence, he led us **hard aboard the shore**, that we might not be descried of the Watch House, until that being come within two leagues of the point of the bay…
   https://www.harvardclassics365.com/2014/01/a-treasure-hunt-in-nombre-de-dios.html
   *… whales we have seen **hard aboard the shore** followed sometime by the swordfish and the thresher.*
   https://thescholarship.ecu.edu/bitstreams/18ad9470-b3bb-4ab6-883d-1b2a78f78276/download
   Asi on nimelt selles, et jahid ei kihuta finiši suunas parras pardas ja pidevas kokkupõrkeohus. https://epl.delfi.ee/artikkel/51091385/regati-esimene-voistluspaev-merendusterminoloogia-naisajakirjanikele-ehk-millise-kasu-peale-alasti-vette-karata

Enn: Poordis või pardas on vana vaidluskoht. Valdavalt pooldatakse üht üldsõna parrast, mina (ja vist ka mõned veel) poordi, sest siis mõeldakse laeva külge, mitte tekki. On seega võimalus eristada rõhtset ja püstset pinda. Saame isegi täpsemalt olusid kirjeldada kui ühe mõistega.
Üldse oli boardil algul just poordi ehk laeva külje tähendus, kuid hiljem laienes see ka pardale/laevale/tekile:
https://www.etymonline.com/word/aboard

22) lay **aboard** – parda äärde tulema, pardati seisma

Pärtel: „AJ“. Seismise kohta ma ühtegi viidet ei leidnud, kolmes sõnastikus oli see liikumine. Ühes täpsustati, et rünnakuks. Viimast toetab ka ChatGPT.

ChatGPT: Väljend "lay aboard" on ajalooline merendustermin, mis tähendab oma laeva asetumist vaenlase laeva kõrvale, et võimaldada pardale minekut või abordaaži. … Kaasaegses merenduses on "lay aboard" vähem levinud, kuid seda võib endiselt kohata ajaloolistes tekstides või kirjanduses, mis käsitleb purjelaevanduse ajastut. … Kokkuvõttes tähistab "lay aboard" **spetsiifilist merendusmanöövrit**, kus laev asetatakse vaenlase aluse kõrvale, et võimaldada pardale tungimist ja lahingutegevust.
"Why, how many tall ships, think ye, now, have I seen **laid aboard**? And how many brisk lads drying in the sun at Execution Dock?" cried Silver. https://etc.usf.edu/lit2go/81/treasure-island/5499/part-two-the-sea-cook-chapter-11-what-i-heard-in-the-apple-barrel/
Noh, mis te arvate, kui paljude suurte laevade **kaaperdamist** ma olen näinud? R. L. Stevenson, „Aarete saar"
„Tulema" tähendab vaadet rünnatavast laevast, ingl k variant on selles osas neutraalne, millele vastaks nt sõitma vms.
(Kaaperdamiseks/rünnakuks) parda äärde / kõrvale sõitma?

23) **lighter aboard ship** – praamer, lihtrilaev
Def: laev praamkonteinerite (standardsete mõõtmetega lihtrite) vedamiseks. [Mereviki]

24) **ship aboard** – laevale laadimine
Pärtel: Guugel ei paku sellel teemal midagi ja ChatGPT ütles ka, et sellist väljendit selles tähenduses ei ole. Kas see võiks olla mõeldud konstruktsioonina shipping+aboard? Google'i otsingutulemustes paistab see olevat vigane versioon „shipping abroad'ist".

25) **take aboard** – laevale võtma
Pärtel: Arvestades, et ka laev võib *take aboard*, võiks lisada ka „pardale võtma" („peale võtma"?)
On the upper left picture the emigrant ship S/S United States is photographed as she arrives Kristiania to take aboard passengers. https://www.norwayheritage.com/scandinavian-america-line-voyages.htm
The captain was arrested for taking aboard drugs hidden in large shipments of grain.
https://idioms.thefreedictionary.com/take+aboard
Laev mahutab 100 veokit ja 10 reisijate sõidukit ning saab pardale võtta kuni 330 reisijat. https://london.mfa.ee/et/valisministeeriumi-reisiinfo-lennuinfo-ja-voimalused-eestisse-naasmiseks/
Laev võis peale võtta ca 160 tonni kaupa ja 250 reisijat.
https://digiajakiri.transpordiamet.ee/view/400274120/45/

II. Heiki Lindpere mainib Meremehe nr 1 2025 artiklis „Mereõigus on Eestis siiani vaeslapse rollis" (lk 4), et „varilaev" ja „varilaevastik" pole üheselt mõistetavad õigusterminid, need väljendid tähendavad peidetud identiteediga laevu.

Kas merekeele nõukoda oskab pakkuda sobiva oskussõna?
Ants Raud: peitlaevastik, piraadilaev
Pärtel: Ingliskeelsele sama hägusale *shadow fleet'*ile vastavad need oma ebaselguselt ju iseenesest hästi.
"*ship or vessel that uses concealing tactics to smuggle sanctioned goods*"
https://en.wikipedia.org/wiki/Shadow_fleet
salaveolaevastik, sanktsioonimurdelaevastik…?

Yrjö Saarinen: DARK FLEET, GREY FLEET
Lloyd's List kirjutas oma 24.04.2023 päevakohases artiklis, et varilaevastiku algupära on seotud juba 3 aastat tagasi tekkinud nähtusega, kus tankerid lülitasid oma transponderid välja vältimaks USA sanktsioneeritavate õlilastide kulgemise jälgimist. See praktika, nn "varjumine", sai üsna kohe

maruliselt kasvanud laevastiku sünonüümiks, mis oli hõivatud Iraani ja Venetsueela õlilastide toimetamisel. Üsna pea sattus sanktsioonide alla ka Venemaa.
Kuid ”varjumine” oli vaid üks kõrvalepõiklev ja petlik laevanduspraktika.
Esmakordselt määratleti varilaeva olemus LL-is:

Based on Lloyd’s List methodology, a tanker is defined as part of the “dark fleet” if it is aged 15 years or over, anonymously owned and/or has a corporate structure designed to obfuscate beneficial ownership discovery, solely deployed in sanctioned oil trades, and engaged in one or more of the deceptive shipping practices outlined in US State Department guidance issued in May 2020.

Samas artiklis on toodud ka erinevate värvitoonidega iseloomustatavaid tankereid, alates helehallist (the lightest of grey), tumehalli (dark grey Characteristics: tanker flagged with high-risk flag open registry, based on most recently published Grey List and Black List compiled by the Paris Memorandum of Understanding. This indicates lower levels of technical and safety management oversight. Flags on the black and grey list used by dark fleet ships include the international registries of Cameroon, Togo, Comoros, Tanzania, Belize, Sierra Leone, Cook Islands, St Kitts & Nevis, and Palau. There are often frequent, unexplained gaps in Automatic Identification Signals, a history of flag-hopping (switching registries frequently), and no known insurance. Tankers may be operating in Russian and/or Venezuelan and/or Iranian oil trades). Isegi must värv on kaasatud.
Tuntud Londoni börsifirma WINDWARD kajastab varilaevastikku kolme erineva tasandi süsteemina:
Cleared fleet: tankers not exhibiting any suspicious conduct, such as flag hopping or irregular ownership structure. It is important to be able to quickly identify these vessels, so that maritime organizations are not paralyzed by false positives and indecision that will further hamper global trade.

Gray fleet: a completely new phenomenon evolving from the Russia war. Overseas companies have been quickly established following the outbreak of the war, to obscure vessel origins and ownership, and to appear law-abiding/non-sanctioned. This fleet is described as “gray” because it is difficult to determine legality and sanctions compliance in many cases. A significant number of these vessels also switch flags (“flag hopping”) frequently. Windward has identified over 1,000 gray vessels (these numbers are constantly changing) around the world.

Dark fleet: this fleet often utilizes “dark activities” (the intentional disabling of the automatic identification system) to move wet cargo, along with other deceptive shipping practices (DSPs), such as ID and location tampering. Windward has identified over 1,000 dark fleet vessels (these numbers are constantly changing)

Mitmed laevandusringkonnad on hakanud praeguste erinevate laevatüüpide ja tegevuste kirjeldamisel kasutama väljendeid dark fleet or shadow fleet (hämarlaevastik või varilaevastik). Neid kasutatakse ka paralleelselt.

Wikipedia annab ka piisavalt hea ülevaate sellest probleemistikust.
Arvan, et kasutades väljendit “varilaevastik” inglisekeelse ”shadow fleet” või ”dark fleet” vastena, me ei patusta kuigi palju. Juriidilist terminit peale Lloyd’s Listi definitsiooni pole ma kohanud. Küll aga kohtab nii EU kui ka IMO tasandil juba tavapäraseks saanud väljendeid nagu iseenesest mõistetavaid.

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 15. aprillil.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 189
15.04.2025

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Stenver Lipand, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Fred Kuiv, Enn Oja, Maire Raadik, Yrjö Saarinen, Indrek Särg, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Merekeele nõukoja liikmeks soovis saada Stenver Lipand, kes õpib Eesti Mereakadeemias laevajuhtimise eriala 4. kursusel. Oma õpingute ja kogemuste käigus on ta mõistnud, et merendus ei piirdu ainult laevasõiduga – see on lai ja mitmekesine valdkond, mis ühendab erinevaid tegevusi ja võimalusi. Viimastel aastatel on ta panustanud merenduse arengusse läbi Mereakadeemia üliõpilasesinduse ning näinud, kui oluline on eesti keele roll selles valdkonnas.

II. Meie seast lahkus 9. aprillil merekeele nõukoja pikaaegne liige kapten Peep Kaurla. Saatsime kaastundeavalduse ajalehte Postimees. Lisaks avaldati kuulutus ka Mälestusraamatus.

III. Vormistasime taotluse terminikomisjonide toetamise konkursile. Plaanime 2025. a lõpuks koostada ja lisada Sõnaveebi 40 kirjet.

IV. Vaatasime üle EMDE laevatüüpide tabeli esimesed 50 rida. Pilvetabel on siin.

Pärtel: Liigid on viieastmelise liigituse neljanda, st üldisema taseme omad, selgitused viienda e detailseima taseme omad. Seetõttu mitmel pool selgitus ei haaku nimetusega. See tekitab segadust, kas tõlkima peaks ainult üldisemat nimetust või üritama ka detailsema taseme selgitust sinna sisse panna.

Jaak Arro:
Kui vaadata laevatüüpide koode (tabeli teine veerg), siis need on rühmitatud. A-ga algavad koodid kuuluvad laevadele, millega saab äri teha, tasu eest kaupu ja reisijaid vedada, B-ga koodid kuuluvad kalalaevadele ja teistele taolistele laevadele. Kuid täpsemalt iseloomustab laeva tüüpi SSN-i kood, selle veerg puudub käesolevad tabelis. Kuid see ei ole ajakohastatud, näiteks kuulub SSN-i koodi kohaselt toiduõli tanker naftatankerite alla, mis oli tõsi enne aastat 2007, nüüd enam ei ole.

Tõstsin alljärgnevas tabelis ridu ümber, et samasse rühma kuuluvad laevad oleksid koos ja andsin rühmadele üldnimetused (jrk. numbrid on nii nagu teokirjas).

Kuigi kemikaalitankerid saab jaotada kaheks: IBC koodeksi 17.peatüki tankerid ja 18. peatüki tankerid, puudub selleks otsene vajadus, sest tegemist on mõlemal juhul kemikaalitankeriga. PABERIMASSILAEVa tõstsin originaaltabelist puistlastilaevade alla, kus selle number on 54, kuid me tõmbasime maha kaks laeva, siis järjekorranumbriks saab esialgu 52. Kaugemale tabelis ma ei läinud.

Erineva tüüpi tankerite üldnimetustest ja puistlastilaevast peaks EMDE jaoks piisama, seda enam, et EMDE-s on võimalik kasutada laevatüüpidele vastavate koodeksites olevaid lastide nimekirju. Neid on väga mugav kasutada lastide kirjeldamiseks laevakülastuse korral. See võimaldab vältida kirjutamisest tingitud vigu. Rahvusvahelike Mereorganisatsioon (IMO) juurutab juba aastaid

põhimõtet, et laeval lubatakse vedada mahtlasti, mis on vastava koodeksi lastide nimekirjas. Kuid need nimekirjad EMDE andmebaasis ei vasta tänapäeval tegelikele nimekirjadele ja vajavad korrigeerimist ning täiendamist.

Jrk nr	Kood	Nimetus (en)	Nimetus (et)	Kirjeldus (et)	Merekeele nõukoda
Gaasitankerid – Gas carriers					
1	A11A	LNG Tanker	Gaasitanker	Tanker surumaagaasi veoks mahtlastina. Last on gaasilises olekus, aga tugevasti kokku surutud. Tanker maagaasi veoks mahtlastina.	maagaasitanker
2	A11B	LPG Tanker	gaasitanker	Veeldatud naftagaasi tanker, mis võib lisaks vedada rahvusvahelises ohtlikke kemikaale mahtlastina vedavate laevade ehituse ja seadmete koodeksis määratletud kemikaale.	naftagaasitanker
3	A11C	CO2 Tanker	Gaasitanker	Tanker veeldatud süsinikdioksiidi veoks mahtlastina.	süsihappegaasitanker
Kemikaalitankerid - Chemical Tankers Rahvusvahelises ohtlikke kemikaale mahtlastina vedavate laevade ehituse ja seadmete koodeks, IBC koodeks					
Laevad, mis veavad IBC koodeksi 17 peatüki laste					
4	A12A	Chemical Tanker	Kemikaalitanker	Kemikaalitanker, millel on palju eraldatud lastitanke, et vedada erinevat liiki kemikaale vastavalt nende määratlusele rahvusvahelises ohtlikke kemikaale mahtlastina vedavate laevade ehituse ja seadmete koodeksis. Tavaliselt on sellistel laevadel 10-60 erinevat tanki.	kemikaalitanker
5	A12B	Chemical/Oil Products Tanker	Kemikaali-/naftasaaduste tanker	Kemikaalitanker, mis võib lisaks vedada töödeldud naftasaadusi.	naftasaaduste tanker
7	A12D	Vegetable Oil Tanker	TAIMEÕLI TANKER	Kaubalaev, mis on mõeldud taimeõli vedamiseks mahtlastina. Tankid on roostevabast terasest või vooderdisega. Uued laevad	taimeõlitanker

				klassifitseeritakse kemikaalitankeriteks.	
8	A12E	Edible Oil Tanker	TOIDUÕLI TANKER	Kaubalaev, mis on mõeldud toiduõli vedamiseks mahtlastina. Tankid on roostevabast terasest või vooderdisega. Uued laevad klassifitseeritakse kemikaalitankeriteks.	toiduõlitanker
10	A12G	Latex Tanker	LATEKSITANKER	Tanker lateksi veoks mahtlastina.	lateksitanker
20	A14N	Caprolactam Tanker	KAPROLAKTAAMI TANKER	Tanker kaprolaktaami veoks mahtlastina (kemikaal, mida kasutatakse plastitööstuses polüamiidide tootmiseks).	kaprolaktaamitanker
Laevad, mis veavad IBC koodeksi 18 peatüki laste					
6	A12C	Wine Tanker	Veini tanker	Kaubalaev, mis on mõeldud veini vedamiseks mahtlastina. Tankid on roostevabast terasest või vooderdisega. Uued laevad klassifitseeritakse kemikaalitankeriteks.	veinitanker
9	A12F	Beer Tanker	ÕLLE TANKER	Tanker õlle veoks mahtlastina.	õlletanker
11	A12H	Fruit Juice Tanker	Mahlatanker	Tanker puuviljamahla kontsentraadi veoks mahtlastina isoleeritud tankides.	mahlatanker
16	A14A	Water Tanker	Veelaev	Tanker vee veoks mahtlastina.	veelaev, veetanker
17	A14F	Molasses Tanker	MELASSI TANKER	Tanker melassi veoks mahtlastina.	melassitanker
18	A14G	Glue Tanker	LIIMI TANKER	Tanker liimainete veoks mahtlastina.	liimitanker
19	A14H	Alcohol Tanker	ALKOHOLI TANKER	Tanker alkoholi veoks mahtlastina.	alkoholitanker
Naftatankerid – Oilt tankers (MARPOL I lisa laste vedavad laevad)					
12	A13A	Crude Oil Tanker	Toornaftatanker	Tanker toornafta ja ka töödeldud nafta veoks mahtlastina.	toornaftatanker
13	A13B	Oil Products Tanker	Naftasaaduste tanker	Tanker, mille last on täpsustamata.	naftasaaduste tanker
14	A13C	ASFALT / BITUMEN TANKER	Naftasaaduste tanker	Tanker asfaldi / bituumeni veoks temperatuuril vahemikus 150 ja 200 kraadi Celsiuse järgi.	bituumenitanker
15	A13E	Coal/Oil Mixture Tanker	Naftasaaduste tanker	Tanker söe ja nafta vedelsegu veoks kõrgel temperatuuril.	söe ja naftasegu tanker
Puistlastilaevad – Bulk Carriers					

21	A21A	Bulk Carrier	Puistlastilaev	Puistlastilaev liikuvate platvormidega, kus saab lisaks vedada uusi sõidukeid.	puistlastilaev
22	A21B	Ore Carrier	Maagilaev	~~Ühetekiline kaubalaev kahe pikivaheseinaga. Maaki veetakse ainult keskmistes lastiruumides.~~ Puistlastilaev maagi vedamiseks.	maagilaev
23	A22A	Bulk/Oil Carrier	Puist- / vedellastilaev	Puistlastilaev, mis on kohandatud (mitte samaaegseks) naftasaaduste veoks.	puistlastilaev/naftatanker
24	A22B	Ore/Oil Carrier	Maagi- /naftaveolaev	Maagilaev, mis on kohandatud ka (mitte samaaegseks) toornafta veoks.	maagilaev/naftatanker
25	A23A	Self Discharging Bulk Carrier	Iselossiv puistlastilaev	Põhja-Ameerika Suure järvistu puistlastilaev konveierilindiga (või sarnase süsteemiga) ja losspoomiga, millega lossitakse kaupa pardati või kalda ääres väliste abivahenditeta.	iselossiv puistlastilaev
26	A24A	Cement Carrier	Tsemendilaev	Pumpamisseadmetega ühetekiline kaubalaev tsemendi veoks mahtlastina. Ülatekiluukideta. Võib olla iselossiv.	tsemendilaev
27	A24B	Wood Chips Carrier	HAKKPUIDU LAEV	Ühetekiline kaubalaev kõrge vabapardaga hakkepuidu veoks. Võib olla iselossiv.	hakkpuidulaev
28	A24C	Urea Carrier	KARBAMIIDI ILAEV	Ühetekiline kaubalaev karbamiidi veoks mahtlastina. Võib olla iselossiv.	karbamiidilaev
29	A24D	Aggregates Carrier	TÄITAINETE LAEV	Ühetekiline kaubalaev täiteainete veoks mahtlastina. Nimetatakse ka liivaveolaevaks. Võib olla iselossiv.	täiteainelaev
30	A24E	Limestone Carrier	LUBJAKIVI LAEV	Ühetekiline kaubalaev lubjakivi veoks mahtlastina. Ülatekiluukideta. Võib olla iselossiv.	lubjakivilaev
31	A24G	Refined Sugar Carrier	RAFINEERITUD SUHKRU LAEV	Ühetekiline kaubalaev rafineeritud suhkru veoks. Suhkur lastitakse puistena ja pakitakse ülesõidul kottidesse (BIBO	suhkrulaev

				- puistena sisse, kottides välja).	
32	A24H	Powder Carrier	PULBRI LAEV	Ühetekiline kaubalaev pulbriliste ainete veoks nagu näiteks lendtuhk. Ülatekiluukideta.	pulbrilaev
52 (54)	A38H	Pulp Carrier	PABERIMASSILAEV	Laev paberimassi veoks.	
Segalastilaevad - GENERAL CARGO VESSEL					
33	A31A	GENERAL CARGO VESSEL	Segalastilaev	Ühe- või mitmetekiline kaubalaev erinevat liiki puistlasti veoks. Ühetekilistel laevadel on tavaliselt karptrümmid. Kaup lastitakse laevale ülatekiluukidest.	segalastilaev
34	A31B	Palletised Cargo Ship	KAUBALUSTE LAEV	Ühe- või mitmetekiline kaubalaev, millesse kaubaalused lastitakse ja lossitakse tõstuki(te)ga. Ülatekiluukideta.	kaubaaluste laev
35	A31C	Deck Cargo Ship	TEKIL SEGALASTI LAEV	Laev, mis on kohandatud ~~kaubaühikutesse~~ kaubaüksustesse pakitud lasti veoks ainult tekil. Juurdepääsu võimalus veeremirambiga.	tekil lasti vedav laev
36	A32A	Passenger/General Cargo Ship	Reisi- / segalastilaev	Segalastilaev, milles on kohti rohkem kui 12 reisija jaoks.	Reisi-/segalastilaev
37	A33A	Container Ship	Konteinerlaev	Konteinerilaev, millel on lisaks võimalus lasti laadimiseks ja lossimiseks veeremina lastiruumide piiratud osas.	konteinerilaev
38	A33B	Passenger/Container Ship	Reisi- / konteinerlaev	Konteinerilaev, milles on kohti rohkem kui 12 reisija jaoks.	reisi-/konteinerilaev
39	A34A	Refrigerated Cargo Ship	Külmutuslaev	Mitmetekiline kaubalaev külmlasti veoks erinevatel temperatuuridel.	külmutuslaev
40	A35A	Ro-Ro Cargo Ship	Ro-ro-kaubalaev	Ühe- või mitmetekiline kaubalaev rööbastega raudteeveeremitele, mis lastitakse rampide abil.	veeremilaev
41	A35B	Vehicles Carrier	Veeremilaev	Mitmetekiline kaubalaev uute autode ja veoautode veoks; laev lastitakse rampide abil.	auto(veo)laev
42	A35C	Container/Ro-Ro Cargo Ship	Konteiner- / veeremilaev	Konteinerilaeva ja veeremilaeva hübriid, milles konteinerid ja veeremlast on eraldatud.	konteineri-/veeremilaev

43	A35D	Landing Craft	Randumislaev	Avatud tekiga kaubalaev, mille lastimine ja lossimine toimub vööirambi abil.	randumislaev
44	A36A	Passenger/Ro-Ro Cargo Ship	Reisi- / veeremilaev	Ro-ro kaubalaev, millega saab lisaks vedada raudteeveeremeid ja milles on kohti rohkem kui 12 reisija jaoks.	parvlaev
45	A36B	Passenger/Landing Craft	Reisi- / randumislaev	Randumislaev, mis tohib võtta peale rohkem kui 12 reisijat.	randumisvõimega reisilaev
46	A37A	Passenger (Cruise) Ship	Reisilaev (matkelaev)	Laev, mis tohib võtta peale rohkem kui 12 reisijat, keda saab majutada kajutitesse.	matkelaev, kruisilaev
47	A37B	Passenger Ship	Reisilaev	Laev, mis tohib võtta peale rohkem kui 12 reisijat, kellest osa saab majutada kajutitesse.	reisilaev
48	A38A	Livestock Carrier	Loomaveolaev	Kaubalaev elusloomade veoks.	loomaveolaev, loomalaev
49	A38B	Barge Carrier	Praamer	Poolsukelduv praamer praamide lastimiseks/lossimiseks.	praamer
50	A38C	Heavy Load Carrier	Raskelastilaev	Poolsukellaev raskelasti veoks; kohandatud jahtide transportimiseks.	raskelastilaev

Madli: Väga hea!
Nüüd on loetelu loogilisem ja ülevaatlikum ning igaüks võib oma viinatankerit tankerite hulgast lasti järgi otsida. Ühtlasi on näha, kui puudulik on reisilaevade loetelu ja ebaloogiliselt on seal vahel loomalaev.

Enn: Puistlasti all mõtleme tahkete tükkide lasti. Ka pulber koosneb sisult tükkidest.
Kuid kas oleks vajalik kasutusele võtta mõiste nagu **voolavlast** või **voollast**?
See oleks vabalt voolav, mitte pumbatav vedel või poolvedel last.

Pärtel: veelaev, veetanker - Veelaev (vs õhulaev?) kõlab natuke segasemalt kui veetanker, äkki panna tanker ettepoole?

täiteainelaev - Liiva jms puru nimetatakse pigem ehitus-, täite- jms materjaliks, mitte aineks. Füüsikaliselt on aine pigem räni, liiv on materjal. Täitematerjalilaev?

kaubaaluste laev - Kõlab, nagu veetaks tühje aluseid, mitte alustel kaupa. Kuigi konteinerilaev on iseenesest sama loogikaga jääb alustest kuidagi oluliselt tühjem tunne.

tekil lasti vedav laev - See kõlab rohkem, nagu olukorra kirjeldus, mitte laevaliik. Kuidas seda eristada mõnest muust tekil lasti vedavast laevast? Miks mitte tekilastilaev?

A35A Ro-Ro Cargo Ship - Huvitav, et selle nime all on nimekirjas ainult rongiveolaev, aga mitte treileriveolaeva.

Vehicles Carrier - Mitmetekiline kaubalaev uute autode ja veoautode veoks; laev lastitakse rampide abil - veeremilaev - Uute autode vedamise laeva me oleme käsitlenud ja siis oli selle nimetus teistsugune. Mh autotarnelaev, aga arvestades, et samal tasemel tarnimisega tegelevad kõik kaubalaevad ja merevedu on tegelikult ainult üks osa tarnimisest, siis ma pakuks siia ikka autoveolaeva.

landing craft - Ma arvan, et dessant ei peaks siin olema. Vastav sõjalaev on eraldi tüüp.

Liivo:

Dessantlaevadeks (*L; landing ships*) nimetatakse erineva otstarbe ja ehitusega veesõidukeid, mille põhiülesanne on meredessantoperatsiooniga maaväe- või merejalaväeüksuste ja nende lahinguvarustuse paiskamine rannikule või sadamasse. Dessandis osalevad väed toimetatakse suurtelt dessantlaevadelt sihtkohta väiksemate **dessantalustega** (*landing craft*).

Dessantalus. Foto: US Navy

Madli: Uut kiiret Rootsis ehitatud, kajutiga halli dessantlaeva – piki laeva olid selles ruumis kaks pinki kokku 20 või 22 sõdurile – näidati meile Eestis vist 1990. aastate keskel. Laeva vööris oli kitsas mõnemeetrine ramp, mida mööda sõdurid pidid kaldale jooksma. Neid laevu oli Dockstavarvet ehitanud vist paarkümmend.
Jättis muljet küll, kui tuul oli nii tugev, et sõiduks määratud päeval piirivalveameti "Tiiruga" Ruhnule ei saanudki, tuli Kuressaares ööbida ja järgmisel päeval paremat loota. Rootsi dessantlaev tuli järgmisel päeval Pärnust tunniga Ruhnu ega lasknud end tuulest ja lainest segada. See dessantlaev oli Eestis minu mäletamist mööda Rootsi kaitseministri visiidi puhuks ja Rootsi delegatsioon sellega Pärnust tuligi. "Tiiruga" püüti tema ja Andrus Ööveli visiidiks autod saarele viia.
Veidi hiljem osteti samasugune Rootsis ehitatud dessantlaev Hiiumaa lootsikaatriks ja värviti oranžiks. Olevat võtnud palju kütust, nii et seda vist kaua lootsikaatrina ei peetud.

Madli: Vechilcle carrier ehk **auto(veo)laev** on meil koosolekul tõepoolest tähelepanuta jäänud, see viga tuleks teokirjas ja Jaagu tabelis parandada. Vea leidmine viis mõttele, et ehk oleks vaja autotekiga laevad üldse muudest segalastilaevadest eraldada. Teistpidi tuleks ka reisilaaevad eraldi tulbana välja tuua, mis siis, et mõni laevaliik kordub mõlemas alajaotuses. Kood näitaks, et see on sama laevatüüp, mida kasutatakse mitmel viisil.

Enn: Kaubaaluste laev veabki tühje kaubaaluseid.
Materjali eesti vaste on **aines**. Seega täiteaineselaev. Üldisem oleks siiski **liivalaev** või **purulaev**.
Vedagu või kruusa või killustikku.
Või muud puruainest.
Tekilveolaev oleks muidugi parem. Pole vaja karta käänetega liitsõnu.
Tuleks siiski eristada veeremilaeva (veab lastiga autosid) ja **autoveolaeva** (veab uusi autosid).
Kuigi auto sõiduauto või kaubiku esindajana on samuti naljakas.
Dessant meie keelde ei kõlba. See tähendab ülalt alla kukkumist ehk mõeldud ainult õhust ründelangevarjurite kohaletoimetamist.

Laevad tulid hiljem, kuid nimetis säilis. Aluseks *fra descendre* [dess'aandr] – alla+ronima. **Randumislaev** peaks siiski kõlbama. Sõjalaeva kohta võib vajadusel lisada **mereväe randumislaev**. **Veelaev** või **veetanker** on maitseasi, veelaev rahvalikum, veetanker ametlikum.

Liivo: Dessant kuulub eesti sõjalise oskussõnavara vanemasse kihistusse. Vabadussõjas teostasid Eesti merejõud korduvalt dessante nii maavägede toetuseks kui ka iseseisvate operatsioonidena. Samuti tegutses merejõudude koosseisus meredessantpataljoni nimeline väeosa.
Vt ka militermi
https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/mil/meredessant/1/est

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 190
13.05.2025

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Pärtel Keskküla, Stenver Lipand, Tarmo Ojamets, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Fred Kuiv, Enn Oja, Jaanus Matso, Yrjö Saarinen, Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Kapten Tarmo Ojamets vaatas üle praegu kehtiva EMDE laevatüüpide tabeli ja tegi oma märkused. Pilvetabel on siin.

Merekeele nõukoja arvamus:

Merekeele nõukojale hinnangu andmiseks esitatud EMDE praeguse versiooni laevatüüpide tabel sisaldab väljavõtteid laiema liigituse ühe taseme mõistetest ja teise taseme selgitustest, mistõttu laevatüübid ei ole üheselt mõistetavad ega tõlgitavad. Tuginedes mõnede nõukoja liikmete kogemustele EMDEga, leiab nõukoda, et see vajaks ka muus osas üle vaatamist, et tulemus oleks arusaadav nii andmete sisestajatele kui kasutajatele, lähtudes ühtsetest tunnustatud terminitest ja ühikutest.

II. Suur tänu EMDE peakasutajale Mati Tarlapile merenduse arendamise ja konkurentsivõime osakonnast, kes tuli meile selgitama, mis seisus on elektrooniline mereinfosüsteem. Selgus, et käesoleval aastal on plaanis laevatüüpide nimekiri koos selgitustega üle vaadata ja valida mingi muu klassifikaator, mille peab Statistikaamet heaks kiitma.

Merekeele nõukoda on Statistikaameti laevatüüpe arutanud 2019. aastal. Teokirja nr 136 (14.05.2019) sai kirja nii: Märtsis ilmunud Statistikaameti pressiteates jäid silma kentsakad laevatüübid: segalasti-veeremilaev, reisi-veeremilaev, õlle tanker, suhkru laev, merematkalaev, st esines mitmeid õigekirja- ja tõlkevigu. Madli Vitismann suhtles Statistikaametiga ja sai vastuse, kus selgitati, et statistikas on laevad liigitatud laevatüübi järgi, laevaliigi klassifikatsioon ICST-COM järgi, mis on rahvusvaheline laevade klassifikatsioon. Sellise liigituse aluseks on EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2009/42/EÜ, 6. mai 2009, kaupade ja reisijate merevedu käsitlevate statistiliste aruannete kohta (LISA VI).
Mairold Vaik: soovitame statistika aluseks valida Euroopa Komisjoni standardi: UNECE Rec.28 (loetelu lk 7-11).
MN: vajadusel abistame laevatüüpide tõlkimisel.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 191
16.09.2025

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Madli Vitismann.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Enn Oja, Jaanus Matso, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Peeter Veegen.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt

I. Valisime oskussõnu Sõnaveebi lisamiseks.

1) Termin: **admiraliteediankur** [Mereviki]
Definitsioon: suure hoidejõuga kaheküpaline tokkankur [Mereviki]
Märkus definitsiooni juurde: Põhiliselt kasutati vanemaaja purjelaevadel. [Mereviki]

Kasutusnäide: Admiraliteediankur on traditsiooniline ajalooline risttokiga ankur, mida tänapäeval võidakse kasutada vanemate väikeste laevade varuankruna. [Vikipeedia]

Ingl termin: **admiralty pattern anchor** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: consists of a shank, which carries two arms [adecmarine.co.uk]
Märkus definitsiooni juurde: When the anchor lands on the bottom, it generally falls over with the arms parallel to the seabed. As a strain comes onto the rope, the stock digs into the bottom, canting the anchor until one of the flukes catches and digs into the bottom. [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: Admiralty Pattern Anchor – in spite of its name, this anchor is much older than the Admiralty itself and was long considered by seaman to afford the greatest holding pull, i.e. 3 to 3.5 times its own weight. [Admiralty Manual of Seamanship 2-9. BR 67]

2) Termin: **admiraliteeditegur** [Mereviki]
Definitsioon: laevakere vees liikumise omadusi iseloomustav näitarv [Mereviki]
Märkus definitsiooni juurde: Näitarv võimaldab arvutada vastavale kerekujule sobiva jõuseadme võimsuse vajaliku kiiruse saavutamiseks. [Mereviki]
Kasutusnäide: Samadel ilmastikutingimustel ja laevakere ning käituri tehnilise seisukorra puhul on admiraliteeditegur antud laeva jaoks praktiliselt muutumatu suurus, mis võimaldab hinnata peamasinate võimsusega võrdelist kütusekulu sõltuvust laeva kiirusest ja süvisest [entsyklopeedia.ee]

Ingl termin: **admiralty coefficient** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: coefficient used in the preliminary estimations of the power required in a new design to attain the desired speed. [Wärtsilä Encyclopedia of Ship Technology. Second Edition]
Ingl kasutusnäide: For the range of bulk carriers studied, the Admiralty Coefficient was calculated to evaluate the relative propulsion efficiency across varying displacements. [*Ship Resistance and Propulsion* (Molland et al., 2011)]

3) Termin: **agenditasu** [Mereviki] ja[Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laevaagendile reederi (laevaomaniku või käitaja) makstav lepinguline tasu osutatud agenteerimisteenuste, sh laevahoolitsus- ja sadamateenuste eest [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Agendil tekib õigus agenditasule, kui käsundiandja on oma kohustused, mis tulenevad agendi vahendatud või sõlmitud lepingust, täitnud. [Võlaõigusseadus § 679 (1)]

Ingl termin: **agency fee** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: fee payable by a shipowner or ship operator to a port agent [Kevin Stephens, Glossary of Chartering and Shipping Terms, 2007]
Ingl kasutusnäide: The right of an agent to an agency fee arises when the mandator has performed the obligations of the mandator arising from a contract negotiated or entered into by the agent. [Law of Obligations Act § 679 (1)]

4) Termin: **ahterseegamine** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: juhitavuskaotus pärilainetuses [Merekeele nõukoda]
Märkus: Ahterseegamine on pärilainetuses tekkiv juhitavuse kaotus, mille tagajärjel alus pöördub ootamatult ja kontrollimatult, külg ees, laine vastu. [Merekeele nõukoda]

Kasutusnäide: Kõrge tagantlaine keeras laeval külje ette (ning laev läks ümber). [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **broaching** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: abrupt, involuntary change in a vessel's course, towards the wind, resulting from loss of directional control, when the vessel's rudder becomes ineffective [Wikipedia]
Ingl märkus: Broaching refers to the loss of directional stability in waves caused by a large yaw moment that exceeds the rudders' ability to maintain course, potentially resulting in the vessel turning beam on to the waves and risking capsizing due to large roll moments. [ScienceDirect.com]
Ingl kasutusnäide: The best way to avoid broaching is to keep the boat sailing at a constant angle to the wind. [What is a broach in Sailing? Chris Whatley, 2022, Savvy Navvy ltd]

5) Termin: **ahtertääv** [Mereviki]
Märkus: Ajalooline
Definitsioon: ahtri alaosas paiknev kiilu puit-, sepis-, valu- või keevisjätk, millel ühinevad mõlema parda talastik ja plaadistus [Mereviki]
Kasutusnäide: Ahtertääv on toeks roolile, selle kuju oleneb laeva ja rooli tüübist ning sõukruvide arvust. [Mereviki]

Ingl termin: **sternpost** [Inglise-eesti meresõnaraamat] ja [Wikipedia]
Ingl def: upright structural member or post at the aft end of a ship or a boat, to which are attached the transoms and the rearmost part of the stern [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: The sternpost may either be completely vertical or may be tilted or "raked" slightly aft. [Wikipedia]

6) Termin: **ahtriklüüs** [Mereviki]
Definitsioon: ahtripeeglis või umbreelingus olev ava, mida läbib tross või kett ning mille servad on ümarate paksendustega, et vähendada läbiva trossi või keti kulumist. [Mereviki]

Ingl termin: **stern chock** [International Maritime Dictionary (Henschel, 1982)]
Ingl def: opening or fitting at the stern through which a mooring or towing line is led. A chock is usually a smooth, rounded casting with no moving parts [International Maritime Dictionary (Henschel, 1982)]

7) Termin: **ahtrilipp** [Inglise-eesti meresõnaraamat] ja [Mereviki]
Definitsioon: laeva ahtris kantav laeva lipuriiki näitav lipp [Merekeele nõukoda]
Märkus: Enamasti heisatakse riiklikku kuuluvust näitav laevalipp ahtrisse (sellest ka nimetus ahtrilipp), sest seda peetakse laeva auväärseimaks kohaks. [Lipuvabrik]
Kasutusnäide: Kui laeva ehituslikest erisustest sõltuvalt ahtrilippu ahtris kanda ei saa, siis võib lipu heisata aluse ahtripoolse masti (besaanmasti) topivardasse, jahi ahterstaagile, mootorpaatidel aga signaalmasti kahvlisse, kuid vähemalt 1,5 m kõrgusele aluse tekist. [Tallinna Jahtklubi]

Ingl termin: **ensign** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: flag or standard, especially a military or naval one indicating nationality [Wikipedia. Oxford Dictionaries]
Märkus definitsiooni juurde: 1) flag or banner; 2) (US) lowest commissioned officer in the navy; 3) infantry officer who carried the regimental colours [Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English]
Märkus termini juurde: A naval ensign is an ensign used by naval ships of various countries to denote their nationality. It can be the same or different from a country's civil ensigne or state ensigne. [Wikipedia].

Ingl kasutusnäide: In British maritime law and custom, an ensign is the identifying flag flown to designate a British ship, either military or civilian. [Wikipedia]

8) Termin: **ajaprahing** [Mereviki] ja [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva tähtajalise prahtimise leping e mehitatud laeva kasutusleping kokku lepitud prahiraha eest määratletud ajavahemikul [Mereviki]
Märkus definitsiooni juurde: Reeder annab mehitatud merekõlbliku laeva prahtijale kasutamiseks ja kannab laevapere ning laeva korrashoiu kulud, k.a laeva kindlustus. Prahtija kasutab laeva vastavalt prahilepingus sätestatule ja kannab kõik laeva kasutamisega seotud muud kulud – prahiraha, punker, vesi, sadamatasud, lootsi- ja pukseriteenused, stividorikulud jms, üldjuhul vastutab ka võimalike laevale ja/või lastile tekitatud kahjude eest. [Mereviki]

Ingl termin: **time charter** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: time charter is a maritime contract in which a shipowner rents out a vessel to a charterer for a specified period [Cambridge English Dictionary]
Ingl kasutusnäide: A time charter … is a contract for services to be rendered to he charterer by the shipowner through the use of the vessel by the shipowner's own servants, the master and the crew, acting in accordance with such directions as to the cargoes to be loaded and the voyages to be undertaken as by the terms of the charter-party the charterer is entitled to give to them. [Terence Coghlin etc, The Time Charters, Routledge 2014]

9) Termin: **allveeülikond** [Mereviki]
Definitsioon: rõivaste komplekt sukeldumisel, mille ülesanne on kaitsta sukeldujat [Merekeele nõukoda].
Märkus definitsiooni juurde: Kasutusel on märgülikond ehk kalipso ja kuivülikond koos alusriietusega. [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Rover Overall kapuutsita sukeldumisülikond on valmistatud mugavast, vastupidavast ülivenivast neopreenist. [sukeldumine.ee]
Sünonüümid: sukeldumisülikond, sukeldusülikond, sukeldustürp [Merekeele nõukoda]
Eelistatud: sukeldumisülikond [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **diving suit** [Wikipedia]
Ingl def: diving suit is specialized clothing designed to protect a person while working or exploring underwater [Merekeele nõukoda]

10) Termin: **sihituli** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: sihi madalam, vaatlejale lähemal asuv tuli [Merekeele nõukoda]
Märkus definitsiooni juurde: Tagumist sihituld nimetatakse ülemiseks, merele lähemalolevat alumiseks. [Mereviki]
Kasutusnäide: Sihi järgi sõitmisel peab laevajuht hoidma enda ees nähtavate sihimärkide sümmeetriateljed või sihituled samal vertikaaljoonel. [Mereviki]

Ingl termin: **leading light** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: pair of lights beacons used in navigation to indicate a safe passage for vessels entering a shallow or dangerous channel [Wikipedia]
Märkus definitsiooni juurde: One, called the front light, is lower than the one behind, which is called the rear light. [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: It has been thought that three-light leading lights might markedly increase the sensitivity as compared with two-light leading lights. [IALA Recommendation. RO1112. Leading Lights. Edition 1.2]
Sünonüümid: range light [Merriam-Webster]

Eelistatud: leading light [IALA Guideline 1023]

11) Termin: **sihimärk** [Mereviki]
Definitsioon: sihi osa. Märgid on tavaliselt paaris ja on üksteise taga eri kõrgusel paiknevad kaldamärgid (sihituletornid, sihipaagid) [Mereviki]
Märkus definitsiooni juurde: Sihimärgid on kas tuledeta päevamärgid või on neil sünkroonsed või erinevad plinktuled. Tähistatavale laevateelõigule lähemat sihimärki nimetatakse alumiseks märgiks ja kaugemat märki nimetatakse ülemiseks märgiks, kuna laevateelt vaadates paistab tagapool olev märk alati eesmisest kõrgemal. (Mitmes keeles kasutataksegi mõisteid eesmine ja tagumine märk.) [Mereviki]
Kasutusnäide: Levinuim sihimärkide lahendus on tornile, postile vms alusele paigaldatud ristkülikukujuline tahvel või laudis (kilp). [Mereviki]

Ingl termin: **leading beacon** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: either of two conspicous objects regarded as points on a line (leading line) upon which a vessel can sail a safe course [collinsdictionary.com/dictionary/english/leading-wind]
Märkus definitsiooni juurde: One, called the front beacon, is lower than the one behind, which is called the rear beacon. [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: Straight line used for navigation produced by the alignment of marks (leading marks) or lights (leading lights) or by the use of raadio transmitters. [IALA Dictionary edition (1970-1989)]
Sünonüümid: leading mark, clearing mark, range beacon, transit beacon, transit mark [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: leading mark [IALA Guideline 1023]

12) Termin: **angaaria** [Mereviki] ja [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: sõdiva riigi võimu piires sadamates ja territoriaalmeres olevate erapooletute riikide transpordivahendite hõivamine ning kasutamine sõjalisel otstarbel [Mereviki]

Ingl termin: **angary** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: right of a belligerent state to seize and use property of neutrals for purposes of warfare, subject to payment of full compensation [Collins Dictionary]
Märkus definitsiooni juurde: Generally, the right of angary should be applied only in case of pressing need in time of war, and compensation is due to the neutral owner. [Encyclopedia Britannica]
Ingl kasutusnäide: The right of angary was applied on several occasions during World Wars I and II. Thus, by proclamation of March 20, 1918, the president of the United States took over Merchant vessels of Dutch registry lying in U.S. Waters. [Encyclopedia Britannica]

13) Termin: **ankrukoht** [Mereviki]
Definitsioon: sobiva sügavuse ja merepõhja iseloomuga, tuule ja lainetuse eest varjatud koht ankrus seismiseks [Mereviki]
Märkus definitsiooni juurde: Ankrukoht asub mittekeelatud veealal, näiteks lahel või saare läheduses. [Mereviki]
Kasutusnäide: Lootsi kasutamine on kohustuslik järgmistel kohustusliku lootsimise piirkonnas asuvatel ankrukohtadel: [MKM-i määrus „Lootsimise kord ning lootsi laevalemineku ja laevalt mahatuleku kohta“ Riigi Teataja]
Sünonüüm: ankrupaik [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **anchorage** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: area which is suitable for a ship to anchor, or where ships are permitted to anchor [maritimenz.govt.nz]

14) Termin: **ankruala** [Mereviki]
Definitsioon: merendusteatmikes või -kaartidel soovitatud või nõutud veeala ankurduseks reidil või mujal, kus laevad võivad ohutult ankrus seista [Mereviki]
Kasutusnäide: Loksast 15 km põhja pool, Soome lahes asuvas majandusvööndis koonduvad laevad isetekkelisele **ankrualale**, kus sõltuvalt päevast ja ilmast ulatub laevade arv 20-30ni. [ajakiri Meremees 2023 nr 4/4]
Sünonüümid: ankurdusala

Ingl termin: **anchorage area** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: place specifically indicated by the authority in charge of a body of water for anchoring or mooring a vessel [Law Insider]
Märkus definitsiooni juurde: Inglise keeles on anchorage ja anchorage area sageli sünonüümid. Ankrualal võivad olla määratletud ka eraldi ankrukohad, mille piires laev peab püsima. [Merekeele nõukoda]
Ingl kasutusnäide: It has been observed that some ships are anchoring in the Southern Entrance Anchorage Areas of the Istanbul Strait have dropped anchor outside the designated anchorage areas, thereby posing a risk of damage to underwater structures such as cable systems and oil and natural gas pipelines. [The Turkish Chamber of Shipping]

15) Termin: **ankrukäitluslaev** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laev puurtornide, ujuvplatvormide ja nende ankrute teisaldamiseks [Merekeele nõukoda]
Märkus definitsiooni juurde: Avamere nafta- ja gaasitööstuse vajaliku võimekusega laev puurtornide ja ujuvplatvormide vedamiseks ning paigaldamiseks määratud asukohta, nende ankrute käsitlemiseks ning muuks toetuseks avamereoperatsioonidele. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **anchor handling vessel** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: specialized vessel for handling anchors for oil rigs, towing rigs to a location and securing them in place [NautiSNP]
Märkus definitsiooni juurde: Its main roles involve handling anchors, towing, and supporting offshore installations like oil rigs and floating platforms. [Merekeele nõukoda]
Ingl kasutusnäide: These ocean towing services can even act as rescue vessels for emergency situations – a nearby anchor-handling vessel is an excellent option for rescuing stranded passengers on a ship. [Dann Ocean Towing]

16) Termin: **ankrukäpp** [Mereviki] ja [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: üks ankru põhiosi, mis haakub merepõhja [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Ankrukäpad võivad olla kinnitatud ankrusäärega liikumatult või liigendi abil pöörduvad [Kalapeedia]

Ingl termin: **anchor fluke** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: part of an anchor that is buried into seabed [sailingissues.com]
Ingl kasutusnäide: The stock turns the anchor into an attitude that enables the flukes to dig into the sea bed. [sailingissues.com]

17) Termin: **ankrupall** [Mereviki] ja [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva ankrusolekut näitav must kerakujuline 60 cm läbimõõduga signaalkujund, mis tõstetakse laeval kõige nähtavamal kohal või üle 50 m pikkusel laeval vööris [Mereviki]

Ingl termin: **anchor ball** [Inglise-eesti meresõnaraamat]

Ingl def: black spherical signal figure with a diameter of 60 cm, which is raised to a clearly visible position or at the bow to indicate that the ship is at anchor [Merekeele nõukoda]

18) Termin: **laevahaldaja** [Mereviki]
Definitsioon: ettevõte ja/või isik, kes reederi volitusel ja/või ülesandel tegeleb laeva töökorraldusega, sh laevade kommertsekspluatatsiooni e käitamisega, laevade tehnilise haldamise, mehitamise jt laeva jätkusuutlikkuse tegevuste korraldamisega [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Laeva käitamine peab toimuma Hollandist, kas omaniku või Hollandis registreeritud laevahaldaja (*ship manager*) kaudu. [Eelnõude Infosüsteem. Laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus]
Sünonüümid: laevakorraldaja, laevakompanii esindaja [Merekeele nõukoda]
Eelistatud: laevahaldaja [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **ship manager** [IMO Guidelines. FAL.5/Circ.52]
Ingl def: party responsible for the day-to-day management, operation and maintenance of the ship [IMO Guidelines. FAL.5/Circ.52]
Ingl kasutusnäide: Traditional responsibility for the upkeep of the ship and employing the crew has shifted from the Shipowner to the Ship Manager, who conducts the same functions as the former used to perform, on the basis of the contract provisions and upon receiving a fee. [Radosław Stefaniak]

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 192
14.10.2025

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Liivo Laanetu, Stenver Lipand, Tarmo Ojamets.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Madli Vitismann.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt

I. Koosolekut alustasime leinaseisakuga meie pikaaegse liikme Enn Oja mälestuseks, kes lahkus meie seast ootamatult 27. septembril 2025.

Enn oli see, kes senise merendusterminoloogia komisjoni 2005. aastal merekeele nõukojaks ristis ja põhikirja koostas. Tema mõtles välja ka sõna „teokiri“ protokolli asemel ja hakkas koosolekuid dokumenteerima. Kahekümne aasta jooksul on peetud 191 koosolekut, mille teokirjad on tänapäeval kõigile huvilistele näha Transpordiameti kodulehel.
Ennu erihuviks oli võrdlev keeleteadus, mis on andnud erineval astmel teadmisi paarikümnest keelest. Merendusmõistete võrdlus keeliti on aidanud täpsemini lahti mõtestada ka ingliskeelseid üldmõisteid.
Enn Oja oli Veeteede Ametis 2004. a välja antud ingliskeelse lootsiraamatu „Sailing Directions for Estonian Waters“ koostaja ja toimetaja. Tema initsiatiivil lisati sellesse raamatusse Eesti oma rahatähtede – Eesti kroonide – pildid.
Merekeele nõukoja aruteludest ja koosolekutest võttis ta aktiivselt osa kuni lõpuni.

II. Vaatasime üle eurotõlgi saadetud küsimused.

1) shipping route – **laevatee**

2) deep sea shipping route / deep sea route – **ookeani laevatee**.
Kuna süvamerd merenduses terminina ei kasutata, siis kaalusime sõna ulgumere laevatee, aga leidsime, et täpsem on ookeani laevatee.

3) short sea shipping route / short-sea route – **lähilaevanduse laevatee**

- short sea shipping – lähimerelaevandus või parem versioon lähilaevandus (mitte lühi-). See ei ole kabotaaž.

III. Valisime oskussõnu Sõnaveebi lisamiseks.

1) Termin: **allveelaev** [Mereviki]
Definitsioon: vee all ja veepinnal liikumiseks ehitatud laev [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Allveelaevu kasutatakse sõja-, turismi- või uurimislaevadena. [Vikipeedia]

Ingl termin: **submarine** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: watercraft capable of independent operation underwater [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: Submarines encompass a wide range of types and capabilities. [Wikipedia]

2) Termin: **Andersoni pööre** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: manööver, et juhtida laev tagasi punkti, mille see läbis, eesmärgiga võimalikult kiiresti päästa üle parda kukkunu. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **Anderson turn** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: manoeuvre commonly used to bring a ship or boat with engines back to a point it previously passed through, often for the purpose of recovering a casualty in the quickest time possible. [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: The Anderson turn is most appropriate when the point to be reached remains clearly visible. [Wikipedia]

3) Termin: **ankrukett** [Inglise-eesti meresõnaraamat] ja [Mereviki]
Definitsioon: terasest valatud või keevitatud kett, mis ühendab ankrut laevaga ning võimaldab ankrupeli vms seadmega ankrut vette lasta või välja tõmmata [Mereviki]
Kasutusnäide: Ankruketti iseloomustab ketililüli ristlõike läbimõõt (millimeetrites), see sõltub laeva suurusest ning otstarbest. [Mereviki]

Ingl termin: **anchor chain** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: heavy chain used for holding a vessel at anchor [wartsila.com/encyclopedia]
Ingl kasutusnäide: Anchor chains are made of high-strength steel, which is resistant to corrosion and abrasion. [boomarine.com/]
Ingl sünonüümid: anchor cable, chain cable [Inglise-eesti meresõnaraamat]

4) Termin: **ankruketi lüli** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: terasest valatud või keevitatud ankruketi koostisosa [Merekeele nõukoda]

Kasutusnäide: Ankruketti iseloomustab ketilüli ristlõike läbimõõt (millimeetrites), see sõltub laeva suurusest ning otstarbest. Ketilülil läbimõõduga üle 15 mm peab keskel olema tugi. [Mereviki]

Ingl termin: **anchor-chain link** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: steel cast or welded anchor chain component [Merekeele nõukoda]
Ingl kasutusnäide: A complete anchor chain is firstly composed of many anchor chain links connected to each other to form a certain length of anchor chain links, and then several anchor chain links are connected by connecting links or connecting shackles to form the entire anchor chain. [wac-corp.com]

5) Termin: **ankruketi näitur** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: seade, mis registreerib ankrupeli kasutamisel peli ületanud ankruketi pikkuse ja kuvab selle teabe [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **anchor chain counter** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: instrument that records the length of anchor rode deployed when using the windlass and displays this information on the LCD or the onboard computer [autoanchor.co.nz]
Ingl kasutusnäide: Each ship is fitted with appropriate instrumentation (wind speed and direction, log, rpm, rudder angle, paid out anchor-chain indicator).[Port Revel Shiphandling]
The first anchor chain indicator was missing, it would be nice to replace it. [boataround.com]
Ingl sünonüümid: chain indicator, anchor cable indicator. [Inglise-eesti meresõnaraamat]

6) Termin: **ankrutasu** [Mereviki]
Definitsioon: sadama valdaja poolt sadamas või selle lähedal ankrus seisvale laevale kehtestatud tasu. [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Eestis ei ole praegu ankrutasu laevale kehtestatud. Vene-Balti sadamas võetakse laevalt reiditasu, mis on 50% kaitasust, kui laeva remonti tehakse reidil. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **anchorage dues** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: charges imposed by a port authority on ships anchoring at or off the port [Dictionary of Shipping Terms, 6th Edition]
Ingl kasutusnäide: The title of these regulations is the Berthage and Anchorage Dues Regulations. [SUBSIDIARY LEGISLATION 499.38. Malta]
Ingl sünonüüm: anchor dues [Inglise-eesti meresõnaraamat]

7) Termin: **ankrupeli** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: rõhtvõlli ja ühe või kahe ketitrumliga vints ankru hiivamiseks või allalaskmiseks, samuti haalamiseks [Mereviki]
Kasutusnäide: Ankrupeli peab üheaegselt suutma hiivata kaht ankrut sügavuselt 50 m kiirusega 8 m/min. [Mereleksikon]

Ingl termin: **anchor windlass** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: machine that restrains and manipulates the anchor chain on a boat, allowing the anchor to be raised and lowered by means of chain cable [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: Section 8. Anchor windlass design and testing. ... 8.1.6 The windlass, anchoring capstans and winches are to be of types approved by LR. [imorules.com/]

8) Termin: **arvutuslik süvis** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: kaugus laeva miidlil kiilujoone ja suvise veeliini vahel [Merekeele nõukoda]

Kasutusnäide: Teoreetiline süvis (d), millele osutatakse käesoleva reegli punktis 1, on üks järgmistest süvistest: ... [Rahvusvaheline laevade mõõtmise konventsioon, 1969]
Sünonüümid: teoreetiline süvis [Merekeele nõukoda]
Eelistatud: teoreetiline süvis [Merekeele nõukoda] (Nii on see Eesti Vabariigi poolt välja antaval „Rahvusvahelise mõõtekirja (1969)“ blanketil)

Ingl termin: **moulded draught** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: distance from the summer load line to the base line, measured at the midship section [wartsila.com/encyclopedia]
Ingl kasutusnäide: The principal dimensions of the vessel are length between perpendicular (LBP) of 46.8 m, moulded breadth of 7.20 m, a moulded draught of 3.2 m, full load displacement of 238.78 tons and distance between highest of mast and baseline approximately15.9 m at an average speed of 16 knots. [tandfonline.com]

9) Termin: **asimuutkäitur** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva põhja all ahtris ja/või vööris, vertikaaltelje suhtes pööratav gondelkäitur [Mereviki]
Märkus: Asimuutkäituri kasutamine võimaldab parandada laeva manööverdusvõimet ja suurendada laeva kasulikku ruumi, kuna kaob vajadus laeva dedvudseadme ja võlliliini järele. Asimuutkäitur võib olla ka propulsiivdüüsiga.
Kasutusnäide: Kasutusel on suur hulk eri firmade – näiteks ABB, Ulstein-Aquamaster, Schottel, Rolls Royce Mermaid ja paljud teised – toodetavaid erineva võimsuse ja tehnilise lahendusega asimuutkäitureid. [Mereviki]
Sünonüümid: pöördgondelkäitur, pöördkäitur [Mereviki]

Ingl termin: **azimuth thruster** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: propeller that can be rotated through 360° in the horizontal plane, thus allowing the thrust to be generated in any desired direction [wartsila.com/encyclopedia]
Ingl kasutusnäide: TURVA is the first ship fitted with this type of propulsion arrangement – two azimuth thrusters and a centerline shaft – which was originally developed for icebreakers and icegoing LNG carriers. [wartsila.com/encyclopedia]
Ingl sünonüümid: azimuth propulsion system, azipod, rudderpropeller

10) Termin: **astronavigatsioon** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: sõiduvahendi asukoha ning kursi määramine taevakehade asendi järgi [Mereviki]
Kasutusnäide: Astronavigatsiooni kasutasid muinasajal juba foiniiklased. [Mereleksikon]
Sünonüüm: astronoomiline navigatsioon

Ingl termin: **astro-navigation** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: navigation by means of observations made of the apparent position of heavenly bodies [dictionary.com]
Ingl kasutusnäide: Astro-navigation (or celestial navigation as it is also known) is a fascinating subject that encompasses many areas of knowledge including geography, astronomy, history and mathematics. [astronavigationdemystified.com]
Ingl sünonüümid: astronomical navigation, celestial navigation, celonavigation

11) Termin: **asujoon** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: peilingu, kauguse, rõhtnurga, kauguste vahe jms samajoone puutuja või kõõlu lõik laeva asukoha juures [Mereviki]

Kasutusnäide: Esimesena võttis asujooned laeva asukoha määramisel kasutusele T. Sumner (1807...1876). [Mereviki]
Sünonüüm: asukohajoon

Ingl termin: **line of position** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: line (or, on the surface of the Earth, a curve) that can be both identified on a chart (nautical chart or aeronautical chart) and translated to the surface of the Earth [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: A line of position (LOP) is a line established by observation or measurement on which a vessel can be expected to be located. [marinegyaan.com]

12) Termin: **asukoha määramine** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva asukoha määramine erinevate meetodite abil [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Asukohta tuleb rohkem kui ühte meetodit kasutades määrata regulaarsete ajavahemike järel ja nii sageli, kui asjaolud võimaldavad. [Laeva vahiteenistuse kord]

Ingl termin: **position fix** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: determination of a wanted point as the intersection of two or more lines of position [iala.int/wiki/dictionary]
Ingl kasutusnäide: To fix your position you could simply take two bearings from charted objects ... [pzsc.org.uk]
Ingl sünonüümid: position finding, position fixing

13) Termin: **asukohanäitur** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: seade, mis kuvab laeva asukoha kas elektroonilisel kaardil (ECDIS) või asukoha koordinaadid numbriliselt/graafiliselt (AIS) [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **position indicator** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: device that displays a ship's position either on an electronic chart (ECDIS) or numerically/graphically as position coordinates (AIS). [Merekeele nõukoda]

14) Termin: **auskiik** [Inglise-eesti meresõnaraamat] Ajalooline
Definitsioon: laeva vahiteenistuse liige, kes pannakse vahti nähtavuse ülihalvenedes [Mereviki]
Kasutusnäide: Pakimadrus saadeti pakile või mastikorvi, jälgimaks veepinda ja vastutulevaid laevu. [Mereviki]
Sünonüüm: pakimadrus [Mereviki], vaatleja [Laeva vahiteenistuse kord]

Ingl termin: **lookout** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: person in charge of the observation of hazards [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: Lookouts have been traditionally placed in high on masts, in crow's nests and tops. [Wikipedia]

15) Termin: **autoveolaev** [Mereviki]
Definitsioon: veeremilaev autode veoks kaubana [Mereviki]
Kasutusnäide: Autoveolaev on ro-ro-laeva eritüüp, mis on ehitatud nagu paljutekiline parkimismaja. [Vikipeedia]
Sünonüüm: autolaev
Eelistatud: autoveolaev [Teokiri 173, 12.09.2023]

Ingl termin: **car carrier** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: vessel specially designed for efficient transport of cars (pure car carriers), or variety of cars, trucks, tractors and buses (pure car/truck carriers) [wartsila.com/encyclopedia]

Ingl kasutusnäide: In 1970 Japan's K Lines built Toyota Maru No. 10, Japan's first pure car carrier, and in 1973 built European Highway, the largest pure car carrier (PCC) at that time, which carried 4,200 automobiles. [Wikipedia]
Ingl sünonüümid: vehicle carrier, pure car carrier

16) Termin: **avamerejaht** [Mereviki] ja [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: mere- ja ilmastikukindel jaht, mis on kohandatud kestvamaks meresõiduks avamerel või suurtel järvedel [Mereviki]
Kasutusnäide: Kalevi Jahtklubi avamerejaht NOLA (EST 773) saavutas Admiral's Cup karmis rahvusvahelises konkurentsis 6.koha! [Kalevi Jahtklubi]
Sünonüüm: kaugsõidujaht [Mereviki]

Ingl termin: **cruising yacht** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: sailing or motor yacht that is suitable for long-distance travel and offers enough amenities to live aboard the boat, yet is small enough to not require a professional crew [Wikipedia]
Ingl kasutusnäide: The Oceanis cruising yacht will tempt you to surf the seas, driven by the wind and your wanderlust, with the promise of simple comfortable sailing at all times. [beneteau.com/sailing-yachts]
Ingl sünonüümid: cruiser yacht, sailing cruiser [Inglise-eesti meresõnaraamat]

17) Termin: **avamerekalalaev** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: piisava sõiduulatuse ja püstivusega laev, mis on ehitatud kalapüügiks avamerel. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **offshore fishing boat** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: vessel with sufficient range and stability, built for fishing on the high seas [Merekeele nõukoda]
Ingl kasutusnäide: The most fundamental element of any offshore fishing boat is its hull. [gospelboat.com]

18) Termin: **avamereline** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: omadussõna sõnast avameri [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Seal asustab hallhüljes valdavalt avamerelise asendiga alasid Soome lahe suudmes, saarestiku läänerannikul ja Liivi lahe põhjaosas. [Vikipeedia]
Sünonüüm: pelaagiline [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Märkus: Pelaagiline on kasutusel palju sagedamini kui avamereline.

Ingl termin: **pelagic** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: 1) of or relating to the open seas; 2) (of marine life) living or occurring in the upper waters of open sea; 3) (of geological formations) derived from material that has fallen to the bottom from the upper waters of the sea [dictionary.com]
Ingl kasutusnäide: The pelagic zone is subdivided into five vertical regions. [Wikipedia]
Ingl sünonüüm: oceanic [merriam-webster.com/dictionary/pelagic]

19) Termin: **avamere puurplatvorm** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: suur ehitis, millel on rajatised puurimiseks, et uurida, kaevandada, ladustada ja töödelda merepõhjas olevat naftat ja maagaasi [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **offshore drilling platform** [Inglise-eesti meresõnaraamat]

Märkus: Kui lähtuda sellest, et on naftapuurplatvorm, siis peaks inglise keeles olema offshore oil drilling platform või offshore oil platform. Laialt on levinud offshore oil rig. Kui aga lähtuda inglise keelsest terminist offshore drilling platform, siis peaks eesti keeles olema hoopis avamere puurplatvorm või merepuurplatvorm.
Ingl def: large structure with facilities to extract and process petroleum and natural gas that lie in rock formations beneath the seabed [trasfor.ch]
Ingl kasutusnäide: The offshore drilling platform Berkut is one of the largest in the world. It is located 25 kilometers from Sakhalin Island on the shelf in the Sea of Okhotsk. [youtube.com]
Märkus: An offshore platform, often referred to as an oil platform or an oil rig, is a large structure used in offshore drilling to house workers and machinery needed to drill wells in the ocean bed, extract oil or natural gas, or both, process the produced fluids, and ship or pipe them to shore. [trasfor.ch]

20) Termin: **avamerepüük** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: kalapüük avamerel [EKSS 2009]
Kasutusnäide: 1980. aastate lõpus moodustas avamerepüük kogu riigi kalasaagist keskmiselt 50%, ehkki sel perioodil toimus korduv tõus ja langus. [Vikipeedia]

Ingl termin: **deep sea fishery** [AGRVOC Multilingual Thesaurus]
Ingl def: fishing operations farther from the coast, and the outer limits from the shore are not fixed [AGRVOC Multilingual Thesaurus]
Ingl kasutusnäide: Deep-sea fisheries take place at great depths (between 200-2000 meters), on continental slopes, oceanic seamounts, ridge systems banks. These fisheries target demersal/benthic species using a range of gears including bottom and mid-water trawls, pots and longlines. [AGRVOC Multilingual Thesaurus]

21) Termin: **avariibond** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: lastisaatja kirjalik kohustus tasuda üldavarii kahjude jaotamisel temale langev osa [Mereviki]
Märkus definitsiooni juurde: Avariibondi nõutakse lossimissadamas lastisaatja või tema esindaja käest enne kaubasaadetise väljastamist, keeldumisel võib lastivedaja või laevaomanik kaubasaadetise pantida või selle väljaandmise peatada.
Kasutusnäide: Avariibond on dokument, milles kajastub kaubasaaja nõusolek avaldada kauba väärtus ja vajadusel osaleda kulude jaotamises üldavarii juhtumi korral. Dokumenti nõutakse kõigilt kaubasaajatelt enne kui neile väljastatakse last. [Olga Pozolotina. Üldavarii regulatsiooni areng iseseisva Eesti seadusandluses ja selle vastavuse analüüs tänapäeva ning tuleviku väljakutsetele. Lõputöö]

Ingl termin: **average bond** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: constitutes an agreement between the cargo owner (consignee) and the cargo carrier [shipthis.co/glossary]
Ingl kasutusnäide: At the heart of managing such scenarios is the Average Bond, a crucial agreement that ensures the consignee’s commitment to cover any General Average charges allocated to their goods. [shipthis.co/glossary]
Ingl sünonüüm: general average deposiit

22) Termin: *jur* (meresõiduks) **avatud meri** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: avamerevabadus [riigiteataja.ee]

Märkus: Avameri on avatud nii ranniku- kui ka sisemaariikidele. Avamerevabadust teostatakse käesoleva konventsiooni ning muude rahvusvahelise õiguse normide kohaselt. See tagab nii ranniku- kui ka sisemaariikidele muu hulgas: ... [Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsioon]
Kasutusnäide: Nimetatud vabadusi teostades arvestavad riigid teiste riikide huve, kui nad teostavad avamerevabadust, ning käesolevast konventsioonist tulenevaid süvamerepõhjas tegutsemise õigusi. [Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsioon]
Sünonüüm: avamerevabadus

Ingl termin: **mare liberum** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: freedom of the high seas. [un.org]
Märkus: The high seas are open to all States, whether coastal or land-locked. Freedom of the high seas is exercised under the conditions laid down by this Convention and by other rules of international law. It comprises, inter alia, both for coastal and land-locked States: ... [United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS)]
Ingl kasutusnäide: In the generally accepted principle of international waters, oceans, seas, and waters outside national jurisdiction are open to navigation by all and referred to as "high seas" or mare liberum. [Wikipedia]

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 193
11.11.2025

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Kadi Saks, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Yrjö Saarinen.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Vaatasime üle elektroonilise mereinfosüsteemi EMDE 2.0 arendamise käigus ette tulnud ingliskeelsed mõisted, millele püüdsime eestikeelsed vasted leida.

Laevatüübid

KOOD	ENG	EST
150	General cargo vessel	segalastilaev
1501	Grain vessel	viljalaev
1502	Timber/log carrier	palgilaev

1503	Wood chips vessel	hakkpuidulaev
1504	Steel products vessel	terasetoodetelaev
1505	Carrier, general cargo/container	segalasti-konteinerilaev
1506	Temperature controlled cargo vessels	külmutuslaev
151	Unit carrier	ühiklastilaev
1511	Full container ship/cellular vessel	konteinerilaev
1512	RoRo vessel	veeremilaev
1513	Car carrier	autolaev, autoveolaev
1514	Livestock carrier	loomalaev, loomaveolaev
1515	Barge carrier – Lash ship	praamer
1516	Chemical carrier	kemikaalilaev
1517	Irradiated fuel carrier	kasutatud tuumkütuse laev
1518	Heavy cargo vessel	raskelastilaev
1519	RoRo/Container vessel	veeremi-/konteinerilaev
152	Bulk carrier	puistlastilaev
1521	Dry bulk carrier	kuivpuistlastilaev
1522	Ore carrier	maagilaev
1523	Cement carrier	tsemendilaev
1524	Gravel carrier	kruusalaev
1525	Coal carrier	söelaev, söeveolaev
153	Tanker	tanker
1531	Crude oil tanker	toornaftatanker
1532	Chemical tanker, coaster	rannasõidu kemikaalitanker
1533	Chemical tanker, deep sea	ookeani kemikaalitanker
1534	Oil and other derivatives tanker	nafta ja naftasaaduste tanker
154	Liquefied gas tanker	veeldatud gaasi tanker
1541	LPG tanker	veeldatud naftagaasi tanker
1542	LNG tanker	veeldatud maagaasi tanker
1543	LNG/LPG tanker	veeldatud maagaasi / naftagaasi tanker
155	Other special tanker	muu eriotstarbeline tanker
1551	Asphalt/bitumen tanker	asfaldi-/bituumenitanker
1552	Molasses tanker	melassitanker
1553	Vegetable oil tanker	taimeõlitanker
157	Cargo and passenger vessel	kauba-reisilaev
159	Passenger ship	reisilaev
1591	Cruise ship	matkelaev, kruisilaev
1592	Ferry	parvlaev
1593	Other passenger ship	muu reisilaev
1594	Passenger ship, sailing	reisipurjelaev
160	Assistance vessel	abilaev
1601	Tug, without tow	pukser ilma pukseeritavata

1602	Tug, with tow	pukser pukseeritavaga
1603	Salvage vessel	varapäästelaev
1604	Rescue vessel	päästelaev
1605	Oil combat vessel	reostustõrjelaev
1606	Oil rig	naftapuurplatvorm
1607	Hospital vessel	ujuvhospidal, hospidallaev
170	Other sea-going vessel	muu merelaev
1711	Pilot boat	lootsikaater, lootsilaev
1712	Patrol/measure ship	patrull-mõõdistuslaev
172	Work ship	töölaev
1721	Supply vessel	varustuslaev
1723	Offshore support vessel	avameretööde toetuslaev
1724	Pontoon	ujuk
1725	Stone dumping vessel	kivipuistelaev
1726	Cable layer	kaablilaev
1727	Buoyage vessel	poilaev
1728	Icebreaker	jäämurdja
1729	Pipelaying vessel	toruveeskaja
173	Push boat	tõukurpukser, tõukur
174	Dredger	süvendaja
175	Fishing boat	kalalaev
1751	Trawler	traaler
1752	Cutter	kutter, kaater
1753	Factory ship	kalatöötlemislaev
176	Research and education ship	uurimis-õppelaev
1761	Fishery research vessel	kalauurimislaev, kalaluurelaev
1762	Climate registration vessel	kliimaseirelaev
1763	Ship for environmental measurement	keskkonnauuringute laev
1764	Scientific vessel	uurimislaev
1765	Sailing school ship	õppepurjelaev
1766	Training vessel	õppelaev
177	Navy vessel	mereväe laev
178	Structure, floating	ujuvrajatis
1781	Crane, floating	ujuvkraana
1782	Dock, floating	ujuvdokk
180	Pleasure boat	huvilaev
181	Speedboat	kiirpaat
182	Sailing boat with auxiliary motor	abimootoriga purjepaat
183	Sailing yacht	purjejaht
184	Boat for sport fishing	sportkalapüügipaat
185	Craft, pleasure, longer than 20 metres	huvilaev pikkusega üle 20 meetri

186	Craft, pleasure, smaller than 20 metres	huvilaev pikkusega alla 20 meetri
187	Craft, other, extra definitions and specifications	täiendavalt määratletud ja kirjeldatud muud alused
189	Craft, other, recreational	muu huvilaev
190	Fast ship	kiirlaev
191	Hydrofoil	tiibur
192	Catamaran, fast	kiirkatamaraan

Siseveetransport

KOOD	ENG	EST
80	Vessel, type unknown	teadmata tüüpi laev
81	Motor freighter	(sisevee)kaubalaev
802	Motor tanker	(sisevee)tanker
8021	Motor tanker, liquid cargo, type N	(sisevee)tanker, tüüp N
8022	Motor tanker, liquid cargo, type C	(sisevee)tanker, tüüp C
8023	Motor tanker, dry cargo	kuivlastiga (sisevee)tanker
803	Container vessel	konteinerilaev
804	Gas tanker	gaasitanker
85	Motor freighter, tug	(sisevee)kaubalaev-pukser
86	Motor tanker, tug	(sisevee)tanker-pukser
87	Motor freighter with one or more ships alongside	(sisevee)kaubalaev ühe või mitme laevaga pardas
88	Motor freighter with tanker	(sisevee)kaubalaev tankeriga
89	Motor freighter pushing one or more freighters	üht või mitut kaubalaeva tõukav (sisevee)kaubalaev
810	Motor freighter pushing at least one tank-ship	vähemalt üht tankerit tõukav (sisevee)kaubalaev
811	Tug, freighter	pukser-kaubalaev
812	Tug, tanker	pukser-tanker
813	Tug, freighter, coupled	kaubalaevaga ühendatud pukser
814	Tug, freighter/tanker, coupled	kaubalaevaga/tankeriga ühendatud pukser
815	Freight barge	kaubapraam
816	Tank barge	vedellastipraam, paakpraam
8161	Tank barge, liquid cargo, type N	vedellastipraam, tüüp N
8162	Tank barge, liquid cargo, type C	vedellastipraam, tüüp C
8163	Tank barge, dry cargo	vedellastipraam, kuivlast
817	Freight barge with containers	konteineritega kaubapraam

818	Tank barge, gas	gaasitankerpraam, gaasipaakpraam
821	Pushtow, one cargo barge	tõukurpukser ühe kaubapraamiga
822	Pushtow, two cargo barges	tõukurpukser kahe kaubapraamiga
823	Pushtow, three cargo barges	tõukurpukser kolme kaubapraamiga
824	Pushtow, four cargo barges	tõukurpukser nelja kaubapraamiga
825	Pushtow, five cargo barges	tõukurpukser viie kaubapraamiga
826	Pushtow, six cargo barges	tõukurpukser kuue kaubapraamiga
827	Pushtow, seven cargo barges	tõukurpukser seitsme kaubapraamiga
828	Pushtow, eight cargo barges	tõukurpukser kaheksa kaubapraamiga
829	Pushtow, nine cargo barges	tõukurpukser üheksa kaubapraamiga
831	Pushtow, one gas/tank barge	tõukurpukser ühe gaasipaakpraamiga
832	Pushtow, two barges at least one tanker or gas barge	tõukurpukser kahe praamiga, millest vähemalt üks on paakpraam või gaasipaakpraam
833	Pushtow, three barges at least one tanker or gasbarge	tõukurpukser kolme praamiga, millest vähemalt üks on paakpraam või gaasipaakpraam
834	Pushtow, four barges at least one tanker or gasbarge	tõukurpukser nelja praamiga, millest vähemalt üks on paakpraam või gaasipaakpraam
835	Pushtow, five barges at least one tanker or gasbarge	tõukurpukser viie praamiga, millest vähemalt üks on paakpraam või gaasipaakpraam
836	Pushtow, six barges at least one tanker or gasbarge	tõukurpukser kuue praamiga, millest vähemalt üks on paakpraam või gaasipaakpraam
837	Pushtow, seven barges at least one tanker or gasbarge	tõukurpukser seitsme praamiga, millest vähemalt üks on paakpraam või gaasipaakpraam
838	Pushtow, eight barges at least one tanker or gasbarge	tõukurpukser kaheksa praamiga, millest vähemalt üks on paakpraam või gaasipaakpraam
839	Pushtow, nine or more barges at least one tanker or gasbarge	tõukurpukser üheksa või enama praamiga, millest vähemalt üks on paakpraam või gaasipaakpraam
840	Tug, single	pukser ilma pukseeritavateta
841	Tug, one or more tows	pukser ühe või enama pukseeritavaga
842	Tug, assisting a vessel or linked combination	pukser, mis aitab laeva või laevade kogumit

843	Pushboat, single	tõukurpukser ilma pukseeritavateta
844	Passenger ship, ferry, red cross ship, cruise ship	reisilaev, parvlaev, Punase Risti laev, kruisilaev
8441	Ferry	parvlaev
8442	Red cross ship	Punase Risti laev
8443	Cruise ship	kruisilaev
8444	Passenger ship without accommodation	kajutiteta reisilaev
8445	Day-trip high speed vessel	päevareisi kiirlaev
8446	Day-trip hydrofoil vessel	päevareisi tiibur
8447	Sailing cruise ship	purje-kruisilaev
8448	Sailing passenger ship without accommodation	kajutiteta purje-reisilaev
845	Service vessel	teeninduslaev, abilaev
8451	Service vessel	teeninduslaev, abilaev
8452	Police patrol vessel	politsei patrull-laev
8453	Port service vessel	sadama teeninduslaev, abilaev
8454	Navigation surveillance vessel	navigatsioonijärelevalvelaev
846	Vessel, work maintenance craft, floating derrick, cable-ship, buoy-ship, dredge.	ujuvtöökoda, ujuvkraana, kaablilaev, poilaev, süvendaja
847	Object, towed, not otherwise specified.	täpsustamata pukseeritav objekt
848	Fishing boat	kalalaev
849	Bunkership	punkrilaev
850	Barge, tanker, chemical	kemikaalipaakpraam
851	Object, not otherwise specified.	täpsustamata objekt

Operatsioonid sadamas

	ENG	**EST**
1	Cargo operations	lastitööd
2	Passenger movement	reisijate liikumine
3	Taking bunkers	punkerdamine
4	Changing crew	laevapere vahetamine
5	Goodwill visit	hea tahte visiit
6	Taking supplies	varude võtmine
7	Repair	remont
8	Laid-up	jõude seisev
9	Awaiting orders	korralduste ootel
10	Miscellaneous	muu tegevus

11	Crew movement	laevapere ümberpaigutamine
12	Cruise, leisure and recreation	kruis, vaba aja veetmine, virgestus
13	Under government order	riigi ülesannete täitmisel
14	Quarantine inspection	karantiinikontroll
15	Refuge	varjupaigas
16	Unloading cargo	kauba lossimine
17	Loading cargo	kauba laadimine
18	Repair in dry dock	remont kuivdokis
19	Repair in wet dock	remont sadamabasseinis
20	Cargo tank cleaning	lastitankide puhastamine
21	Means of transport customs clearanc	transpordivahendite tolliklaarimine
22	De-gassing	degaseerimine
23	Waste disposal	jäätmete kõrvaldamine
24	Offshore mobilization operations	avameretööstuse ettevalmistustööd
25	Transfer of personnel	töötajate ümberpaigutamine
26	Pass through	läbisõidul

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 194
9.12.2025

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Pärtel Keskküla, Stenver Lipand, Ants Raud, Rein Raudsalu, Kadi Saks, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Yrjö Saarinen ja Madli Vitismann.

Juhatas: Peeter Veegen
Kirjutas: Malle Hunt

I. Merekeele nõukoja esimees kapten Peeter Veegen soovis oma ameti üle anda kapten Tarmo Ojametsale. Otsustati, et kapten Veegen jääb au- ja aseesimeheks.

II. Jätkasime elektroonilise mereinfosüsteemi EMDE 2.0 arendamise käigus ette tulnud ingliskeelsete mõistete tõlkimist eesti keelde.

Laevapere liikmed

KOOD	ENG	EST
10100	Captain / Master	kapten/ kapten
10101	Captain / Master on ships above 3000 GT	kapten/ 3000 ja suurema kogumahutavusega laeva kapten
10102	Captain / Master on ships up to 3000 GT	kapten/ väiksema kui 3000 kogumahutavusega laeva kapten

10103	Captain / Master near coastal voyages on ships up to 500 GT	kapten/ väiksema kui 500 kogumahutavusega laeva kapten
10104	Staff Captain on Cruise Ships	kruisilaeva asekapten
10105	Captain / Master including Offshore MODUs or MOPUs	kapten/ laevakapten, k.a avameretööde puur- või tootmisplatvormid
10106	Captain / Master on vessels up to 3000 GT including Offshore MODUs & MOPUs	kapten/ väiksema kui 3000 kogumahutavusega laeva kapten, k.a avameretööde puur- ja tootmisplatvormid
10107	Skipper on fishing vessels of 24 metres in length and over	24 m või pikema kalalaeva kipper
10108	Skipper on fishing vessels under 24 metres in length	alla 24 meetri pikkuse kalalaeva kipper
10110	Chief Mate Chief Officer or First Officer First Mate	vanemtüürimees, esimene tüürimees, vanemohvitser
10111	Chief Mate on ships above 3 000 GT	3000-se ja suurema kogumahutavusega laeva vanemtüürimees
10112	Chief Mate on ships up to 3 000 GT	väiksema kui 3000-se kogumahutavusega laeva vanemtüürimees
10113	Chief Mate including Offshore MODUs or MOPUs	vanemtüürimees, k.a avameretööde puur- või tootmisplatvormid
10114	Chief Mate on fishing vessels 24 metres in length and over	24 m või pikema kalalaeva vanemtüürimees
10115	Chief Mate on fishing vessels under 24 metres in length	alla 24 meetri pikkuse kalalaeva vanemtüürimees
10120	Officer in Charge of a Navigational Watch	vahitüürimees
10121	Officer in Charge of a Navigational Watch as Second Mate / Officer	vahitüürimees - teine tüürimees
10122	Officer in Charge of a Navigational Watch as Third Mate / Officer	vahitüürimees - kolmas tüürimees
10123	Officer in Charge of a Navigational Watch as Fourth Mate / Officer	vahitüürimees - neljas tüürimees
10124	Officer in Charge of a Navigational Watch on ships up to 500 GT (Near Coastal)	väiksema kui 500-se kogumahutavusega laeva vahitüürimees
10125	Officer in Charge of a Navigational Watch including MODUs or MOPUs	vahitüürimees, k.a avameretööde puur- või tootmisplatvormid
10126	Officer in charge of a navigational watch on fishing vessels of 24 metres in length and over	24 või enama m pikkuse kalalaeva vahitüürimees
10127	Officer in charge of a navigational watch on fishing vessels under 24 metres in length	alla 24 m pikkuse kalalaeva vahitüürimees
10130	Radio officer/radio operator	raadiosideoperaator
10131	Radio officer/radio operator ROC	piirangutega raadiosideoperaator
10132	Radio officer/radio operator GOC	raadiosideoperaator
10133	Radio officer/ Radio Operator on fishing vessels	kalalaeva raadiosideoperaator
10140	Deck Cadet / Apprentice	kadett / praktikant
10141	Deck cadet on fishing vessels	kadett kalalaeval
10150	Chief Engineer Chief Engineer Officer	vanemmehaanik

10151	Chief Engineer Officer on vessels above 3 000 kW propulsion power	3000 kW ja suurema peamasinate efektiivse koguvõimsusega mootorlaeva vanemmehaanik
10152	Chief Engineer Officer on vessels with up to 3 000 kW propulsion power	väiksema kui 3000 kW peamasinate efektiivse koguvõimsusega mootorlaeva vanemmehaanik
10153	Staff Chief Engineer	asevanemmehaanik
10154	Chief Engineer including MODUs or MOPUs	vanemmehaanik, k.a. avameretööde puur- ja tootmisplatvormid
10155	Chief engineer officer of fishing vessels powered by main propulsion machinery of 750 kW propulsion power or more	750 kW ja suurema peamasinate koguvõimsusega kalalaeva vanemmehaanik
10156	Chief engineer officer of fishing vessels powered by main propulsion machinery with up to 750 kW propulsion power	väiksema kui 750 kW peamasinate koguvõimsusega kalalaeva vanemmehaanik
10210	First Engineer	esimene mehaanik
10211	First Engineer including MODUs or MOPUs	esimene mehaanik, k.a. avameretööde puur- või tootmisplatvormid
10212	First Engineer on fishing vessels	kalalaeva esimene mehaanik
10220	Second Engineer Second Engineer Officer	teine mehaanik
10221	Second Engineer Second Engineer Officer on vessels above 3 000 kW propulsion power	teine mehaanik, 3000 kW ja suurema peamasinate efektiivse koguvõimsusega mootorlaeva teine mehaanik
10222	Second Engineer Second Engineer Officer on vessels up to 3 000 kW propulsion power	teine mehaanik, väiksema kui 3000 kW peamasinate efektiivse koguvõimsusega mootorlaeva teine mehaanik
10223	Second Engineer including MODUs or MOPUs	teine mehaanik, k.a. avameretööde puur- või tootmisplatvormil
10224	Second engineer on fishing vessels powered by main propulsion machinery of 750 kW propulsion power or more	750 kW ja suurema peamasinate efektiivse koguvõimsusega kalalaevade teine mehaanik
10230	Officer in Charge of an engineering Watch as Third Engineer	vahimehaanik - kolmas mehaanik
10231	Third Engineer including MODUs or MOPUs	kolmas mehaanik, k.a. avameretööde puur- või tootmisplatvormil
10232	Third Engineer on fishing vessels	kalalaeva kolmas mehaanik
10240	Officer in Charge of an engineering Watch as Fourth Engineer	vahimehaanik - neljas mehaanik
10250	LNG Systems Engineer	veeldatud maagaasi süsteemimehaanik
10260	(Liquefied) Gas Engineer	(veeldatud) gaasi süsteemimehaanik
10270	Reefer Engineer	külmutusseadmete mehaanik
10280	Engineer Cadet / Apprentice / Assistant Engineer	mehaanik-kadett / praktikant / abimehaanik
10290	Engineer Cadet / Apprentice / Assistant Engineer	mehaanik-kadett / praktikant / abimehaanik
10300	Chief Electro-Technical Officer/Chief Electrician	vanemelektrimehaanik / vanemelektrik
10310	First Electro-Technical Officer / First Electrician	esimene elektrimehaanik / esimene elektrik
10330	Electro-Technical Officer (ETO)	elektrimehaanik

10331	Electro-Technical Officer (ETO) including Offshore MODUs and MOPUs	elektrimehaanik, k.a. avameretööde puur- ja tootmisplatvormil
10332	Second Electro-Technical Officer (2nd ETO)	teine elektrimehaanik
10340	Chief Electrician	vanemelektrik
10341	Ship's Electrician/Electro-technical Rating (E.T.R.)	laevaelektrik
10342	Assistant Ship's Electrician	laevaelektriku abi
10343	Trainee Electrician	laevaelektrik-praktikant
10400	Boatswain (Bosun)	pootsman
10401	Chief Boatswain (Chief Bosun)	vanempootsman
10402	2nd Boatswain (2nd Bosun)	teine pootsman
10403	Boatswain's Assistant (Bosun's Assistant)	abipootsman
10410	Dual-Purpose Rating (DP Rating) (Both Deck & Engine Departments)	madrus-motorist
10420	Able Bodied Seafarer (AB Deck)	vanemmadrus
10430	Quartermaster (designated helmsman)	roolimadrus
10440	Sailmaker	purjemeister
10450	Ordinary Seafarer (OS Deck) / Rating Forming Part of a Navigational Watch	madrus / vahimadrus
10460	Deckhand Deck Utility (uncertified rating)	tekimadrus (ilma kutsetunnistuseta)
10461	Efficient Deckhand (EDH)	vanemmadrus
10462	Deck Trainee	madrus-praktikant
10470	Pumpman	pumbamees
10480	Ship's Carpenter	laevapuusepp, tsimmerman
10481	Second Ship's Carpenter (Passenger ships)	teine laevapuusepp (reisilaevadel)
10500	Fitter	koostelukksepp
10505	Donkeyman (Historical vessels)	donkerman; abikatla masinist
10510	Storekeeper	laohoidja
10511	Maintenance & Workshop Technician	hooldus- ja töökojatehnik
10512	Mechanic/Turner or Welder	mehaanik / treial või keevitaja
10530	A.B. Engine Motorman	vanemmotorist
10531	Oiler qualified as an A.B. Engine	vanemmotorist-õlitaja
10532	Wiper	motoristi abi
10533	Rating Forming Part of a Watch in a Manned Engine-Room (OS Engine)	vahimotorist

III. Kohe pärast koosolekut saabus Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ühistranspordiosakonnast päring uue laeva eestikeelse nimetuse kohta.
Tegemist on parvlaevaga, millel on kaks esiotsa ja mis võib sõita ning manööverdada võrdsete tingimustega mõlemas suunas (ilma, et see peaks teostama ümberpööramise manöövrit sõites sadamate vahel), ehk asenduslaev omab mõlemas otsas käiturit ja rampi sõidukite lastimiseks/lossimiseks ning reisijate peale ja maha minekuks.

Inglise keeles *double ended ferry* – eestikeelne vaste on „Inglise-eesti meresõnaraamatus“ – **kahekäila-parvlaev**. Sobib ka **kahekäilaline**, kas siis laev, parvlaev või asenduslaev.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 195
13.01.2026

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Pärtel Keskküla, Stenver Lipand, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Jaanus Matso, Yrjö Saarinen ja Madli Vitismann.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt
Foto: Helen Kirss

I. Meenutasime 53 aasta tagust aega, mil Eesti Riikliku Meremuuseumi direktor allkirjastas käskkirja nr 2, Tallinnas **23. jaanuar 1973**.
Merendusterminoloogia kogumiseks, süstematiseerimiseks, õige kasutamise propageerimiseks ja vajaduse korral uute terminite loomiseks
KÄSIN
moodustada Eesti Riikliku Meremuuseumi juurde ühiskondlikel alustel tegutseva merendusterminoloogia komisjoni alljärgnevas koosseisus: (14 liiget)

25. jaanuaril toimus merendusterminoloogia komisjoni esimene koosolek.

II. Merekeele nõukoda lisas 2025. aastal Eesti Keele Instituudi keeleportaali Sõnaveeb 40 kirjet. Terminitööd toetas Haridus- ja Teadusministeerium eestikeelse terminoloogia programmi kaudu. Praegu on Sõnaveebis ligi 140 terminibaasi, mis sisaldavad eri valdkondade oskussõnu.

III. Rein Raudsalu saatis mõned väljendid, millele püüdsime sobivad vasted leida.

1) **Apparent Wind Direction (AWD)** – näiva tuule suund. Tajutava tuule suund liikuval laeval (muul liikuval objektil). **MN: tajutava tuule suund**
2) **Relative wind direction (RWD)** – näiva tuule suund [kursinurk]. *(Inglise-eesti meresõnaraamat).*
Kuigi *Relative Wind* ja *Apparent Wind* tunduvad olema ühetähenduslikud – sellele viitavad nii Sõnaveeb, IATE terminikogu ja ka meresõnaraamat ning küllap on allikaid, milles neid nii kasutataksegi, aga nende kasutamisel tehakse ka vahet. Näiteks *Relative Wind mõistet* kasutatakse tuule kohta, mis tekib ja on tajutav liikuval objektil, selle liikumisele vastassuunas. *Relative Wind* – suhteline tuul on otse vastupidine lennusuunale, nii väidab Wikipedia artiklis „Relative wind". Artiklis „Apparent wind" kasutatakse selles tähenduses terminit *„headwind"*. Merenduses tundub valdavalt kasutuses olevat *Apparent Wind.*
MN: suhteline tuul

3) **Relative Wind Speed (RWS)** – näiva tuule kiirus. **MN: suhtelise tuule kiirus**

4) **True Wind (TW)** – tegelik tuul; tõeline tuul. *(Inglise-eesti meresõnaraamat).*
Lisaks mõistele „True Wind", mida kasutatakse vee suhtes, mis võib liikuda (hoovus) või mitte, on mõiste „Ground Wind", mis tähendab maapinnatuult maapinna (merepõhja) suhtes, mis ei

liigu kunagi. Prognoosides olev tuul on maapinnatuul – Ground Wind. (https://davidburchnavigation.blogspot.com/2021/12/TW-v-GW.html).
Kui hoovus puudub, siis on tõeline tuul ja maapinnatuul ühesugused. **MN: tegelik tuul**

5) **True Wind Direction (TWD)** – tõelise tuule suund [kursinurk]. *(Inglise-eesti meresõnaraamat).* **MN: tegeliku tuule suund**

6) **True Wind Speed (TWS)** – tõelise tuule kiirus. **MN: tegeliku tuule kiirus**

7) **Ground Wind Direction (GWD)** – maapinnatuule suund (10 meetri kõrgusel maapinnast). **MN: pinnatuule suund**

8) **Ground Wind Speed (GWS)** – maapinnatuule kiirus (10 meetri kõrgusel maapinnast). **MN: pinnatuule kiirus**

9) **Compass Course (CC)** – kompassikurss *(Inglise-eesti meresõnaraamat).* Kurss kompassi järgi. **MN: kompassikurss**

10) **Course to Steer (CTS)** – roolimiskurss *(Inglise-eesti sõnaraamat).* Roolimiseks antud kurss. **MN: roolimiskurss**

11) **Course Over Ground (COG)** – põhjakurss *(Inglise-eesti meresõnaraamat).* Kurss merepõhja suhtes. **MN: põhjakurss**

12) **Course Through Water (CTW)** – kurss läbi vee; kurss vee suhtes. **MN: kurss läbi vee**

13) **Course Made Good (CMG)** – põhjakurss *(Inglise-eesti meresõnaraamat).* Kurss merepõhja suhtes. **MN: saavutatud kurss**

14) **Heading (HDG, HDT, HDM)** – vöörisuund (HDG), kurss; vöörisuund tõelise põhja (Nord) suhtes (HDT), tõeline kurss; vöörisuund magnetilise põhja (Nord) suhtes (HDM), magnetkurss. **MN: vöörisuund, (laeva) pikitasandi suund (tõelise või magnetilise põhjasuuna suhtes)**

15) **Speed Over Ground (SOG)** – põhjakiirus *(Inglise-eesti meresõnaraamat).* Kiirus merepõhja suhtes. **MN: põhjakiirus**

16) **Speed Through Water (STW)** – kiirus läbi vee; kiirus vee suhtes. **MN: kiirus läbi vee**

17) **Speed Made Good (SMG)** – põhjakiirus *(Inglise-eesti meresõnaraamat)*. Kiirus merepõhja suhtes. **MN: saavutatud kiirus**

18) **Drift (DFT)** – triiv *(Inglise-eesti meresõnaraamat).* 1) Kursist kõrvale kaldumine, 2) loodusjõudude mõjul „allavoolu“ liikumine. **MN: triiv**

19) **Rate of Turn (ROT)** – pöörde(nurk)kiirus *(Inglise-eesti meresõnaraamat).* **MN: pöördekiirus**

20) **Heading Rate** – vöörisuuna muutumiskiirus, kursi muutumiskiirus. **MN: vöörisuuna muutumiskiirus** *(= ROT)*

21) **YAW –** seegamine; jeerima, seegama *(Inglise-eesti meresõnaraamat).* **MN: seegamine**

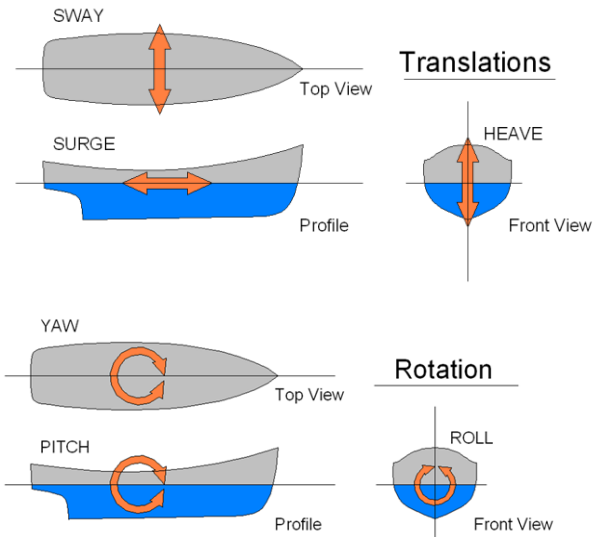
22) **PITCH** – pikiõõtsumine; pikisuunas õõtsuma *(Inglise-eesti meresõnaraamat).*

23) **ROLL** – külgõõtsumine, rullumine *(Inglise-eesti meresõnaraamat).* **MN: rullumine**

24) **SWAY –** külgtriiv; õõtsumine; rullumine *(Inglise-eesti meresõnaraamat).*

25) **SURGE** – pikihälbimine, pikikõikumine.

26) **HEAVE** – püstõõtsumine; püstõõtsuma *(Inglise-eesti meresõnaraamat).*

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 196
10.02.2026

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Stenver Lipand, Ants Raud, Rein Raudsalu, Yrjö Saarinen, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Kadi Saks, Indrek Särg.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt

I. Meie töökoosolekut külastas Transpordiameti merendusteenistuse direktor Edgar Peganov.

II. Jätkasime EMDE laevapere liikmete nimekirja ülevaatamist

Kood	Inglise	Eesti
10533	Rating Forming Part of a Watch in a Manned Engine-Room (OS Engine)	vahimotorist
10534	Engine-Room Trainee	masinapraktikant; laevamehaanika praktikant
10560	Fireman/stoker	kütja
10561	Trimmer	trimmer (kütja abi aurulaevas)
10600	Ship's Doctor (Surgeon)	laevaarst
10601	2nd Ship's Doctor (2nd Surgeon)	teine laevaarst
10602	1st Ship's Nurse/ Medical Orderly	esimene laevaõde / sanitar
10603	2nd Ship's Nurse/ Medical Orderly	teine laevaõde / sanitar
10604	Hospital Secretary/Assistant	hospidali sekretär / assistent
10605	Masseur	massöör
10606	Physiotherapeutic Assistant	füsioterapeudi abiline
10700	Chief Cook	peakokk, vanemkokk
10701	Ship's Cook	laevakokk
10702	Assistant Cook	abikokk
10703	Baker on merchant ships which regularly carry up to 12 passengers	pagar laevadel, mis tavaliselt veavad kuni 12 reisijat
10800	Kitchen Management staff	köögi juhtkond
10801	Executive Chef / Chef de Cuisine	peakokk / Chef de Cuisine
10802	Food & Beverage Manager	toitlustusjuht
10803	Provisions Master	toidulaojuhataja
10804	Deputy Head Chef / Sous Chef	peakoka asetäitja / Sous Chef
10805	Station Chef / Chef de Partie	jaamakokk / Chef de Partie
10806	Swing Chef / Tournant	asenduskokk / universaalkokk
10807	Vegetable Chef / Entremetier	köögiviljakokk (või suppide ja köögiviljade kokk)
10808	Fry Chef / Friturier	fritüürikokk
10809	Pantry Chef / Garde manger	külmköögi kokk
10810	Pastry Chef / Pâtissier	kondiiter / magustoidukokk
10811	Fish Chef / Poissonnier	kalakokk (või kala- ja mereandidekokk)
10812	Meat or Roast Chef / Rôtisseur	lihakokk (või praekokk)
10813	Sauce Chef / Saucier	kastmekokk

10814	Assistant or Junior Chef / Commis Chef	abikokk või nooremkokk
10815	Galley Chef for the passenger ship's crew	laevapere kokk (või laevakokk)
10816	Butcher / Boucher	lihunik (või lihaettevalmistaja)
10817	Galley/Kitchen Staff	laevaköögi personal
10818	Chief Purser	ülempurser
10819	2nd Purser	teine purser
10820	3rd Purser	kolmas purser
10821	Chief Steward/Stewardess	vanemstjuuard/-stjuuardess
10822	Steward/Stewardess	stjuuard / stjuuardess (tessa)
10823	Messman or Pantryman-woman	messiteenija või köögilaoabiline
10824	Laundryman only on ships which regularly carry up to 12 passengers	pesupesija laevadel, mis tavaliselt veavad kuni 12 reisijat
10900	Dining Room staff	söögisaali personal
10901	Dining Room manager / Maître d'hotel	söögisaali juhataja
10902	Dining Room Head Waiter/Waitress	söögisaali vanemteenindaja (vanem ettekandja)
10903	1st Wine Steward/Stewardess / Sommelier	vanemsommeljee / vanemveiniteenindaja
10904	2nd Wine Steward/Stewardess / 2. Sommelier	abisommeljee (teine sommeljee) / veiniteenindaja
10905	Dining Room Waiter/Waitress	söögisaali kelner/ teenindaja (ettekandja)
11000	Bar staff	baari personal
11001	Bar Manager	baari juhataja
11002	Bartender / Barkeeper / Barmaid	baarman / baaripidaja / baaridaam
11003	Cocktail Server	kokteiliteenindaja , baari teenindaja (ettekandja)
11100	Buffet staff	Rootsi laua personal
11101	Head Buffet Server	Rootsi laua juhataja või vanemteenindaja
11102	Buffer Servers	Rootsi laua teenindajad
11200	Hotel staff	hotelli personal
11201	Hotel Director	hotelli direktor
11202	Accountant	raamatupidaja
11203	Front Desk - Concierge	vastuvõtt - teeninduskonsultant
11204	Receptionist	vastuvõtu teenindaja
11205	Programme Coordinator	programmi koordinaator
11206	Chief Cabin Steward/Stewardess	laeva perenaine

11207	1st Cabin Steward/Stewardess	kajuti vanemteenindaja
11208	2nd Cabin Steward/Stewardess	kajuti teine teenindaja , kajuti abiteenindaja
11209	Cabin Steward/Stewardess	kajutiteenindaja / stjuuard / stjuuardess
11210	Butler / Page	ülemteener / teenijapoiss
11211	Lift Attendant / Porter	liftisaatja / portjee, uksehoidja
11212	Chief Housekeeper	majapidamisjuht
11213	Assistant Housekeeper	majapidamisjuhi abi
11214	Cabin Cleaning Staff	kajutite koristuspersonal
11215	General Cleaning Staff	üldkoristuse personal, üldkoristajad
11216	Laundry Manager	pesumaja juhataja
11217	Laundry Staff	pesumaja personal
11300	Commercial service staff	kaubandusteenuste personal
11301	Gift Shop Manager	kingipoe juhataja
11302	Gift Shop Sales Assistant	kingipoe teenindaja
11303	Hairdresser	juuksur
11304	Photograph	piltnik, fotograaf
11305	Masseur	massöör
11306	Physiotherapeutic Assistant	füsioterapeudi abiline
11307	Sauna-Attendant	saunaabiline / sauna assistent
11308	Fitness-Trainer	fitnessi treener
11309	Pool-Attendant	basseini teenindaja
11400	Entertainment staff	meelelahutuspersonal
11401	Casino Manager	kasiino juhataja
11402	Croupier	krupjee
11403	Casino Staff	kasiino personal
11404	Theatre Manager	teatri juhataja
11405	Artist	artist
11406	Entertainer	meelelahutaja
11407	Soloist Musician	solist
11408	Musician	muusik
11409	Singer	laulja
11410	Children Entertainers / Storytellers	laste meelelahutajad / jutuvestjad
11411	Event Manager	ürituste juht
11412	Event/Excursion Expert or Guide	ürituste / ekskursioonide ekspert või giid
11500	Technical staff	tehniline personal
11501	Maintenance Engineer	hooldusinsener
11502	Exhaust Gas Cleaning Systems Engineer (EGCS)	heitgaaside puhastussüsteemide insener (EGCS)
11503	Environmental Officer	keskkonnaametnik

11504	Recycling Operations Officer	taaskasutuse ohvitser
11505	Junior Environmental Officer	nooremkeskkonnaohvitser
11506	Process Engineer (Rating)	protsessitehnoloog (laevapersonali aste)
11507	Waste Water Plant Assistant	reoveejaama / reoveepuhasti abitehnik
11508	Garbage Handler	jäätmekäitleja / prügikäitleja
11509	Facility Manager (Rating)	rajatise juhataja (laevapersonali aste)
11510	Facility Crewmember	rajatise meeskonnaliige
11511	Entertainment Electronics Officer	meelelahutuselektroonika spetsialist
11512	IT-Communications Officer	IKT-ohvitser
11513	IT-Technician	infotehnoloogia tehnik
11514	Assistant IT-Technician	infotehnoloogia abitehnik
11515	HVAC Engineer (Rating) {Air Conditioning etc}	kliimaseadmete insener või mehaanik (laevapersonali aste) (konditsioneerimine jne.)
11516	1st. HVAC Technician & Refrigeration Assistant	esimene kliimaseadmete tehnik ja külmutusseadmete abitehnik
11517	2nd. HVAC Technician & Refrigeration Assistant	teine kliimaseadmete tehnik ja külmutusseadmete abitehnik
11518	QMED (Qualified Member of the Engine Department)	masinameeskonna kvalifitseeritud liige (QMED)
11600	Safety staff	ohutusteenistuse personal
11601	Ship Safety Officer	laeva ohutusohvitser
11602	Safety Officer Life Saving Appliances (LSA)	päästevahendite (LSA) ohutusohvitser
11603	Safety Officer Fire-Fighting (FF)	tuletõrje (FF) ohutusohvitser
11604	Safety A.B. Rating for Life Saving Appliances (LSA)	päästevahendite (LSA) vanemmadrus
11605	Deck Clerk	teki kontoritöötaja
11606	Chief Fire-Fighter (Chief Fireman)	vanemtuletõrjuja
11607	Fire-Fighter/Fireman	tuletõrjuja
11608	Ship Security Officer on Cruise ships	laeva turvaohvitser matkelaevadel
11609	Assistant Security Officer	turvaohvitseri abi (vanemturvamees)
11610	Security Guard	turvamees
11700	Fisher	kalur
11701	Fish-Worker Fish-Processor (on board)	kalatööline, kalatöötleja (laeval)
11702	Factory Foreman on board Fishing Vessels	tsehhi töödejuhataja kalalaeval
11703	Boat Handler	paadijuht
11704	Diver (Fishing Industry)	tuuker / sukelduja (kalatööstus)

11705	Netmaker	võrgumeister
11706	Spotter	jälgija, vaatleja
11707	Harpooner	harpuunija
11708	Winchman	vintsimees
11709	Efficient Deckhand Fishing Vessels	kogenud tekimees kalalaeval / vanemmadrus kalalaeval
11710	Deck Hand on Fishing Vessels	tekimees kalalaeval / madrus kalalaeval
11711	Marine Biologist on Fishery Research Vessels	merebioloog kalauurimislaevadel
11712	Refrigeration Engineer on fishing vessels	külmutusseadmete mehaanik kalalaevadel
11713	Maintenance Technician / Installation Technician	hooldustehnik / paigaldustehnik
11714	Marine Refrigeration Technician	laeva külmutusseadmete tehnik
11800	(Maritime) Barge Supervisor (with or without STCW Certificate Qualifications)	(mere)praamide järelevaataja (STCW sertifikaadiga või ilma)
11801	Deputy Platform Manager with Master Mariner Certification	merepuurplatvormi juhataja asetäitja, diplomeeritud kapten
11802	Stability Supervisor on MODUs or MOPUs	püstivuse järelevaataja avamere puur- või tootmisplatvormidel
11803	Ballast Control Technician	ballastitehnik
11804	Ballast Controlman on Offshore MODUs or MOPUs	ballastikontrollija avamere puur- või tootmisplatvormidel
11805	Mudstrainer Operator	mudapuhasti operaator
11806	Dynamic Positioning Officer (DPO) on Offshore MODUs or MOPUs	dünaamilise positsioneerimise ohvitser (DPO) avamere puur- või tootmisplatvormidel
11807	Seismic Navigator	seismiline navigaator
11808	Seismic Surveyor	seismiline mõõdistaja/sürveior
11809	Cartographer & Draughtsman	kartograaf ja joonestaja
11810	Platform Manager / Rig Manager	platvormi / puurplatvormi ülem või juht
11811	Barge Engineer with STCW Certification on MODUs or MOPUs	praamimehaanik STCW sertifikaadiga avamere puur- või tootmisplatvormidel

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 197
10.03.2026

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Stenver Lipand, Ants Raud, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Tauri Roosipuu, Madli Vitismann.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt

I. Jätkasime EMDE laevapereliikmete nimetustega.

Laevapere liikmed

Kood	ENG	EST
11812	Civil Engineer	ehitusinsener
11813	Drilling Engineer	puurimisinsener
11814	Hydraulic Engineer	hüdraulikainsener
11815	Instrumentation Engineer	mõõteseadmete insener
11816	Operation Engineer	käitamisinsener
11817	Structural Engineer	konstruktsiooniinsener
11818	Subsea Engineer	allveetööde insener
11819	Environmental Engineer	keskkonnainsener
11820	Geotechnical Engineer	geotehnikainsener
11821	Geochemist	geokeemik
11822	Geologist	geoloog
11823	Laboratory Technician	laborant
11824	Refinery Supervisor	rafineerimisjuht
11825	Cargo Technician	lastitehnik
11826	Process Operator	protsessijuht
11827	Gas-Plant-Operator	gaasijaama operaator
11828	Production Supervisor	tootmisjuht
11829	Maintenance Supervisor	hooldusjuht
11830	Deck Supervisor	tekitööde juht
11831	Safety Supervisor	ohutusjuht
11832	Section Supervisor	osakonnajuhataja
11833	Assistant Section Supervisor	osakonnajuhataja abi
11834	Crane Supervisor	kraanatööde juht
11835	Winching Supervisor	vintsitööde juht
11836	Diving Supervisor	tuukritööde juht
11837	Technical Supervisor	tehniline järelevaataja
11838	Control-room Operator	juhtimisruumi operaator
11839	Engine-room Operator	masinaruumi operaator
11840	Electronics Engineer	elektroonikainsener
11841	Rig Electrician	puurseadme elektrik
11842	ROV Technical Pilot	allveeroboti juht
11843	Drilling Superintendent	puurtööde juhataja

11844	Drilling Foreman	puurtööde meister
11845	Directional Driller	suundpuurija
11846	Driller	puurija
11847	Assistant Driller	puurija abi
11848	Drilling and Maintenance Operator (DMO)	puurimis- ja hooldusoperaator (DMO)
11849	Operation and Maintenance Operator (OMO)	käitamis- ja hooldusoperaator (OMO)
11850	Derrickman	tõstepoomi juht
11851	Floorhand	puurplatvormi tööline
11852	Rig-Mover Roughneck / Rigger	puurtorni tõstetööline
11853	Heavy-Machinery Operator	rasketehnika juht
11854	Crane Operator	kraanajuht
11855	Diver	tuuker
11856	Diving Supporter (Signalman & Diver's Assistant)	tuukri abi
11857	Welding Superintendent	keevitustööde järelevaataja
11858	Toolpusher	puurplatvormi vanemmeister
11859	Rig Welder	puurplatvormi keevitaja
11860	Rigger	troppija
11861	Maintenance Roustabout	hooldustööline
11862	Scaffolder	tellingupaigaldaja
11863	Industrial Worker on Offshore Installations	avamererajatise tööline
11864	Executive Officer	tegevjuht
11865	Audit Manager and Risk Management	auditi- ja riskijuht
11866	Environmental Safety and Training Officer	keskonnaohutus- ja koolitusjuht
11867	Safety Training Engineer	ohutuskoolituse insener
11868	Safety Training Representative	ohutuskoolituse esindaja
11869	Emergency Response or Paramedic	päästja või parameedik
11870	Chief Rig Fire-Fighter	puurtorni tuletõrjeülem
11900	Truck Mechanic	veoauto mehaanik

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 198
14.04.2026

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Tarmo Ojamets, Rein Raudsalu, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Stenver Lipand, Yrjö Saarinen.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt

I. Euroopa Komisjonis tõlgitakse määrust, millega reguleeritakse pliid sisaldavaid kalastustarbeid. Küsimus on seotud määruse lisas (dokument GROW-2026-00375-00-01) sisalduva kahe uue terminiga:

1) "fishing wire" means a thin thread of metal that is intended to be cut in short pieces and used as a weight to keep lures under the water;

2) "drop-in sinker" means a sinker that is intended to be deliberately released during use; Viimane neist tähistab sellist raskust, mis on määratud võrgu vms küljest ära tulema ja jääb vette, kus ta võib hiljem mõjutada keskkonda.

MN: Fishing wire – kalastustraat
Drop-in sinker – vabastatav raskus.

Definitsioon koos tõlkega:
"*sinker" means a weight that is attached or intended to be attached to a fishing line, a lure or a fishing net to keep it under the water, or in a certain position, but not a weight that is enclosed, embedded or threaded in a fishing net or a line*.
„raskus"- raskus, mis on kinnitatud või ette nähtud kinnitamiseks õngenööri, landi või kalavõrgu külge nende vee all või kindlas asendis hoidmiseks, välja arvatud raskus, mis on õngenööri või kalavõrgu sisse suletud, sellesse punutud või mille õngenöör või kalavõrgu selis läbib.

II. Eesti Meremuuseumi projektijuht küsis nõu norrakeelsele terminile „*krigsseiler*", ingl „*war sailor*" eestikeelse vaste leidmiseks.
Madli Vitismann: Mereajakirjanduses on palju juttu olnud sõjaajal hukkunud kaubalaevadest ning mitmest tuhandest laevaga koos hukkunud meremehest, aga nüüdisajal on neist juttu pigem kui **sõjaaja meremeestest**. Samasugused sõjaaja meremehed olid ka meremuuseumi Juminda-raamatus: kutselised meremehed, kelle 1941. aasta võim pani tsiviillaevadel sõjalisi ülesandeid täitma ning inimesi ja vara Leningradi viima. Nad polnud mereväelased, s.t sõjaväelased.

III. Vaatasime üle Ekilexi kaudu Sõnaveebi lisatavad oskussõnad.

1) Termin: **dedveit** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: täieliku veeväljasurve ja töövalmis mehhanismidega (vastavates süsteemides oleva õli, toite- ja jahutusveega) tühja laeva massi vahe tonnides. [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Eristatakse kogukandevõimet (dedveiti) ja puhast ehk kasulikku kandevõimet (lasti, reisijate ja pagasi mass vabapardamärgini 100% kütuse, vee jm. varuga lastitud laeval). [Merekeele nõukoda]
Sünonüümid: kogukandevõime, täielik kandevõime [Merekeele nõukoda]
Eelistatud: kogukandevõime [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **deadweight** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: weight of cargo that the vessel can carry when loaded down to its marks, including the weight of fuel, stores, water ballast, fresh water, crew, passengers and baggage [heisenberg shipping]
Ingl kasutusnäide: The deadweight is the difference between the displacement and the mass of empty vessel (lightweight) at any given draught. It is a measure of ship's ability to carry various items: cargo, stores, ballast water, provisions and crew, etc. [Wärtsilä]

2) Termin: **kaubakandevõime** [Merekeele nõukoda]
Definitsioon: lasti suurim kogumass
Kasutusnäide 1: Puhaskandevõime ehk kaubakandevõime on muutuv suurus tonnides, mis oleneb teiste kogukandevõime (dedveit) elementide massist (kütus, varud, vesi jms). [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide 2: Vedaja peab korraldama lastimise viisil, mis ei ületa laeva kaubakandevõimet ning tagab lasti ohutu paigutamise ja veo sihtsadamasse. [Merekeele nõukoda]
Sünonüüm: lastikandevõime
Eelistatud: lastikandevõime

Ingl termin: **deadweight cargo capacity** [Merekeele nõukoda]
Ingl def: DWCC (Deadweight Cargo Capacity) refers to the maximum weight of cargo that a ship can carry. [seabaycargo]
Ingl kasutusnäide: DWCC is a crucial metric in the maritime industry, influencing cargo planning, freight calculations, and operational efficiency. [seabaycargo]
Sünonüüm: cargo deadweight [Merekeele nõukoda]
Eelistatud: cargo deadweight [Merekeele nõukoda]

3) Termin: **dedvud** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laevakere kitsas veealune osa kiilu ja vöör- või ahtertäävi ühenduskohas [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Dedvudi nimetus tuleneb prussidest, millega tihendatakse puulaeva kiilu ja täävide ühenduskohtade piirkonnad (tühikud), et sinna ei koguneks vesi. [Mereleksikon]
Sünonüümid: täitepuit [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: dedvud [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **deadwood** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: solid timbering in the bow and stern of a sailing vessel just above the keel where the lines narrow down to such an extent that the separate side timbers cannot each be accommodated [oxfordreference]
Ingl kasutusnäide: The deadwood is the lower member of the stem on the inboard side of the boat. [Richard M. Van Gaasbeek. „A Practical Course in Wooden Boat and Ship Building“]

4) Termin: **degaseerimine** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: gaasi eraldamine vedelikust, tahkest ainest või ruumist [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Süsteemide õhutamine ja degaseerimine on kaasaegse süsteemi lahutamatud osad. [Hals Trading]
Sünonüümid: gaasitustamine [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: degaseerimine [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **gas freeing** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: the procedure of removing dangerous and explosive gases from the interior of tanks (usually vapours originating in the cargo of oil tankers and chemical carriers). [Wärtsilä]
Ingl kasutusnäide: In a gas freeing operation, air is delivered into the tank where it mixes with the existing tank atmosphere and where it also tends to mix together any layers that may be present. [International Safety Guide for Oil Tankers and Terminals]
Sünonüüm: degassing, degasification
Eelistatud: gas freeing (gas freeing – on eelistatud merenduses) [Merekeele nõukoda]

5) Termin: **degaseeritud (nt tanker)** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: mürgistest ja plahvatusohtlikest gaasidest puhastatud õhk [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Tank või ruum loetakse degaseerituks, kui see on puhastatud mürgistest ja plahvatusohtlikest gaasidest. [Merekeele nõukoda]
Sünonüümid: gaasivaba [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: gaasivaba [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **gas free** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: a vessel, container or area is considered to be gas free when the concentrations of flammable gases and/or vapours are below a prescribed limit [EEMUA]
Ingl kasutusnäide: The term gas free does not imply an absence of toxic gases or sufficiency of oxygen for safe entry into a vessel. [EEMUA]

6) Termin: **deklinatsioon** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: 1. taevakeha nurkkaugus taevaekvaatorist, üks taevasfääri ekvaatorilisi koordinaate; 2. kompassinõela kõrvalekaldumine N-S suunast Maa magnetvälja toimel: geograafilise ja magnetmeridiaani vaheline nurk [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Deviatsiooni ja deklinatsiooni algebraline summa annab laeva tõelise kursi määramiseks vajamineva magnetkompassi õiendi. [Mereleksikon]
Sünonüümid: magnetkääne [Mereviki]
variatsioon, kääne, kõrvalekalle [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: 1. deklinatsioon (kui tegemist on astronoomiaga);
2. magnetkääne (kui tegemist on magnetismiga) [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **declination** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: 1. the angular distance of a point north or south of the celestial equator [Oxford Languages]
2. Magnetic declination, sometimes called magnetic variation, is the angle between magnetic north and true north [study.com]
Ingl kasutusnäide: Declination value is needed to determine true north, because compasses point toward magnetic north. [NOAA]

7) Termin: **demagneetimine** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva magnetvälja kunstlik muutmine magnet- ja induktsioonmiinide vältimiseks [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Demagneetimine saavutatakse statsionaarse, laeva monteeritud demagneetimisseadme abil, rakendatakse ka vastavates demagneetimisjaamades laeva kere ümber kaabli mähkimist või laeva edasi-tagasi liikumist mere põhja asetatud kaabli kohal. [Mereleksikon]
Sünonüümid: magnetitustamine [Mereviki]
Eelistatud: demagneetimine [Inglise-eesti tehnikasõnaraamat]

Ingl termin: **demagnetization** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: the reduction or elimination of magnetization [nidec]
Ingl kasutusnäide: Degaussing is a process in which systems of electrical cables are installed around the circumference of ship's hull, running from bow to stern on both sides. [navymuseum]
Sünonüümid: degaussing

8) Termin: **derrikkraana** [Inglise-eesti meresõnaraamat]

Definitsioon: laeva lastiseadme osa, mis koosneb tugevast, üht otsa pidi liigendiga harilikult laadmastile kinnitatud poomist ning vaierite, plokkide ja vintside süsteemist, mis võimaldab poomi teist otsa püst- ja rõhtsihis liigutada ning lasti tõsta (hiivata), alla lasta (viirata) ja rõhtsihis teisalsada [Mereviki]
Kasutusnäide: Losspoomid liigitatakse kerge- (tõstevõime kuni 10 t) ja raskepoomideks (üle 10 t). [Mereleksikon]
Sünonüümid: lastipoom, losspoom [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: losspoom [Mereviki. Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **derrick** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: a boom for lifting cargo, pivoted at its inner end to a ship's mast or kingpost, and raised and supported at its outer end by topping lifts [dictionary.com]
Ingl kasutusnäide: A derrick is either a crane for lifting material or a framework over an oil well that allows the drilling machinery to be raised and lowered. [vocabulary.com]

9) Termin: **deviaator** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: ametiisik, kes sooritab magnetkompassiga deviatsioonitöid ning määrab ja kompenseerib raadiodeviatsiooni [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Töö ei peaks olema keeruline, ütles deviaator, mootorlaeva kapten on osav meremees, magnetkompasse hoiab hästi, kõik peaks korras olema. [Eesti Meremees]

Ingl termin: **compass adjuster** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: is trained to use specialized equipment, such as Gauss meters, and have a deep understanding of the ship's magnetism and the principles behind compass deviation [eliteoffshore.com]
Ingl kasutusnäide: Marine technicians and certified compass adjusters conduct magnetic compass calibration. [mastersystems.com]

10) Termin: **deviatsioon** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: kompassi tundliku elemendi kõrvalekalle Maa magnetpooluse suunast (magnetkompassid) või geograafilise pooluse suunast (vurrkompassid) [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Mereveolepingus on deviatsioon laeva kõrvalekaldumine tavapärasest laevateest. [Merekeele nõukoda]
Sünonüümid: kõrvalekalle, hälve [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: deviatsioon [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **deviation** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: deflection of the needle of a compass caused by local magnetic influences (as in a ship) [Merriam-Webster]
Ingl kasutusnäide: Deviation is complex, because a vessel's magnetic properties effect the compass in different ways as the ship changes course. [sternbergcompassadjusting.com]

11) Termin: **magnetkompassi deviatsioon** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: magnetkompassi nõela kõrvalekalle magnetmeridiaanist laeva või lennuki metallosade ja elektriseadmete magnetvälja tõttu [Eesti keele seletav sõnaraamat]
Kasutusnäide: Deviatsioonitööd, töö, mida deviaator või laevajuht teeb magnetkompasssi deviatsiooni kompenseerimiseks. [Mereleksikon]
Sünonüümid: hälbenurk [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: magnetkompassi deviatsioon [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **angle of deviation** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: angular difference between a magnetic compass needle pointing toward magnetic north and the magnetic meridian, caused by magnetic influences on a ship, such as metal structures, cargo, or electrical equipment [Merekeele nõukoda]
Sünonüümid: magnetic deviation, deviation angle
Ingl kasutusnäide: The angle of deviation is the angular difference between magnetic north and compass north. [The American Practical Navigator. Nathaniel Bowditch, 2002 National Geospatial-Intelligence Agency (U.S. Government) NGA Publication No. 9]

12) Termin: **deviatsiooni kompensaator** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: kompassi jalas asuv magnetkorrektoritest ja pehmerauast koosnev seade, millega vähendatakse deviatsiooni [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Magnetkompassi põhiosad on:
• magnetkompassikatel koos kompassikodarikuga (see on tundlik element kompassis);
• kompassijalg koos deviatsiooni kompenseerimisseadmega (neutraliseerimaks laeva enda metallist tulenevat magnetismi, on jala sisse asetatud 2 gruppi magneteid. Kompassijalg asetatakse alusel täpselt diametraaltasapinnale). [Tartu Kalevi Jahtklubi. Väikelaevajuhid- navigatsioon]

Ingl termin: **deviation compensator** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: small magnets or iron bars placed around the compass to neutralize specific deviations [uksailmakers.com]
Ingl kasutusnäide: Permanent magnets are positioned to compensate for the permanent magnetism of the ship. [deadreckonings.com]

13) Termin: **deviatsiooniklausel** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: õigus muuta prahilepingus ettenähtud teekonda [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Deviatsiooniklausel on mereveolepingus sisalduv säte, mis lubab vedajal teha põhjendatud kõrvalekaldeid kokkulepitud teekonnast ilma lepingu rikkumiseta. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **deviation clause** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: deviation, in this context, means the voluntary and unjustified departure of a ship from her agreed route [i-law.com]
Ingl kasutusnäide: BIMCO has decided to consolidate the liberty and deviation clauses found in various BIMCO documents and bring them up to date to reflect the current nature of deviations – such as crew changes, ship safety inspections and water ballast exchanges, as well as other contemporary issues requiring the ship to deviate. [bimco.com]
[https://www.bimco.org/contractual-affairs/bimco-clauses/current-clauses/liberty_and_deviation_clause_for_contracts]

14) Termin: **deviatsioonitabel** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: kompassi jääkdeviatsiooni kohta koostatud tabel [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Deviatsioonitabel koostatakse kas 24 või 36 kursi jaoks. [Merekeele nõukoda]
Sünonüümid: kompassiõiendite tabel
Eelistatud: deviatsioonitabel [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **deviation card** [Inglise-eesti meresõnaraamat]

Ingl def: document that records the errors, or deviations, observed in a ship's magnetic compass [eliteoffshore.com]
Sünonüümid: compass correction card, deviation table, magnetic compass table [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl kasutusnäide: The deviation card shows how much the compass reading differs from the true magnetic heading for various courses. [eliteoffshore.com]

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 19. mail.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 199
19.05.2026

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Pärtel Keskküla, Stenver Lipand, Tarmo Ojamets, Rein Raudsalu.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Yrjö Saarinen, Madli Vitismann.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt

I. Vaatasime üle Ekilexi kaudu Sõnaveebi lisatavad oskussõnad.

1) Termin: **diametraaltasand** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva kiilujoont läbiv püstine tasand, mis jagab laevakere pikuti kaheks pooleks [Mereviki]
Kasutusnäide: Pikitasandit ehk diametraaltasandit kasutatakse teoreetilisel joonisel püstpinnana, millele projekteeruvad laeva külje lõiked (baatoksid). [Mereviki]
Sünonüümid: pikitasand
Eelistatud: pikitasand

Ingl termin: **centre(line) plane** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: longitudinal plane splitting the ship equally and vertically from stem to stern [Thomas C.Gillmer, Bruce Johnson „Introduction to Naval Architecture"]
Sünonüümid: diametric plane [Sõnaveeb; Matemaatika terminibaas]
Ingl kasutusnäide: The centre of gravity of a ship in upright condition is situated in the plane of port-to-starboard symmetry of the ship (centreline plane);... [ScienceDirect]

2) Termin: **diferent** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva pikikalle; vööri ja ahtri süviste vahe [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Diferenti reguleeritakse lasti, ballasti ja varu vastava paigutusega piki laeva. [Mereleksikon]
Sünonüümid: trimm, (laeva) pikikalle [Inglise-eesti meresõnaraamat]

Eelistatud: trimm [Mereviki; merekeele nõukoda]

Ingl termin: **trim** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: difference between the draft forward and aft, expressed in meters or centimeters. [merchantnavydecoded.com]
Sünonüümid: trim, draft difference, hull angle, longitudinal inclination, trim difference
Ingl kasutusnäide: It represents the amount of force or moment required to change the trim (the longitudinal tilt of the ship) by 1 centimeter. [merchantnavydecoded.com]

3) Termin: **dispašš** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: dispašööri koostatud üldavarii kahjude jaotus vastavalt lasti ja laeva väärtusele ning prahirahale. [Mereviki]
Kasutusnäide: Üldavariist tulenevatele suhetele kohaldatakse selle maa õigust, kus on väljastatud dispašš (§ 124), kui ei ole kokku lepitud teisiti. [Kaubandusliku meresõidu seadus §122-4]

Ingl termin: **average adjustment** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: establishes the amount of the loss and its distribution among the participants, in proportion to the value of cargo, ship and freight. [bcci.bg/mact/dispash/intro.htm]
Sünonüümid: average statement, general average statement [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl kasutusnäide: General average contributions and the extent of damage shall be determined and divided by the person appointed for this purpose (average adjuster) at the request of the operator, and the person shall prepare a corresponding document (average adjustment). [Merchant Shipping Act; riigiteataja.ee/en/eli/511012019012/consolide]

4) Termin: **dokivärav** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: kuivdoki sissepääsu sulgemiseks kasutatav veetihe värav [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Dokke, nimelt kuivdokke on väga mitut liiki ja nad suletakse dokivärava või dokivarjuga [Meremees nr 1-2018]

Ingl termin: **dock gate**
Ingl def: watertight movable barrier that closes the entrance of the dry dock so the water can be pumped out [Encyclopedia Britannica põhjal]
[Britannica]
Ingl kasutusnäide: When a ship is to be docked, the dry dock is flooded, and the gate removed.[Britannica]

5) Termin: **dokk** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: sadamarajatis laevade (eriti nende veealuse osa) järelevaatuseks ja remondiks, ka laevade ehitamiseks
Kasutusnäide: Dokis asetseb laev tavaliselt kolmel kiilplokkide real. [Mereleksikon]
Märkus: Sõna *dock* tähendus on inglise keeles laiem kui sõnal dokk eesti keeles, see tähendab ka veetihedate väravatega eraldatud sadamaosa ja Ameerika inglise keeles ka kaid.

Ingl termin: **drydock** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: specialised basin or floating structure that can be flooded to let a vessel enter, then drained so the ship sits on blocks in a dry environment
[DP WORLD]
Sünonüümid: dry dock, dry-dock, graving dock

Ingl kasutusnäide: MV Isle of Lewis, which had its time in dry dock extended by three months for additional steel work, is due to undertake sea trials later this week. [Thesaurus.com]

6) Termin: **dokkimissüvis** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva dokkimiseks nõutud trimm ja süvis [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Dokkimissüvis peab enne dokki sisenemist vastama laeva dokijoonisel ettenähtud väärtusele. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **docking draft** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: required trim and draft for docking [Nav Insider]
Ingl kasutusnäide: If a docking plan states Docking draft: 6.2 m even keel, the ship must be trimmed and ballasted to 6.2 m at the keel before entering dry dock. [Nav Insider]

7) Termin: **dokklaev** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: horisontaalse või kombineeritud lastitöötlusega raskelastilaev [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Ballastivõtuga viiakse dokklaev poolsukeldunud asendisse, alused lastiga sisenevad lahtisesse laadruumi nagu sukeldunud ujuvdokki. [Mereviki]
Sünonüümid: ujuvlastilaev [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: ujuvlastilaev [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **flo-flo** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: Float on, Float off ships are Specialized Heavy Lift Ships, also known as Float-on/Float-off (FLO/FLO) or semisubmersible ships. [Zendeq]
Sünonüümid: float in/float out
Ingl kasutusnäide: The flo-flos have a large, clear main deck with the bridge deckhouse set well forward so almost the entire topside area can be used for the load. [U.S. Naval Institute]

8) Termin: **dokkmeister** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laevade dokki võtmise, sinna paigutamise ja dokkimisprotsessi eest vastutav spetsialist. [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Dokkimise eest vastutab ettevõttes dokkmeister Raido Volter, kes pole tegelikult merendustaustaga, vaid saanud väljaõppe kohapeal. [Meremees nr 3-2025]

Ingl termin: **dockmaster** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: a person in charge of a dock or marina or of the docking of ships. [Merriam-Webster]
Ingl kasutusnäide: Knowledge and Skills Required: Must have proven dockmaster experience in a commercial shipyard environment. [Maritime-Executive]

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 200
8.09.2026

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Helje Heinoja, Malle Hunt, Pärtel Keskküla, Tarmo Ojamets, Ants Raud, Rein Raudsalu, Kadi Saks, Peeter Veegen
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Yrjö Saarinen, Madli Vitismann.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt

I. Seekord oli tööasjade kõrval põhjust tähistada ka kahe nõukoja liikme väärikat juubelit – nii Ants Raud kui ka Helje Heinoja tähistavad tänavu oma 90. sünnipäeva. Õnnitlesime juubilare ning Kapten Uno Lauri Merekultuuri Sihtasutuse nimel andis eesti merekeele edasikandmise ja hoidmise eest missioonipreemiad üle Peeter Veegen.
Merekooli 1968. aasta laevajuhtide lendu esindas Gustav Koolberg kes kinkis Ants Rauale enda sepistatud rauast roosi.

Suure sünnipäeva tähistamise ning tordi ja kringli söömise kõrval jõudsime ka pisut terminitööga tegeleda. Põhjaliku eeltöö oli juba varem ära teinud nõukoja esimees kapten Tarmo Ojamets, kes oli välja otsinud definitsioonid ja kasutusnäited ning lisanud iga infokillu juurde allikaviited. Pärtel oli lisanud ka kommentaare, mida seejärel uurima asusime.

II. Vaatasime üle kaheksa kirjet, kuid Sõnaveebi jaoks sobivaid oli vaid viis.

1) Termin: **Doppleri logi** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: Doppleri efektil põhinev seade laeva kiiruse mõõtmiseks [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Doppleri logi mõõdab laeva absoluutset kiirust sügavustel kuni 800 m. [Mereleksikon]

Ingl termin: **Doppler log** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: navigational instrument that measures a vessel's speed using the Doppler effect [Merekeele nõukoda]
Ingl kasutusnäide: Doppler log is based on the principle of Doppler shift in frequency measurement i.e. apparent change in frequency received when the distance between source and observer is changing due to the motion of either source or observer or both. [cultofsea maritime knowledgebase]

2) Termin: **dünaamiline positsioneerimine** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva võime hoida end automaatselt paigal oma sõukruvide, roolide ja põtkuritega [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Laeva dünaamiline positsioneerimine DP3 võimaldas hoida täpset asendit tuulepargi rajatiste kõrval, tagades sukeldujate ohutu vette- ja väljatuleku ning tehnikute liikumise. [TS SHIPPING]

Ingl termin: **dynamic positioning** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: capability of a vessel to maintain its position automatically using its propulsion system. [WÄRTSILÄ]

Ingl kasutusnäide: Dynamic positioning may either be absolute in that the position is locked to a fixed point over the bottom, or relative to a moving object like another ship or an underwater vehicle. [Nautical Institute]

3) Termin: dünaamiline püstivus [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva võime vastu seista ümberminekule [Merekeele nõukoda]
Ingl termin: **dynamic stability** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: ability of a vessel to resist capsizing [Merekeele nõukoda]
Ingl kasutusnäide: When evaluating the dynamic stability of a vessel it is imperative to understand how the ship will respond in extreme conditions. [London Maritime Academy]

4) Termin: **düüsiga sõukruvi** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: fikseeritud või pööratava düüsiga ümbritsetud sõukruvi tõukejõu suurendamiseks väikese kiirusega laevadel [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Düüsiga sõukruvi kasutatakse laevadel, mis vajavad väikestel kiirustel suurt tõukejõudu nt pukserid, tõukurlaevad, kalalaevad (traalerid), varustuslaevad jm. [Mereviki]

Ingl termin: **ducted propeller** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: combination of propeller and nozzle [SVA]
Sünonüümid: shrouded propeller
Ingl kasutusnäide: However, the theoretical development of the ducted propeller essentially started with the work of Kort (1934). [ScienceDirect]

5) Termin: **edasiprahtimine** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: protsess, mille käigus prahtija (laeva rendile võtnud pool) rendib laeva kolmandale osapoolele [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Kuna paljude rahvusvaheliste õigusaktide alusel lasub tsiviilvastutus kolmandatele isikutele tekitatud kahju eest laevaomanikul, võib selline mitmeastmeline edasiprahtimine põhjustada raskusi vastutava isiku kindlaks määramisel ja kahjuhüvitise sissenõudmisel. [Annaabi. Logistika õpik]
Ingl termin: **re-chartering** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: process where a charterer (the party hiring a vessel) leases the ship to a third party [Merekeele nõukoda]
Sünonüüm: subchartering
Ingl kasutusnäide: The rechartering process typically involves several steps, including notification, negotiation, and agreement. [Merekeele nõukoda]

Otsustasime, et merenduse terminikogusse ei lisa järgmisi oskussõnu: düüs, ebastabiilne laev, edasi-tagasi prahiraha.

MEREKEELE NÕUKOJA
Koosoleku teokiri nr 201
13.10.2026

Transpordiamet, Valge 4
Algus kell 14.00, lõpp 16.00

Osavõtjad: Jaak Arro, Malle Hunt, Urmas Kuus, Tarmo Ojamets, Peeter Veegen.
MS Teamsi vahendusel: Jüri Kask, Yrjö Saarinen, Kadi Saks, Madli Vitismann.

Juhatas: Tarmo Ojamets
Kirjutas: Malle Hunt

I. Merekeele nõukojaga liitus laevamehaanik Urmas Kuus, kes kohe ka terminitöösse kaasati.

II. Merenduskuu raames käis Madli Vitismann „Baltic Queeni“ sillas ja kapten Lemendik küsis, kas on olemas eestikeelne sõna, millega nimetada reelingukatet. S.t kui raudreelingu peal on puidust või, nagu nende laevas, kummist (või kummi moodi plastist) kate, siis kuidas seda nimetada. Neid katteid peab ära võtma, et nende alt puhastada, aga pootsmanil pidi olema mingi tundmatut päritolu sõna planšir (vene keeles планширь). Kapten Lemendik tahaks pootsmanile ilusa eestikeelse käsu anda, aga ei teadnud, kas selleks on eesti keeles termin olemas.
Merekeele nõukoda pakub, et see võiks olla **reelingulati kate**.

III. Mereakadeemia soovib COLREGi uuesti välja anda, sest vana, eesti- ja ingliskeelse paralleeltekstiga raamat on neil üks põhilisi õpikuid. Lisaks meresõiduohutusele saab ka erialast keelt õppida. COLREG (Convention on the International Regulations for Preventing Collions at Sea) – eesti keeles „Rahvusvahelise laevakokkupõrgete vältimise eeskirja konventsioon LKVE“ – ilmus Veeteede Ameti väljaandena 2007. a veebruaris. Trükkis Tallinna Trükikoda ja tiraaž oli 1500.
Raamatuga koos ilmusid ka parandused. Kas piisab, kui need uude väljaandesse sisse viia või on kellelgi võimalik ka kommentaaride osa üle vaadata? Üks viga, mida algusest peale teatakse, on „***lendlaev***“. Seda esineb konventsioonis 13 korda. Lendlaev – mitmeotstarbeline laev, mis oma põhiliikumisviisil lendab vahetult veepinna kohal, kasutades pinnamõju toimet.

IV. Jätkasime Sõnaveebi lisatavate kirjete koostamist.

1) Termin: **eeldatav lahkumisaeg** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: hinnanguline aeg, millal laev plaanib sadamast või muust asukohast teekonda alustada [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: § 9. Ohtlikust lastist teavitamisel esitatavad andmed ....6) sadamast lahkuva laeva korral eeldatav lahkumisaeg (ETD) ja eeldatav sihtsadamasse saabumisaeg (ETA); [https://www.riigiteataja.ee/akt/120092013007?leiaKehtiv]

Ingl termin: **estimated time of departure** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: (ETD) refers to the anticipated time when a vessel is expected to leave port, or depart from a particular location. [https://windward.ai/glossary/what-is-the-estimated-time-of-departure/]
Ingl kasutusnäide: The estimated time of departure is the predicted time when the vessel is expected to leave from the port of origin, based on ideal conditions.
[https://windward.ai/glossary/what-is-the-estimated-time-of-departure/]

2) Termin: **eeldatav saabumisaeg** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: eeldatav aeg, millal laev, last või saadetis saabub sihtsadamasse või tarnepunkti.
[https://www.tonlexing.com/et/mida-t%C3%A4hendavad-eta-etd-atd-ja-ata-saatmise-m%C3%B5istes/#1]

Kasutusnäide: Enne mis tahes sadamasse sisenemist esitab vastuvõtva laeva (püügilaev või töötlemislaev) kapten või tema esindaja selle liikmesriigi pädevale ametiasutusele, mille sadamat ta kasutada soovib, vähemalt 48 tundi enne eeldatavat saabumisaega järgmise teabe: [https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:151:0001:0016:ET:PDF]

Ingl termin: **estimated time of arrival** Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: time when a ship estimates it will arrive at the pilot station serving a port or, when it expects to enter a specific location in the port area, where port regulations apply [IMO - FAL 32/22 ANNEX 1 RESOLUTION FAL.8(32)]
Kasutusnäide: Estimated time of arrival (ETA) in the maritime industry refers to the approximate time that a vessel is expected to arrive at its destination port. [https://windward.ai/glossary/what-is-estimated-time-of-arrival-eta/]

3) Termin: **käitamiskiirus** [SOLAS]
Definitsioon: keskmine kiirus merel normaalse ekspluatatsioonilise võimsuse ja laadungi ning keskmiste ilmastikutingimuste korral [Merekeele nõukoda]
Definitsioon: keskmine kiirus, mida laev on kavandatud säilitama merel sõites suurima meresõidusüvise korral [SOLAS: Reegel 3.14]
Kasutusnäide: Reegel 2
Kohaldamine
1. Käesolevat peatükki kohaldatakse 1. jaanuaril 1996 või hiljem ehitatud kiirlaevadele järgmiselt: 1.1. reisilaevale, mille reis varjumispaigast täislastis ei kesta käitamiskiirusel kauem kui 4 tundi, ja 1.2. kaubalaevale kogumahutavusega 500 või rohkem, mille reis varjumispaigast täislastis ei kesta käitamiskiirusel kauem kui 8 tundi. [SOLAS, peatükk X, reegel 2.1]

Ingl termin: **service speed** [SOLAS]
Ingl def: average speed maintained by a ship under normal load and weather conditions. [https://www.merriam-webster.com/dictionary/service%20speed]
Sünonüümid: commercial speed, operational speed [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: service speed [SOLAS]
Ingl kasutusnäide: 3 The main steering gear and rudder stock shall be:
.1 of adequate strength and capable of steering the ship at maximum ahead **service speed** which shall be demonstrated;
.2 capable of putting the rudder over from 35° on one side to 35° on the other side with the ship at its deepest seagoing draught and running ahead at maximum ahead **service speed** and, under the same conditions, from 35° on either side to 30° on the other side in not more than 28 seconds; [SOLAS, Chapter II-1, Regulation 29, 3.1 ja 3.2]

4) Termin: **brutotonnaaž** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva üldmõõtmeid iseloomustav ühikuta näitaja, mis on määratud vastavalt Rahvusvahelise laevade mõõtmise konventsiooni, 1969 (Tonnage 1969) sätetele [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Jäämurdja Foros ehitati 1983. aastal Soomes Nõukogude Liidu tellimusel ja aluse brutotonnaaž on 3122 ja netotonnaaž 934. [Postimees, 24. aprill 2024]
Sünonüüm: kogumahutavus [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: kogumahutavus [Esterm]

Ingl termin: **gross tonnage** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: the measure of the overall size of a ship determined in accordance with the provisions of the International Convention on Tonnage Measurement of Ships, 1969 [Esterm]
Ingl kasutusnäide: GT and NT are about volume/size and are used for legal and port purposes, DWT is about weight and tells you how much the ship can safely carry.

[https://www.chinarubberfender.com/difference-between-gross-tonnage-net-tonnage-and-deadweight-tonnage/]

5) Termin: **baatoks** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: kõverjoon, mis tekib pikitasandiga rööpse pinna lõikumisel laevakerega [Mereviki]
Kasutusnäide: Baatoksite kanne pikitasandile moodustab ehitusjoonisel laeva külje. [Mereviki]

Ingl termin: **buttock** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: intersection of the moulded surface with a vertical plane at a given distance from the centerline of the ship [https://www.purgit.com/lines-of-ship]
Ingl kasutusnäide: Shipfitters use a buttock merely as a distance from the centerline. [https://www.purgit.com/lines-of-ship]

6) Termin: **bermuudapuri** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: kolmnurkne kahvlita pikipuri, millel on pikendatud mastiliik [Mereviki]
Kasutusnäide: Bermuudapuri sobib hästi tihttuules sõitmiseks. [Mereviki]

Ingl termin: **Bermuda sail** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: tall, triangular mainsail, which is the dominant sail on a Bermuda-rigged vessel [https://www.britannica.com/chatbot]
Ingl kasutusnäide: The foot of a Bermuda sail may be attached to the boom along its length, or in some modern rigs the sail is attached to the boom only at its ends. [https://en.wikipedia.org/wiki/Bermuda_rig?utm]

7) Termin: **emalaev** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: sihtotstarbeline varustus- või töötlemislaev laevade teenindamiseks [Mereviki]
Kasutusnäide: Emalaevadel oli mitu arsti ning seal korraldati kultuuritööd. [Mereviki]
Sünonüüm: baaslaev [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: emalaev [Merekeele nõukoda]
Märkus: Mereväe emalaeval paiknevad harilikult koondise staabiruumid, laevapere elu- ja olmeruumid, toidu- ja relvalaod, magevee- ja vedelkütusevarud ning töökojad. Emalaeva saadavad kaitsvad abilaevad. [Mereviki]

Ingl termin: **mothership** [https://iate.europa.eu/search/result/1784813280438/1]
Ingl def: vessel which provides fishing vessels at sea with supplies of fuel, provisions, fresh water, medical and social services etc. [Multilingual Dictionary of Fishing Vessels and Safety on Board, 2nd Edition. Commission of the European Communities, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 1992]
Ingl kasutusnäide: A mothership is large enough to carry a number of small fishing boats and has storage for the catch and facilities for the crew to rest. [https://www.fao.org/4/i2461e/i2461e.pdf?utm]
Ingl sünonüüm: mother ship, mother-ship, base ship, depot ship, tender, floating base [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Märkus: The vessels may also transfer the catch from the fishing vessels and process it. [https://iate.europa.eu/search/result/1784813280438/1]

8) Termin: **eriavarii** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: erakorralised vigastused, millest tekkinud kahju kannavad avariiosalised või hüvitavad süüdlased [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Eriavarii on näiteks laeva madalale jooksmine (kahju kannab laevaomanik), laevade kokkupõrge (kahju hüvitab süüdlane). [Merviki]
Märkus: Eriavarii erineb üldavariist, mille puhul kannavad kahju ühiselt kõik merereisiga seotud

osalised. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **particular average** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: signifies a loss that is solely the responsibility of the property's owner [https://www.virtuemarine.nl/post/particular-average-explained-its-importance-in-maritime-law]
Ingl kasutusnäide:Particular Average is a loss solely borne by the owner of the damaged or lost property, whereas General Average is shared among all property owners involved in the maritime venture. [https://www.virtuemarine.nl/post/particular-average-explained-its-importance-in-maritime-law]

9) Termin: **koeravaht** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: poolvaht kell 16-18 ja 18-20 [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Õhtuse koeravahi ajal käskis Otto kogu laevapere kambüüsi ukse ette esipurje alla koguneda. [Sergo, Herman „Näkimadalad“, Pegasus, 2008]
Sünonüüm: poolvaht
Eelistatud: koeravaht [Merekeele nõukoda]
Märkus: Vaht kell 16-20 jaotatakse kaheks poolvahiks vahivahetustega kell 16, 18 ja 20, et kolme vahikorra korral ei tuleks seista vahti alati samal kellaajal. [Mereviki]
Märkus: Hollandi/saksa meretraditsiooni kohaselt nimetatakse koeravahiks *hondenwacht/Hundewache* vahti kell 00-4. Selline tõlgendus on levinud ka Eesti meremeeste hulgas. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **dogwatch** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: first dog watch is from 16.00 until 18.00 and the last dog watch is from 18.00 until 20.00 [https://www.rmg.co.uk/stories/maritime-history/what-are-watches-on-board-ship]
Ingl kasutusnäide: This practice of dividing the 4:00 to 8:00 p.m. watch into two shorter "dogwatches" allows sailors to have their evening meal. The mariner's day is typically divided into six four-hour watches, but the dogwatches are an exception to this structure. The term can also refer to any night shift, particularly the last one. [https://www.britannica.com/topic/dogwatch]
Ingl sünonüüm:

10) Termin: **eristuslipp** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeval oleva kõrgeima ametiisiku lipp [Merekeele nõukoda]
Märkus: Mereväe laeval näitab eristuslipp teatud ametikohaga isiku pardal viibimist. Purjejahtidel on eristuslipp tavaliselt omaniku, klubi või organisatsiooni lipp. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **distinguishing flag** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: special flag which signals the presence of certain senior persons on board naval vessels [https://navymuseum.co.nz/explore/by-themes/customs-and-traditions/distinguishing-flags-and-pennants/]
Ingl kasutusnäide: If the Sovereign or a more senior officer in the chain of command were aboard, their distinguishing flag would displace the captain’s pennant at the masthead. [https://www.canada.ca/en/navy/corporate/history-heritage/the-canadian-naval-ensign.html?utm]
Ingl sünonüüm: rank flag [https://en.wikipedia.org/wiki/Maritime_flag]

Termin: **falrep** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva pardalt allalastav puit- või plastmassastmetega trossredel, mida kasutatakse lootsikaatrist, paadist jms laevale minekuks või sellelt lahkumiseks. [Mereviki]
Kasutusnäide: „Hüppa vette, ma lasen falrepi alla!“ karjus Arabella. [Pervik, A. „Arabella, mereröövli tütar“ Tallinn, 1982]
Sünonüümid: valltrepp, tormiredel, lootsiredel [Mereviki]
Eelistatud: valltrepp [Mereviki]

Märkus: Falrep pärineb hollandi keelest *valreep*. Algselt tähendas see parda küljes rippuvat knoopidega otsa, mida kasutati laevale ronimiseks või laevalt laskumiseks. Sageli rippus kaks sellist otsa kõrvuti, need olid põikpuudega ühendatud, moodustades trossredeli. Kohas, kus *valreep* asus, sai laeva reelingu avada, mis muutis laevale mineku või sealt lahkumise lihtsamaks. Seetõttu hakati terminiga *valreep* tähistama ka reelingus olevat ava, mis hõlbustas laevale minekut ja sealt lahkumist. Praegusajal tähendab *valreep* hollandi keeles pardatreppi. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **rope ladder**
Ingl def: ladder made of two long ropes connected by short pieces of rope, wood, or metal [https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/rope-ladder]
Kasutusnäide: A rope ladder should only be used for the purpose of access between a ship with high freeboard and a ship with low freeboard or between a ship and a boat, and only if no safer means of access is reasonably practicable and when used the same standards apply as for pilot ladders. See COSWP 22.8 access for pilots, 22.9 safe rigging of pilot ladders and annex 22.1.4 standards for means of access. [https://www.gov.uk/government/publications/mgn-533-m-amendment-3-means-of-access/mgn-533-m-amendment-3-means-of-access#portable-and-rope-ladders]
Ingl sünonüüm: rope-ladder

Eelistatud: rope ladder [Maritime and Coastguard Agency (MCA)]

11) Termin: **lootsiredeli turvatross** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: valltrepi kõrvale mõlemale poole kinnitatud tross kätega kinnihoidmiseks [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Kui inimesi võetakse laevale või nad sealt lahkuvad, peavad järgmised seonduvad seadmed olema käepärast ja valmis koheseks kasutamiseks: korralikult laeva külge kinnitatud kaks lootsiredeli turvatrossi läbimõõduga vähemalt 28 mm ja kuni 32 mm, kui loots neid nõuab; lootsiredeli turvatross peab olema kinnitatud rõnga külge, mis on kinnitatud tekile, ja peab olema valmis kasutamiseks, kui loots laevalt lahkub või pardale läheneva lootsi palvel (lootsiredeli turvatross peab enne tekil rõngaskettal lõppemist ulatuma käsipuu tugipostide või umbreelingu kõrguseni tekile pääsu kohas); [SOLAS Reegel 23, 7.1.1]

Ingl termin: **manrope** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: a rope placed at the side of a gangway, ladder, or the like, to serve as a rail [https://www.dictionary.com/browse/manrope]
Ingl kasutusnäide: The following associated equipment shall be kept at hand ready for immediate use when persons are being transferred: two man-ropes of not less than 28 mm and not more than 32 mm in diameter properly secured to the ship if required by the pilot; man-ropes shall be fixed at the rope end to the ring plate fixed on deck and shall be ready for use when the pilot disembarks, or upon request from a pilot approaching to board (the manropes shall reach the height of the stanchions or bulwarks at the point of access to the deck before terminating at the ring plate on deck); [SOLAS, Chapter V, Regulation 23, 7.1.1]
Ingl sünonüüm: man-rope

Märkus: Ingliskeelse termini *manrope* üheks vasteks on inglise-eesti meresõnaraamatus ka **falrep**. Seda peaks vältima, sest eesti keeles mõistetakse valdavalt **falrep**i **valltrep**i sünonüümina. [Merekeele nõukoda]

12) Termin: **Haagi reeglid** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: rahvusvaheline konventsioon konossemendi kasutamisest mereveol [Mereleksikon]
Kasutusnäide: Haagi reegleid on täiendatud ka omakorda Brüsseli konventsiooniga, mis võeti vastu 1924. aastal ja jõustus 1931. aastal. [Rattus, H. (2018) Elektrooniliste mereveodokumentide küberturvariskid ja nende võimalik vähendamine. Tallinna Tehnikaülikool]

Sünonüüm: Haagi eeskirjad [Mereleksikon]
Eelistatud: Haagi reeglid [Merekeele nõukoda]
Märkus: Eesti Vabariigi valitsus oli Haagi reeglite väljatöötamisel kaasatud ja allkirjastas konventsiooni, kuid konventsioon jäi Riigikogus ratifitseerimata. Seetõttu ei ole Eesti Vabariik juriidiliselt konventsiooni osaline. [Eidast, A. (2007) Meretranspordi kommertsekspluatatsioon. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda]

Ingl termin: **Hague Rules** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def:international convention, agreed upon in 1924, formally known as the International Convention for the Unification of Certain Rules of Law relating to Bills of lading, and protocol of Signature [https://www.embassyfreight.nl/logistic-terms/hague-rules]
Ingl kasutusnäide: The primary goal of the Hague Rules is to create uniformity in the handling of bills of lading worldwide, ensuring that both carriers and shippers understand their obligations and liabilities in shipping transactions. [https://legal-resources.uslegalforms.com/h/hague-rules]
Ingl sünonüüm:

13) Termin: **Haagi-Visby reeglid** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: 1968. aasta Visby protokolliga muudetud 1924. aasta Haagi reeglid, mis sätestavad rahvusvahelised ühtsed õigusnormid konossementide ning vedaja vastutuse kohta kaupade mereveol [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Diplomitöö pealkiri „Lastivedaja vastutus lasti puudujäägi, vigastuse ja riknemise korral Haagi-Visby reeglite ja Eesti kaubandusliku meresõidu koodeksi järgi“. [Indra Kaunis, 1993, https://dspace.ut.ee/items/0a2b89af-9f52-4b11-aded-b857f69f9f25]
Kasutusnäide: Praegu kehtivad järgmised rahvusvahelist merevedu reguleerivad konventsioonid: 1924. aasta Haagi reeglid, 1968. aasta Haagi-Visby reeglid ja 1978. aasta Hamburgi reeglid. [TalTechi digikogu, Rotterdami reegleid käsitlev uurimistöö]

Ingl termin: **Hague-Visby Rules** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: international legal rules of law relating to bills of lading to provide and establish the rights and responsibilities of the carrier and shipper in the care, carriage, and discharge of goods by sea. [https://lmitac.com/articles/what-are-the-hague-visby-rules]
Ingl kasutusnäide: The Hague Rules have been updated by two protocols, were later amended very slightly to become the Hague-Visby Rules. [https://www.scribd.com/document/421464049/Hague-Rules]

14) Termin: **Hamburgi reeglid** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: ÜRO konventsioon kaupade veo kohta meritsi [Üksik, K. (2014) Ostja õiguskaitsevahendid veodokumentidega seotud puuduste korral merevedude näitel. Tartu Ülikool]
Kasutusnäide: Hamburgi reeglid kirjutati alla diplomaatilisel konverentsil 1978. aastal. Sisuliselt kujutavad need Haagi-Visby reeglite nii täiendamist kui ka muutmist vedaja vastutuse suurendamise suunas. [Rattus, H. (2018) Elektrooniliste mereveodokumentide küberturvariskid ja nende võimalik vähendamine. Tallinna Tehnikaülikool]
Sünonüüm: Hamburgi eeskirjad [Mereleksikon]
Eelistatud: Hamburgi reeglid [Merekeele nõukoda]
Märkus: Hamburgi reeglid jõustusid 1992. aastal, kuid konventsioonis osalevad suhteliselt madala majandusliku arengutaseme ja merendusega riigid. Seega Hamburgi reeglid on küll suuremas osas vastu võetud, kuid praktilist kasutamist väga ei leia. [Rattus, H. (2018) Elektrooniliste mereveodokumentide küberturvariskid ja nende võimalik vähendamine. Tallinna Tehnikaülikool]

Ingl termin: **Hamburg Rules** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: United Nations Convention on the Carriage of Goods by Sea, 1978
[https://uncitral.un.org/en/texts/transportgoods/conventions/hamburg_rules]

Ingl kasutusnäide: The Hamburg Rules establish a uniform legal regime governing the rights and obligations of shippers, carriers, and consignees bound by a contract for the carriage of goods by sea. [https://maritimafrica.com/en/the-hamburg-rules/]
Ingl sünonüüm:

15) Termin: **heatahtemakse** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: makse, mida tehakse vabatahtlikult, ilma õigusliku kohustuse või vastutuse tunnistamiseta, heast tahtest või hea tahte väljendamiseks [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide:

Ingl termin: **ex gratia payment** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: payment made to a claimant without legal obligation
[https://iate.europa.eu/search/standard/result/byUrl/1]
Ingl kasutusnäide: Ex gratia payments were made to all those who had been affected by the spillage. My request for an ex-gratia payment was refused.
[https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ex-gratia-payment?utm_source=chatgpt.com]
Ingl sünonüüm: ex-gratia payment [https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ex-gratia-payment?utm_source=chatgpt.com]

16) Termin: **ahtrituli** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva ahtrile võimalikult lähedal paiknev valge tuli, mis valgustab katkematult 135° horisondikaart otse ahtrist 67,5° kummagi parda poole [COLREG - Rahvusvahelise laevakokkupõrgete vältimise eeskirja konventsioon]
Kasutusnäide: Pukseeritav laev või objekt, välja arvatud käesoleva reegli punktis *g* nimetatud, peab kandma: i) pardatulesid; ii) ahtrituld; [COLREG]
Sünonüüm: hekituli (Vananenud)[Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: ahtrituli [COLREG - Rahvusvahelise laevakokkupõrgete vältimise eeskirja konventsioon]
Märkus: Ahtrituli on üks neist navigatsioonituledest, mida käigusolev laev peab kandma rahvusvahelise laevakokkupõrgete vältimise eeskirja kohaselt. Laeva ahtris võib olla ka teisi tulesid, aga need ei ole ahtrituled COLREG-i mõttes, neid võib nimetada ahtri tuledeks. Hekituli on vananenud termin. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **sternlight** [COLREG]
Ingl def: white light placed as nearly as practicable at the stern showing an unbroken light over an arc of the horizon of 135 degrees and so fixed as to show the light 67.5 degrees from right aft on each side of the vessel [COLREG - Convention on the International Regulations for Preventing Collisions at Sea, 1972]
Ingl kasutusnäide: A vessel or object being towed, other than those mentioned in paragraph (g) of this Rule, shall exhibit: (i) sidelights; (ii) a sternlight; [COLREG]
Ingl sünonüüm: stern light, after light, overtaking light [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: sternlight [COLREG]
Märkus: Sternlight is an navigation light which vessel underway have to exhibit according to the COLREG.
Stern light, after light, overtaking light are not synonyms to sternlight in the context of COLREG.
[Merekeele nõukoda]

17) Termin: **hele niilas** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: 5-10 cm paksune läbipaistmatu, hallikas matt jääkiht [Sooäär, J. (2006) Eesti rannikumere jäärežiimi ajalis-ruumiline muutlikkus ajavahemikul 1950/51-2004/05. Tartu Ülikool]
Kasutusnäide: Edasisel temperatuuri langemisel tekib hele niilas (lisa 2), mis võib moodustuda ka vahetult lobjaka külmumisel. [Sooäär, J. (2006) Eesti rannikumere jäärežiimi ajalis-ruumiline

muutlikkus ajavahemikul 1950/51-2004/05. Tartu Ülikool]
Märkus: Lainetel painduv ja surutise korral kihistuv jää. [Sooäär, J. (2006) Eesti rannikumere jäärežiimi ajalis-ruumiline muutlikkus ajavahemikul 1950/51-2004/05. Tartu Ülikool]

Ingl termin: **light nilas** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: more than 5 cm in thickness and is lighter in colour [https://www.antarctica.gov.au/about-antarctica/ice-and-atmosphere/sea-ice/development-of-sea-ice/]
Ingl kasutusnäide: Nilas has a matte surface and is up to 10 cm in thickness and may be subdivided into dark nilas and light nilas. [https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/services/ice-forecasts-observations/latest-conditions/educational-resources/sea/types-forms.html]

18) Termin: **heliograaf** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: *mer* signaalseade, millega edastatakse päikesevalguse peegelduste abil kodeeritud (enamasti Morse) sõnumeid [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: Päästepaadi varustuse hulka kuulub: ... 17) üks päevavalguses signaliseerimise peegel (päikesepeegel, heliograaf), millega signaliseerida teistele laevadele ja õhusõidukitele, koos kasutusjuhendiga; [Laevade ohutusnõuded. RT I, 24.05.2022, 1]
Sünonüüm: signaalpeegel, päikesepeegel [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: päikesepeegel [Merekeele nõukoda]
Märkus: Kuigi „Laevade ohutusnõuded“ kasutab mõistet „päevavalguses signaliseerimise peegel“, mis on otsetõlge LSA koodeksi ingliskeelsest terminist „*daylight signalling mirror*“, võiks eesti keeles kasutada mõistet „päikesepeegel“, mis on lühem. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **heliograph** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: instrument with mirrors and a shutter used for sending messages in Morse code by reflecting the sun's rays [https://www.dictionary.com/browse/heliograph]
Ingl kasutusnäide: The term "heliograph" was first used in 1877. [https://www.britannica.com/technology/heliograph]
Ingl sünonüüm: daylight signalling mirror [The International Life-Saving Appliance (LSA) Code]
Eelistatud: daylight signalling mirror
Märkus: In the maritime sector, particularly regarding life-saving appliances (e.g., SOLAS/LSA Code), the term "daylight signalling mirror" is consistently used rather than "heliograph." [Merekeele nõukoda]

19) Termin: **helmport** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: ava ahtri alaosas või ahtertäävis, palleri väljumiskoht laevakerest [Mereviki]
Kasutusnäide: Kohta, kus paller läbib laevakere, nimetatakse helmpordiks. [Raudsalu, R. (2004) Laevade ehitus. Eesti Mereakadeemia]

Ingl termin: **helm port** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: opening in the stern where the rudder stock entered the hull [https://webhelper.brown.edu/joukowsky/courses/maritimearchaeology11/files/17920584.pdf?utm]
Ingl kasutusnäide: The 19th we shipped much sea at the helm port, and at the hole abaft in my gallery, about two hours after midnight, which wet some of our bales of cloth. [https://www.dictionary.com/browse/helm-port?utm]
Ingl sünonüüm: helmport, rudder hole [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: helm port [https://www.merriam-webster.com/dictionary/helm%20port?utm]

20) Termin: **hiivtross** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: peenike tross, millega antakse laevale või kaldale jämedam ja raskem tross [Mereleksikon]

Kasutusnäide: Veotross antakse merel peale hiivtrossiga, mis omakorda antakse laevale viskeliiniga. [Mereviki]

Ingl termin: **messenger** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: a light line used to haul in a heavy rope
[https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/messenger utm_source=chatgpt.com#google_vignette]
Ingl kasutusnäide: A messenger line or just messenger is relatively light cordage used to pull a heavier cable across a gap or through a tube or duct. [https://en.wikipedia.org/wiki/Messenger_line]
Ingl sünonüüm: messenger wire [Inglise-eesti meresõnaraamat] ; messenger line [https://www.imorules.com/encyclopedia/M.html?utm]
Eelistatud: messenger line [https://www.imorules.com/encyclopedia/M.html?utm]

21) Termin: **hoovuseankur** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva peaankrust kergem abiankur [Merekeele nõukoda]
Kasutusnäide: "Hoovuseankur ahtrist vette!" Sellega oli ülesõit lõppenud ning kapten võis endale lubada väikese puhkuse ja ühe tubli viski. [https://uidotruija.wordpress.com/2012/05/02/kurzeme-printsess/?utm]
Märkus: Eestis oli kasutusel termin troomankur. See ankur oli kergem peaankrust, aga raskem varpankrust. See vastas inglise terminile *stream anchor*. Kaasaja laevadel kolme erisuurust ankrut ei ole ja mõiste troomankur on kasutusest kadunud. Termin troomankur puudub nii K. Olevi inglise-eesti-vene meresõnastikust kui ka inglise-eesti meresõnaraamatust. [Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **stream anchor** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: of a size between the small bower anchor and the kedge, and is used for warping and like purposes [https://whalesite.org/anthology/1863_Young_Nautical_Dictionary.htm?utm]
Ingl kasutusnäide: 1 20-cwt. Admiralty pattern stockless cast head type stream anchor. [https://www.royalyachtbritannia.co.uk/media/1806/technical-paper.pdf?utm]

22) Termin: **hopper** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: süvendusheitmete iselossiv praam [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Kasutusnäide:
Sünonüüm: pinnasepraam, mudapraam [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: pinnasepraam [Merekeele nõukoda]
Märkus: Tavaliselt terminit „hopper" laeva tüübi nimetamisel eestikeelsetes tekstides ei kasutata.[Merekeele nõukoda]

Ingl termin: **hopper barge** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: barge which loads material dumped into it by a dredger and discharges it through the bottom [https://www.wartsila.com/encyclopedia/term/hopper-barge?utm]
Ingl kasutusnäide: The term 'hopper barge' surfaces in the second half of 19th century England, especially in relation to dredging. [https://en.wikipedia.org/wiki/Hopper_barge?utm]

23) Termin: **hädalipp** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Definitsioon: laeva lipp, mis tõmmatakse üles, et teatada hädaolukorrast [Sõnaveeb]
Kasutusnäide: Kui torm hakkas laevale liiga tegema, tõmmati hädalipp üles, mille järele rannast abi saadeti.[https://galerii.kirmus.ee/biblioserver/index2.php?kid=391172&year=1934]

Ingl termin: **distress flag** [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Ingl def: any flag flown by a vessel to show that it is in distress, as an ensign flown at half-mast or upside down [https://www.dictionary.com/browse/distress-flag]
Ingl kasutusnäide: She subsisted on food that floated in from the wreck, until a passing schooner

spotted the bright yellow dress she had hoisted as a distress flag.
[https://www.dictionary.com/browse/distress-flag]
Ingl sünonüüm: flag of distress [Inglise-eesti meresõnaraamat]
Eelistatud: distress flag [Merekeele nõukoda]

Järgmine merekeele nõukoja koosolek toimub 17. novembril.